

8224

BIBLIOTEKI
SEMIY. K. M.
S. A. BOMBERSKIEGO

Cameterium sit septima et clausum &c — folio 4.

Ex Libris ~~Gabrielis Dzialoborski~~
Catholici Samboricensis.
protunc Commendarii Solecensis Ad. 1705.
Florenis 3.

Tomus Unicus.

[Faint, illegible handwriting]

[Faint, illegible handwriting]

[Faint, illegible handwriting]

[Faint, illegible handwriting]

ANNOTATIONES

Summopere.

NECESSARIÆ

Clero tam sæculari quam Regu-
lari, ad Ritus Ecclesiasticos
Orthodoxos observandos.

&

*Abusus si qui vigent eliminandos
partim,*

Ex Decretis Summorum
Pontificum.

partim

Ex Decretis S. R. C. ex Rubricis
Missalis & Breviarii

partim.

Ex Synodis Provincialibus

&

Ex Edictis Loci Ordinarii

DESUMPTÆ.

Anno Domini 1782.

LUBLINI

Ex Typographia S.R.M. Collegii PP. Ord: SSS. Trinitatis.

Licentia Loci Ordinarii.

8224



Annotationes summopere necessariae Clero tam seculari quam Regulari ad Ritus Ecclesiasticos observandos, operâ Adm Rendi Sebastiani MARTYNOWICZ Monialium S. Birgittæ Conventus Lublinensis Capellani emeriti Sacerdotis collectæ, quoniam in iisdem omnia ad mentem Decretorum Summorum Pontificum S. Rituum Congregationis, Rubricarum Missalis, Breviarii & Edictorum Loci Ordinarii exactissime sunt descripta ut Typo mandentur facultatem concessimus. Datum Lublini Die 28. Maji Anno Domini 1784.

JJ. LENCZOWSKI Episcopus Abderitanensis
Suffraganeus: & Officialis Generalis Lublinensis

1784.



S. CÆLESTINUS PAPA.

Nulli sacerdotum liceat Canones igaorare, nec quidquam facere, quod Patrum possit Regulis obviare. Quæ enim a Nobis res digne servabitur, si Decretalium norma Constitutorum, pro aliquorum libitu, licentiâ permissâ, populis frangatur? C.

Nulli. disc: 38.

I deo

IN NOMINE DOMINI.

Notatum Primum

ABUSUS.

Si qui ubi exstant, annotantur.

EX synodo Provinciali Gnesnensi Petricoviæ habita A. D. 1628. in Epistola Bernardi Maciciowski Card: huic synodo inserta. Titulo de Sacramentalibus &c. hæc habentur: In Festo S. Joannis Baptistæ ducendis circa ignes vulgo *Sobotki* & arbores choreis populi non vacent. Hæc enim vel accepta sunt ab Æthnieis, vel eo diriguntur malitiâ vel fraude diaboli, ut populum ab observantia utili Festorum, ad nugas & ludicra avertant. Ideo Concionatores, & Confessarij populum ab eiusmodi inconvenientiis avertere, admonitionibus debent.

Ex Præmonitione Diæcesana Anno 1755.

In Rubricella impressa: In nonnullis oppidulis & Pagis in Hebdomada S. tempore Maturini tenebrarum insolentiæ a pueris fiunt in Ecclesia, (: quæ forte circa sana Gentilium non fiebant :) micuntur

A

deorum



deorsum olla cum Cato & pulveribus cum magna irreverentia
 Domus Dei, & scandalo secularium, ubi loco Compassionis super mor-
 te Christi, risus & cachinni strepunt per Ecclesiam, quis audivit
 unquam talia a sacerdotibus permitti eo tempore quo cantant: *Ze-
 lus Domus Tuae comedit me* similiter in Dominica Palmarum
 variatena ludiora loco Matutinae devotionis vel Concionis agi-
 tantur, ut vocant intermedia ab iis, qui nebulones & histriones &
 Caetera huiusmodi representant, facientes Templum Domini thea-
 trum Mimorum sic devotio mutatur in insolentias. Extirpanda
 sunt prorsus eiusmodi absurda a Domo Dei, quam decet Sanctitu-
 do, non profanatio. *Quoniam qui talia agunt, digni sunt morte,
 & non solum qui eafaciunt, sed etiam qui Consentunt facienti-
 bus, iuxta Divum Paulum ad Rom: 1. v. 32.*

Ex Synodo Diœcesis Cracov: Lubiniana C. 32.

Tit: de abusa osculi Patenæ ad Missam. Dum plures sacerdo-
 tum personis sine respectu dignitatis, status aut Conditionis dare
 Patenam solent osculandam post Missam, contigit quod huius modi
 pietatis cultus facile invilipendum vergat, aut cum status dedeco-
 re eveniat Presbyterorum Contemptus, si pro suorum Privatorem
 Patronorum lucrando favore, per Ecclesiæ scamna seu Cancellos,
 post Missam cum Patena divagentur. Quare in harendo Decreto
 S. C. Rituum, quæ vetatur ne secularibus Patenæ ad osculum por-
 trigantur. Synodaliter in omnibus & singulis tam Sæcularium quam
 Regularium Ecclesiis, hunc abusum tollere cupientes, sub panis
 Nobis & Officialibus nostris reservatis, mandamus, ne cuiquam Al-
 teri, præterquam in Ecclesiastica vel senatoria constitutis, dignitate,
 vel alio speciali fulgentibus honore, Ecclesiarumq; Patronis in po-
 sterum ad ipsum Altare non perambulando per Ecclesiam Patena
 detur reverenter osculanda.

Hæc Patena ad Missam a sacerdote Celebrante in Extremitate,
 seu ora scilicet ubi est Crux reformatæ, Congruentius est, ut oscu-
 letur. S. R. C. 24. Julii 1683.

Ex

Ut consuetudo aquis perfundendi homines promiscui sexus in
Celebritate Paschali, qua diabolus multas animas mortalium lucrifacere solet, propter submersiones aliaq; scandala, vel ob id obventionia, penitus aboleatur, decrevit synodus, ut DD. Ordinarii locorum, in Diocesi sua mandent Concionatoribus, in Concionibus hortentur plebem ne ista fiant.

*Exisdem Constitutionibus lib: 3. Tit: de Custodia SSmæ
Eucharistiæ.*

Relinqui nolumus incorrectum, quod quidam Clerici Ecclesias sic exponunt supellectilibus propriis etiam & alienis, ut potius domus, laicæ, quam Dei Basilicæ videantur, non Considerantes quod Dominus in Euangelio, non sinebat ut vas transferretur per templum: sunt autem alii, qui non solum Ecclesias relinquunt incultas, verum etiam vasa ministerii, & vestimenta Ministrorum, ac pallas altaris, nec non ipsa Corporalia tam immunda relinquunt, quod interdû aliquibus sunt horroni, Itaq; firmiter prohibemus, ne huius modi supellectilia in Ecclesiis reponi admittantur, nisi inter hostiles incursus, aut incendia repentina, seu alias necessitates urgentes ad eas habeatur refugium, sic tamen ut necessitate cessante in pristina loca reportentur. Præcipimus quoq; ut Altaria, vasa, Corporalia, ac vestimenta prædicta munda & nitida Conserventur. Nimis enim videtur absurdum in sacris lordes negligere, quæ dedecerent in profanis

Rubrica Missalis dist: 2. de Consecr:

Si per negligentiam &c. ubi expresse præcipitur, tres debere esse omnino mappas in Altari (: vel duas sed unam duplicem :) tempore Missæ Eliminandus ergo omnino, est abusus a multis Ecclesiis in quibus tantum duæ Mappæ in Altari ponuntur, & tempore Missæ duo Corporalia dantur, ut pote praxi universali, & Claræ Rubricæ Missalis Contrarius.

✻(✻)✻(✻)✻(✻)✻
 Ex Synodo Provinciali Petricoviensi 1028. Tit.
 de Fabrica Ecclesie.

Cæmeterium sit septum & clausum, ne brutorum, & incurribus pateat, & nullæ sint in ea immunditiæ, lignorumve, strues, aut Cæmentorum æervi; sed & frutices ac urticæ siquæ excreverint succidantur.

Abusus ille, si alicubi viget, per quem in pagis vel oppidis tempore solemnitatum finitâ Missâ in qua fuit SSmum expositum idem SSmum Sacramentum cum monstratorio asservatur in sacristia & postea pro Vesperis ex Sacristia cum intonatione penes Sacristiam *O Salutaris Hostia* effertur, est omnino tollendus ut pote sordidus & est contra Rubricas, & cum magna irreverentia SSmî Sacramenti: sed finitâ Missâ asservetur in Pixide in Ciborio prævia intonatione, *Tantum ergo Sacramentum &c.* Et similiter exponatur ad monstratorium pro vesperis penes Altare, cum intonatione: *O salutaris Hostia* Abusus ille, si ad huc ubi existat, non debet amplius tolerari, quod indiebus Paschatis permittitur, sive in Oppidis, sive in Pagis non nullis, ut adolescentes cum accepta Cruce ex Ecclesia, viriditatibus ornata, circumcant agros, domos, ac tandem pro Conclusionem tabernam; non possunt satis exprimi absurda & scandala sequi solita ex similibus permissionibus. Nam persæpe Crux Christi: *Judeis & Hæreticis scandalum, gentibus autem stultitia, populo rudi & simplici derisio.*

AQUA BENEDICENDA.

Aqua benedici debet singulis diebus Dominicis ad Aspersiorem Populi, & omitti nunquam debet, nec debet fieri Populi aspersio die Dominica cum aqua iam alias antecederet benedicta exceptâ Dominica Resurrectionis & Pentecostes in quibus non benedicatur hæc aqua in Ecclesiis ubi adest Fons Baptismalis, sed aspersio sit, cum aqua pridie benedicta. Ita Baruffaldus Tit: 45. num: 13. ad 6um. Gravan-



Gavantus, Buccardus, & Concilium Natense ex quibus deducit Baruffaldus rigorosum Præceptum de eiusmodi benedictione singulis Dominicis.

In benedictione Aquæ v.g. diebus Dominicis pro asperſione Populi debet ſacerdos (inferior enim Presbytero v.g. Diaconus non poteſt benedicere ſolemniter ſine nota Irregularitatis iuxta Pontas Theologum inſignem) ſtare aperto capite; & dum ſal immittit, debet tres Cruces diſtinctas formare, ad quam libet immittendo ſal in modum Crucis in aquam (& non tantum ſemel unam Crucem formando ad omnia ſimul nomina SSmæ Trinitatis prolata) Ita Merati. P. 4. Tit: 19. N. 6. & Baruffald in Coment: ad Rit: Rom: N. 40.

De aſperſione diebus Dominicis.

Sacerdos Celebraturus indutus Pluviali Coloris Officio Conventientis, accedit ad Altare. ibi ad gradus cum Miniſtris genu flexus (non ſtans) accipit a Diacono aſperſorium, & incipit Antiphonam. *Asperges me* & Chorus proſequitur: *Domine hyſſopo* &c. Et imo aſpergit Altare, deinde ſe: interim ipſe erectus, genu flexos miniſtros Diaconum & Subdiaconum aſpergit. Canonici ſingillatim ob maiorem Venerationem aſpergi debent. Ex Decreto S. R. C. 20. Xbris 1661. Deinde Clerum & Populum aſpergit dicens ſubmiſſa voce alternatim cum Miniſtris Psalmum. *Misere-re.* Quod ſi in altari ſit expoſitum SSmum Sacramentum, abſtinendum eſt ab aſperſione Altaris. Ita Merat: Tom: 1. Par: 4. Tit: 19. de Rubricis benedictionum, ex Cere moniali Episc: lib: 2. Cap: 31.

Aqua Baptismalis, an debeat ſtatim perungi ſacro oleo?

Attendant Parochi præſcripto Romani Ritualis de Benedictione Fontis Baptismalis Sabbatho Sancto & Sabbatho Pentecoſtes, Sabbatho Sancto ſi non poſſunt haberi olea ſacra nova, tum acceptâ aquâ ex Fonte per aſſiſtentes, relictâ quantum ſufficiat pro baptizandis

6
zandis ad Sabbathum Pentecostes, antiquis sacris oleis Fons baptismalis perungatur. Peccant igitur graviter Parochi, qui aquam Fontis Sabbatho Magnò non perungunt, sed duntaxat Sabbatho Pentecostes: & ita a sabbatho magno ad sabbathum Pentecostes aqua sacris Oleis non peruncta baptifant.

Hic adiungitur scire necessarium.

Baptismi Collatio unius testimonio comprobatur, sed illius testimonio non deferendum nisi illum probatae fidei esse comiter, itaque non creditur chartulae anonymae, cum quia infantes aliquando proiectione reperiuntur. Benedictus XIV. de Bapti: ludæorum live infantium 28. Feb: 1747. Bull: Tom: 2. fol: 228.

Baptismi Ceremonia.

Cum ex variis gravibusque Causis sacras Baptismi Ceremonias praetermitti contingat, cito suppleantur, nec sine gravi peccato negligantur. Curandum est etiam ne extra casum necessitatis Communis, vel etiam ea quae pro lustrationibus benedicuntur, in Baptismi administratione adhibeatur, ac temere omittatur usus aquae ad hunc praecise effectum benedictae iuxta praecipuum Romani Ritualis Bened: XIV. In Decretis pro Incolis Regni Sveviae die 2. Febr: 1744. Bul: Tom: 1. fol: 186. § 19. & 20.

Huc spectant Obstetrices.

Obstetrices, quae debent diligentius examinari a Parocho num sciant ea, quae necessaria sunt ad S. Baptismum Conferendum Tunc autem si baptisaverint, in Templo sunt implendae Ceremoniae; non tamen iterum sub Conditione iterandus est Baptismus, indiscriminatum ex eo quod ab obstetrice aliisque similibus tinctus est puer, sed inquirendum nunquid aliquid necessarium omiserint. Ex operibus Bened: XIV. Inst: Eccl: 8. § 6. Et de syned: lib. 7. C. 5. § 6.

Notatum



Notatum 2dum.

BENEDICTIONES.

Benedictio cum SSmo Sacramento.

Benedictio cum SSmo Sacramento danda est in fine Hymni vel prius, dum Cantatur *Tantum ergo Sacramentum* non ad verbum: *sit et benedictio S. R. C. 5. Febr. 1639.* Quod etiam non convenit, dum cantatur Polonice: *Przed tak wielkim Sakramentem* dare benedictionem ad hæc verba: *Niech Duch S. Błogosławi* sed ante hæc verba præveniatur benedictio. In benedicendo populum cum SSmo Sacramento, sacerdos debet perficere circulum redeundo ad Altare, hoc est debet se vertere ad Altare ex parte manus dextræ S. R. C. 21. Mar: 1676.

Benedictio a Summis Pontificibus Cerearum Formarum, vulgo Agnus Dei, quos effectus Causat.

Pervetus in Ecclesia Romana Ritus est ille, quo summi Pontifices benedicere, & Consecrare solent Cereas Formas, quæ *Agnus Dei* vulgo apellantur. In ordine Romano qui Eruditorum Judicio antiquior est sæculo Octavo, innuitur præfatus Ritus. In Cereimoniali vero eiusdem Romane Ecclesie designatur materia Forma, & preces in huius modi Consecratione adhibenda, quæ sacras continent mysticasq; significationes.

Conficiuntur hi *Agnus Dei* ex Cera Alba, pura & Virginea quo Humana denotatur natura, a Verbo Dei virtute Divina, sine ulla mixtione, aut Contagione Culpe in purissimo *MARIÆ* Virginis utero assumpta. Agni imago in illis imprimitur, Agni illius immaculati symbolum, qui pro humana reparatione in ara Crucis immolatus est. Adhibetur aqua benedicta, quo nimirum elemento cum in veteri tum in novo Fœdere præclara Sacramen-



ta, & prodigia a Deo sunt. Miscetur in ea balsamum, quo bonus Odor Christi significetur, quem in omni actu & Conversatione redolere debent Christi Fideles. Superfunditur Chrisma, quo res aliæ Divino Cultui specialiter additæ, veluti Tempa, Altaria, sacerdotes præparari solent ac Consecrari, atq; in eo præstantissima virtutum omnium charitas figuratur.

In aqua prius benedicta, ac balsamo ac chrismate mixta, Cerei illi *Agnus Dei* inmerguntur, & Summus Pontifex tam ante, quam post immersionem, Sanctissimis precibus Deum exorat, ut eas Formas benedicere, sanctificare, ac Consecrare dignetur, iisq; tantam impertiat virtutem, ut quicumq; recta fide, ac vera pietate iisdem usus fuerit, hæc dona ac beneficia Consequatur.

1^{mo}.

Ut aspectu vel contactu Agni in Cereis illis Formis impressi excitentur Fideles ad memoranda sub eo symbolo Redemptionis nostræ mysteria conceptisq; grati animi sensibus Divinam in nos bonitatem benedicant, reverantur ac diligant, fidentes fore ut per eam peccatorum veniam obtineant, & maculas omnes abstergant.

2^{do}

Ut ad vivificæ Crucis signum in iisdem Formis Cereis impressum, maligni spiritus contremiscant, & fugiant, cessant grandines, subsidant venti, dissipentur tonitrua, abigantur turbines, fulgura & tempestates.

3^{io}.

Ut Divinæ Benedictionis virtute, non prævaleant diabolicæ fraudes, infidix, & tentationes.

4^{to}.

Ut parturientes cum fetu incolumes serventur, eumq; feliciter in lucem emittant.

5^{to}.

Ut eidem devote utenti, nulla dominetur adversitas nulla noccat pestilentia acrisq; corruptio, nullus comitialis morbus eum Corripiat, nulla maris tempestas, nullum incendium, nulla inundatio, nulla adversum eum prævaleat malignitas.

6^{to}.

Ut in

☉ X ☉ X ☉ X ☉ X ☉

9

Ut in prosperis adversisq; casibus Divina Protectione muniatur,
ab humanis diabolicisq; insidiis, a sabitanea & improvisa morte
a cunctis deniq; malis & periculis liberetur, per vitæ ac Passionis
Christi JESU mysteria.

Mirabiles huius sacri signi virtutes explicata iam olim
fuere, atq; his versibus Comprehensa:

Pellitur hoc signo tentatio dæmonis atri,

Et pietas animo surgit, abiq; tepor.

Hoc aconita fugat, subitaq; pericula mortis,

Hoc & ab insidiis vindice, tutus eris.

Fulmina ne feriant, ne sæva tonitrua lædant.

Ne mala tempestas obruat, istud habe.

Undarum discrimen idem propulsat, & ignis,

Ullaq; ne noceat vis inimica, valet.

Hoc facilem partum tribuente, puerpera fatum

Incolumem mundo proferet, atq; Deo.

Unde, rogas, uni tam magna potentia signo?

Ex Agni meritis, haud aliunde fluit.

Quæ quidem beneficia, & gratiarum dona a bonorum omnium
Largitore Deo Fidelibus tribui, ac concedi virtute hisce sacris ce-
reis Communicata per Benedictionem, ac preces imprimis,
quas Christi Vicarius Romanus Pontifex, universæ Ecclesiæ no-
mine, in eorum Consecratione fundere solet, res est omnino firmi-
ter Credenda, ac variis eximisq; miraculis sapissime Confirmata.
Quodsi optatus non semper obtineatur effectus, id non defectui vir-
tutis rei sacræ, sed vel infirmæ, exiguaq; utentium Fidei, ac devo-
tioni, vel alteri occultæ Causæ Deo compertæ ac probatæ tribu-
endum est.

*Benedictio Candelarum in Festo Purificationis
B.V.M. ad quem pertinet?*

Benedictio Candelarū, Cinerū, Palmarū, & alias similes functiones

B

facere



facere, quas faceret Episcopus, eo absente, vel impedito, ad Primam Dignitatem, non vero ad Canonicum Hebdomadarium pertinet S. R. C. 21. Mart: 1609.

Dignior Sacerdos ad quem spectat Candelam Cineres, & Palmam Sacerdoti Celebranti ministrare, debet ab eodem Celebrante stans supra dicta accipere, sicut & prædicta ministrare, non verò flexis genibus. S. R. C. 30. Aug: 1664.

Candelas accensas in solempni Missa dum legitur Evangelium tenere debent omnes, Cantato autem Evangelio extinguantur, sed iterum accensæ teneantur ad elevationem SSmi Sacramenti, usq; ad Completam Communionem sacerdotis Celebrantis, aliorumq; si adsint Communicandi. Si autem transferri contigerit Festum Purificationis B. V. M. quod incidit in Dominicam septuagesimæ, vel Sexagesimæ, licet sit Benedictio Candelarum, tamen in Missa non tenentur Candelæ accensæ, quia Missa fit de Dominica Juxta Cærem: Episc: Merati & alii.

Dum autem accenduntur Diaconus & Subdiaconus nunquam illas tenent accensas, sed Celebrans Solum tunc, dum Cantatur Evangelium Merat: P. 4. Tit: 14. Num: 20.

Benedictio Cerei in Magno Sabbatho, & alia quæ ante eius benedictionem debent observari, præscribuntur.

1mo

Altare maius duplici vestiendum est pallio seu antependio, interiori albo pretioso, exteriori violaceo quod facile amoveri possit circa finem Litaniarum. Imagines Ecclesiæ ad huc tectæ manebunt usq; ad finem Litaniarum, exceptis Crucibus quæ herifuerunt detectæ.

2do.

Ante benedictionem novi ignis Candelæ Altaris sicut & Ecclesiæ lampades manent extinctæ, exceptâ illâ ubi SSum Sacramentum asservatur quæ ardere semper debet suo tempore extinguenda, & statim novo igne accendenda. Ex Brev: Instr:

Hinc



Hinc congruum est ut in Ecclesiis Regni Poloniae in sepulchro Domini duae saltem lampades remaneant, quae non prius extingvantur, donec aliae lampades novo igne benedicto accensae allatae substituantur.

3to.

Post benedictionem ignis ut habetur in Missali, benedicuntur grana, quae non debent esse ex sola Cera, sed ex thure in modum nucis pineae elaborata, modo tamen plus thuris, quam alterius rei appareat, inextremitate inaurata. 4to.

Arundo quoque non sit baculus sed arundo vera, incuius defectu potest adhiberi baculus arundinis, qualis in his regionibus nascitur, quasi floribus Circumtectus. Sitque haec arundo non tanquam Candelabrum triangulare; sed tantum in cuspide habens tres Candelas albas distinctas in tres quasi ramos ex eodem trunco nascentes, & in triangulum desinentes, quae post preconium figidebet in aliquo pede a latere Evangelii, ad id preparato, non procul a cerebro, statim post hanc Missam amovenda.

5to.

Circa benedictionem Cerei animadvertendum est, quod Cereus anni praeteriti quo ad maiorem sui partem consumptus ac quo ad maiorem partem sequenti Anno iterum refectus, licite Anno sequenti iterum benedici possit, siquidem per additionem maioris partis de novo, perditur benedictio prior, & sic non benedictus, atque absolute novus Cereus iuxta Rubrum Missalis benedicatur. Contra vero dicendum est, si Cereus anni praeteriti, quo ad minorem partem fuisset duntaxat refectus, tunc profecto anno sequenti iterum benedici saltem sine peccato veniali non posset. Pessime igitur faciunt ita adeoque non imitandi, qui absque ulla Cerei refectione (ut fit in multis Ecclesiis) semper eundem benedicunt Cereum donec fuerit Consumptus. Inquit Merati Par. 3. Tit. 10. N. 27. infine.

6to.

Cereus Paschalis (iuxta Decretum S. R. C. 19. Maii 1607. emanatum) regulariter accendi debet ad Missas & Vesperas solennes



nes in triduo paschatis, in sabatho in Albis, & Dominicis usq; ad ascensionem Domini. In aliis servanda est Consuetudo locorum. Ideoq; insupra expressis diebus debet ardere tēpore totius Missæ & vesperarū integrarū. Contra hoc Decretū faciunt qui tantum ad solum Evangelium Cereum prædictum accendunt. Addit Merati accendendum esse in Festo Tutelaris Ecclesiæ ad Missam & utraq; Vesperas, & in Festis Apostolorum. In die autem ascensionis Domini accenditur ad imas Vesperas, Laudes, & Missam Solemnem usq; ad Evangelium, quodictō statim extingvitur, & post Missam removetur ab Altari, & amplius non accenditur, nisi sabatho Pentecostes in Benedictione Fontis.

Adjungitur hic pulsus Campanæ Sabatho S. post quam pulsaræ sunt in Missa, iam totadie secundum consuetudinem scilicet pro *Angelus Domini* meridie & Vespere, pro *Regina Cæli* Item pro Completorio pulsari debet.

Ecclesia Parochialis in Diaccesi venit sub nomine Matricis, ante quam indecirco nequeunt Reguleres pulsare in sabatho magno S. R. C. 9. Feb: 1608.

At Benedictio aliarum, rerum quomodo debet esse.

Benedicendi modus alios, vel rem aliquam debet esse cum manu recta, & digitis simul iunctis, & extensis S. R. C. 1683. 24. Martij,

Benedictio mulieris post nuptias.

In Agendis parvis reimpressis, ubi de benedictione mulieris post nuptias irrepit error typi, nempe post Orationem. *Prætede Domine* notatur ut sacerdos data in dexteram extremitate stola ducat mulierem in Ecclesiam dicens: *Ingrederere in Domum Dei*, quod est merè error, ideoq; hoc notatum cum *ingredere* deleatur, ubi est scriptum, & servetur pro ut in Rituali Romano Magno scribitur, nempe, post orationem, *Prætede Domine* statim dicatur Oratio *Omnipotens sempiterne Deus*, & mulier non introducatur



ducatur cum stola ad Ecclesiam, ut notat Rubrica Ritualis, sed ingressâ illâ ad Ecclesiam ante Altare, detur ei benedictio.

Benedictio mulieris post Partum.

Benedictio hæc vulgo *Wywod* est de consilio, non de Præcepto Ideoq; dum peragitur, absolvi debet in Ecclesia mulier ad eam veniens. Si autem non potest fieri sine gravi incommodo, potest omitti. Minus perite igitur faciunt, qui hanc benedictionem tribuunt aut domi mulieribus infirmis, aut mortuis ante sepulturam. Si sæpius reviderentur Rubricæ Missalis Breviarij, & Ritualis Romani, omnia aut plurima secundum Ordinem fierent.

Benedictio hæc non debet dari puerperis fornicariis.

Ex Synodo Provinciali Gnesnensi Petricovix Celebrata 1628. 22. Mensis Maij. Puerperas fornicarias non inducant Parochi intemplū, ne earum Crimen videatur probare Ecclesia, sed si publice peccaverunt, publice peniteant, si occultè, occultè etiam absolvantur

Benedictio Panis & aquæ in Fasto S. Agathæ.

Hæc benedictio in Ecclesia est Consvera in Canone maiori post Consecrationem, non videtur hæc sacrificio Missæ conveniens esse interruptio, ut quidam sentiunt, & ideo post Missam, panem & aquam benedicunt, sed advertant in hac, benedictione Orationem, qua valde edine dirigi ut ad penue vivum, hoc est, sub specie Panis velatum in Missæ Sacrificio Christi Domini nostrum, si existeret in hoc aliquis abusus non toleraret illum S. Mater Ecclesia, & hoc Anno 1781. impressum est parvum Rituale Varsavia, non aliter, quam in Canone hæc fieri benedictio iniungitur.

Benedictio in Divinis Officiis quomodo peti debet.

Diaconus Ministrans thur Canonico Celebranti ut benedicat, debet dicere: *Benedicite Pater Reverende, non Pater Reverendissime* S. R. C. 4. Aprilis 1699. Anno.



Idem Cantaturus Evangelium, benedictionem dum petit, dicat, *Fube Domne benedicere*. Sacerdos vero in Missa sive solemniter sive privata ante Evangelium, cum submissa voce orat: *Munda Corneum*, dicat semper: *Fube Domine Benedicere*. Nam vox *Dominus* proprie tantum Deo convenit. *Domnus* verò quæ vox diminuta, tribuitur hominibus. Tempore S. Hieronimi, omnes Sancti, & alii homines insignes *Domni* vocabantur.

Cælestem Dominum, Terrestrum dicitur Domnum.

Et in Litanis Summus Pontifex dicitur: *Domnus Apostolicus* Itaq; Diaconus non a Deo sed a Sacerdote benedictionem petens, dicat: *Fube Domne benedicere*. Sacerdos verò qui eam petit à Deo, dicit: *Fube Domine*. Et hoc est discrimen inter benedictionem quæ a Deo, & illam quæ petitur ab homine, quia a Deo gratias, quibus nobis est opus postulamus, ab homine autem petimus ut pro nobis oret Deum, qui super nos benedictionem suam effundat. Bened: XIV. Pont: M. defacris: Mis: lib: 2. C. 7.

Benedictio quomodo peti debet Officium Cantando cum aliis sive a solo recitanda?

Juxta Rubricas Breviarij, dum dicenda est Lectio sive in Choro Cantetur Juxta Rubricas Breviarij, dum dicenda est Lectio sive quis privatim cum alio, sive solus recitet Officium, debet dicere. *Fube Domne* non *Fube Domine*, & tantum (ut est superius) in sola Missa dici debet. *Fube Domine*. Ille enim qui recitat officium, inquit S. Petrus Damiani, totius Ecclesiæ nomine orat, atq; loquitur, eamq; representat. Solus Episcopus si in Choro recitet Lectionem ultimam in matutino deberet dicere: *Fube Domine benedicere* Cui absolute responderetur a Choro: *Amen* v.g. omisso *Ad Societatem* &c. vel *Per Evangelica dicta*. Hoc etiam advertendum, si sacerdotes secum dicunt Matutinum vicissim legendo Lectionem, petat benedictionem a se, siverò sacerdos



dos Cum alio, qui nec dum est sacerdos, recitet, non expedit, ut non a sacerdote petat benedictionem, sicut & Episkopus, alio Capellano, sed inferior tunc debet quavis vice benedictionem petere.

Notatum 3tium.

CONFESSIO.

S. Carolus Borromæus in suis Institutionibus, de Sacramento penitentiaæ hæc notat: *Accedet autem ad Confessionem Laicus habitu humili, si vero Clericalis Ordinis est sine superpelliceo. Quæ enim sordidus est abulus iste sacerdotem Confiteri in superpelliceo infacie populi, nemo non videt,*

C R U X.

Sabbatho Passionis debent velari velis violaceis Cruces & imagines ante vespervas, etiam si occurrat eo die Festum S. Tutelaris, & Patroni Ecclesie, neq; hoc toto tempore possunt detegi, etiamsi occurrant prædicta Festa S. R. C. 16. 9bris 1649.

Feria autem Vinæna Domini. Crux maioris Altaris Velo Albo debet tegi; Crux autem Processionis ad *Mandatum* debet Cooperiri velo violaceo. Crastina die in Parasceve Crux Maioris Altaris velo nigro operitur. Ita Rubricæ moderna.

Crux de more collocari debet cum Imagine crucifixi apposita super Altare in quo est expositum SSimum Sacramentum S. R. C. 14. Maii. 1707. Ao intelligitur tempore Missæ quæ in eo Altari Celebratur.

Posterius vero tale Decretum emanavit: Quando est expositum SSimum Sacramentum in Altari, non est omnino necesse Crucem Collocare, quia Prototypus adoratur. 7. 7bris 1741. Anno.

CruX



CruX parva cum imagine Crucifixi posita super tabernaculum, in quo asservatur SSimum Sacramentum in Altari, non est sufficiens in Missa, sed debet poni CruX alia in medio Candelaborum. Si in Altari quando adest Magna statua SS. Crucifixi, non est necesse ut ponatur CruX alia dum Missa celebratur. S. R. C. 16. Junii 1683. Anno.

SSmus Autem Beneiectus XIV. Tomo 2. Bull: pag: 125. decrevit dicendo Nota 3tio (ut scribit Antoine Theol: spec: Dogmat: & Morat: Tom: 3. fol: 265. Traët: de Eucharistia) Necessarium non est Cucifixum cruce pendentem in Altari Constitui, si salvator noster Christus in maiori Tabula Altaris depictus, aut calatus ita appareat, ut primum teneat locum præ cæteris omnibus, quæ in eadem Tabula exprimantur.

CruX quotiescunq; in Processionibus vel aliis Officiis defertur a Subdiacono vel Clerico vel a quocunq; alio ante Clerum & Populum, semper imago Crucifixi terga debet vertere Clero sequenti & polo. quasi Christus videatur præire (nisi sit Archi Episcopalis, in qua imago Crucifixi respicere debet Archi Episcopum) Ita Savan Merati Tom: 1. Par: 1. Tit: 19. Et ibidem Par: 2. Tit: 13. Rub: 4. & Baruffald: de Proces: Tit: 76. N. 62.

Cruces Altarium seu Processionum non sunt benedicendæ de Præcepto, potest tamen simplex sacerdos benedicere privatim & non solemniter. S. R. C. 12. Jun: 1704. Anno.

Cruces quæ fiunt a Sacerdote super Oblata in Missa (& in aliis casibus) non sunt faciendæ manu transversa, sed manu recta, in transversa parte Crucis. S. R. C. 4. Aug: 1665. Hoc est (ut explicat Castaldus & Quarti apud Meratum de Missa P. 2. T. 7. N. 20.) sacerdos sicut manu recta & in longum extenta formavit primam lineam super Calicem, ita eodem modò extensa in prærectam manu, nullatenus incurvata, per medium prioris lineæ (quæ iam secundo per medium) debeat alteram lineam formare, quasi Calamodesi-gnans ut CruX Constet, quasi ex duabus lineis rectis.

Nota.



Notatum 4^{ta}um

DEDICATIO ECCLESIAE.

Dedicatione Ecclesie Cathedralis. & Proprie eodem die occurrente, preferenda est Dedicatio proprie Ecclesie, & Cathedralis transferenda est in diem proximam non impeditam Festo 9. lectionum. Gav: Tom: 2. Cap: 5. N. 6.

Dedicationem Ecclesie si contingat Celebrari in aliqua Ecclesia in illa Dominica in qua Cadit Octava Epiphaniae, debet Officium Dedicationis transferri ulterius ad diem non impeditam Festo 9. lectionum. Concio tamen de Dedicatione habeatur, & una Missa vulgo Summa cantetur de Dedicatione.

Dedicationis Ecclesie Festo preferendum est Festum S. Joannis Baptistae, & habere debet integras secundas Vesperas S. R. C. 1. Aug: 1680.

Dedicationis Ecclesie Octava, preferenda est tanquam dignior Octava omnium Sanctorum, cum sola Commemoratione Dedicationis, quamvis Dedicatio sit Festum Domini.

Dedicationis Octava occurrente cum Festo Visitationis B. V. M. faciendum est officium de Octava, translato Officio Visitationis S. R. C. 21. Aug: 1688.

W Episcopus Consecrans Ecclesiam si aliam anniversarii eius diem velit assignare, non eam in qua Ecclesiam Consecravit, debet statim ipsa Consecrationis die assignare, non post S. R. C. 19. Febru: 1587.

Dedicationis Ecclesie in die octava semper sunt repetenda Lectiones pro Primo Nocturno, que iam fuerunt lecte in primo Nocturno Officii de ipsomet Festo Dedicationis iuxta Rubrum Breviarij S. R. C. 5. Maii 1736.

In Dedicatione proprie Ecclesie insigenda sunt 12. Candelae, an-



te 12. Cruces in p̄rietibus Templi depictas, ac in Consecratione sacro Chrismate ab Episcopo inunctas, hæ candelæ ad Vesperas & ad Missam accendantur, in memoriam quod 12. Apostoli, luce Evangelica mundum illustrarunt, vel ad significandum Fideles per gratiam Dei cælum obtenturos, quod est Civitas 12. Portarum.

Apponendum etiam Summo Templi vexillum, in signum Idololatriz debellatæ, seu ad indicandũ Fideles sub Christi vexillo manere.

Dies Dominica.

1^{to}

Animadvertendum est Veneratione Celebranda sit dies Dominica, quam Apostoli vocabant: *diem Dominicam ap 1. Regem, & Ducem omnium dierum S. Jgnat: Diem Panis & Lucis S. Ep. Christo: Diem remissionis Conc: Carthag: IV. Can: 8. Diem Sanctum. Alcuinus.*

2^{do}

Constat enim ex synodo 6ta Cap: 8. Alcuinus loco Citato, quod hac die in principio mundi creati sunt Angeli, & quatuor mundi elementa. Manna primo fluxit. Dominus Noster Jesus Christus Natus est, & Circumciscus, hac die stella Magis apparuit, baptisatus est Christus Dominus in Jordane, quinque panibus quinque millia hominum saturavit, postmodum hac, die reūxit. Demini hac die spiritus S. in Apostolos descendit: *Gavahit: in Rubr: Mis: p. 4. tit: 12. n. 21. ex synodi S. Aug: Pap: Ep: 8t. c. 1. ser: 251. de Temp: & S. Leo.*

3^{tio}.

Dominica prima post Pascha, vocatur Dominica *Conductus*, quia sumus quasi conducti, & traducti per mare Passionis, & sanguinis Christi Domini ad terram promissionis, nempe regni Cælestis vocatur Dominica *in Albis* quia *ut S. Aug: ser: 1. in Octava Pasche scribit* antea Neobaptisati Christiani a Sabatho Magno, usq; in hanc

Domi-

☼)(☼)(☼)(☼)(☼)

Dominicam albis vestibus induiti incedebant, & hac Dominica eas deponebant. Ex eadem ratione hæc Dominica appellatur ab Introitu. *Missa Quasi modo geniti* Quia in *Missa* est Introitus ex Epist: 1. Petri 2. *N. 2. Quasi modo geniti infantes.*

Dominica sta post Pascha,
ima.

Dominica hæc vocatur *Rogationum vulgo krzyzowa* eo quod cum Crucibus & vexillis exibant olim in Campos & agros tempore Processionum, & *Litanis* cum orationibus publice sub dio cantabat populus in *Primitiva Ecclesia* (prout & nunc in nonnullis locis hæc laudabilis viget devotio circa benedictionem agrorum a Parochis, utinam ubiq; hic mos introducatur laudabilis) precando Deum ut benedicat fructus terræ, ante ascensionem Domini *S. Aug: Ser: 173. detemp: 5 Conc: auel: (20. Dist: 3. Can: Rogationes*
2do.

Quoniam hac in Dominica legitur Evangelium: *Petite & accipietis &c. Et quidquid petieritis Patrem in nomine meo dabit vobis.* Instituta sunt a S. Gregorio Papa supplicationes pro remissione peccatorum, pro Pace, pro avertenda pestilentia, pro Conservatione frugum terræ & aliis necessitatibus. Ordo Romanus. Videant AA. RR. Rectores Ecclesiarum hoc in Agenda, & perlegant diligenter, ubi sat fuse scribitur, a quo sunt *Litanie* in Festo S. Marci, & a quo in diebus Rogationum, & ob quas Causas instituta unde rescient quod strictam habent obligationem populum sibi commissum Commonere & compellere ut his diebus conveniat ad Ecclesiam, & sit in Processione, exorando Divinam Majestatem per intercessionem B.V.M. & suffragia sanctorum, ut avertat quæq; mala, & in omni prosperitate benedicat.

3tio.

Leguntur in quatuor locis Evangelia. ut Deus virtute verbi sui. in prædictis promissionibus suis omnibus agris benedicere dignetur. per intercessionem SS. Evangelistarum.



4to.

Est etiam & hæc prædictarum Processionum ratio, quia post dies Rogationum Christus ascendit in Cælum, ut igitur pro nobis Deum Patrem oret, ut ait S. Paulus, iustum est ut hoc ab illo postulemus per intercessionem Sanctorum.

5to.

Cibus Quadragesimalibus his diebus tribus utendum esse iussit Conc: Aurelianse ut Gavanti: refert: *Certe dies abstinentiæ sunt non lætitiæ.* Ordo Romanus. Amalarus autem lib: 1. C. 32. negat esse ieiunandum, & probat ex Patribus. In Ecclesiis autem occidentalibus fieri ieiunium docet *Rabanus lib: 2. C. 40.* quod Ambrosiani observant, translatis Rogationibus post ascensionem ne præsentem sponso ieiunent, iuxta illud: *Auferetur ab eis sponsus, & tunc ieiunabunt.* Sed congrue sub Dominica hæc celebrantur, in qua invitamur ad orandum. *Petite & accipietis*

6to.

Hæc Dominica vocatur *Exaudi* a Cantico ex Psalmo 27, *Exaudi Domine vocem meam.* Denominationes harum omnium Dominicarum exprimuntur, per primam literam huius versus.

Quem mea iusserunt Cantica, vidor erit.

Ante Dominicam Pentecostes scilicet in Sabbatho urget præceptum ieiunandi. fusè probat Gavantius & Merati, ubi de hac Vigilia agunt. In hac Vigilia habetur Benedictio Fontis & Baptismus Ordo Rom: Et hoc fit dicta nona, quia in eadem hora Cornelius a S. Petro baptisatus fuit. Amalarus lib: 4. C. 18. & quia eadem horâ Christus Dominus expiravit, Baptismus enim significat mortem Christi & sepulturam eiusdem, ut habetur ad Rom: 6. unde Adventus Spiritus S. vocatur a Christo Baptismus. *Baptisabini (inquit) Spiritu Sancto non post multos hos dies Act: 1.* Et Apostolis baptisatis Spiritu Sancto baptisaverunt in die Pentecostes tria millia hominum, quare merito sub tempore Pentecoste Baptismus Solemniter Celebratur.

Duo



Duo Sabbatha tantum Paschatis & Pentecostes Baptismate So-
lemni coluntur. Ex Leonis Epist: 4. C. 5. & Dist: 4. de Consecr:
Imo ex Syricio eadem distinct: Nimirum ut primum sit Filii, alte-
rum spiritus sancti ne videatur differentia inter Filium & Spiritum
Sanctum quorum est æquè mundare animas a peccato. *Ait Raba-
nus lib: 2. C. 41.*

Dominica Pentecostes.

1^{mo}.

Pentecostes vulgo *Zielone swiatki* ex vi vocis Græcæ quinque
decem, hoc est *quinguinta* appellatur S. Clemens lib: Const: c.
21. a Durando vocatur *Quingagesimus*. A S. Augustino Epist:
ad Januarium vocatur: *Figura quietis*. Numeratur ab ipso die
Paschatis, idest a 2da die azymorum in qua meti poterat fasciculus
spicarum offerendus eadem die Dominica, ut habetur Deut 16.
Bellarm: lib: 3. de Cultu SS. Cap. 13. Hac etiam die Christus resur-
rexit. Inde ergo numeratis quinguinta diebus, eodem die quo
Pentecosten Celebrabant Hebrei, descendit Spiritus Sanctus in A-
postolos & in Centum viginti discipulos, quos figurabat ætas Moy-
sis, qui vixit Centum viginti Annos ut ait Rabanus lib: 2. C. 41.
Et sicut quingagesimus Annus apud Judeos erat Jubileus, ita quin-
quagesimus hic dies fuit Jubilæus Christi discipulis, & dies iubi-
lationis. *Ordo Romanus.*

2^{do}.

In veteri testamento figura huius Festivitatís, erat dies ille, quo
Moses in monte Sinai Comitante igne, fulminibus, & tonitru re-
cipiebat legem veterem, nam in Pentecoste novæ gratiæ Lex in Cor-
dibus Apostolorum per Spiritum Sanctum exculpata est.

3^{io}.

Septem vero hebdomadæ quæ præcedunt septem dies qui se-
quuntur, septiformem S. Spiritus designant gratiam. *Ex Honorio
in Gemma lib: 3. Beda, & Alcuina de septem diebus.*

4^{to}.



In Dominica scilicet finitâ Octavâ Pentecostes, Festum SSmæ Trinitatis, tradit: & docet *S. Rupertus lib: II. C. I.* eo quod post adventum Spiritus Sancti, capit statim prædicari, & Credi Mysterium SS. Trinitatis, in Cuius nomine dabatur Baptismus. Tandem testatur *Radulphus p. 16.* a S. Romana Ecclesia indictum. fuisse tale Festum, & Communiter Celebratum. *Durandus* huius rationem addit: Quia natalis Domini, fuit Festum Patris, cui natus est Filius, Pascha, fuit Festum Filii, Pentecostes, Spiritus Sancti, Celebratur ergo statim Trium simul Personarum Festum SS. Trinitatis Dicitur Auctor Festi SS. Trinitatis *Gregorius IV. ab Auctore ligni vite lib: 5. Pisanello* autem facit Auctorem *XXII. Joannem Papam.*

Notatum *stum.*

EDICTA SUMMORUM PONTIFICUM & DIÆCESANA DE INDULGENTIIS.

Adiungitur monitio quod quando apponitur Clausula in Edictis sive Brevibus Indulgentiarum hæc scilicet: Volumus autem ut si alias Christi Fidelibus dictam Ecclesiam Visitantibus, aliqua Indulgentia perpetua, vel ad tempus non dum elapsam duratura, Concessa fuerit, presentes Literæ nullæ sint, non Comprehendit Altaria privilegiata pro Defunctis S. R. C. die 23. Junii 1676.

Lubo w Roku 1776. wydany jest Zbior Odpustow wiecznych od Oycow SS. aż do Klemensa XIV. nadanych y rozszerzonych, ale ze niedokądżego a podobno y do niewielu doysć mogła ta Książeczka, więc zdało mi się w Panu BOGU też same Odpusty położyć, y dla lepszey pamięci czytającym ten zbior krotki wyrazić ich, iak są w tey Książeczce opisane, y przyjęte od Zwierzchności, a od niey Jchmościom XX. Pasterzom aby swym owieczkom przypominali często te Odpusty obowięzując ich Sumnienie mocno zalecone, iako widzieć można znastępującego Edyktu, czyli wskazu y Wyroku

FRAN.



FRANCISCUS
de
Potkania
P O T K A N S K I

Dei & Apostolicæ sedis Gratia, Episcopus Patarensis, Suffraganeus, Canonicus, Vicarius in spiritualibus, & Officialis Generalis Cracoviensis.

Universo Clero Sæculari & Regulari, Omnibus Christi Fidelibus Diœcesis Cracoviensis significamus. Quia nos præinsertas Apostolicas Indulgentias, Authoritate Ordinaria recognitas, admittas, & mediante Processus sedis Ordinariæ die 15. Maij 1754. emanato publicatas, successive alias ab eadem sede Apostolica, e largitas, a nobis pariter recognitas & admittas. Iterum Typis imprimi, publicari, & ad omnes Ecclesias Diœcesis solita praxi transmitti, mandamus. Hortantes salubriter in Domino, AA. RR. Curatos Ecclesiarum, Rectores, Commendarios, animarum gerentes, quatenus summum studium in eo ponant, ut Fidelis Populus eiusmodi Gratias sedis Apostolicæ agnoscat, percipiat, & Credat. *Se & quodmodo Credent, quod non audierunt? quomodo autem audient sine Prædicante?* Proinde ut singulis annis tribus vicibus. 1mo Diebus Dominicis S. Quadragesimæ. 2do Diebus S. Pentecoste. 3tio, Diebus Dominicis Adventûs Domini, præexpressas Indulgentias Fideli Populo ad Divina Audienda Congregato annunciare & ad intelligentiam explicare, eundemque Populum in his salubriter erudire, & ad thesaurisandum hunc Cælestem thesaurum, lucrandasq; præmissas Indulgentias excitare sollicitè curent, sub ligamine Conscientiæ iisdem præcipimus. Ad quem effectum Exemplaria hæc, circa Ecclesias suas Conservari, Visitoribusq; toties quoties & exhiberi decernimus. Datum Cracoviæ 1775. 18. Martij.

F. Potkański Suf: Off: Crac: mpp.

ODPU



ODPUSTOW WIECZYSTYCH OPISANIE.

1710

Krórzyby witaiać się wzaiem mowili: *Niech będzie pochwalony JEZUS Chrystus* y odpowiadaiąc *Nawieki* albo *Amen* Odpustu dni piędziesiąt. Wzywaiącym nabożnie Jmienia Nays: JEZUS, albo *MARYA* dni 25. Przy zgonie życia, ktoby niemógł usty, przynajmniey sercem Nays: Jmie JEZUS wzywał, Odpust zupełny, Kaznodziom ktorzy by nauczali, y wierny lud wzbudzali, do pobożnego wzywania Nays: Jmienia JEZUSA y *MARYI*. Też odpusty są nadane.

Edictum de his Indulgentiis SS. Pontificum.

Alias Sæ memoriæ Sixtus V. & Benedictus XIII. universis Christi Fidelibus, qui se invicem Salutantes dixerint sive Latino JESU Christo, & respondentibus Amen, aut in Hæcula, sive Italico sive Latino, vel quocunq; alio idiomate id expresserint: quoties id egerint Indulgentiam quinquaginta dierum, illis qui SSimum Nomen JESUS, aut MARIÆ devotè invocaverint, indulgentiam Viginti quinque dierum Concesserunt. His vero qui præfata agere Conliverint, in articulo mortis Constituti, & ore, vel si non potuerint, Corde SSimum Nomen JESUS invocaverint, insuper plenariam Indulgentiam adiecerunt. Easdem Indulgentias tribuerunt Prædicatoribus, qui inter prædicandum Auditores hortati fuerint, ut modo supra exposito SSimum Nomen JESUS & MARIÆ devotè invocent, Cæterisq; omnibus qui hanc salutacionis formam usui esse curaverint.

Recitantibus tandem Litanias SSmæ Virginis MARIÆ biscentum dies Indulgentiæ elargiti sunt.

Cum autem SSimo Domino Nostro Clementi Pape XIII. humillimè supplicatum fuerit, ut omnes & singulas Indulgentias supra memoratas Confirmare dignaretur, sanctitas sua precibus benignè annuens, easdem Indulgentias Apostolica authoritate Confirmavit.
Datum die 5. 7bris 1759.

Fr.



Fr: J. Card: Protocartero Praefatus.

Loco of Sigilli.

A. E. Vice Comes Sac: Congr: Indulgentiarum Secretarius.

Reimprimatur.

Franciscus Potkański Suffr: Offic: Generalis Cracoviensis.

Odprawiającym modlitwy rano, w południe, w wieczor: *Anioł Pański*. Zdrowaś Maria klęcząc, w Niedziele zaś całego roku, wdni Wielkanocne do Niedzieli Trojcy Przenayś: stojąc albo zamiast *Anioł Pański*, wteż dni Wielkanocne, *Regina Celi letare cum x. Gaude & letare, cum oratione propria, Codzień sto dni, a raz w miesiąc. Odpust Zupełny.*

Edictum Benedicti XIII.

In Polonicum idioma transversum & impressum.

Na wieczną Pamiętkę.

Włożoney od nas na Pana Boga Apostolkięy usługi Funkcya wyciąga, abyśmy niebieckich darow skarbami do ręku naszych powierzonemi wiernie szafowali, tam gdzie ku pomnożeniu Czci Nays: y Nayaśnieyszey Nieba Krolowy, Boga Rodzice MARYI Panny, Pośredniczki naszey, y ku wzbudzeniu ku niey wszystkich wiernych nabożeństwa, a ku zbawieniu dusz, baczemy tego potrzebę y pożytek. Przeto w miłosierdziu Włzechmocnego Boga, y Błogosławionych Piotra y Pawła Apostołów Jego Powadze ufając, wszystkim w powszechności, y w szczególności wiernym Chrystusowym, ktorzy z prawdziwą skruchą spowiedź świętą od prawiwszy, y Nays: Komunią przyiawszy, rano w południe, y nawieczor za uderzeniem we dzwon Kościelny. *Anioł Pański* zwiastował Pannie Maryi, y poczęła z Ducha Świętego. Oto ia służebnica Pańska niech mi się stanie według słowa Twego: *A Słowo stało się ciałem, y mieszkało między nami, przydając trzy Zdrowaś Marya, klęcząc nakolana nabożnie zmowią, y za zgodę Panow Chrześciańskich, wykorzenienie herezyi, zapowyższenie*

D

Kościola



Kościół S. Katolickiego gorąco do P. Boga modlić się będą. Mi-
 łościwie w tymże P. Bogu pozwalamy y aby wieden dzień kadego
 miesiąca; który sobie każdy według upodobania swego obierze,
 zupełnego grzechow swoich odpustu dostąpi. Winne zaś dni
 roku, ile razy toż samo który zwiernych skruszonym sercem u-
 czyni, sto dni Odpustu zaśluzonego przez grzechy Karania, we-
 dług obrządkow Kościoła Bożego, każdemu naznaczamy; Co
 trwać ma na wieczne czasy. Chcemy zaś aby niniejszego Listu
 naszego Exemplarzom choć by też drukowanym, ręką ktorego-
 kolwiek Pisarza Autentycznego podpisanym, y pieczęci Osoby
 iakiey na Godności Kościelney postanowioney stwierdzonym, ta-
 ka zewszystkim na każdym mzeysu wiara była dana, iaką List
 nasz niniejszy mieć powinien, gdyby w Oryginale swoim był po-
 kazany. Dan w Rzymie u Panny MARYI. Większey, pod zna-
 kiem Rybołowa, dnia 14. Września Roku 1724. Papieztwa na-
 szego Roku pierwszego. F. Kardynał Oliverius.

De eadem Oratione Angelicu: Angelus Domini.

& Regina Celi tempore Paschali.

Fr. Joannes Antonius Tituli SS. Silvestri, & Martini de mon-
 tibus S. R. E. Cardinalis Gvadani SSmi Domini Nostri.

BENEDICTI PAPÆ XIV.

Vicarius Generalis.

Sanctitas Domini Nostri temper intenta ad excitandos & stimu-
 landos Fideles, quatenus recurrant ad Dominum pro obtinendis
 suis Cœlestibus Benedictionibus, volendo tollere difformitatem,
 quæ intervenit in istis publicis Precationibus quæ fiunt ad sonum
 Campanæ, mane, meridie, vespere quando recitatur solita Oratio:
Angelus Domini &c. cum illa tria Ave MARIA &c. Confirmat
in primis Indulgentias Concessas olim a S. Mœ: Benedicto XIII.
videlicet Indulgentiam Plenariam. & remissionem peccatorum uni-
versaliter ac in perpetuum omnibus qui cuj; verè Contriti, Confes-
si, & sacra Communionis refecti, uno aliquo die Cuiuslibet men-
sis,



sis, qui illis placuerit, recitaverint prout supradictam Orationem, & in aliis diebus Anni Indulgentiam Centum dierum toties quoties recitaverint, pariter in perpetuum. Et inherendo dispositionibus Rubri, ordinat, quatenus prefata oratio a vespere cuiuslibet sabathi, & integro die Dominico sequente stando recitetur. Ordinat praeterea ut durante tempore Paschali, quod ante Vesperas Dominicae Trinitatis finitur, loco prefatae orationis recitetur stando: Antiphona: Regina Celi, cum suo versu & oratione eidem Correspondente: Deus qui per resurrectionem &c. pro cuius recitatione concedit pariter benigne sua sanctitas easdem indulgentias, ut supra exhortando urgentissime omnes Fideles, ad non negligendum praefatum spirituale lucrum. Illi vero qui nesciverint memoriter praefatam Antiphonam, lucrabuntur easdem Indulgentias recitando Angelus Domini &c. ut supra. Dat: Romae in nostra Consueva Residentia. D. 20. Apr: 1742.

Fr. J. A. Cardinalis Vicarius.

3tio.

Gdy w wieczor dzwonią za zmarłych wiernych, mówiąc Psalm *Deprofundis*, albo Pacierz ieden y Pozdrowienie, y oddając. Dusze wiernych zmarłych przez miłosierdzie Boże, niech odpoczywają wpokoju Amen, sto dui Odpuštu, y raz wrok zupełny.

Edictum de hac Indulgentia Summi Pontificis.

Papa. Clemens XII.

Ad perpetuam rei memoriam.

Celestes Ecclesiae thesauros, quorum dispensationem Commisit nobis Deus, ad Christi Fidelium pietatem fovendam, atq; augendam, & animarum salutem promovendam, libenter erogamus. Itaq; de omnipotentis Dei misericordia, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum, eius Auctoritate Confisi, omnibus & singulis utriusq; sexus Christi Fidelibus, qui sub horam noctis, ad pulsum Campanae Psalmum *Deprofundis* &c. vel semel Orationem Dominicam & salutationem Angelicam cum versiculo: *Requiem aeternam dona*



eis &c. in suffragium animarum Christi Fidelium Defunctorum, flexis genibus recitaverint devote, quo die id egerint, centum dies de iniunctis, eis, seu alias quomodolibet debitis penitentiis in forma Ecclesie Consueti, relaxamus. Insuper eisdem Christi Fidelibus vere penitentibus, & Confessis, ac sacra Communione refectis, qui per Annum praemissa peregerint, ac pro Christianorum Principum Concordia, Haresum extirpatione, ac S. Matris Ecclesiae exaltatione, pias ad Deum preces effuderint, plenariam in uno die Cuiuslibet anni, dumtaxat per unum quemq; Christi Fidelem, ad sui libitum eligendo lucri faciendam, omnium peccatorum suorum Indulgentiam, & remissionem misericorditer in Domino Concedimus, & elargimur. Praesentibus, perpetuis futuris temporibus validuris. Volumus autem ut earundem praesentium Literarum transcriptis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicuius Notarii Publici subscriptis, & sigillo Personae in Ecclesiastica dignitate Constitutae munitis, eadem prorsus fides ubiq; locorum habeatur, quae haberetur ipsis praesentibus, si forent exhibitae, vel ostensae. Datum Romae apud S. Mariam Maiorem, sub annulo piscatoris. Die 14. Aug. 1730. Pontificatus nostri Ao 7. Fr. Cardinalis Oliverius.

410.

Wkaždy Piątek o godzinie trzeciej po południu, gdy dzwonią *pro agonia Christi* (choć byś dla odległości mieysca dzwonięcia nie słyszał, miarkuią: Czas godziny trzeciej po południu, wczesniej lub nierychlej) pięć Pacierzy, pięć Złowaś Maria, y wierzę Boga z mowil kłeczaj, ito dni odpustu dostąpił byś.

Edictum de hac Indulgentia Summi Pontificis
BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Ad Passionis, & agoniae Redemptoris, & Domini nostri JESU Christi, unde nobis vita, salus, & Resurrectio manavit, memoriam in omnium Christi Fidelium animis excitandam, atq; fovendam, & Caelestibus Ecclesiae thesauris, quorum dispensationem credidit nobis

bis



bis Altissimus, omnibus, & singulis Christi Fidelibus, qui singulis feriis sextis totius Anni, hora tertia post meridiem, ad sonum Campanæ Ecclesiarum Metropolitanarum, Cathedralium, & Parochialium (quarum Parochis, R. & oribus, alijsq; quocunq; nomine appellatis superioribus, ut Campanam unius cuiusq; Ecclesiæ huiusmodi pulsari faciant. iniungimus, & in virtute Sæ obedientiæ mandamus) flexis genibus. *Quinques Orationem Dominicam, & toties salutationem Angelicam* devote recitaverint, & oraverint, ac pro Christianorum Principum Concordia, hæresum extirpatione, ac S. Matris Ecclesiæ exaltatione, nec non salutari perditorum hominum emendatione, pias ad Deum preces effuderint, Centum dies de iniunctis eis, seu alias quomodolibet debitis penitentis, in forma Ecclesiæ Consuetæ relaxamus. Volumus autem ut earundem præsentium Literarum transumptis, seu exemplis etiam impressis, manu alicuius Notarii Publici subscriptis, & sigillo Personæ in Ecclesiastica Dignitate Constitutæ munitis, eadem fides prorsus habeatur, quæ haberetur ipsis præsentibus, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ apud S. Mariam maiorem, sub annulo Piscatoris: 13. Xbris 1740. Pontificatus nostri Anno Primo. D. Cardinalis Passionensis

5to.

Dla uczących, y bywających ra nauce o Rozmyślaniu, y ćwiczących się w nim, siedm lat Odpustu, y tyleż Quadragen, to iest doi dwieście ośmdzieśiat. A w miesiąc Odpust Zupelny przy spowiedzi, y Komunii zappikacya duszom w Czyscu Dla odprawujących przyñajmniej przez kwadrans codziem rozmyślanie. W Miesiac Odpust Zupelny przy sprowiezi y Komunii, wraz zappikacya duszom wczyscu. To zaś rozmyślanie czyli to publicznie wkościele, przez lud na to zgromadzony odprawowane ma bydź, czyli w własnym domu, gospodarz przed obrazem pobożnie zszedzsy się z wszystką czeladzią pokłękawszy odprawi, dostąpi Odpustu iako wyżej.

Edictum



Edictum de hac Indulgentia transversum in Polonicum nostrum idioma.

BENEDYKT PAPIEZ XIV.

Jako nic sposobniejszego, pomocniejszego y potrzebnieszego nie jest ludziom od poufały z Bogiem (spoleczności oderwanym, y oddalonym, do pojęcia oświecenia Boskiego, do nabycia zbawienia, y do ścisłego się złączenia z Bogiem nad modlitwe, przez którą dusza dzwiga się od ziemi do nieba, Dobr niebieskich szuka, rzeczy niewidomych pragnie, łączy się z Duchem świętym y rozmawia z Bogiem, tak żeby spustoszeniem niespustoszała, zicmia, dlatego że niemasz takiego, któryby się rozmysłaniem, albo wewnętrzną modlitwą bawił. Wszystkich wobec, y każdemu osobna zbawiennie napominać, y wzbudzać do tego należy, iż się modlić zawsze trzeba, y nigdy w modlitwie nieustawać, aby kiedy wewszystkich sprawach, y nabożeństwach naszych znależytym dziekczynieniem proźby nasze oświadczać będziemy P. Bogu: *Ten który jest bogaty dla wszystkich siebie wzywających, ani proźbami naszymi niegardził, ani swego od nas nieoddalał miłosierdzia, Dlatego Przodkowie nasi Biskupi Rzymscy, od Boga postanowieni, żeby wiernych Chrystusowych do modlitwy czy to usty, Czyli słowy, czyli sercem y myślą, chęć y nieustanne wnieścwiczenie wzbudzili, onych jużto gorliwie pobudzać, jużniebieskich skarbow darami, których im Bog do łzafowania powierzył, zechęcać starali się, kiedy od pustami, oswobodzeniem zgrzechow, y od naznaczoney im iakimkolwiek sposobem należącej pokuty, uwolnieniem obdarowali, tych którzy się albo ustnie modlili; albo przez jaki pewny czas codziennie Prawa y Przykazania Boskie rozpamiętywali. My zaś chwalebniemi tychże Przodków naszych Przykładami wzruszeni, nietylko wszystkie społem, y każde osobna Odpusty, zgrzechow oswobodzenia, y od pokuty uwolnienia przez tychże przodków naszych, którekolwiek ustne czyniącym modlitwy (byleby nigdy zniesione niebyły) lub iakież kol-*

wick



wiek nabożeństwo odprawiającym jakimkolwiek sposobem, czyli to do Czasu, czy nazawsze, aż do dziś dnia nadane, władzą Apostołską, niniejszym Listem naszym takimże sposobem y kształtem potwierdzamy, y jeżeli tego potrzeba, nanowem pozwalamy: ale też nad to insze, tym osobliwe, którzy modlitwą wewnętrzną albo rozmyślaniem zabawić się będą, (iako niżej) udzielamy. A nayprzód wszystkim w obec, y każdemu z osobna, którzy albo w kościele, albo gdzie indziej, y naktorym kolwiek miejscu publicznie, lub prywatnie ktorzykolwiek ludzi do modlitwy wewnętrznej, albo rozmyślenia nieprzyuczonych jakimkolwiek sposobem modlić się wewnątrznie, albo w Duchu, y rozmyślać nauczą, albo natey modlitwie wewnętrznej, albo rozmyślenia nauce, (iako się wyżej namieniło) bywać będą, byle się tylko szczerze grzechów swoich wyśpowiadali, za nie szczerze żałowali, y przyjęli świętą Kommunię, ile razy to uczynią, siedm lat, y tyleż kwadrantów, to jest siedm razy po dni Czterdziestu naznacząmy, albo jakokolwiek należytem im do wypłacenia pokuty, zwyczajnym Kościoła Bożego sposobem odpuszczamy; Tym zaś ktorzyby sposobu modlitwy Wewnętrznej, albo rozmyślenia uuczali, iako y tym ktorzyby się tego sposobu uczyli, y w tym się ćwiczyli ustawicznie, y podobnym sposobem szczerze żałowali zagrzechy, y świętą przyjęli Kommunię, za zgodę Panow Chrześciańskich, y wykorzenienie herezyi, y podwyższenia Kościoła S. pobożnie do Boga modli się, raz w Miesiąc według każdego upodobania, zupełnego wszystkich grzechow Odpustu, który duszom wiernych w łasce Bożej z tego święta zeszyłm na ratunek aplikować mogą, miłościwie w Panu Bogu pozwalamy. — Nad to wszystkim ktorzy przez pułgodziny bez przerwania, albo przynajmniey przez kwadrans każdego dnia przez cały miesiąc modlitwę wewnętrzną, albo rozmyślenie czynić będą, y szczerze się grzechow swoich wyśpowiadają, świętą przyjmą Kommunię, y za zgodę Panow Chrześciańskich, wykorzenienie herezyi y Podwyższenie Kościoła S. pobożnie się do P. Boga modlić



modlić będą, zupełnego raz w każdy miesiąc w wszystkich grzechow Od-
 pustu który także naratunek duszom w czyscu zoltającym applico-
 wać mogą, władzą y sposobem podobnym miłościwie w Panu Bo-
 gu pozwalamy. Lubo zaś według Boskiego Pana naszego Jezusa
 Chrystusa przykazania, każdy modlić się mający, żeby niebył na
 kształt hypokrytow obłudnych widziany, modlić się powinien
 wskrytości, iednak iż ten Pan powiedział: *gdzie dwu albo trzech*
zgrupowanych w imie moie, tam y ia wposrodku ich I S. Jan
 Chryzostom powiada: *iz iest coś więcej, bydz na modlitwie z Bra-*
cia, to iest zgoda ziednoczenie ducha, społecznosc kochania,
y miłości głoś szczęśliwym związkiem spojony, z kąd przyśłabsze
modlitwy wzajemnie złączone, większą siłą do nieba wzbuiają
się. Przeto zbawienna by rzecz była, żeby gdzie to bydz moze la-
 two y sposobnie, iako iuż po wielu Diecezyach nayduie się, tak
 we wszystkich y każdej zosobna, do zwyczaju przywodzono byto.
 To iest by codziennie zadawaniem znaku przez dzwon, czyto w
 kościele, byle tylko ludzie naiedno mieysce modlitwy zgrupadzić
 się mogli, a męszczvzny od pćci białey dla roztargnienia y przesz-
 kody odłączeni y oddaleni byli, albo w własnym domu gospodarz.
 Orymże albo inszym czesie przed Obrazem pobożnie zszedzy się
 z Czeladzią swoją wszyską, albo familią, wewnętrzną modlitwę al-
 bo rozmyślanie poklękawszy odprawiali. Co służyć ma nawie-
 czne potomne Czasy. Dan w Rzymie przy kościele Nays: Maryi
 Panny Snieżney pod znakiem Rybołowa. Dnia 16. Grudnia 1746.
 Papietwa naszego Roku 7.

6to.

Pobożnie uważnie y zaffektem mowiac Akty Teologiczne Wia-
 ry, Nadziei, y Miłości, za każdym pobożnym mowieniem Odpustu
 siedm, lat, y tyleż quadragen. Raz zaś w miesiąc przy spowiedzi
 y Komunii, y na godzinę śmierci Odpust Zupełny, z applicacją
 duszom w Czyscu.

Edictum



*Edictum summi Pontificis declarans Indulgentius
actus virtutum Theologicos Fidei, spei, & Charitatis
pie & devote recitantibus.*

Animadvertens SSmus D. N. Benedictus PP. XIV. quam utiles quinimo necessarii sint ad aeternam salutem Theologicarum virtutum actus, Fidei videlicet spei & charitatis, ut omnes utriusq; sexus Christi Fideles ad illorum exercitium excitaret, audito voto sacra Congr: Indulgentiis, sacrisq; Reliquiis præpositæ Indulgentias pro iisdem actibus a S. mem: Benedicto XIII. die 15. Januar: Anni 1728. Concessas, benigne confirmavit, Plenariam nimirum cum facultate eam Fidelium Defunctorum animabus applicandi, semel in mense lucrandam, ab iis qui quotidie per mensem præfatos Actus pie & devote & ex Corde peregerint, die nempe ab unoquoq; eligenda, in qua vere penitentes, Confessi ac sacra Communione refecti, pro Christianorum Principum Concordia, hæresum extirpatione, ac S. Matris Ecclesiæ exaltatione, ut decet oraverint nec non aliam similem Plenariam in mortis articulo. Ut autem Committas sibi oves, ad frequentiores huiusmodi actuum usum alliceret sanctitas sua, Indulgentiam septem annorum, totidemq; quadragenarum cum eadem applicationis facultate, quæ iuxta eiusdem sui prædecessoris Concessionem, semel tantum in die consequi poterat, ad quamlibet antedictorum actuum piam &c. ut supra recitationem clementer extendit. Declaravit in super sanctitas sua, præfatas omnes Indulgentias addictas, minime esse certis determinatis verbis, propterea unumquemq; uti posse in recitatione dictorum actuum, quamlibet formula, dummodo in ea singularum virtutum Theologicarum specialia motiva exprimantur. Datum XXVIII. Januar: Anno MDCCLVI.

Fr: J. Card: Portocarrero Præfectus. *Locus † Sigilli*

A. E. Vice Comes Sac: Congr: Indulg: Secret:

Romæ Typis Reverendæ Camera Apostolicæ 1756.

Litanie Loretańskie Nays: Maryi Panny' mowiąc nabożnie dwie-



ście dni Odpustu na uproszenie sobie dobrej śmierci videatur in E-
dicto Clementis Papæ XIII. superius folio 24.

8vo.

Hymn wieczney Chwały Boga w Trojcy Jedynego, to jest Tri-
sagion, Święty, Święty, Święty, Pan Bog zastępów, Pełne są niebios
y Ziemia Chwały Jego. Chwała Oycu, y Synowi y Duchowi Świę-
temu, Jako napoczątku była, y teraz, y zawsze y nawieki wieków
Amen. Nabożnie mowiącym, albo przynajmniey sercem skru-
szonym Troycę Najsświętszą wzywającym, każdego dnia sto dni
Odpustu. W Uroczystość Trojcy Najs: y przez całą oktawę,
także w każdą Niedzielę roku, trzysta dni odpustu. Te Odpusty
na to Trisagion Święty, Święty, Święty, Klemens XIV. nie tylko
zostającym w Archi Konfraternii Trojcy Najs: ale wszystkim wier-
nym nadał, y wiecznie rozszerzył. Datum ex Secretaria Sæ Con-
gregat: Indulgentiarum. 6. Junij 1769.

9no.

Rozszerzenie Odpustu Zpełnego, do wszystkich Kościołów swia-
ta Katolickiego, w ktorymby Kościele w tygodniu Niedziela staro
zapustney *Septuagesime*, albo Miesopustney *Sexagesime* albo
Zapustney *Quinquagesime* albo w każdym tygodniu przez dni trzy,
albo dnia iednego przed Niedziela Zapustną we Czwartek, Nabo-
żeństwo Czc y adoracyi Najs: Sakramentu odprawiano. Tam kto-
by przy spowiedzi y Komunii, przez taki czas modlił się, y po-
mocy Boskiej wzywał, dla tych ktorzy w tych dniach osobliwie, bez
bojzani Boskiej zdrog przykazań Boskich schodzą, y wniebеспе-
czeństwo zbawienia w dawaia się, dostąpi Odpustu zupełnego.

*Edictum de hac extensione Indulgentiarum
horarum quadraginta.*

Cum alias San: Mem: Benedictus XIV. ad frequentes Episcoporum
Pontificis Ditionis querelas gravioribus abusibus, qui bachana-
liorum tempore irrepserant, opportuno remedio occurrere concu-
piverit, perspexeritq; in aliquibus Ecclesiis salutari Consilio institu-
tam

tam

☉)☉)☉)☉)☉)

87

tam esse SSmi Eucharistiae Sacramenti expositionem per tres dies sive in hebdomada septuagesimae sive in altera sexagesimae, aut Quinquagesimae ante diem Cinerum ad hoc praecipue ne Fideles tempore tentationis a via Domini recederent, & in praedictis Ecclesiis pie orantes Divina impetrarent auxilia, universas utriusq; sexus Coniuncti Fidelibus confessis, & sacra Communione resectis, qui easdem Ecclesias, in quibus Venerabilis Expositio sive in uno sive in singulis praedictis tri tuis fieret, devote visitarent, Indulgentiam plenariam misericorditer Concessit, & indulgit; Hinc SSmus Dominus noster Clemens Divina Providentia PP. XIII. sedulo recogitans praefatam Augustissimi Sacramenti Expositionem plurimum hisce diebus profuisse, ac deinceps fore profuturam eandem Plenariam Indulgentiam, ad quascunq; Catholici orbis Ecclesias, ubicunq; locorum existentes, ubi venerabilis Expositio sive in hebdomada septuagesimae, sive sexagesimae, aut Quinquagesimae, sive in singulis praedictis hebdomadis per tres dies, atq; etiamsi tantummodo in feria quinta infra hebdomadam sexagesimae peragatur, ex uberi Pontificiae charitatis fonte, benignissime extendit. Datum Romae ex Secretaria Sa Congr: Indulgentiarum die 28. Julii 1765.

(L. S.)

X. Card: Antonellus Praefectus S. Borgia
S. Congr: Indulgent: Secretarius.

FRANCISCUS

de

Potkania

P O T K A N S K I

Dei & Apostolicae Sedis Gratia Episcopus Pararensis, Suffraganeus, Canonicus, Vicarius in spiritualibus, & Officialis Generalis Cracoviensis. Universo Clero Seculari & Regulari omnibus Christi Fidelibus Diocesis Cracoviensis significamus. Quia nos praesertim Literas Apostolicas, extensionem Indulgentiae Plenariae ad omnes Ecclesias pro expositione SSmi Eucharistiae Sacramenti. dig-

Es

bus



bus supra descriptis, vel etiam tantum una die feria quinta ante Dominicam Quinquagesimæ, in se continentes, recognitas admisimus, & singulis annis suo debito tempore, eandam Indulgentiam Christi Fidelibus publicandi concessimus, per præsentés. Hinc attendant Rectores Ecclesiarum tenori huiusmodi Literarum Apostolicarum, quod eadem Indulgentia ne aliis diebus nisi a Dominica Septuagesimæ inclusive, & ad diem Cinerum exclusive sit Concessa. Per tres dies sive Continuos tres dies, sive interpolatos: alias quod potest pro maiori solemnitate ad Concursum populi una die Dominica Septuagesimæ, 2da Sexagesimæ, 3tia die Dominica Quinquagesimæ, aut si tantum una die, tunc feria quinta ante Dominicam Quinquagesimæ Expositio SSmi Sacramenti fieri. Ubi in Altari maiori ponatur lumen Copiosum, ut præter lampades, ad minimum duodecim Candela puræ ceræ Continuo ardeant. Altareq; SSmi omni decore ad devotionem Commovente adornetur. Exposito SSmo assistant genuflexi Presbyteri, vel unus, aut Clerici, vel pueri superpellicciati. Porro Summum studium eo ponat Parochus ut omni qua decet reverentia, debitoq; Cultu Patriæ SSmum Sacramentum Populus Colat, devotionemq; in Populo Fideli erga hoc SSmum Sacramentum excitari curet, in quo Christus sumitur, recolitur memoria Passionis eius, mens impletur gratia & futuræ gloriæ nobis pignus datur, nam in hoc magno Pietatis Sacramento salvator noster divitias Divini sui erga homines amoris voluit effundi, memoriam faciens mirabilium suorum. Datum Cracoviae die 6. 7bris Anno Domini 1767.

10.

Wielka w Kościele Chrystusowym Katolickim Osmiodniowa Uroczystość Najs: CIAŁA CHRYSTUSOWEGO, iak wielkiemi uprzywileiowana Odpustami. Sequitur.

Edi tum de indulgentis infra 8vam SSmi Corporis Christi.

De Felto SSmi Corporis Christi eiusq; prolixis Indulgentiis, singulis Horis & Officiis, quas AA. RR. Curati, vel eorum vicarii,

Fideli



Fideli Populo dignentur anunciare, nam hac esca spiritali, allicietur ad frequentanda Divina Officia, & excitabitur ad maiorem erga SSimum Sacramentum devotionem.

Huius magnæ solemnitatis Causa motiva fuit, magnum miraculum, quod apparuit apud Castrum Vulturnum. Cum enim quidam sacerdos de veritate Sacramenti hæsitaret, in confringendo lacram Hostiam, sanguis vivus super Corporale manare cepit, quo miraculo motus Urbanus IV. Anno 1252. memoriam instituit in Religionis orthodoxæ augmentum Officium S. Thomas Aquinas Composuit, id ipsum Eugenius IV. Confirmavit. Indulgentias pro hac Magna solemnitate, & eius tota Octava sedes Apostolica, Primum Urbanus IV. Martinus V. Eugenius IV. Clemens V. & alii singulis Horis Concesserunt & assignarunt.

1^{mo}. FERIA 4. Vigiliâ Corporis Christi ieiunantibus ex devotione & bona voluntate, vel loco ieiunii aliud pium opus inhonorem SSimi Sacramenti facientibus, aut sua peccata maxime mortalia (si quis in eis existit) Confitentibus, aut saltem contritis Corde, conceditur Indulgentia ducentorum dierum id est remittitur tanta pœna hic vel in purgatorio, quantum ex vi penitentia ducentorum dierum iuxta Canones primitivæ Ecclesiæ v^g feriis quartis in solo pane & aqua remitti poterat.

2^{do}. In ipso Festo Corporis Christi interessentibus Matutino, conceditur indulgentia dierum 400. id est remittitur tanta pœna temporalis, quanta remitteretur agendo penitentiam per dies quadringentos, iuxta Canones Primitivæ Ecclesiæ.

3^{io}. In ipso Festo SSimi Corporis Christi interessentibus Missæ sacrificio similiter Indulgentia 400. dierum.

4^{to}. Interessentibus 1^{mis} Vesperis similiter 400. dierum, hoc idem est Concessum, & interessentibus 2^{dis} Vesperis.

5^{to}. Interessentibus Primæ Horæ Canonice, Indulgentia dierum 160. totidem sunt Indulgentia pro quavis distinctim Hora Tertia, Sexta, Nona, Completorio.



6to. Si quis demum infra dies Octavae Corporis Christi praedictis Divinis Officiis adsit, pro quolibet Matutino, pro qualibet auditione Missae sacrificii pro quibuslibet Vesperis Indulgentia conceditur a supra memoratis Summis Pontificibus 200. dierum. Interestibus vero infra octavam Primae, Tertiae, Sextae, Nonae, Completorio, sigillatim pro quavis Hora Conceditur Indulgentia 80. dierum.

7mo. Interestibus in ipso Festo SSmi Corporis Christi Processioni devote, quisquis illorum assequitur Indulgentiam 200. dierum. Hanc praedictam Indulgentiam 200. dierum, infra Octavam Corporis Christi, toties sigillatim assequitur, quoties Processioni adest.

8vo. Sacerdotes omnes qui in ipso Festo SSmi Corporis Christi Missas Celebrant vel infra octavam, toties assequuntur Indulgentiam 200. dierum, quoties sigillatim Celebrant Missas in iis orando pro Pace Ecclesiae Sanctae, Conservatione & augmento eius. Ad extremum (extra Confraternitatem SSmi Corporis Christi) omnes devote Communicantes in solemnitate Corporis Christi assequuntur Indulgentiam 200. dierum.

Hanc praedictam Indulgentiam 200. dierum assequuntur toties; quoties assistunt cum Candelis accensis Venerabili Sacramento dum portatur ad infirmum. Qui vero devote assistunt SSmo Sacramento sine candelis accensis, dum portatur ad infirmum, sigillatim assequuntur Indulgentiam 100. dierum. O quam viri divitiarum hac in parte coram Deo adinventemur, si haec observaremus, secus licet modo simus viri divitiarum: si haec neglexerimus, in hora mortis nostrae in manibus nostris nil adinventemus.

II.

Wierni Chrystusowi odwiedzaący Kościół pod czas odpustu, w ktorymby niebył Nays: Sakrament wystawiony. Odpustu dostępną
Edictum Summi Pontificis declarans has Indulgentias,
Venerabili Fratri Episcopo Varmensi.

BENE.

Venerabilis Frater, salutem & Apostolicam benedictionem. Accepimus in Civitate Vestra frequenter exponi publice Divina Mysteria, & imperitam multitudinem in eo errore versari, ut arbitretur non lucrari Indulgentias, quæ conceduntur Christi Fidelibus ad Ecclesiam accedentibus, nisi publicæ Venerationi in iisdem sacris diebus Divina Eucharistia proponatur. Tam falsa opinio dissimulari non debet, cum Indulgentias assequantur illi, qui omni labe expiati, satisfaciunt universis operibus, quæ præscribuntur ab eo, qui sacras Indulgentias elargitus est quamobrem si minime præcipiatur Fidelibus, ut Sacra Mysteria publice exposita venerentur, apertissime Constat in errorem maximum adduci eos, qui asserunt, Indulgentias quæ tribuuntur Fidelibus Ecclesiam invisentibus, non comparari, nisi sacrum Eucharistiæ Sacramentum in ipsa adoratione publice exhibeatur. In Diœcesi Tullensi (ubi deprehenditur ex Rituali probati viri Cardinalis de Bissy pag: 255.) Quidam Regulares contenderunt se posse Divina Mysteria publice exponere, licet Episcopi facultas non intercederet, ob eam Causam, quod Indulgentias ipsorum Ecclesiis Concessas lucrari populus minime posset, nisi cum ad easdem Ecclesias accederet, Divinam Eucharistiam publice expositam adoraret: Itaquæ Cardinalis de Bissy in Rituali quod superius nominavimus, inanem prorsus ipsorum demonstravit, opinionem, eo: quod in illis Indulgentiis Concedendis inditum non fuerat, ut Fideles pro Indulgentiis lucrandis, ante sacramentum Eucharistiæ publice expositum preces effunderent.

Porro necessario id requiritur ad Consequendas eas Indulgentias, quæ Fidelibus Conferuntur, qui Deum precantur in illis Ecclesiis, ubi Divina Mysteria spatio Continuo quadraginta horarum exposita publice sunt. Etenim id omnino præcipitur in hac Indulgentia concedenda, quæ a quadraginta horis continuis nomen accepit. Etenim veteris disciplinæ severitate remissa, nunc eadem Indulgentia concedendi intelligitur, etiam si Sacramentum Eucharistiæ



Itia per horas quadraginta continuas de Causis minime proftet, modo tamen horis diurnis semper expositum publice relinquatur. De hac re plura tradita sunt in libro Patris Theodori a Spiritu S. Carmelitæ discalceati adhuc superstitis, qui inter Consultores Congregationis Indulgentiarum adnumeratur. Tom: 2. Art: 8. §. 2. Hactenus de illorum errore qui se carere de Indulgentiis putant, nisi Eucharistiæ Sacramentum proftet in Ecclesia licet inter opera perscripta id minime recenseatur, nunc ad alia, quæ a nobis postulantur respondeamus, videlicet an sacra Eucharistia, quæ frequentissime in ista Civitate publice exponi solet, deinceps adorationi Fidelium rarius exponenda videatur, an etiam Ecclesiæ, an dies, in quibus id permittendum iudicabitur, ab Episcopo designari debeant. Illud imprimis Certissimum est huic Sedi Apostolicæ, in quibuscunq; Ecclesiis etiam Privilegio immunibus, sive secularibus, sive Regularibus, non licet exponi publice Divinam Eucharistiam, nisi Causa Publica, & Episcopi facultas intervenerit, solius autem Episcopi partes esse, ut Causæ Publicæ meritum expendat, ac declaret. Id nos ipsi luculenter ostendimus in Nostra Institutione, quam Bononiæ in lucem emisimus, cum illam Ecclesiam præsentem administraremus &c. Datum Romæ apud S. Mariam Maiorem die 16. Aprilis 1746. Pontificatus nostri Anno Sexto.

O ODPUSTACH BRACTWU ROZANCOWEMU NADANYCH OD STOLICY APOSTOLSKIEY ZBIOR PRZYŁĄCZAM.

1mo.

Kto się wpisze w Rożaniec y tego dnia spowiada się y Komunikuje Odpustu zupełnego dostępuje. Pius V. Klemens VIII. Innocenty XI.

2do.

Kto publicznie nosi przy sobie Pacierze Rożańcowe poświęcone. Odpustu ma lat dwieście tysięcy, y tyleż Kwadragen. Innocenty VIII. Alexander VI. Grzegorz XIII. Kto Rożaniec mowi
otrzymuje

✿✿✿✿✿✿

otrzymuje Odpustu lat trzy sta Szeszedziesiąt tysięcy y tyleż Kwa-
dragen Innocenty VIII. Alexander VI.

3to.

Nadto za każde odmowienie Paweł III. Odpust zupełny nadał,
y pozwolił, iż iezeli ktokolwiek z Braci y Siostr Rożaniec za zmar-
łego zmowi, y da Jmie iego w księgi Rożaniec po śmierci w pi-
śać wybawia duszę onę z Czysca, nadto Odpustu przydał Sixtus
IV. lat 15. Benedykt XIII. za każde pozdrowienie dni sto. Kto zaś
wkażde Święto Nays: Maryi Panny odmowi Trzecią Część Ro-
żanica S. procz odpustow innych otrzymuje lat 10. y tyleż Qua-
dragen.

4to.

Kto zaś w dni w Święte y powszednie publicznie mowi z innymi w
Kościele Rożaniec, nietylko tych wszystkich Odpustow dostępuje,
ale nad te lat 50. otrzymuje za każdy raz Adryan VI.

5to.

Ktoby we wszystkie Święta Nays: Maryi Panny Tajemnic Ro-
żańcowych, spowiadał się y S. przyjął Komunią, także na kaz-
dą niedzielę Miesieczną pierwszą y drugą, Odpust zupełny Pius V.
Grzegorz XIII.

6to.

Ktoby bywał na Wotywach Brackich w każdą sobotę y Nie-
dziele Pierwszą, y drugą miesiąca, wszystkich wzbiorze Rożańco-
wi pozwolonych Odpustow dostępuje.

7mo.

Do tego za każda Mszą S. duszę jedną wybawia z Czysca Ale-
xander XI. Paweł III. Kto na Brackiey będzie Proceſsji, Odpust
zupełny Pius IV. Pius V. dodał lat 7. y tyleż Quadragen, kto na-
wiedzi Kaplicę Rożańcową. Odpust zupełny, Grzegorz XIII.
Pius V.

8vo.

Jle razy kto obchodzi Stacjonalne Ołtarze wkościolach Domi-
nikańskich, tyle razy tych Odpustow dostępuje ktoreby zyskał Ko-
ścioły Rzymkie Stacjonalne obchodząc, to jest dwa kroć stoty-
sięcy lat, w każdą zaś niedzielę wybawia dusz z Czysca Cztery. y

F

w każdą

☉☉☉☉☉☉

w każdą środę iednę. Leo X. Klemens VII. Pius V. Innocey XI.
970.

Kto na Mszach SS. Requialnych bywa Brackich, tysiąc osmset lat odpustu dostępuie. 10.

Kto na anniwersarzu. Odpust zupełny. Sixtus IV. Benedykt XIII. 11.

Kto będzie na Antyfonie *Salve Regina* zakaždy raz dostępuie Odpustu lat dwieście, y dni Czterdzieści. Paweł V. kto zaś na Litanii w Sobotę z rana lub po południu będzie, sto dni Odpustu Grzegorz XIII. 12.

Kto Konaiący (lubo by raz tylko w życiu swoim mowił Rożaniec) trzyma Swieczę wręku Rożańcową benedykowaną wgodzinę śmierci, Odpust zupełny otrzymuie. 13.

Ktorkolwiek Brat lub Siostra bliskim śmierci będąc, prosi o absolucyą z Rożańca S. generalną, przez tę absolucyą, przywraca się do stanu niewinności, iaką na Chrzcie S. odbieramy. Innocey VII. Pius V. 14.

Ktorkolwiek z Braci y Siostr Rożańcowych iaki dobry uczynek wypełni, otrzymuie zakazdy raz trzysta dni Odpustu. Grzegorz XIII. 15.

Nad te Odpusty kazdy Chrześcianin w Rożańcowym Bractwie zostaiący, jest uczestnikiem wszystkich Przywileiow, Odpustow, modlitw, dyscyplin, Mortyfikacyi, Postow, zasług całego Zakonu Kaznodzieyskiego.

*Edictum sive Breve Apostolicum Facultatis impertiendi
benedictionem cum Plenaria Indulgentia Fidelibus
pro articulo mortis*

*Venerabili Fratri CAJETANO Episcopo Cracoviensi,
C L E M E N S P P: XIII.*

Venerabilis Frater Salutem & Apostolicam benedictionem. Erga omnes Christi Fideles in maximo instantis mortis discrimine, &



In durissimā tantæ necessitatis hora Constitutos, tanto abundantius Romanus Pontifex Celestes thesauros erogare, traditamq; sibi Divinus optulandi potestatem debet exercere, quanto tunc maior premit illos anxia ægrotudo, ac pene Conficit acerba tristitia, furencibus undequoq; terribis & Calidissimis hostibus, qui leonis instar rugientes aditant, ut devorent, & quorum effrata rabies nisi eorum sanguine, idest æterna animarum ruina expleri non potest: Hinc nos quibus licet immeritis, omnes oves suas Christus in Petro pasceñas dedit, ne illis unquam in extremo vitæ mortalis agone aliquid detrimenti Culpâ nostrâ contingere possit, in partem Potestatis & sollicitudinis noctæ ceteros Pastores nuper vocavimus ut sibi Comparatis omnibus Apostolicæ sedis & nostræ Authoritatis subsidiis, maiori atq; uberiori eorum Gregis utilitati prospiciant, facilem ad assequendam æternitatem aditum aperiant, & horribiles hostium impetus comprimant, atq; repellant. Cum itaq; sicut accepimus, Tu, qui Ecclesiæ Cracoviensi præesse dignosceris, benedictionem Apostolicam cum Indulgentia plenaria in articulo mortis impertiendam ægrotis istarum Civitatis & diocesis Cracoviensis concedere posse plurimum desideres: Nos animarum Christi Fidelium Tuæ Curæ Commissarum saluti Paterna charitate consulere Cupientes, Fraternalitati Tuæ, ut donec Regimini Ecclesiæ Tibi demandatæ præfueris, & quoties in dictis Civitate & Diocesi Tuis aliquem uriusq; sexus Christi fidelem in mortis articulo Constitutum esse contigerit, si vere penitens & Confessus, ac sacra communione refectus, vel, quatenus id facere nequiverit, saltem Contritus, nomen JESU ore si potuerit, si minus corde devote invocaverit, & mortem tanquam peccati stipendium de manu Domini, patienti atq; alacri animo susceperit, toties per Te ipsum, seu per unum, aut plures Presbyteros probitate morum præditos sacculares, seu Cuiusvis Ordinis & Instituti Regulares, a Te ad Tui libitum semel vel pluries, & quandocunq; opus fuerit delegandos, eligendos, et deputandos, & quo ad Moniales, illarum Confessari-



um Ordinarium Apostolicam benedictionem Nostro, & Romani Pontificis pro tempore existentis nomine, cum plenaria omnium peccatorum tuorum Indulgentia & remissione impertiri libere & licite valeas, facultatem Autoritate Apostolica tenore presentium, servata tamen in omnibus quarundam felic: record: Benedicti PP. XIV. Prædecessoris Nostri sub Plumbo nonis Aprilis Anno Millesimo Septingentesimo Quadragesimo Septimo expeditarum Litterarum forma & dispositione, concedimus, tribuimus, & impertimur. In Contrarium facientibus, non obstantibus quibuscunq; Volumus autem, ut tam Tu, quam Delegati, & eligendi pro impetrendâ Benedictione, & plenariâ Indulgentiâ in Articulo mortis huiusmodi Constitutis applicanda, formulam adhibeatis a memorato Benedicto Prædecessore indictis suis Literis præscriptam tenoris sequentis, videlicet.

V. Adiutorium nostrum in nomine Domini.

R. Qui fecit Cælum & terram.

Antiphona.

Neremiscaris Domine delicta Famuli Tui (vel ancilla
Tuae) neq; vindictam summas de peccatis eius.

Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison, Pater noster &c.

V. Et ne nos inducas in tentationem.

R. Sed libera nos a malo.

V. Salvum fac servum Tuum, vel Ancillam Tuam.

R. Deus meus sperantem in Te.

V. Domine exaudi Orationem meam.

R. Et clamor meus ad Te veniat.

V. Dominus vobiscum.

R. Et cum spiritu Tuo.

OREMUS.

Clementissime Deus, Pater misericordiarum, & Deus totius Consolationis, qui neminem vis perire in Te credentem, atq; sperantem, secundum multitudinem miserationum Tuarum, respice propitius



pitius Famulum Tuum N. quem Tibi vera fides & spes Christiana Commendant. Visita eum in salutari Tuo & per Unigenti Tui passionem, & mortem, omnium ei delictorum suorum remissionem, & veniam clementer indulge, ut eius anima in hora exitus sui Te Judicem propitiatum inveniat, & in sanguine eiusdem Filii Tui ab omni macula abluta, transire ad vitam mereatur perpetuam. Pereundem Christum &c.

Tum dicto ab uno ex Clericis adstantibus *Confiteor* &c. Sacerdos dicat; Misereatur tui &c. deinde.

Domine Noster JESUS Christus Filius Dei vivi, qui B. Petro Apostolo tuo dedit potestatem ligandi atq; solvendi, per suam piissimam misericordiam recipiat Confessionem tuam, & restituat tibi stolam primam, quam in baptismo recepisti: Et ego facultate mihi ab Apostolica sede tributa, Indulgentiam plenariam & remissionem omnium peccatorum tibi Concedo: In nomine Patris & Filii &c.

Per Sacrosancta humanae reparationis Mysteria, remittat tibi Omnipotens Deus omnes presentis, & futurae vitae penas, Paradisi portas aperiat, & ad gaudia sempiterna perducatur. Amen.

Benedicat te Omnipotens Deus, Pater, Filius, & Spiritus Sanctus Amen. Datum Romae apud Sanctam Mariam Maiorem sub Annulo Piscatoris, die 21. Januar: 1761. Pontificatus nostri, Anno 3tio. Pro Dno Cardinali Passioneo.

Joannes Florinus Substitutus.

ROMÆ MDCCCLXIII.

Ex Typographia Reverendae Camerae Apostolicae.

CAIETANUS FGNATIUS

S O L T Y K

Dei & Apostolicae Sedis Gratia Episcopus Craco.

viensis Dux Severiae.

Universis & singulis Diocesis nostrae Presbyteris quocumq; ex titulo in Cura animarum laborantibus, significamus quia nos gravibus motivis inclinati, facultatem impertiendi Indulgentiam in Articulo



ticulo mortis, quam alias vigore specialis Rescripti SSmi Dominus
 Nostri, Dominus Clemenis XIII. feliciter moderni die 21. Janua:
 1761. Anno in Personam nostram sub Potestate Subdelegandi eman-
 nati, per Edictum nostrum sub die 8va Mensis Martii eodem An-
 no edictum, Admodum Reverendis Praepositis, Parochis, aliisq; in
 praefato Edicto specificè expressis, cum Certis restrictionibus ibidem
 Contentis, subdelegavimus & indulgimus, sine: Omnibus Christi a-
 nimabus Curæ Nostræ Pastoralis Commisiss efficacius opulandi, am-
 pliandam esse duximus, prout quidem re ipsa ampliando per præ-
 sentes: eandem facultatem impertendi in articulo Mortis Benedic-
 tionem Pontificiam cum Indulgentia Plenaria Auctoritate Apo-
 stolica nobis Delegata, subdelegamus & indulgemus omnibus illis
 Sacerdotibus generaliter tam secularibus, quam Regularibus, qui
 Fideles Christi utriusq; sexus, & Cuiuscvis itatus ac Conditionis in
 mortis Articulo, & extremo agone Constitutos, sive administratione
 alicuius ex tribus Sacramentis, ut pote Penitentiae SSmae Eu-
 charistiae in forma viatici, aut extremae Unctionis, sive etiam nul-
 lius ex praemissis sacramentis, capaces indurissima transmigrationis
 hora Colluctantes, pie adjuvant, & in viam aeternitatis disponunt,
 Hortando omnes & singulos, ac sub onere Conscience obstringen-
 do, quatenus quo ad Caetera Conformiter praescripto memorati Re-
 scripti Apostolici, & mentionati Edicti nostri se gerant in omni-
 bus & per omnia. Reservata nobis Potestate modo praemisso
 Subdelegatos sive omnes, sive aliquos, toties, quoties removendi,
 subdelegationemq; revocandi &c. In quorum fidem Datum Kiel-
 cis in Palatio nostro Episcopali Die 18. Mensis Martii A. D. 1765.

O ODPUSTACH W KROTKOSCI.

Artykuł wiary naszej jest, że w Kościele Chrystusowym, pra-
 wdziwie znajduje się wielki, nieoszacowany, y nieprzebrany Karb
 Odpustow, z zasług Męki y Śmierci Pańa naszego JEZUSA Chry-
 stusa, ktoremż zadosyć uczynił za grzechy Całego Świata.

Pomi.



Pominąwszy Pisma Oycow SS. Koncyliow, y Świętych Historyi, kładzie się nieprzelamane świadectwo S. Zboru Trydentzkiego Sess: 25. *Dum potestas Conferri Indulgentias a Christo Ecclesie Concessa est* który to Zbor Święty gruntownie y mocno przekonywa wszystkie błędy, y mniemania przeciwne, a każdy wierny w Profesyi, toiest w wyznawaniu Wiary S. tak publicznie oświadcza: *Odpustow Świętych nadawania moc od Chrystusa Pana w Kościele zostawioną, y ich używanie ludowi wiernemu naybardziej Zbawienne twierdzą.* Zanieomylny tedy Artykuł, y Zbory Święte, y wyznanie wiary Świętey podają, że jest y trwać będzie do skończenia świata, nieprzebrany skarb w Kościele Chrystusowym Świętych Odpustow.

Wiedzić trzeba co to jest Odpust? Jubileusz? Pewna rzecz jest; że Odpust nie jest Sakrament, bo niesprawuje łaski *ex opere operato*, lecz w przyrzuającym rozumie bydź łaskę poświęcającą. Ani też Odpust jest Kościelną Ceremonią, ponieważ Akcya nie jest Powszechną.

Odpust nie innego nie jest, tylko odpuszczenie nie grzechu, ale kary grzechowi przyzwoitey, które odpuszczenie kary bywa pozwolone oprócz Sakramentu, przez zasługi Chrystusowe: *Indulgentia est remissio pene temporalis Deo debita, quae fit extra Sacramentum per applicationem Satisfactionis Christi & Sanctorum.*

Niedłatego zaś do zasług Chrystusa Pana, zasługi SS. Pańskich przyłączamy, aby zasługi Chrystusowe nie miały bydź dostateczne na odpuszczenie nam Karania doczesnego. Zasługi bowiem Chrystusa Pana wielce są obfite, wielce dostateczne, z agrzechy Całego narodu ludzkiego. Ale dla tego do zasług Chrystusowych przyłączamy zasługi Świętych Pańskich, żeby y one im zbywające, a w skarbie Kościoła złożone były w nas nadgrodzone, przez odpuszczenie Karania doczesnego. Przez to jednak o Świętych niemoże się mówić aby byli naszymi odkupicielami, bo tylko



sam Pan JEZUS Chrystus odkupił nas Krwią swoją zrzewoli Czar-
towskiej; tak wyznazemy, y nauczać powinniśmy.

Ta Oyców 88. jest nauka, ta Kościoła Chrystusowego jest po-
dobnież wktorym jest ten Skarb wielki, nieoszacowany, y nieprze-
brany Odpustów Świętych. Ze ten skarb z nieskończonych za-
ług Chrystusa Pana jest złożony, że tego skarbu jest szafarzem Nay-
wyższy Biskup Rzymski.

Ten to skarb nieprzebrany, ktorego gdy użyją wierni, uczestni-
kami P. Boga przyiazni stawaia się. *In finitus thesaurus datus est*
hominibus, quo qui usi sunt, participes facti sunt ami-
citiae Dei. Sap. 7. Słuchajcie niebios, y uszu nasławać Ziemio! Bog
iakoby się widział obowiązanym stworzeniu swemu Bostwa udzie-
lać, niepojęte skarby chwały swojej na nas wysypať. Ogdybysmy
to przenikać mogli! co Bog uczynił duszy naszej: *To uni język*
wymowić, ani opisać Księgi mogą; ani głęboko w umysle y pamię-
ci wszystkich wiernych, dostatecznie bydź może wyrażono wiele
rzeczy tobie nad rozum ludzki są pokazane. Oiak dobry jest Pan
tym, ktorzy są prosteo terca. *Psal: 72.* Widziała S. Marya Magdalena *de*
Pazis na wieczne męki potępionego, y miała objawienie, że ten
człowiek nieszczęśliwy, procz tego że życie złe prowadził, ale y
za to na wieczne ognie do piekła jest zkazany, że sobie za nic nie-
miał, y poważał lekce skarb Kościoła S. to jest gardził nadanemi
Odpustami, y wszelkie łaski ktorých udziela Kościół S. za nic to bydź
twierdził. Nieprzenikaia ci, y niepoymuia tych rzeczy, o ktorých
S. Augustyn zdanie swe wyraził. *Qui vel Caecitate nesciunt, vel*
inflatione contemnunt, eheu moriuntur.

Edictum pro Parochis obligandis Missam diebus
Dominicis & Festis pro Parochianis celebrare
JNNOCENTIUS PP. XII.

Nuper a Congregatione Venerabilium Fratrum nostrorum S. R.
E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, emanavit super
quodam



quodam dubio pro parte Venerabilis Patris Episcopi Pictorienſis, & Pratenſis, Congregationi huiusmodi propoſito Decretum tenoris, qui ſequitur videlicet Pictorien, & Praten. Cum Parochi Eccleſiarum Pictorienſis & Pratenſis inter varias opiniones Doctorum involuti negligent Celebrationem, & reſpective applicationem ſacrificii pro populo, iuxta diſpoſitionem ſacrorum Canonum & Concilii Tridentini, Episcopus ad Conſulendum nedum propriæ, verum etiam dictorum Parochorum Conſcientiæ, ſupplicat declarari an dicti Parochi teneantur omnibus diebus Feſtis applicare ſacrificium pro populo ſive habeant Congruam ſuſtentationem ſive non? die 14. Febr: 1699 Sacra Congregatio Eminentiffimorum S. R. E. Cardinalium Concilii Trident: Interpretum, cenſuit dandas eſſe reſolutiones, alias hac de re editas, & ſignanter cuidam Nonantulanæ Eminent: Abbati 30. Aug: 1698. tenoris ut infra. Cum præcepto Divino iis quibus Cura animarum Commiſſa eſt, mandatum ſit pro ovibus ſuis ſacrificium offerre ſæpe alias ſacra Congregatio Concilii Cenſuit Parochos teneri pro Parochianis ſacrificium applicare, & præcipue in dubio applicationis ſacrificii propoſito & reſoluto reſpective 10. Maii 1692. his præciſis verbis Concepto. An Parochus Miſſam celebrare teneatur, & ſacrificium applicare pro Parochianis, in diebus Dominicis & Feſtis ſive habeat Congruam ſuſtentationem ſive non? Sacra &c. iuxta alias declarationes cenſuit teneri, nec iisdem diebus aliam elemoſinam accipere. Ac proinde idem nunc reſpondendum eſſe cenſuerunt Eminentiffimi Patres, quod ad Parochos Nonantulanæ Diœceſis, addentes inſuper, quod E. V. pro ſuo Paſtorali zelo detrectantes Parochos Campellere non gravetur, Joannes Cardinalis Sacripantes Præfectus (L.S.) Cum autem ſicut dictus Episcopus nobis ſubinde exponi fecit ipſe Decretum huiusmodi quo firmius ſubſtat, & ſerveur exactius, Apoſtolicæ Confirmationis noſtræ Patrocinio communiti plurimum deſideret. Nos ſpecialeſt iſſi Episcopo gratiam facere volentes, & infra Decretum præſertum Authoritate Apoſtolica tenore



nore presentium approbamus, & Confirmamus, illiq; inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adiciamus; salva tamen semper in præmissis Authoritate memoratæ Congregationis Cardinalium. De-
 cerentes easdem præsentis Literas firmas, validas & efficaces ex-
 istere, & fore suosq; plenarios & integros effectus sortiri, & obtine-
 re, ac illis ad quos spectat, & pro tempore quodocunq; spectabit
 in omnibus, & per omnia plenissime suffragari, & ab illis respecti-
 ve inviolabiliter observari. Sicq; in præmissis per quoscunq; Ju-
 dices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici
 Auditores, iudicari & definiri debere, ac irritum & inane si secus
 super his a quoquam quavis Authoritate scienter, vel ignoranter
 Contigerit attentari. Non obstantibus &c. Datum Romæ apud S.
 Mariam Maiorem sub annulo Piscatoris die 24. Aprilis 1699. Pon-
 tificatus nostri Anno 8vo. Quidquid dicant in Contrarium non
 nulli Theologi moderni morales, blandientes Parochis, illosq; ab
 hoc onere eximentes, si tenuem habent Congruam sustentationem,
 & incertam: non sunt audiendi. Nam ista propositio est erronea,
 & Articulo mature discusso non semel, sed bis, terq; illam reicit
 sacra Congr. Concilii, Cuius est Concilium Tridentinum inter-
 pretari. Unde caveant Parochi a sententiis & opinionibus huius-
 modi Probabilistarum, A qua obligatione de Jure non eximun-
 tur Curati amovibiles, neq; Curati Regulares, quia amovibilitas
 eam non tollit, cum habeant Curam animarum. Unde tempore
 quo illam exercent, Divino Præcepto obstringuntur, ut pro ovibus
 eorum Curæ Commissis sacrificium præscriptis diebus applicent.
 Et hic bene inferitur: Quod in Collegiatis Ecclesiis, quibus Cura
 animarum incumbit, non satisfaciat dicto oneri Celebrando duntaxat
 Missam Conventualem, sed quod debeat celebrari diebus Festis
 Missa Parochialis pro Populo Eeratio evidens est, quia eadem Mis-
 sa non potest satisfieri pluribus obligationibus distinctis, cum una
 queq; obliget ad substantiam Missæ ex proprio titulo. Posse: de
 Stat: hom: tom: 2. ques: 187. Arc: 4. N. 691. & seq: Missa enim
 Conven-



Conventualis, quæ est pars Officii Celebratur pro Defunctis Benefactoribus iuxta disposit: Text: Cap: Cum Creatum: de Celebrat: Missæ Et Pignat: Consult: 321. tom: 1. per totum. Missa vero Parochialis pro Populo erit Celebranda, tanquam onus iniunctum ex præcepto Divino omnibus Rectoribus curam animarum habentibus, quæ transferri non potest, alias ut Parochi non residentes, possint ubi velint Celebrare has Missas Parochiales.

Edictum super abusu repudii Conversorum a Judaismo ad Fidem Catholicam SS. Pontificis.

BENEDICTUS Episcopus
Servus Servorum Dei

Ad perpetuam rei memoriam.

Apostolici ministerii munus nobis licet immerentibus Commissum assidue nos excitat, atq; impellit, ut sollicito studio, ac vigili cura, abusus, pravasq; consuetudines, si quas in Ecclesia Dei, vel hominum infirmitate, vel malitia certo novimus irrepsisse, Pastoralis Providentiæ sollicitudine, compescamus, congruisq; adhibitis remediis, quo citius fieri potest aboleamus. Nuper Nobis quidem relatus est, certisq; probationibus manifesto comprobatum, quod aliqui Hebræorum, qui ad Fidem Christianam conversi uxorem habent renuentem Christianam veritatem amplecti, minime dubitant, postquam eiurata Judaica perfidia sacro lavacro abluti sunt & solemnî Professione se ad Christi Fidem aditrinxerint reverti sacrilego ausu: ad Judæorum Castra seu vicum in Ghetto, ibiq; Rabinico ritu Judaicis superstitionibus, damnandisq; Observationibus, libellum Repudii uxoribus Concedere, vel etiam extra Judæorum domicilium, Coram Notario testibusq; Christianis, eundem libellum repudii uxoribus dare, ut liberam eis nubendi alteri voto, potestatem faciant. Et paulo infra, Quæ cum ita se habeant, etiam repudium toleretur inter Hebræos Coniuges, qui ambo in Judaica perfidia manent, certe ferri ac tolerari nullo modo debet, ut Hebræus ad Fidem Conversus, & sacro Baptismate ablutus, libellum

Repudii



Repudii uxori, quæ in Hebraica pernicacia permanet, Judaico more concedat.

Quamobrem ut in posterum omnia debito ordine & laudabili modo ac ratione fiant, volumus ac decernimus, ut Hebræus ad Fidem Conversus, si uxorem Hebræam habet, eam more solito interpellat, an etiam ipsa converti & cohabitare velit, sine Contumelia Creatoris, renuente autem muliere, liberum ei erit aliud matrimonium Contrahere, iuxta verba B. Pauli Apostoli in Epist: 1. ad Cor: (7. Quod si infidelis discedit, discedat, non enim servituti subiectus est Frater, aut soror in huiusmodi, in pace autem vocavit nos Deus. Ut bene iam ante advertit Clara memoria Prædecessor noster Innocentius III. in sua Decretali, quæ incipit: *Quando de divortis*. Quæritur a Theologis &c. infra, sed quidquid de huiusmodi Controversiis quæ inter Theologos & Juris Canonici Professores disceptantur, de quibus nihil nos definire intendimus, singulas illorum sententias eo loco quo sunt relinquentes, cum nostra mens & voluntas nequaquam sit aliquid nunc definire de Matrimonio, quod a muliere Hebræa Contrahitur, posteaquam nolle se Christianæ Fidei nomen dare declaravit. Sed id solum motu proprio ex Certa scientia & plenitudine Potestatis tenore, præsentium volumus, & intendimus, ac iubemus, ut cum aliquis hebræorum Christianam veritatem amplexus fuerit, non prætermittatur interpellatio mulieri more recepto facienda, an velit, nec ne, se ad Christum Convertere, dummodo tamen ex aliqua gravi Causa, vel a nobis vel a Romanis Pontificibus successoribus nostris non censeatur huiusmodi interpellatio omittenda, ut videre licet in nostra Constitutione: In suprema data die 16. Janu: Ao MDCCXLV. quæ est CXVII. in Tomo II. Nostri Bullarii, imo expresse vetamus, prohibemus, ac interdiciamus, ne Conversi quovis tempore, & quovis modo, sive in Iudæorum domicilio nempe Ghetto Rabynico Ritu, sive extra eorum Notario & testibus Christianis, libellum repudii uxoribus, quæ interpellatæ recusant se Convertere, aut omissa vigore dispensationis eiusmodi interpellatione, quia ex probabili

Coniectura

☉)☉)☉)☉)☉)

73

Coniectura creditum est, minime se ad Christum Conversuras, dare, scribere, aut mittere audeant & possint. Et quoniam ut plurimum Contingit, ut leges debitam executionem non Consequantur, nisi sanctio pœnalis eas transgredientes accedat, hæc nostra vilitura in perpetuum Constitutione, motu, scientia, ac potestate pari mandamus, ac præcipimus ut omnia Tribunalia ac Iudices Competentes, habita noticia aliquem ex hebræis Conversis post susceptum Baptismum, libellum repudii intra ipsum Judæorum domicilium, Rabinicis superstitionibus adhibitis, uxori non Conversæ dedisse, statim eum sine ulla Cunctatione, tanquam in Judaisantem solitis pœnis animadvertant, & insuper contra ipsam Judæorum Universitatem in Casu prædicto procedant, manu Regia multam ab ea exigentes Centum scutorum aureorum, cuius tertia pars in præmium Accusatori tribuatur, quod vero superest, concessum & additum, ipso Jure per hanc nostram Constitutionem intelligatur, piæ domui Catechumenorum in iis Civitatibus in quibus ea reperitur, ubi autem huiusmodi Catechumenorum domus non existat, remaneat liberæ dispositioni Episcoporum & Ordinariorum, ut eam pecuniam pauperibus Christianis, pro eorum arbitrio & Conscientia distribuant. Sin autem ad Tribunalium seu Iudicium competentium Cognitionem provenerit, quod Conversus libellum repudii extra Judæorum domicilium seu Ghetto, dederit Coram Notario & testibus Christianis, pari modo, cum tanquam Judaisantem debita pœna afficiant, minori tamen qua plecti debet, qui intra ipsum Ghetto Rabinis superstitionibus libellum repudii scripserit. Item procedatur Contra Notarium Christianum & dictam Hebræorum universitatem, sine cuius scientia & procuratione huiusmodi damnabilia negotia non transiguntur, & pro rata parte mulcentur Centum scutis aureis, exigendis, distribuendis, applicandisq; ut supradictum est, tum etiam & Testes Christiani pœna Arbitraria, etiam Corporis afflictiva, pro prudenti Iudicum arbitrio puniantur. Præterea & si libellus repudii iuxta hebraicum morem,



morem, at ritum, solum a marito uxori mittatur, non autem permissum sit uxori, ut illum marito præbeat, nihilominus quia nobis Compertum est, esse aliquos qui existimant, etiam a muliere marito dari posse, ut omni infuturum dubitationi ac quæstioni, quæ exoriri potest occurramus, hac nostra Constitutione præsentem volumus, ac declaramus, ut omnia & singula, quæ a nobis superius de marito ad Fidem Converso remanente eius uxore in superstitione Judaica, disposita & statuta sunt, etiam in Casu uxoris ad Christum Conversæ remanente marito in infidelitate, locum omnino habeant, atq; obtineant, & ab omnibus prorsus serventur & Custodiantur.

Non obstantibus &c. Datum Romæ apud S. Mariam Mariam Maiorem Anno Incarnationis Dominicæ 1747. Decimo sexto Kalendarum 8bris Pontificatus Nostri Anno VIII. Ex Bullario SSmi Domini fel: record: Benedicti XIV. Tom: 2. pag: 199.

Edykt na Generalney Kongregacyi S. Rzymskiej, y powszechney Inkwizycyi mianey w Patucu Apostolskim Kwirynalnym, wydany we Czwartek Dnia 1. Marca Roku Pańskiego 1770.

Dziwnym zaitse a sptawiedliwym Sadow Boskich wyrokiem, częstokroć się hardości ludzkich dowcipow przydarza, iż Ci którzy idąc za Bogiem Rządca y Przewodnikiem, mogli by za powodem Praw Jego, do iak naywiększey życia przyiść doskonałości, ieżeli się dumnemu niedawszy niebacznie uwieść umysłowi, głębię nad zamiar ukrytey scigają prawdy, y czego naywyższe bronią Ustawy, w przechodzących swe sily szperają tajemnicach, przeto samo co bydz od siebie poiętym za pomocą blahego rozumu zuchwale mniemają, w naybrzydysze wpadają błędy, y wskaradnym nayobrzydliwszych roskoszy błocku się ponturzaia. Wielkie są albowiem iak Czytamy w Księdze mądrości, sądy Twoje Panie, y niewyflawione słowa Twoje, dla tego niekarne dusze zbłądziły,

Tego



Tego Boskiego Sądu straszliwego, iezelismy kiedy, tedy naybar-
dziej doznali w naszych czasach kiedy albowiem duch pychy
naylepszych dowcipow zwlazca y burzyciel ozionoł niektórych
Pisarzow umyſły: zniknęli oni w myslach swoich, y zacmiło się
ieh serce nierozumne, a mówiąc że są mądry, głupieci zostali,
z tych to pochodzi: że czego ięzykiem dokazać niemogli wszę-
dzie, wydanem na świat pism niezbożnych, iad swoy po wszyst-
kich Kraich rozlewać, lud omamić prosty, Państw spokojność bu-
rzyć, wiarę zgruntu wzruszać, słowem święte y świeckie rzeczy za-
mieszając uſłowali. A że z tych kſiag niektore publicznym odgło-
sem, niektore ludzi poczciwych ubolewaniem, donioſły się do
Stolicy Apostolskiej, to jest nayprzod. *Oleures Philosophiques*
de Monsieur Mettrie a Amsterdam 1753. wedwu tomach mniey-
szych. Druga pod tytułem *Les Colima cons*, zawieraia różne li-
ſty bez wyrażenia mieysca gdzie jest drukowana wiednym tomiku
Trzecia *Abrege de Histoire Ecclesiastique*, wydana pod przy-
właszczoneym kłamliwie imieniem Autora Katolickiego de Fleury.
Czwarta nakoniec *Reflessioni di un Itallano Sopra la Chiesa in*
generale, supra il Clero i Regolare che ſeculare supra Veseoni ed
i Pontifici Romani e sopra i gritti Ecclesiastici de Principi in
Borgo Francone 1768. Te zaś kſiegi gdy wyznaczonym na to Te-
ologom do roſtrząsnienia y rozsądku podane były, trudno wyra-
zić, iak wiele tam niezbożności, kłamstwa, y niewſtydu znale-
ziono. W nich albowiem (co niezbożni Autorowie Kſiag ię-
zykiem Francuskim napisanych przed się wzięli) Wiara S. Ka-
tolicka zgruntu rozterza się y obala, Nays: Jey tajemnice na szyder-
ſtwo podaią się, ſam Jednorodzony Syn Boży Pan nasz, bluznier-
ſtwa y obelgi cierpi, ludzka natura do nierozumnych się bydlat,
bo nawet do ſamych y drzew poniża wszelka się Bogu ſtworcy nad
rzeczami ludzkimi Opatrzność odbiera, wszystkie się ſprawiedliwo-
ści y towarzystwa, a mianowicie wſtydu y Czystości prawa y u-
ſtawy targaią. Albo (co ſobie zamierzył Autor beżwſtydnego,



y potwarzliwego Włoskiego pisma) całe obala się Kościoła Chrystusowego budowanie. Prawa Jego, Stan y Powaga wáli y niszczy: Nays: Rzymskich Biskupow, tudzież innych Pasterzow pamięć znieważa się. Duchowienstwu świeckiemu y zakonnemu różne się obelgi y krzywdy wyrządzaia, Prawa Duchowne, ustanowienie ich y wolności łamia się y depcą. Z tych przyczyn na Kongregacyi Generalney S. Rzymskiej powszechney Inkwizycyi mianey w Pałacu Apostolskim Kwrynalnym Jego swiętobliwość Klemens XIV. Papież chcąc zabezpieć z Pasterkiej swojej Pieczołowitości zgorzeleniu, y niebezpieczeństwu które z Czytania tych Ksiąg bezwładnych na wiernych Chrystusowych łatwo wynikać może, rozstrząsnawszy nayprzod zdania Teologow na piśmie tobie podane, oraz wysłuchawszy Kardynałow Ichmościow postanowionych w całym Chrześcijaństwie przeciwko Kacerkiej zuchwałosci Inkwizytorow Generalnych, zakazał y potępił, iako y niniejszym Dekretem zakazuię y potępia, wszystkie pomienione ogółem y wszczegulności Księgi, iako zawieraiące wsobie nauki fałszywe, błędne, zuchwałe, bezbożne, bluźnierskie, gorszące, obelgę y wzgardę całemu zgromadzeniu Duchownemu przynoszące, odszczepieńskie, podeyrzane o kacerstwo, Kacerstwem napoione, owszem Całe Kacerkie. Tenże Oyciec S. pomienionych tych Ksiąg zakazanych y potępiionych ludziom świeckim pod karą Exkommunikacji większey, a Duchownym nawet y zakonnym pod karą suspensyi (kto-rym Karom przestępcy samym uczynkiem *ipso facto* bez żadnego ogłoszenia podpadać mają) zakazuię, aby onych żaden iakiegokolwiek stanu y kon- y i człowieka, podiakiemkolwiek pozorem przepisywać, drukować, albo się odrukowanie starać, oraz niaikimkolwiek mieyscu, y iakimkolwiek ięzykiem bądź napisanych, bądź wydrukowanych, trzymać u siebie nieważyl się, ale te w ręce Biskupa swego, albo złości Kacerkiej Inkwizytora, czyli Jego Namieśtnika bez odwłoki y chętnie będzie powinien złożyć, Otrzega nad to Jego swiętobliwość, że dane komu od zwierzchno-

☉)(☉)(☉)(☉)(☉)

57

Ści pozwolenie na czytanie Książek zakazanych, czyli to ustnie, czy napisanie, niema się sćiagać do Czytania lub trzymania u siebie pomienionych wyżej Książek, y że czytania pozwolenie, lub trzymania onych samemu sobie Oyciec S. y Następcom twoim iedynie zachował. Naostatek aby te nayobrzydliwsze y nayzarazliwsze dzieła osobliwszym nieiakim hańby y zelżywości znakiem nachowanie, chęć doczytania siebie hamowały, y w wieczney się niepamięci pograżyły, rozkazał Oyciec S. aby dnia 14. Marca tegoż samego czasu, kiedy się odprawiać będzie Kongregacya Jchmościow Kardynałow S. Officii, publicznie na przyległej ulicy przez Kata spalone były.

I n n o v a n t u r

Patna adversus Confessarios, qui Penitentes ad turpia Solicitant: cum Præcepto huiusmodi denunciandi; & reservatione absolutionis quo ad Calumniatores. Adimitur præterea sacerdotibus facultas Sacramentum Penitentiae administrandi Complicibus in peccato contra Castitatem cum penis &c.

BENEDICUS Episcopus

Servus Servorum Dei

Ad perpetuam rei memoriam.

Sacramentum Penitentiae, quam secundam, post naufragium deperditæ gratiæ tabulam Sancti Patres apte nuncuparunt, Nos licet immerentes ad Universi Domini Gregis Curam superna dispositione vocati, omne studium, & Pastoralem Sollicitudinem adhibere tenemur, ne quod post amissam Baptismi innocentiam datum est Divina benignitate perfugium, per dæmonum fraudem, & hominum Dei beneficiis perverse utentium malitiam, naufragis, ac miseris peccatoribus luæuosum evadat exitium; & quod in salutem, & curationem animarum, a Deo, qui dives est in misericordia, in-

H

stitutum



Statutum est, execrabili scelestorum quorundam sacerdotum improbitate, in earum perniciem, atq; intentum vertatur.

§. I. Dudum quidem a fel: record: Gregorio Papa XV. Prædecessore nostro per suas literas in forma Brevium sub datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 30. Aug: 1622. Pontificatus sui anno secundo, sapienter provisum fuit contra quoscunq; sacerdotes audiendis Confessionibus deputatos, ad turpia, & inhonesta sollicitantes; & deinceps successivis temporibus, ad earum literarum interpretationem, ac declarationem, plura subinde a Congregatione Venerabilium Fratrum Nostrorum S. Romanæ Ecclesiæ Cardinalium adversus hæreticam pravitatem generalium Inquisitionum sub die II. Mensis Febr: A. D. 1661. prodierunt Decreta, & a rec: men: Alexandro PP. VII. pariter Prædecessore Nostro in Congregatione Generali S. Romanæ Universalis Inquisitionis die 24. 7br: 1665. coram eo habita, inter alias ab Evangelica veritate, & SS. Patrum doctrinas alienas, & dissonas propositiones sexta videlicet, & septima, huc revocandæ, damnatæ, & prohibitæ fuerunt; Nos itaq; mature perpendentes, quanti momenti sit ad æternam animarum salutem ea ubiq; observari, & quanti ad infirmas oves Curandas, & decorem S. Ecclesiæ Dei retinendum, interfit, ne aliqui sacerdotes penitentia Sacramento nefarie abutentes Penitentibus pro Curatione vulnus, pro pane lapidem, pro pisce serpentem, pro medicina venenum porrigant, sed animo secum recolentes, se a Christo Domino Præsides, & Judices animarum. Constitutos, ea sanctitate, quæ sublimitati, ac dignitati muneris Convenit, tam venerandum Sacramentum admittrent: Motu proprio & ex Certa Scientia, ac matura deliberatione Nostra, præfatas Literas huiusmodi, ac omnia, & singula decreta prædicta ad illarum interpretationem, & declarationem emanata, Apostolica Autoritate tenore præsentium approbamus, & Confirmamus, illisq; omnibus, & singulis inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adijcimus, atq; etiam, quatenus opus sit, denuo Committimus, & mandamus omnibus



nibus hæreticæ pravitatis Inquisitoribus, & Locorum Ordinariis omnium Regnorum, Provinciarum, Civitatum, Dominiorum, & Locorum Univerſi Orbis Chriſtiani, in ſuis reſpective Diœceſibus, ut diligenter omniq; humano reſpectu poſtpoſito, inquirent, & procedant Contra omnes, & ſingulos Sacerdotes tam ſæculares, quam Regulares quomodolibet exemptos, ac ſedi Apoſtolicæ immediate ſubiectos, quorumcumq; Ordinum, Inſtitutorum, Societatum & Congregationum & Cujuſcunq; Dignitatis, & Præeminentię, aut quovis Privilegio, & Indulto munitos, qui aliquem Penitentem quæcumq; illa perſona ſit, vel in Actu Sacramentalis Confeſſionis, vel ante, vel immediate poſt Confeſſionem, vel occasione, aut prætextu Confeſſionis, vel etiam extra occaſionem Confeſſionis in Confeſſionali, ſive in alio loco ad Confeſſiones audiendas deſtinato, aut electo, cum ſimulatione audiendi ibidem Confeſſionem, ad inhoneſta, & turpia ſolicitare, vel provocare, ſive verbis, ſive ſignis ſive nutibus, ſive tactu, ſive per ſcripturam, aut tunc, aut poſt legendam, tentaverint, aut cum eis illicitos, & inhoneſtos ſermones, vel tractatus temerario auſu habuerint; Et quos in aliquo ex huiusmodi nefariis exceſſibus Culpabiles repererint, in eos pro criminum qualitate, & Circumſtantiis, ſevere animadvertant, per Cong dignas pœnas, iuxta memoratam Gregorii Prædeceſſoris Noſtri Conſtitutionem, quam hic de verbo ad verbum pro inserta haberi volumus: Dantes etiam, ſi opus ſit, & rursus Concedentes facultatem, ne delictum tam enorme, & Eccleſiæ Dei iniurioſum, remaneat, ob probationum defectum, impunitum, iam alias in præſata Conſtitutione tributam, procedendi Cum Teſtibus etiam ſingularibus, dummodo præſumptiones, indicia & alia adminicula Concurrent.

§. 2. Meminerint præterea omnes, & ſinguli ſacerdotes ad Confeſſiones audiendas Conſtituti, teneri ſe, ac obligari, ſuosq; Penitentes, quos noverint fuiſſe ab aliis, ut ſupra ſolicitatos, ſedulo mone- re, iuxta occurrentium Caſuum Circumſtantiis, de obligatione denunciandi Inquisitoribus, ſive Locorum Ordinariis prædictis, Per-



sonam, quæ solitationem Commiserit, etiam si sacerdos sit, qui iurisdictione ad absolutionem valide impertiendam careat, aut sollicitatio inter Confessarium, & Penitentem mutua fuerit, siue sollicitationi Penitens Consenserit, siue Consensum minime præstiterit, vel longum tempus post ipsam sollicitationem iam effluxerit, aut sollicitatio a Confessario, non pro se ipso, sed pro alia persona peracta fuerit, Caveant insuper diligenter Confessarii, ne Penitentibus, quos noverint iam ab alio sollicitatos sacramentalem absolutionem impertiant, nisi prius denunciationem prædictam ad effectum perducentes, delinquentem indicaverint competenti Judici, vel saltem se, cum primum poterunt, delaturos spondeant, ac promittant.

§. 3. Et quoniam improbi quidam homines reperiantur qui vel odio, vel ira, vel alia indigna Causa commoti, vel aliorum impiis suasionibus, aut promissis, aut blanditijs, aut minis, aut alio quovis modo incitati, tremendo Dei iudicio posthabito, & Ecclesiæ Auctoritate Contempta, innoxios sacerdotes apud Ecclesiasticos Judices falso sollicitationis insimulant: Ut igitur tam nefaria audacia, & tam detestabile facinus metu magnitudinis pænæ coerceatur, quæcumq; persona, quæ execrabili huiusmodi flagitio se inquinaverit, vel per se ipsam innocentes Confessarios impie Calumnizando, vel scelestè procurando, ut id ab alijs fiat, a quocumq; sacerdote quovis Privilegio, Auctoritate, & Dignitate munito, præterquam a Nobis, Nostrisq; Successoribus, nisi in fine vitæ, & excepto mortis Articulo, spe absolutionis obtinende, quam nobis, & Successoribus prædictis reservamus, perpetuo careat.

§. 4. Demum magnopere Cupientes a sacerdotalis Iudicii, & sacri Tribunalis sanctitate omnem turpitudinis occasionem, & sacramentorum Contemptum, & Ecclesiæ iniuriam longe submovere, & tam exitiosa huiusmodi mala prorsus eliminare, & quantum in Domino possumus, animarum periculis occurrere, quas sacrilegi quidam, Demonis potius, quam Dei Ministri, loco eius per sacramentum Creatori suo, ac Nostro reconciliandi, maiori pecca-



torum mole onerantes, in profundum iniquitatis barathrum nefarie submerguat, Nonnullorum Venerabilium Fratrum Nostrorum S. Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, & aliquorum in Theologia Magistrorum Consilio desuper adhibito, accedentibus quoq; iteratis plurimum Episcoporum Supplicationibus, hac nostra in perpetuum valitura sanctione, quemadmodum a pluribus Episcopis per synodales suas Constitutiones iam factum esse novimus, omnibus, & singulis sacerdotibus, tam secularibus, quam Regularibus cuiuscunq; Ordinis, ac Dignitatis; tametsi alioquin ad Confessiones excipendas approbatis, & quovis Privilegio & Indulto. etiam speciali expressione, & specialissima Nota, & mentione digna suffultis, Auctoritate Apostolica & Nostra Potestatis plenitudine interdiciamus, & prohibemus, ne aliquis eorum, extra Casum extremæ necessitatis, nimirum in ipsius mortis articulo, & deficiente tunc quocunq; alio sacerdote, qui Confessarii munus obire possit, Confessionem Sacramentalem personæ Complicis in peccato turpi, atq; inhonesto, Contra sextum Decalogi præceptum Commissio, excipere audeat, sublata propterea illi ipso Jure quiacunq; Auctoritate, & Jurisdictione ad qualemcunq; personam ab huiusmodi Culpa absolvendam; adeo quidem, ut absolutio, si quam impertierit, nulla, atq; irrita omnino sit, tamquam impertita a sacerdote, qui iurisdictione ac facultate ad valide absolvendum necessaria privatus existit, quam ei per præsentem has nostras adimere intendimus, Et nihilominus, si quis Confessarius lecus facere ausus fuerit, maioris quoq; Excommunicationis pœnam, a qua absolvendi Potestatem Nobis solis, Nostrisq; Successoribus duntaxat reservamus, ipso facto incurrat.

§. 5. Declarantes etiam, & decernentes, quod nec etiam in vim cuiuscunq; Jubilæi, aut etiam Bullæ, quæ appellatur Cruciatæ sanctæ, aut alterius Cuiuslibet indulgii, Confessionem dicti Complicis huiusmodi quisquam valeat excipere, eiq; Sacramentalem absolutionem elargiri; cum ad hunc effectum, & in hoc casu, nullus Confessarius, utpote qui in huiusmodi peccati, & Penitentis genere,
Juris-



Jurisdictione, ut praefertur, careat, & absolvendi facultate a nobis privatus existat, habendus sit pro Confessario legitimo, & approbato. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, praesertim, quae nuncupantur Cruciatæ Sanctæ, vel Jubilæi Universalis, & plenarii, nec non quibusvis Ecclesiarum, & Monasteriorum, & Ordinum quorumlibet, quorum ipsi Sacerdotes fuerint, etiam iuramento, Confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & Consuetudinibus, Privilegiis quoque; Indultis, & Literis Apostolicis sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis Clausulis, & Decretis, etiam motu proprio, aut alias quomodolibet Concessis, etiam iteratis vicibus approbatis, & innovatis; Quibus omnibus, eorum tenores Praesentibus pro expressis habentes, hac vice duntaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisque; Contrariis quibuscumque.

§. 6. Volumus demum, ac præcipimus, ut omnes Locorum Ordinarij, tam præsentis, quam futuri pro tempore existentes, in approbatione Confessorum, tam prædictam Constitutionem Gregorii Prædecessoris, quam Præsentem hanc nostram, ab omnibus sacerdotibus approbandis attente legi, & accurate observari curent, moneantque; eos in Domino, atque; hortentur, ut sacrum Ministerium ipsorum fidei Commissum Summa animi innocentia, morum puritate, iudicii integritate peragant, exhibeantque; semetipsos, ut Ministros Christi, & Dispensatores Mysteriorum Dei; Memores præterea sint, se locum tenere, ac vices obire summi, atque; æterni sacerdotis, qui Sanctus, innocens, impollatus, per Spiritum Sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo ut emundaret Conscientiam nostram ab operibus mortuis, ad serviendum Deo viventi: sedule igitur studeant, diligenterque; Caveant, ne quærentibus, & pulsantibus eorum Culpa calum claudatur; ne deperditæ oves ad Ovile Dominicum redire properantes eorum manibus ferarum dentibus dilaniandæ tradantur; ne prodigi filii egentes, & saucii, ad Cælestem Patrem revertentes, nefaria eorum improbitate, gravioribusque;

☉☉☉☉☉☉

62

busq; peccatorum vulneribus, dum adhuc in vja sunt Confodiantur.

§. 7. Ut autem presentes Literæ ad omnium notitiam facilius deveniant, & nemo illarum ignorantiam allegare valeat, volumus illas, seu earum exempla ad Valvas Ecclesiæ Lateranensis, & Basilicæ Principis Apostolorum nec non Cancellariæ Apostolicæ, Curiaq; Generalis in Monte Citorio, ac in Acie Campi Floræ de Urbe, ut moris est, affigi, & publicari, sicq; publicatas, & affixas, omnes, & singulos, quos illæ Concernunt, perinde arctare, & afficere, ac si unicuiq; eorum nominatim, & personaliter intimata fuissent: utq; ipsarum Præsentium Literarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicuius Notarii publici subscriptis, & sigillo alicuius Personæ in Ecclesiastica Dignitate Constitutæ munitis, eadem prorsus fides, tam in iudicio, quam extra illud, ubiq; adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel Ostensæ.

§. 8. Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc Nostræ Voluntatis, sanctionis, Præcepti, Mandati, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario Contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem. Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo Septingentesimo Quadragesimo Primo, Kalendis Junii, Pontificatus nostri Anno Primo. X. Sub Datarius.

Pro D. Card: Passioneo.
CAIETANUS Amatus
Visa de Curia.

N. Antonellus.
J. B. Eugenius.

Loco † Plumbi

Registrata in Secretario Brevium
Publicata die 8va eiusdem Mensis,
& Anni.

Edicta



Edicta Diæcesana.

*Edictum contra non residentes in Beneficiis, & de non
locandis Bonis Ecclesiasticis in arendam, nisi ex rati-
onabili Causa, & obtenta ad id speciali Licentia.*

ANDREAS STANISLAUS *Kostka in Załuskis*

Z A Ł U S K I

Dei & Apostolicæ Sedis Gratia, Episcopus Cracoviens: Dux
Severix Universis & singulis Ecclesiarum Parochialium Rectoribus,
Præpositis, Parochis, Præbendariis, Altaristis, & quibusvis quo-
cunq; nomine & titulo vocitatis Beneficiatis, etiam manualibus,
secularibus & Regularibus Jurisdictioni nostræ Episcopali subie-
ctis, per et intra Civitatem & Diæcesim nostram Cracoviens: Consi-
stentibus, nobis in Christo Dilectis Salutem in Domino semper-
nam. Cum Præcepto Divino mandatum sit, omnibus, quibus Cu-
ra animarum Commissa est, oves suas agnoscere, verbi Dei præ-
dicatione, ac bonorum operum exemplo pascere, & in certa mu-
nia Pastoralis incumbere, quæ omnia ex Generalis Concilli Tridenti-
mente Sess: 23. de Reform: C. 1. ab eis nequaquam præstari & imple-
ri posse. Cognoscuntur, qui gregi suo non vigilant, neq; assistunt,
sed hunc mercenariorum more deserunt. Hortamur igitur in Do-
mino eos omnes, & admonemus, ut Divinorum Præceptorum me-
mores, *facti forma gregis ex animo 1. Petr: 5.* in iudicio & ve-
ritate illum pascant, ac regant: alias eosdem pro Rata temporis ab-
sentiæ, fructus suos non facere, nec tutâ Conscientiâ alia etiam
declarazione non secuta, illos sibi detinere posse: sed teneri illos
Fabricæ Ecclesiæ aut pauperibus loci erogare. Caveant ergo nea
Commissis sibi Ecclesiis, & tui vultu ovilis Cognoscendo damna-
biliter



filiter per absentiam & non residentiam deficient. Cum vero plurimum ex Causa Locationis & Conductionis Bonorum Ecclesiasticorum huiusmodi absentia & non residentia, iis qui ad Residentiam strictè obligantur eveniat, ex Cuius Locationis ratione, & cura animarum negligitur, & ad finem desolantur, prout rerum experientia Magistra nos edocet, Proinde nos pro Officii Nostri Pastoralis sollicitudine, huiusmodi malo quantocius medelam afferre cupientes, & ne per Locationes Bonorum Ecclesiasticorum Succedanei Beneficiati in Proventibus sese concernentibus, aliquod detrimentum patiantur, Bonaq; ab Ecclesiis avellantur, ratioq; absentandi se a Beneficiis penitus eradicetur, sollicitè providentes, inhaerendo statutis SS. Canonum, & potissimum Concilii Trident: Sess: 24. de Refor; (1. Constit: Provinc: Synodalis lib: 3. tit: de Locato & Condicto. Locationes & Conductiones quorumvis Bonorum Ecclesiasticorum, tanquam speciem alienationis de iure exosam redolentes, prohibentibus eadem statuta reassumimus, vectigia vero Prædecessorum Nostrorum secuti Sancita & declarata renovamus. Vigore quorum Omnibus Ecclesiarum tam Regularium quam Sæcularium Jurisdictioni Nostre subiectarum, Rectoribus, Præpositis, Plebanis, Curatis, ac Omnibus & singulis Beneficiatis mandamus, ac tenore præsentium præcipimus, & inhibemus, ne sub quocunq; prætextu vel necessitate, beneficia sua Ecclesiastica, sive agros, fundos, Decimas, proventus, ac quæque pertinentia ad dicta Ecclesiastica Beneficia quocunq; modo & titulo spectant, arendare, in Locationes mittere audeant, & præsumant, nisi ex Causa rationabilis Coram nobis Ipsis, seu Officio Nostro Generali proponenda, & approbanda, licentiaq; a nobis sive Officio Nostro in scriptis obtenta, idq; non nisi Viris probis, Catholicis, qui statum Beneficii meliorare, non vero desolare permittant. Nosq; seu ipsos litium dispendiis nullatenus perturbare se se obstringant. Quà licentia obtenta arendæ, sive Contractuum tenorem, ne ex iis quidquam in præiudicium Jurium Ecclesiæ ac libertatis eiusdem veniat, vel Con-



dicitur utilitati Ecclesie seu ipsius Arendarii personae nocenti
 pullalanti sit adscripta. nobis sive Officio Nostro Generali ad pon-
 derandum exhibeant. Obtenta vero Confirmatione Contractus A-
 rendatorii, sive Arendae non aliter Tenutarium in Possessionem Pro-
 ventuum immittendum esse statuimus, nisi prius Inventarium Aedi-
 ficiorum Plebanalium, rei domesticae & agrariae, aut totius supelle-
 ctilis Plebanalis, ac etiam inquilinorum, nec non latitudinis & lon-
 gitudinis granitierum, & quorumvis pertinentiarum, per Decanum
 Loci, sive Commissarium a nobis seu Officio Nostro deputandum
 describatur, qui Decanus seu Commissarius, ut praemissum est de-
 putatus, circa expirationem Annuae Contractus iterum dictum
 Inventarium per se conscriptum verificabit, & utrum omnia in In-
 ventario descripta, sint integra, aedificia Plebanalia reparata, seu De-
 solata, investigabit, & in Casu alicuius ruinae, vel alienationis, no-
 bis vel Officio nostro Generali deferet, ad quem effectum nos De-
 canos locorum Ordinamus & deputamus. Qui vero aliter atten-
 taverit, Nos rigorem Decreti Pauli Papae II. Can: Anico: Ambi-
 tiosa de rebus Ecclesiae non alienant: in extragavan: inter Commu-
 nes ad fidelem executionem deducendo, contra eiusmodi refraga-
 rios, ultra alias penas arbitrarias C. siquis Presbyterorum de rebus
 Ecclesiae non alienandis vallatas, penam suspensionis ab officiis suis
 ipso facto incurrendam extendimus per praesentes. Ac praeterea
 quod eiusmodi locationes, Conductiones, Arendationes, absque
 nostra, seu Officii nostri facultate in scriptis obtenta, sint invali-
 dae nulliusque roboris vel momenti, declaramus, utque eiusmodi A-
 rendata Bona, ac omnes proventus in Arendam dimissos, intra
 sexmenses ab arendatore quilibet Beneficiatus eliberare Curet ordi-
 namus. Arendationes vero omnes quae anticipatis solutionibus in
 praedictum saepe succedaneorum sunt, tanquam iure veritas, pe-
 nitus tollimus, huiusmodi solutiones ad Fiscum piis locis appli-
 candas, condemnamus. Volumus autem ut praetens Edictum no-
 strum typo impressum, in Congregationibus Decanalibus legatur
 & publi-

☼)(☼)(☼)(☼)(☼)

& publicetur. AA. Rndi Vero Decani in præmissis plenam nobis
notitiam faciant, & quilibet eorum, qui in suo Decanatu Benefi-
cia in arendam dimiserunt, nobis eos deferat. In quorum fidem &c.
Dat: Cracoviae in Palatio Nro Episcopali D. 1. Mensis 7bris Anno
Domini 1756. 67
ANDREAS Episcopus (L.S.)

*Edictum Inhibitionis & Mandati ad abrogandas Cortas Con-
suetudines sacrorum Rituum Ceremonis Contrarias.*

FRANCISCUS
de
Potkania
POTKANSKI

Dei & Apostolicæ sedis Gratia Episcopus, Suffraganus, Ca-
nonicus, Vicarius in spiritualibus, & Officialis Generalis Cracovien-
Universo Clero & Populo per & intra Civitatem & Diocesim Cra-
coviensem Constituto salutem in Domino sempiternam.

In omnibus solemnitatibus Christianis, non ignoramus Dile-
ctissimi Verbis S. Leonis Papæ Serm: 9. de Quadrag: vos alloqui-
mur: Paschale Sacramentum esse præcipuum, cui Congruè & con-
digne suscipiendò, totius quidem temporis nos Instituta reformant:
sed devotionem nostram præfentes vel maxime dies exigunt, quos
illi submissimo Divinæ misericordiæ sacramento scimus esse con-
tiguos. In his cum Sancta Catholica Ecclesia ex Antiquissimo SS.
Patrum Instituto, publicas sacras Rituum Cæremonias ad excitandam
Fidelium maiorem pietatem, signanter Feriis Maioris Hebdomadæ,
ad ferventius recolenda Mytheria Passionis salvatoris nostri Jesu
Christi, qua par est Religione, laudabiliter Celebrare Consuevit, in
sacros huiusmodi Ritus Ecclesiæ Certi abusus, prava quædam Con-
suetudine irreperunt, qui dignitatem sacrorum Rituum obumbrare,
ipsiusq; debitam reverentiam minuere dignoscuntur. Perspectum
quidem habemus, eiusmodi abusus fieri in exhibitione Judæ pro-
ditoris



ditoris. In depositione de Cruce Figuræ Christi Crucifixi, eiusq; deportatione in feretro, tum in Processione cum larvata persona Crucem baiulante, in assistentiâ virorum loriceis & armis, vestibusq; perfidiæ Judaicæ indutorum, aliasq; plures similes ineptias, inconvenientias velut Comedias theatrales cum risu, clamore, insolentia, istis sacris diebus Divinorum Misteriorum plenissimis, sacrorum Ritu-um laudabilibus Cæremoniis Contrarias, respective per Confraternitates secularium, quæ ad augendam Christianam pietatem institutæ sunt, tum quoq; cum figura Christi a mortuis Resurgentis, nec non cum Cruce circum ambulationes agrorum, pratorum, Villarum, ac aliorum locorum cum ingentibus vociferationibus, inusitatissq; cantilenis, magnum præferentes scandalum in populo, obsequentem inde temulentiam per villanos fieri, exerceri, & practicari. Quod cum fideliter relatum sit, Celsissimo Principi Illustrissimo & Reverendissimo Domino Caietano Ignatio SOLTYK Episcopo Cracoviensi Duci Severiæ Pastori nostro Vigilantissimo, Cuius Pastoralis sollicitudinis Curam, in eo versari non ignoramus, ut quosvis abusus, si qui in Diœcesi sua irrepserint, illos præsertim, qui sacros Ecclesiæ (non habentis maculam neq; rugam) Ritus inhonorandi occasionem præbent, abroget, tollat, & extirpet, seu secundum Apostolum, evellat, plantet & ædificet, his ex Causis, Literas Inhibitionis & Mandati Contra quasdam minus decentes diebus Consuetudines Maioris Hæbdomadæ practicatæ solitas, ad Officialatum Lublinsensem de Data Varsaviæ 26. Febr: Anno Currenti, extradi & publicari mandavit. Nobisq; similes Literas Inhibitionis & Mandati pro Officialatu Cracoviensi & aliis, relaxandas commisit. Proinde omnibus & singulis Præpositis, Parochis, Commendariis, vicariis, Cæterisq; Presbyteris secularibus & Regularibus etiam exemptis in Civitate & Diœcesi Cracoviensi Constitutis, tum Promotoribus, Prioribus, senioribus, & quocunq; nomine vocitatis, Confraternitatum Omnium, tam in Ecclesiis Parochialibus, quam Regularibus fundatarum, nec non scholarum humaniorum



maniorum Directoribus, autoritate nostra Ordinaria ferio inhi-
bemus, & inhiendo districte precipimus ne ipsi & quilibet eorum,
toto quadragesimali tempore dialogicas scenas, & quasvis exhibi-
tiones statuere, potissimum Dominica Palmarum (præter Consue-
tas scholarum acclamatrones) nec non sequentibus diebus Maioris
hebdomadæ vestes perregrinas & Theatrales assumere, tum Do-
minica Resurrectionis seu aliis diebus ad Circum ambulandum a-
gros, prata, villas, ac alia loca cum figura Christi a mortuis Re-
surgentis, & Cruce, facultatem villanis permittere, aut quidquam
sacris Cæremoniis Contrarium attentare præsumant, quinimo a qui-
busvis abusibus, ut in exhibitione Judæ proditoris, in bauilatione
Crucis, in depositione Figuræ Crucifixi, in portatione Figuræ Chri-
sti a mortuis Resurgentis per diuersa loca, aliisq; inconuenientiis
ad usq; practicatis, & sacris Ritibus Contrariis abstineant, & Fi-
delem Populum ad Contemplanda mysteria Passionis Domini No-
stri JESU Christi, per externas sacri Rituum Cæremonias in
Ecclesiis peragi solitas, significantia in pietate, modestia
& silentio instruant, iuxta Sæ pagina oraculum. *Bonum est præ-
stolari Th: 3. cum silentio salutare Dei.* Quod si in præmissis
abusibus quidquam attentatum, & hisce nostris Literis Inhibitionis
& Mandati Contraventum fuerit, extunc penas sententiæ Excom-
municationis, tum mulctæ trecentarum marcarum piis locis appli-
candarum ad quamlibet Delationem Contra quemcunq; mandatis
sedis Ordinariæ refragarium, irremissibiliter eidem infligent decer-
nimus, mandatumq; quodvis necessarium relaxamus. Præterea
cum mysteria Passionis Domini Nostri JESU Christi, etiam men-
tes Angelicas excedant, hortamur salubriter in Domino Ecclesia-
rum Rectores, & Regularium Superiores, ut ad faciendas huiusmodi
exhortationes diebus S. Quadragesimæ, præcipue Maioris Hebdoma-
dæ, in quibus eminenter fulget Crucis Mysterium, viros doctos,
prudentes, & pios designent, qui præstantissimum hoc munus A-
postolicum solide, & doctè exequantur, quorum sermo & prædi-
catio sit *non in persuabilibus humanæ sapientiæ verbis, sed in
ostensione*



ostensione spiritus & virtutis. 1. Ad Cor: 2. Ad extremum vobis
 Fratres, quoniam estis Presbyteri in Populo Dei, & ex vobis pende
 anima illorum, qui Curæ vestræ Commissi sunt, ad eloquium ve
 strum Corda eorum erigite, ut quibulvis præviis observationibus,
 abusibus & Consuetudinibus sacrorum Rituum Cæremoniis Con
 trariis desvelcant, Præceptaq; statuta, & Ordinationes S. Ecclesiæ
 fervent, ipsisq; attendant & obediant, muneris Vestri admonen
 do præcipimus, & Mandamus, ut prævia quotannis præsentium
 publicatione, sacros Ritus & Cæremonias Ecclesiæ explicant, si
 gnanter de Processionibus, respective in Festo S. Marci, & diebus
 Rogationum doceant, ut habetur in Maiori libro Agendarum Ec
 clesiæ præscriptum. Quæ omnia & singula, ut ad notitiam om
 nium deveniant, Literas præsentis Inhibitionis & mandati Typo
 impressas, ad omnes Ecclesias viâ cursoriâ transmitti, pu
 blicari, ac religiose observari mandamus. In quorum fidem Da
 tum Cracoviæ Die 12. Martij Anno Domini 1761.

Franciscus POTKANSKI (L.S.)

Suffrag: Officialis Gnalis Cracov:

*Edictum Præmonitivum Regularium in quibusdam
 Articulis.*

CAIETANUS JGNATIUS

S O L T Y K.

Dei Apostolicæ Sedis Gratia Episcopus Cracovien: Dux Se
 veria Universis & singulis Regularibus cuiusvis Tituli, Regulæ,
 Instituti, ac quomodolibet exemptis, per & intra Diæcesim No
 stram existentibus, nobis in Christo Dilectis salutem in Domino.

Pro eo munere, in quo nos posuit Spiritus Sanctus regere
 partem Ecclesiæ Dei, anxie Considerantes omnes Curas humeris
 nostris impositas, cognoscimus partium nostrarum esse, in id quoq;

Paternam



Paternam sollicitudinem Convertere, ut Regularia Instituta de Religione, Ecclesia Catholica, Sancta sede Apostolica Episcopis, & Universo orbe Christiano optime merita, Diæcesi vero nostræ insigne Decus & ornamentum afferentia, ita semper sanctitatis, perfectionis, modestiæ, exempli, & omnium virtutum laude præfulgeant, quemadmodum SSmâ vitæ Regularium ratio, ac SS. Canonum præscripta postulant. Proinde eam observantiam sanctionum Ecclesiasticarum, prout nobis incumbit, urgendo, quam omnem occasionem, quæ Institutis Regularibus aliquam notam incurere ex se esset idonea amovenda, præsentis Nostro Edicto, inhærendo multiplicibus Sæ Congregationis Concilli Resolutionibus, & signanter in Andriensi 15. Xbris 1584. in Ravennatensi 12. 7bris 1594. Omnes & singulos Regulares cuiusvis Regulæ, & quomodolibet exemptos præmonemus.

1mo. Ne Cauponas, ac alias quascunq; domos, in quibus liquores pretio propinari solent, causa potandi pro argento per se, sive per quempiam tertium solvendo frequentent, ac tanto magis se in iis inebrient.

2do. Ne tempore nocturno in æstate videlicet a *1mis* Maij ad Ultimos 8bris computanda post horam *9nam*, in hyeme vero a *1mis* 9bris ad Ultimos Aprilis Computanda post 8vam Vesperinam, per plateas & loca civitatum quævis incedant.

3tio. Ne de die etiam sine socio, aut indecenter Vestiti, & sine debita modestia religiosa vagentur. Alioquin si post habitam præsentis nostræ præmonitionis notitiam, præmissis morem non gerent, si in Cauponis cum scandalo, tempore nocturno supra descripto incedere, aut de die etiam Religiosam modestiam offendere observabuntur, ad mentem supra addictarum Sæ Congregat: Resolutionum, in Carceribus Officiorum Nostrorum tam Generalium, quam Foraneorum mancipandos se sciant esse, servatâ formâ Conc: Tridenti Ses: 25. C. 14. de Regular: atq; ut in huiusmodi Casibus mancipentur, Fiscalibus præfatorum Officiorum mandamus



mandamus, & Committimus. Et si quandoq; huiusmodi mancipatio seu captivatio quod minime optaremus, in effectu subsequetur de die mancipati, illuco sine omni mora, de nocte vero arrepti postridie de mane ad Conventus suos absq; forti brachio, sed Fiscali duntaxat Comitante remittantur, superioresq; Conventuum per Officia nostra requirantur, ut taliter ex Carceribus remissos Congruè puniant pro excessu, qui eorum incarcerationem Causare debuit. Sub præmissis vero articulis prohibitoris, minime comprehenduntur Regulares itinerantes, isti enim & sine socio, & de nocte incedere necessitate adiguntur, unde tales a Fiscali deprehensi, se esse in itinere iustificare debebunt, ut rigorem supra recensitorum Jurium evadant. Similiter si necessitas postulaverit, actu etiam manentes sero ex Claustro exire, aut ad illud regredi, dummodo habeant in scripto a superioribus testimonium, quod ex Causa necessitatis egressi sint, & negotium eos diu detinere debuit, tales quoq; minime rigori præscripto subaceant, deniq; si etiam, qui ex Causa charitatis proximi, vel actus alicuius publici, cui eos interesse conveniebat, mature, ad Conventum redire non poterunt, dummodo deprehensi se esse innoxios legaliter iustificaverint liberi quoq; censeantur. Quæ omnia Officiis Nostris accurate observanda iniungimus & inculcamus. Præmissorum vero ignorantiam ullam ne Regulares allegare valeant, ac cave in Casu tutari Contentur, Mandamus quatenus præsens nostrum Edictum superioribus omnium Conventuum per & intra Diocesim Nostram existentium personaliter intimetur, aut in manus dimitatur, quod iidem superiores omnibus Religiosis in Refectorio, aut alio loco Communi Congregatis, publice legi facient, ut quod omnes tangit, sciatur ab omnibus In quorum fidem &c. Datum Kieleis in Palatio Nostro Episcopali die 9^{na} Mensis Xbris Anno Domini 1763.

CAIETANUS Episcopus
Dux Severiæ mpp.

(L.S.)

Edict



Edykt o Święt Zmniejszeniu.

KAIETAN JGNACY

S O Ł T Y K.

Z Bożey y Stolicy Apostolskiej Łaski Biskup Krakowski Xiążę Siewierski Wszystkim Duchownym Świeckim y Zakonnym, oraz Wiernym Chrystusowym Diecezji naszej w krajach Polskich zostającej z naydużającym się, zdrowie y obfite od JEZUSA Chrystusa Zbawiciela błogosławieństwo.

Zmniejszenie Święt Uroczystych w Oyczyźnie naszej, dawniey na Seymach Narodowych żądane, a w niektorych Diecezjach przez szczegulne Stolice Apostolskiej pozwolenia uczynzone, bierze już dzisiay powszechny skutek, powszystkich krajach Rzeczy Pośpolitey Polskiej, gdy za prozbą o to Nayjaśnieyszego Krola Jmci naszego, rządzący teraz szczęśliwie Kościołem Chrystusowym Nays: Oyciec Pius VI. przychyliwszy się łaskawie do przełożonych sobie wtym pobudek, przez rolpisanie do wszystkich Biskupów Polskich Listy nawzor udzielonych dawniey graniczonym znami Krolestwom Apostolskich dyspens Święta zmniejszających, podobnegoż z mnieyszania dla Narodu naszego Polskiego pozwała, ktorego Apostolskiego pozwolenia pod dniem 23. Maja biegnącego, wydanego, istotnieysze wyrazy dla lepszey wszystkim wiadomości w naykrotszey treści przy ninieyżym ogłoszeniu, namienić unyśliliśmy.

1mo. Zostają iak dawniey były, y święcone bydź powinny Uroczyscie święta Zmartwychwstania Pańskiego Czyli wielkiej nocy Niedziela z Poniedziałkiem. Zestania Ducha Nays: Czyli Zielonych Świętek także Niedziela z Poniedziałkiem. Niedziele wszystkie przez Rok. Uroczysności nazwane Pana, to iest Narodzenia Pańskiego, Obrzezania Czyli Nowego Roku,

72.
72
☉)☉)☉)☉)☉)
SS. Trzykrołow, Wzbowstąpienia, Bożego Ciała, tudzież
Pieć Świąt Najs: Panny, to jest Oczyszczenia, Zwiastowania, Wnie-
bowzięcia, Urodzenia, Poczęcia, Także uroczystość SS. Aposto-
łow Piotra y Pawła, Wszystkich SS. S. Szczepana pierwszego Mę-
czennika, y jednego Przedniejszego Patrona Prowincyi y Diecezji.
W tych tylko wymienionych Uroczystościach wierni Chrystuso-
wi Mszy S. słuchać, y od robot pracowitych wstrzymować się, y
poft w nich Wigiliach naktore jest przepisany, pod obowiązkiem
przykazania zachować powinni.

2do. W inne zaś dni dotąd uroczyste tu niewymienione, a za-
tym zliczby swiat wygluzowane, aby wolno było robotami pra-
cowitemi, iak wdni powszednie bawić się, Oyciec S. pozwala, y
od obowiązku przykazania słuchania Mszy S. tudzież Postu wigi-
lii, iesli, ktore zniektorych swiat poprzedzał, wcale uwalnia, ale
nie na tedy, gdyby zinney obligacyi, iako Postu wielkiego lub su-
chedni przypadał.

3to. Co do Choru y Breviarza odmiany żadney niemasz w znie-
sionych Świętách, ale tych Officia tak wtame dni przypadające
przedtym Uroczyste, iako y w ich Wigilie odprawiane bydź ma-
ją, podług dawniejszych Utaw. Posty zaś do Wigilii swiat ta-
kowych zniezonych przyłączone przenoszą się na Srody y Piątki
Adwentowe.

4to. Aby zaś mimo tego swiat zmniejszenia uszanowanie SS.
Apostołow y Męczennikow w pamięci Wiernych nieprzestannie
zostawało, pod dnem 29. Czerwea SS. Piotrowi y Pawłowi po-
święconym, należy przydać w Kalendarzach Duchownych czyli
Rubrycelach, wspomnienie wszystkich SS. Apostołow, a zaś pod
dnem 26. Grudnia, ktorego Uroczystość S. Szczepana obchodzi
się, wspomnienie wszystkich SS. Męczennikow, y tak Pierwszego
święta w Pacierzach y Mszy S. *Commemoratio Omnium Apo-
stolorum* iako y drugiego *de Comuni Martyrum* przyłączo-
na bydź powinna.



75
Ta jest treść wzmiankowanego Listu Apostolskiego, który
Wam Władzą naszą Biskupią ogłaszamy. Powinniśmy zaś po-
dług przepisu tego Listu, napomnieć Was naymilsi, abyście z tey
dla was Apostolskiej względności korzystać starali się, Umniey-
szenie swiāt liczby ma w celu pomnożyć wasze pożytki doczesne,
przysporzyć wam Czasu do wypełnienia troskliwości o fortunę, o
zyski y wygody wasze, ale jest też w tym umnieyszeniu nayusilniey-
sze Naysi Oyca pragnienie, a żebyście refztę swiāt do Czczenia zo-
stawionych w Duchu Kościoła, w Duchu ustaw Boskich obcho-
dzili, abyście zapomnożone do zabiegów doczesnych momenta,
uczynkami Chrześciańskimi załug sobie przyczyniali, wszakże
do tych żadne prace, żadne choć Ciężkie zabawy przeszkodzić nie
mogą. Wszystkie dni nasze Bogu winniśmy, od niego mając ieste-
stwo y zachowanie, ale gdy przez opatrzną dla potrzeb naszych
litość niektore tylko dla siebie wyłączył, y przez kościół wyznaczył,
o! jakimże te nabożeństwem, z jaką gorącością Modlitw święcie na-
leży? tym bardziey gdy są wyznaczone, nietylko dla wzełbienia
Jmienia Jego Naysi: nie tylko na uczczenie Panowania Jego nad
nam, ale abyśmy roztargnione innemi Czasy myśli y serca nasze,
wdni święte zprożności oczyszczali, modłami utwierdzali, y na-
zbawienie nasze pracowali. Czyńciesz naymilsi moi zadosyć tey
woli Boskiej, temu pragnieniu Kościoła, temu własnemu interes-
fowi waszemu, Agdy w dni powszednie ubiegacie się za wasze-
mi zyskami y pracami, poświęcajcie te przynajmniej nie zmaza-
ną myślą, wolnym od grzechu sercem, y życiem do prawideł wi-
ary przystosowanym. Wy wspoł Bracia nasi Trzody Boskiej strze-
gący, ktorzy Przewodnikami w drogach zbawienia słowem y Przy-
kładem bydź powinniście natężaycie gorliwości waszey, aby po-
wierzone wam owieczki tak się sprawowały w swiāt zachowaniu,
jak pragniemy. Niepotrzebuiecie od nas nowych przepisow, zna-
ny jest Duch wam prawa Bożego, duch naydawniejszych ustaw
kościelnych, y wielorakich w tey mierze poprzednich rozrządzeń



Diecezjalnych, podług tych postępować starajcie się, y aby niniejsze napominania nasze Pasterskie iak najlepsze skutki miały, naywiększey, przyłóście ufilności.

Aponieważ zwyrażney woli Nays: Oycy obwieścił swym wyrazonym pisaniem wżyskich Biskupow JW. Jmc X. Nunciusz Apostolski aby w pozostałe święta Uroczyste y Niedziele iarmarki y targi już odtąd niebywały, y aby poddani zokazyi swiąt zmniejszonych przyczynionej sobie pańszczyzny niemieli, aby Oycowskie S. Stolicy Apostolskiej pozwolenie potrzebom Kraiu y Ludu dogadzające niepomnazało Ciężarow poddaństwa, nie ośmielało do gwałcenia Niedziel y Swiąt pozostałych, ale raczey aby zachędo do tych obchodzenia znaywiększą Czcją y pobożnością. Opowiadajcie przeto iak nayczęściey wkazaniach y naukach tę wolą Oycy Nayswiętszego, aby wypełnienie iak należy odbierała.

Ze zaś wdyspensie Apostolskiej między świętami Uroczystemi, umieszczany dzień Patrona Prowincyi, przeto że Stanisław S. Biskup y Męczennik zawsze będzie Patronem Prowincyi wtey Części Diecezji naszej ogłaszamy, którego zatym święto dnia 8. Maja przypadające, tak ma bydź uroczyste Czczone iak niedziela, y inne święta pozostałe wyżej wyrażone. Patronem zaś Dyecezji zawsze będzie S. Waclaw Męczennik, ale dzień Jego tylko nabożeństwem Kościelnym będzie obchodzony, bez wszelkiego obowiązku słuchania Mszy S. y wstrzymania się od prac powszednim dniom zwyczajnych. Niniejsze zaś obwieszczenie, aby do wżyskich wiadomości doszło ma bydź przez Ichmościow XX. Dziekanow rozeflane, y kilkarazy wkażdym Kościele Swieckim y Zakonnym Z ambony przeczytane, tudzież iak naydokładniey wiermemu ludowi przelożone Dan w Krakowie w Pałacu naszym Biskupim dnia 6. Lipca Roku Pańskiego 1775.

KAJETAN Biskup
Xiążę Siewierski.

(L.S.)

Edykt



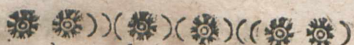
Edykt o jedności niektórych Obrządkow y
Zwyczajow zachowaniu.

Od zwierzchności JO. Xiążęcia Jmci Pasterza
Przełrogi.

J. O. Xże Jmci Pasterz chcąc aby w Dyecezyi Jego teraz pod różne Panowanie podzieloney, zachowana była Jedność niektórych zwyczajow y obrządkow, Czyni następujące rozrządzenia.

1mo. Ze w Dyecezyi Zawisłańskiej w Gallicyi y Lodomeryi leżącey Pannie w Kapach pod Czas Postu wielkiego bywać przestały, przeto też y w Dyecezyi w Polsce będącey też Pannie w kapach już niemają się odprawować, bo też uczyło doświadczenie, że to biczowanie się niewzbudzało ducha nabożeństwa, bo do kap chodzących podle często pobudki pociągały, a patrzący na ich się biczowania, jedni ciekawością, drudzy rażącym wielu krwi widzeniem w nabożeństwie roztargnienie mieli, trafiały się nakoniec y niebardzo rzadko złudzi w kąpę ubranych zgorszenia, kłotnie, y nieprzyzwoystości wielorakie. Niechay przeto odąd na Passyach przez Post wielki odprawia się nabożeństwo bez Kapników, samymi tylko spiewaniami Pieśni o Męce Pańskiej zrozmyślaniami tey tajemnicy, znaukami y Kazaniami do ludu, serca do kruszenia się y wdzięczności za dzieło odkupienia pobudzaiącemi, y z supplikacyami zwyczajnemi, a biczowanie się w kapach już odąd ma być wcale zniezione.

2do. Gdy już od dawnego czasu wzmagają się zwyczaj między Wiernymi w Krajach Polskich używana Mleczna czyli potraw maślnych wdni postne, do czego zdać się iż z jedney strony niedostatek oliwy, albo tey zdaleka sprowadzoney zepsucie, zdrugey zaś siedzkie kraie napodobnych potrawach post odprawujące początek dały, z kąd wielorakie wyplęto między Wiernymi rozróżnienie.
cedni



iedni bowiem smielszego zdania ludzie rozumiejąc iż się już wcale
 używanie potraw maslanych stało godziwe, dla tego że kilka o-
 sob tak czyniących a może za dyspensą widzą śmiało ich zaży-
 wają niestarając się o dyspensę, a drudzy boiazliwi nadto że się zno-
 wu, Chociaz czasem tego potrzebuja, iedzenia potraw maslanych
 lękaia, przeto J. O. Xiążę Jmc Pasterz grzechom, które wtey
 mierze z śmiałego z byt zdania albo fałszywego sumnienia wyri-
 kać mogą z łtoskliwości swoiey zapobiegając, ile gdy w Diece-
 zyzi Zawislańskiej dla przybytych z innych krajow ludzi, zwyczaj
 zażywania potraw masnych wdni postne staie się powszechniey-
 szym, wżysktim Proboszczom Plebanom, Kommendarzom, Wi-
 karym, zgoła wżysktim Kapłanom staranze dusz mającym w Ca-
 łey Diecezyzi swoiey udziela zupełney Władzy, aby złatwością
 wżysktim żądaiącym iedzenia mleczna, toieft potraw maslanych
 wdni postne iakiekolwiek pozwalali: Wczasie iednak postu wielkie-
 go Srody, Piątki, y Soboty, a w wielki tydzień y Czwartek, albo
 y dni wżysktie tygodnia wielkiego, kto może bez uszkodzenia
 zdrowia, niechay bez używania mleczna na innych potrawach po-
 stnych przepęda. Potrzeba z Ambon ogłosić, iż Xiążę Jmc Bi-
 skup tey władzy iako wyżey udzielił, aby prze to potrzebujący te-
 go? Pasterzom się swoim lub ich Namiestnikom opowiadali, y od
 nich na Rok cały dyspensę słowną brali. To zaś należy w naukach
 y przydawaniu dyspens naywyrażniey przekładać wiernym, aby i-
 stotne przykazanie postu o ilości ktorzy mogą y powinni zacho-
 wali: to iest by nie tyle iedli nadzień ile zechcą, ale ile Prawo Po-
 stu pozwala. Gdy co do mleczna łatwość otrzymują, niechayże
 tym ochotniey ilości przestrzegają. Także niechay innemi pobo-
 żnemi uczynkami y umartwieniem namiętności post okazują.
 Udzielając zaś Xiążę Jmc Pasterz władzy namienioney do dy-
 spensowania na mleczno wiernych, daie razem dyspensę wżysktim
 Duchownym Swieckim y oboiey płci Zakonnym całej Die-
 cezyzi swoiey, aby mleczna iako wyżey w dni postne ktorzy chcą
 zażywać

☉☉☉☉☉☉

79

zazywać mogli, z temiż obowiązkami iakie się namieniły. Ktore
przeſtrogi aby łatwiey do wiadomości wſzyſkich doſzły, w Ru-
bryceli Diecezalney na Rok 1777. zwyrażonego rozkazu J. O. Xią-
żecia Jmci mają być wydrukowane, Dan w Krakowie w Pałacu
Biskupim dnia 9. Sierpnia 1776.

Jozef OLECHOWSKI Archidiakon
K. K. Auditor y Sędzia Generalny.

*Edictum ex Litera Pastoraſi Lipſciana excerptum, de
Accidentis Parochorum, obventionibus et Taxa
quae omnia in Capite XVIII, describuntur.*

Conſiderantes multas oriri rixas, & mutuam inter Parochos &
Parochianos ſeu Conſanguineos mortuorum diſcordiam dum vel
juſtum pro Officiis, vel plus aequo habere praemium Cupiunt, ac
exinde cum ſcandalo ſiant iurgia, in populo de Avaritia ſacerdo-
tum Creſcit opinio, Ordinamus: ne amplius in hoc Caſu moleſtias,
& Contentiones exoriri Contingat.

1mo. Pro Administratione Baptismi, Benedictione poſt partum,
& poſt nuptias, ac aliis Benedictionibus, ſolis ſponte oblatis omnes
ſint Contenti.

2do. Pro Benedictione Matrimonii a nobilibus, Civibus, ac aliis
ditioribus ſecundum Cuiusq; Conditionem imperiales duos vel unum
a pauperibus & ſimplicibus non plus, quam duos florenos.

3to. Pro bannis ſingulis groſſos ſex.

4to. Pro Proceſſione Funerali ſi ſiant tantum extra Eccleſiam
egreſſus groſſos decem; ſi de domo deſunctus educatur groſſos
viginti.

5to. Pro Officio Deſunctorum trium Nocturnorum cum Laudi-
bus Presbytero Cantati florenum unum, ſi tantum ſi unus Nocturnus
cum Laudibus groſſi quindecim. Pro Miſſa Cantata floreni tres,
ſervientibus in Dalmaticis groſſos quindecim.

6to. Pro Conductu & ſalve Regina florenus unus inter omnes
dividatur.

7mo.



7^{mo}. Pro loco sepulturae in Ecclesia florenti decem, in Cimiterio florenti duo.

8^{vo}. Pro singulis pulsibus Campanarum servetur Consuetudo antiqua, habita ratione qualitatis, & numeri eorundem horum medietas Concernit Ecclesiam.

9^{no}. AP. anno feretri grossi sex.

10. A singulis Candelis si ardeant per Missam & Conductum grossos sex; si per Officium trium Nocturnorum cum Missa grossos duodecem, Unius Nocturni grossi novem Hoc totum cedit Ecclesiae.

11. Vero autem pauperibus, Baptismus, Benedictiones, etiam Matrimonii, ac sepultura praestetur omnino gratis

12. Pro ministris Ecclesiarum moderamen accidentium relinquatur arbitrio DD. Decanorum. Quas solutiones augeri, & plus solito eo Consueto exigi, sub panis Arbitrio Notro decernendis prohibemus, nisi maioris laboris ratione, plus sponte & libere fuerit oblatum & donatum.

Ktore to zalecenia y przestrogi aby do wiadomości wszystkich doszły w Rubryceli Diecezjalney na roku 1779. z wyraźnego Rozkazu JO. X. Jmci mają być wydrukowane. Dan w Krakowie w Pałacu Biskupim dnia 17. Sierpnia Roku Pańskiego 1778.

Jozef OLECHOWSKI Archidziakon
KK. Auditor y Sędzia Generalny.

*Edykt z zalecenia y Rozkazu JO. Xiążęcia Jmci Pastora, zakazujący Questy niezwyčajney, y nie przyzwolitey, Fatmużny w potrawach w dzień Zaduszny, y Kuny przy kościołach używania, oraz przepisujący jako się przy pogrzebie zmarłych obchodzić przynależy, y informujący Rektores Ecclesiarum.
in Causa Decimarum.*

1^{mo} Zokazyi przestrogi względem Petyty w Rubryceli w Roku 1778.



1778. wydrukowaney, przysły do zwierzchności Diecezjalney wielkie zażalenia na kwestarzow Zakonnych, między ktoremi znalazć się mieli tak podstępni, iż różnemi sposobami, nie Kwestę lecz chytrość okazującemi, iako to upożeniem ludzi wiejskich, snopki, barany &c. wyludzali. Zaleca mocno JO. Xże Jmci Pasterz wszystkim Jj. XX. Dziekanom, Proboszczom, Plebanom, Komendarzom, aby na chodzących po swoich Parafiach Kwestarzow Zakonnych szczególniejszą bacność mieli, y gdy iakowych nieprzystoynych sposobow kwestowania dostrzegą, aby natychmiast do Zwierzchności JO. Xcia Jmc Pasterza donosili, a pokazującym się w swych Parafiach Kwestarzom mają skromność przyzwoitą, y to zalecać aby tylko po Dworach Kwestowali, a ludziom wiejskim mało mającym naprzykrzenia kwestywymuszającą nieczynili. Napomina także JO. Xże Jmc Pasterz Przełożonych Zakonnych, aby na Kweste wysyłali Zakonnikow pobożnych, rozstronnych y przykładnych, bo inaczej będzie przymuszona Zwierzchność Diecezjalna kazać przytrzymywać, y chwytac Kwestarzow zgorzenie iakowe czynić wążących się.

zdo. Do rodzaju Petyt y Kwest stanu Duchownego w cale niezdobiących, należy y ten zwyczaj w wielu ieszcze mieyscach używany, że wdzień zaduszny, między ubogimi ialmużnę w potrawach, leguminach, y trunkach od ludu bierzącemi, albo sami Kapłani, albo na ich mieyscu osoby wysadzone, dla nich podobnież ofiary odbierają, Co od tąd wcale się znosi, y surowo zakazuie owszem mają się usilnie starać Jj. XX. Pasterze mieyscowi, aby takowy zwyczaj dawania ialmużny wdzień Zaduszny w potrawach, leguminach, acym bardziey piwie y gorzałce wcale nazawsze wykorzeniony został, a nato mieysce niechay będzie wystawiona Karbona, wktorą każdy według przemożności niechay włoży ialmużne pieniężną, a dopiero po inabożeństwie niechay J. X. Pleban lub Jego mieysce zastępujący tę Karbonę publicznie otworzy, y odłączywszy jednę Część Czwartą na potrzeby Zakrysty, drugą



na ubogich Kościołowi służących, inne dwie Części niechay zaraz rozda między uboństwo na nabożeństwie przytomne.

3to. Doświadczenia nauczyli że Kuny przy kościołach używane stały się okazyą czasem nadto porywczey publiczney Kary, Osoby iakowey, czasem niebezpieczeństwem zycia w nie zamkniętego, a nayczęstciey wielkiego poroznienia się Kapłanow z Jurysdykcyą Dworską miejscową, przeto odtąd w całe się te Kuny znoszą y zakazują. Występki popełnione, ktore przedtym zamknięcie w Kunę warte zdawały się, mają być karane od zwierzchności świeckzey miejscowey pod iaką winowayca zoltaie, publiczna zaś w Kościele pokuta Duchowna w przypadkach, nieinaczey tylko wiadomością y rozrządzeniem Konsystorzow, albo przynaymniey JJ. XX. Dziekanow, wyznaczona być powinna.

4to. Gdy jest rzecz od wszystkich przyznana że Ciała umarłych zgnilizną powietrze napełniają, ktora zdrowiu żyjących szkodzi, przeto nakazuje JO. X. Jmc Pasterz do zachowania: aby gdy umarły z domu ma być wynoszony, trumnę zaraz mocno zamknięto, ktora ani w Kościele podczas nabożeństwa Załobnego, ani przy spuszczeniu w grob, już otworzona być niepowinna: rzucanie zaś ziemi podług Rytuwału przepisane, na trumnę Kapłan czynić może. Ze dochowania się w grobach Kościelnych naciłk zwykły bywać, a bardzo często z pobudek próżności żyjących, z Czego w Kościołach nieczyste fetory wynikać muszą: przeto Zaleca się aby sposobem w innych Kraiach y w samym Rzymie używanym, na ciała zmarłych skoro do grobu wniesione będą, sypane zaraz było do trumien wapno niegaszone. Gdy zaś w Kościele albo na Cmentarzu doły do grzebania kopane bywają, aby znacznie głęboko brane były. Także przy chędożeniu grobow, y chowaniu Kości, żadne z tych w Kościele pod czas nabożeństwa wykładane być nie mają, ale sam tylko Katafalek z trumną prózną wystawiony, a kości w doł głęboki, nato przysposobiony, wprzód powinny
bydź

☉)(☉)(☉)(☉)(☉)

82

bydź włożone, przy którym Kondukt zwyczajny po nabożeństwie
spiewać się może, y potym doł ma bydź zasypany.

570. Ponieważ istotny fundusz Duchowieństwa zasada się na
Dzieśięcinach, przeto niżeli w tey mierze wydzic, obszerniejsza
informacya, aby Duchowni miarkować mogli, czyli są gdzie po-
krzywdzeni albo czyli się mogą udać do obrony prawa, tu się wy-
raża dla wiadomości treść praw o Dzieśięcinach. Dokumenta do
spraw Dzieśięcinnych w Polsce są te. Breve de Decimis Ur-
bani VIII. de data 27. 9bris 1634. ktorey słowa aby każdy Biskup
w Diecezyi swoiey (w ktorey Dzieśięciny idą) Compositiones de
Consensu Rectorum factas, & faciendas, dawne Kontrakty, y kwity
approbent Czasy wiecznemi. Aby gdyby się Duchowny zgodzić
niechciał, powinien będzie Loci Ordinarius, na Instancyą każde-
go szlachcica, przybrawszy sobie, duos ex Capitulo Nobili
genere natos, komponować takową dyfferencyą na pieniądze, y non
obstante refragatione Duchownego decydować. Daley Konstytu-
cya 1638. Vol: eodem fol: 933. Tit: Declaratio Preskrypcyi kto-
rey słowa - - A kiedy w ktorey sprawie ratione Decimarum, De-
kret Compositi Iudicii, lub Compositio & Approbatio Loci Or-
dinarii zaydzie, tedy iuz nulla ratioe wzruszona bydź niema. Po-
tym Konstytucya 1768. fol: 247. ktorey słowa: Forum przepisane
dawniejszemi Prawami w sprawach o Dzieśięciny, aby iedynie w
sądzie ziemskim mieścić się y rozsądzać, salva do Trybunału apel-
latione mogły upewniamy. Naostatek Konstytucya 1775. Tom: 1.
fol: 47. ktorey słowa: Co się zaś tycze Dzieśięcin z Dobr Szlachec-
kich, Bullę Urbana VIII. uskutecznioną mieć chcemy, y aby do
ekekucyi przywiedziona była ustanawiamy. Z tych dokumentow
dowodzi się *imo.* że wolno Obywatelom Szlachcie żądać Kompo-
zyty o dzieśięciny, aby zamiast snopowey płacił pieniężną. *zdo.*
Ze tylko dwiema sposobami ta Kompozyta stać się może: Pierwszym
gdy Pleban czy partycypuiący Dzieśięciny, pozwala na ugodę gdy
sam tę ugodę robi, y gdy tę ugodę dobrowolnie zawartą, lub też



dawny Kontrakt albo kwit, za zezwoleniem także Plebana, Biskup approbuie. Drugim sposobem, kiedy się Pleban Kompozycie sprzeciwi, a zatym gdy ią sam Biskup przez wysadzonych ex Capitulo suo Cathedrali Delegatow czyni, y stanowi na wieczne Czasy, żadnego innego oprócz tych dwu, trzeciego sposobu do Kompozity Prawo niepozwoiło. 3to. Dowodzi się że którymkolwiek z tych dwu sposobem czyni się Kompozyta, walor y wieczność iey spływa, przysłżenia się do niey władzy Biskupiey, alias approbacyi. A zatym że ani naydawniejsze prywatne zrobione Kompozity, ani Kwity, y Kontrakty, choćby przez długi Czas używane, y pokazane, mocy z Prawa Koronnego nie odbierają, żadney względności w sądach krajowych mieć niepowinny iezeli ie Approbacya Biskupia Uroczytsemi, a zatym wiecznemi y ważnemi nieuczyniła. Wszak nad to Oczywista jest wtey mierze osnowa Prawa 1635.

6to. Dowodzi się że naydawniejsze Kompozycie, Kwity, y Kontrakty, approbacyi Biskupiey niemające, nie mogą nabierać mocy Preskrypcyi nawet, ponieważ od tey naywyrazniey Causa Decimarum są wyłączone Konstytucyą 1638. iako wyżej 5to. Dowodzi się tą Konstytucyą 1638. że w materyach Dzieiesięcin dwojakie tylko są Actus niewzruszone, to jest albo Kompozycya Approbacyą Biskupią stwierdzona, albo Dekret Trybunalski *Judicii Compositi*, te tylko dwa Actus nabywają ważności y wieczności z Prawa Koronnego, a wszelkie inne iakiekolwiek in materiis Decimarum są przeciwne *contra mentem* Prawa, a zatym żadney Prawa obrony mieć nie mogą. Jakoż w wielu Ziemstwach wypadły Dekreta, przez Trybunał Koronny pochwalone, y approbowane, które odrzuciwszy Kwity y Kompozycie, choć bardzo dawne, ale bez approbacyi będące, nakazały albo wytyczną *ad mentem Librerum Beneficiorum* (które są Erekcjonalne) wydawać, albo udać się *ad Locci Ordinarium* po otrzymanie Uroczystey Kompozity. Takowe zaś Kompozity same tylko Dwory Dobr Ziemskich żądać mogą, albo Krolewskie nietylko przez Konstytucyą 1635. od Kompozycy wyłączone,



łączone, ale owszem do wydawania wytyczney wyraźnie są obowiązane. To także dla wiadomości przydaie się, iż ta expressya. *Libri Beneficiorum Solvitur decima manipularis* nieoznacza pieniędzy, chyba gdy było napisano, *ingrossis, in statis, in fertonibus in Marcis &c.* bez przydatku *Manipularis*, toby takowy wyraz oznaczał pieniądze w monecie owego wieku. Ale wyraz *solvitur manipularis, solvitur manipulatim* znaczy snopową wytyczną podług stylu owych Czasów, iako każdy Prawo Koronne znający. przekonać się może, Czytając Volumen 1. fol: 99. 100. 101. &c. Abo Herburta pod słowem *Decime*, lub Januszowskiego tit: o Dziesięcinach, a ieszcze tym bardziey że prawie wszędzie *in Libro Beneficiorum* gdy się wyraża *solvitur decima Manipularis* zaraz iest przydane & *Conducitur ad horreum &c.*

Przypomina się także że *Liber Beneficiorum* iest Roku 1449. zaś *Liber Retaxationum Beneficiorum* Roku 1529. obydwia Konstytucyą Koronną 1635. Vol: 3. fol: 859. przyjęte, a wprzody potym aż dotąd. Dekretami Sądow Szymowych, Relacyinych, Assessoriskich, Referendariskich, y Trybunalskich, za Erekeyonalne uznane, Nienależy ich nazywać *Libros Visitationum*, bo Księgi Wizyt wśamyh nawet sądach Duchownych są miane za Dokumenta prywatne, iednostronnę, przy innych tylko większych y Autentycznych dowodach, pomoc stronie do sprawy Czyniące: zaś *Libri Beneficiorum* z potrzeby publiczney Rzeczypospolitey, dla dania posilkow pieniężnych Oyczyźnie w nieszczęśliwych Czasach, z woli naywyższej władzy Kraiowej spisane były Drugi nawet *Retaxationum*, przysięgą każdego Duchownego był stwierdzony, flusznie przeto za Erekeyonalne Kościołow y Funduszow Duchowieństwa, wspomnioną 1635. Konstytucyą przyznane. Kto ciekawy powodow z których te Księgi spisane były, niechay czyta dzieło Andrzeja Lipskiego Kanclerza W. Koronnego potym Biskupa Krakowskiego, pod tytułem *Decus quest: publicarum Regni quest*



I. II. R. &c. w Krakowie w Pałacu B. skupim dnia 19. Miesiąca Lip-
ca Roku 1779.

Jożef OLECHOWSKI Archidi-
akon K. K. Audytor y Sędzia
Generalny mpp.

*Edykt z zlecenia y Rozkazu F. O. Xcia Jmci Pasterza
w niektorych okolicznościach*

Imo. Wiadomości do Zwierzchności Diecezjalney przyniesio-
nie nauczyły, iż w niektorych mieyscach używane ieszcze bywają,
podczas nabożeńst w od kościoła S. przepisanych Nabożeńst w peł-
nych tajemnie, y uszanowania naygodnieyszych, wielorakie przy-
datki okazałości często z ducha próżności, chciwości, albo prze-
noszenia się nad innych wprowadzone. Do liczby takowych na-
leżeć mogą strzelania Odpustowe, pod czas Rezurekcyi, lub Świę-
ta Bożego Ciała z armatek, mozdierzy, ręczney strzelby &c.
przy Kościołach świeckich y zakonnych, przez ludzi obeyść się
z tym nieumieiących, co iuż nieraz nayszkodliwszych pozarów y
niebezpieczeńst w skaleczeń stało się przyczyną, przeto aby iuż od-
tąd zadne strzelania okazyi iakieykolwiek Uroczytści w Ko-
ściołach świeckich, lub Zakonnych odprawiać się mogącey w Ca-
łey Diecezyi niebyły Czynnione J. O. Xże Jmc Pasterz pod suro-
wemi karami zakazuje. Stroienia dziwaczne iasełek y Grobow
Chrystusowych w ostatnie dni tygodnia wielkiego, zaśczelania słomą
Kościoła w Święto Bożego Narodzenia rzucanie po kościele owsa,
wożenie P. Jezusa po kościele na Ofielku, wysadzenie żaczek w
kwietnią niedzielę do mowienia wierszykow prawie zawsze sensu
niemaiących, Odprawiania pogrzebu Nays: Panny w wielu Kościo-
łach Farnych y Zakonnych ołobliwie Panieńskich widziane, za-
miałt używania prawdziwego nabożeńst wa, stają się widowiskiem
umysł y dziecinne y proste tylko bawiącym, a wrzeczy samey od-
wracaiącym daleko myśli przytomnych od tych wielkich Świętych
Celow,

☉)☉)☉)☉)☉

Celow, które Nays: Nasza Religja y Kościół w Obchodzeniu niektórych Uroczystości dla wiernych założył. Wszystkie przeto wymienione przydatki do nabożeństw odtąd się znoszą, oprócz Grobow, w których stroieniu aby same ozdoby poważne do tey tajemnicy przystosowane, y pobożność zagrzewiające, bez wszelkich przysad dziwacznych używane były, nayusilniey Xżę Jmc zaleca. Sam Rytuał Rzymski y Agenda dla Kościoła Polskiego z ustawy Synodu Prowincyałnego przepisana, mają bydź iednym prawidłem nabożeństw po Kościołach tak Swieckich jako y Zakonnych oboiey płci odprawujących się, ktorzy Rządcy Kościołow trzymać się mają, opuszczając y wykorzeniając wszelkie inne, przydatki, które gdzie prywatne domysły wprowadzić mogły. Nade wszystko zaś Pasterze, Kaznodzieje, y naukę opowiadający nauczać powinny wiernych, w jakim duchu ktora Uroczystość z intencyi Kościoła obchodzona bydź powinna, a naywyrazniey tego, że wszystkich iakiejkolwiek Uroczystości w Kościołach nawet y pod Jmieniem Matki Boskiej, y Świętych Pańskich obchodzonych iedynym istotnym jest uwielbienie, y uczczenie Naywyższego Pana, Nayłaskawszego Rządcy świata y Dobra wszelkiego Dawcy, Boga, przez Jezusa Chrystusa Boga Człowieka, Zbawiciela y Pośrednika Naszego. Doświadczenie poznać dać, iż wielu się znajduje miedzy wiernymi mniejszego oświecenia, ktorzy tę z naygłówniejszych prawdę wiary nie tak jasno znają, iak należy przeto tym usilniey, y dokładniey potrzeba ją w umysły y serca wszystkich w paiać.

zdo. Widzieć się dają Kościołki po Parafiach czasem na brzegu Miasteczek y wsiow, czasem w polach zostające bez żadney potrzeby z powodow nabożeństwa ile kierowanego wystawione, często złodzieiom podług doświadczenia schronienie dające, a naywięcey opustoszeniem swoim ochyde Kościołowi y Duchowieństwu przynoszące, przeto aby takowe bez żadney potrzeby y użycia będące JJ. XX. Plebani lub Kommendarze, z wiadomością y zniesieniem się



się z Jj. XX. Dziekanami w swoich Parafiach rozbierali, y znosili, JO. Xże Jmc Pasterz rozkazuje, y pozwolenia do tego udziela, zalecając przytym Jmc XX. Dziekanom y Pasterzom, aby y na figury po różnych miejscach, osobliwie przy gościńcach bacznąość dawali przyzwotą, aby te nadpsute zbierane były, a wstawianiu nowych, aby wszelka przystoynność zachowana była, bez przydatków y dziwacznych figur Naylepiey by zaś było, aby same tylko stawiane były Krzyże, bez figur nanich drewnianych Ukrzyżowanego Pana, bo te od deszczow nayprędzey się psuiąc, w kawałki rozrywajac, o niedbalstwie wtey mierze Pasterzow miejscowych patrzącym mniemanie sprawują.

370. Gdy po wypłynieniu dawnego, nowe J. O. Xiążęcu Pasterzowi nadeszło od stolicy S. Apostolskiej, pod dniem ośmym Czerwca, w roku niniejszym pozwolenie, wyznaczenia w Kollegiatach y Kościołach Farnych Miasta Stołecznego y Dyecezyi Krakowskiej Ołtarzow, na wybawienie Dusz z Czysta przez Nays: Ofiarę kiedykolwiek, y przez ktoregokolwiek Kapłana, przed iednym z tychże wyznaczonych Ołtarzow odprawiać się mającą, przeto biorąc przed się nayłatwiejszy sposob użycia tegoż pozwolenia Apostolskiego, J. O. Xiążę Jmc Pasterz, też same Ołtarze, ktore w przerzeczonych Kollegiatach y Farnych Kościołach, podobnym weszłych dopiero dzieściaci lat, Przywilejem Ozdobione były, na następujące znowu lat dzieścięć, od dnia dzisiejszego zaczynać się mające wyznacza y potwierdza, y tylko tych Kościołow y Kollegiat y Farnych Rządcy do Kancellaryi po przywilej udawać się mają, w których by ieszcze zadnego Ołtarza wyznaczonego na to dawniey nie było, iako też y tych Kościołow, w których by było potrzeba inny Ołtarz, niedawniey wyznaczony na te nowe lat dzieścięć wyznaczyć, bo niniejsze powszechne wyznaczenie, wcale się nieściąga do takowych Kościołow, ale y owczem wylacza, do ktorey odmiany Czas Roku całego Xiążę Jmc Pasterz sobie zachowuje, w którym odmiany potrzebujący, nowy Przywilej z Kancellaryi otrzymać mają.



4to. Ponieważ z Kongregacyi Dekanalnych, nletakie, iakie Zwierzchność Dyecezalna wustanowieniu Jch zamierzyła, pożytki, wynikają, przeto od tych składania y odprawiania Xiążę Jmc Pasterz Dekanaty zupełnie uwalnia, a na to miejsce zaleca Jmc XX. Dziekanom, a żeby tym pilniey y usilniey wglądali w sprawowanie się, postępkę, obyczaje, y rządzenie się we wszystkich Duchownych swego Dekanatu, Wizyty Kościołów tym końcem, ile sposobność pozwoli odprawiali, a występki y złe się rządzących Officiis donosili.

5to. Przypomina JO. Xiążę Jmc Pasterz nayusilniey dawnieysze Ustawy Dyecezarne o Rekolekcyach Duchowienstwa. Zaleca Urzędóm swoim tak Generalnym, iako y Foralnym aby przy dawaniu Approbacyi oprócz szczęego examinu znauki, domagali się Zaświadczenia o odprawzonych Rekolekcyach, także y zaświadczenia osobnego od Dziekana miejsca o życiu, obyczajach, pilności w staraniu Duszy, o staranności przyzwoitey około Kościoła, Beneficium budowli potrzebney, y o dobrym rządzeniu się w gospodarstwie &c. Dan w Krakowie w Pałacu Biskupim dnia 10. Miesiąca sierpnia Roku 1780.

Jozef OLECHOWSKI Archidia-
akon. K. K. Audytor y Sędzia
Generalny. mpp.

Notatum *otum*

Festa.

Festum Purificationis B.V.M.

*Festum Purificationis B. V. M. quando occurrit in aliqua Do-
minica 2da Classis: eius officium transferendum est in feriam 2dam*

M

immedi-



immediate sequentem quamvis impeditam, translato ab ea quocunq;
Festo, ne Continuatio Misterii Incarnationis Dominicæ diutius
protrahatur S. R. C. 7. Maij 1746.

Festum S. Josephi in maiori Hebdomoda.

Festum S. Josephi si incidat in Feriam 2dam 3tiam &c. Ma-
ioris Hebdomadæ non potest Cantari etiam ob Concursum Po-
puli Missa de eo, sed omitti debet, nec potest illis diebus fieri
Processio in eius honorem S. R. C. 4. Aug: 1663.

Festum Patrocinii S. Joseph.

Attenta dignitate S. Josephi, licet æqualitas Ritus sit, inter Fe-
stum S. Marci, & SS. Apostolorum Philippi & Jacobi, Officium
de S. Josepho est recitandum si cum prædictis solennitatibus occur-
rat vel Concurrat S. R. C. 11. Maij 1743.

Festum Sepulchri Domini.

Festum quodcunquq; duplex etiam Majus excepto *1ma* &
2da Classis Cedit Festo SSmi Sepulchri. Tunc enim transfertur
ad aliam diem infra tempus Paschale, alias eo anno omittitur S.
R. C. 16. 7bris 1730.

Festum SSmæ Trinitatis Cum Octava.

Ubi Festum SSmæ Trinitatis est Titulus Ecclesiæ, non est di-
cendum per octavam totam, sive Officium fiat de octava, sive de
alio Festo occurrente Symbolum S. Athanasii, sed solum in so-
lemni, Festo SSmæ Trinitatis, & indie Octava eiusdem S. R. C.
3ta Maij 1736. Diebus *6ta* & *7ma* intra *8vam* SS. Trinitatis
ubi est Titulus faciendum est Officium de die *2da* & *3tia* infra
Octavam

☉)☉)☉)☉)☉)

91

Octavam SSmi Corporis Christi, cum Commemoratione SSmæ
Trinitatis S. R. C. 8va Junij 1700.

Festum translatum in tempus Paschale.

Festum alicuius S. Martyris habens in Missa proprium Evangelium, si transferatur ad tempus Paschale, dici debet idem proprium Evangelium, non vero unum ex assignatis pro tempore Paschali.

Festum Principalioris Patroni.

Festum Principalioris Patroni in quocunq; Regno, sive Provincia, & alterius pariter Principalioris Patroni in quacunq; Civitate, aut oppido vel Pago, ubi hos Patronos haberi & venerari contigerit, est præceptum cum obligatione audiendi sacrum, & vacandi ab operibus servilibus S. R. C. 13. 7bris 1642. Hoc Decretum Confirmatum fuit ab Urbano VIII. in sua Const: quæ incipit: Universa &c.

Festi Occurrentia.

Festum si occurrat Patroni seu Tutelaris, vel Dedications in Ecclesiis ubi quotidie non Cantatur Missa (intellige omnes alias Ecclesias præter Collegiatis, & maxime in pagis & Oppidulis) diebus quibus non potest de eo fieri Officium, potest nihilominus (diebus non exceptis a Rubrica Mysalis tit: 6. de Translatione Festorum) cantari Missa de Patrono seu Tutelari, licet non cantetur alia Missa Concordans cum officio S. R. C. 23. Aug: 1704. N. B. Aliæ autem omnes Missæ Privatae tunc dici debent de officio Occurrente, & si ad sunt alii Presbyteri, potest Votiva (ut vulgo dicitur) Cantari de officio Currenti.

Dies autem in Rubrica Missalis apponuntur in quibus non potest Cantari Missa de Festo Tutelaris, sive Patroni, scilicet In Dominica *1ma* Adventus in Feria *4ta*. Cinerum, Dominica *1ma* Quadrage-



dragesima, Dominica Palmarum Cum tota Hebdomada maiori, Dominica Resurrectionis, & Dominica Pentecostes cum duobus diebus, sequentibus, In Nativitate Domini, in Epiphania, in Ascensione, in festo Corporis Christi.

Festum si occurrat Semiduplex in Dominica.

Festum semiduplex si occurrat in Dominica infra Octavam non Privilegiatam, sive in Festo ipso duplici habente Octavam, celebrandum est immediate sequenti die, Festo 9. lectionum cadente non impedita, etiamsi reponendum foret Officium translatum prius Ritus maioris *v.g.* *1^{ae}* Classis vel *2^{ae}* Classis. Et dicitur ratione vicinitatis. Ita Gavantus & Merati par: 2. Sect: 3. Cap: 3. inter Decreta.

Festi cuiuslibet Octava non transfertur.

Festi cuiuslibet habentis Octavam, dies Octava eius nunquam transfertur, & in occursu cedit tantum duplici *1^{ae}* & *2^{ae}* Classis. Itaq; excludit & transferri facit festum duplex in ea occurrens sive maior, sive minus. Cedit tamen dies Octava Dominicis Privilegiatis *1^{ae}* & *2^{ae}* Classis, puta Septuagesima, & Sexagesima & similibus, in quibus fit tantum Commemoratio de die Octava. Quid igitur agendum erit in *mis* Vesperis Communibus diei Octavae & Dominicæ Privilegiatæ? &c. & Recitari debent Vesperæ cum Psalmis Sabbathi a Capitulo de Dominica Privilegiata, & in fine additur Commemoratio Octavae tantum, in *mis* Vesperis Festi. Ita decrevit S. R. C. 9. Xbris 1622. Ratio desumitur ex Rubrica de Concurrentia Num: 10. ubi inquit: Cum in sequenti die Festum non habet Officium, nec etiam Convenit habere *mas* Vesperas in præcedenti die.

Si autem occurrat festum semiduplex in sabbatho, ante Privilegiatam Dominicam, quæ est simul dies Octava Festi habentis Octavam



vam, eo Casu in Vesperis Sabbathi Antiphonæ & Psalmi erunt de semiduplici, Caputulum de Dominica Privilegiata, Commemoratio primum de semiduplici præcedente quod habuit dimidium Vesperarum, & deinde diei Octavæ, quæ in toto die sequenti Dominico nihil habet nisi meram Commemorationem.

In 2dis Vesperis si Dominica Privilegiata Concurrat cum sequenti Festo duplici: adhuc Commemoratio Octavæ fiet, post Commemorationem Dominicæ, si vero sequatur Festum semiduplex, vespere erunt de Dominica, Commemoratio diei Octavæ ut in 2dis Vesperis Festi, & deinde semiduplicis, ut in *mis* eiusdem Vesperis, quia in pari gradu Commemorationis, nobilior est dies Octava, quam Festi semiduplicis Commemoratio. Itaq; de die Octava tam in *mis* eiusdem Vesperis, quam in Laudibus, & 2dis Vesperis, debet fieri Commemoratio, omissis precibus ad Primam, & Completorium & Suffragiis Communibus. Ita Eminentissimi Patres decreverunt.

Functiones Episcopales absente Episcopo ad Primam dignitatem spectant, eæ quæ sunt?

Functiones Pontificales, quæ absente vel impedito Episcopo spectant ad imam Dignitatem, sunt: Festum Nativitatis Domini, Epiphaniæ, Ascensionis, Pentecostes, SS. Apostolorum Petri & Pauli, Assumptionis B. V. M. Omnium SS. Sanctorum, Dedicacionis Ecclesiæ Cathedralis, Titulus eiusdem Ecclesiæ, Patronus Civitatis, nec non Commemoratio Omnium Fidelium Defunctorum, Distributio Candelarum, Cinerum, Palmarum, Celebratio Officii Ferie 1^{te} in Cæna Domini, Feria 6^{ta} in Parasceve, Festum Paschatis Resurrectionis Domini Nostri, & solemnis dies Corporis Christi cum Processione S. R. C. 31. Xbris. 1672.

Nota-



Notatum *7mum.*

Horæ Canonicae

Sat optima & salubris præmonitio quomodo recitanda:

imo.

Pura	§	Attendendo	§	Aeterni Judicis
Mentis	§	quia	§	Angeli Custodis.
Elevatione	§	stas in Conspectu	§	Inimici tui persequentis
		<i>2do.</i>		
Plena	§	Affectuose de	§	Deus laudetur,
Cordis	§	siderando ut	§	Cælestis Curia lætetur.
Attentatione	§	<i>3tio.</i>	§	Totus mundus iuветur.
Perfecta o	§	Integre profe-	§	Prætermittas dicendum,
ris pronun-	§	rendo ut nihil.	§	superaddas in ordinatum
tiatione.	§		§	Hinc inde transponas.

Cum Domini Sacras humilis recitaveris Horas,
 Dirige Cor sursum, bene profer, percipe sensum.
 Hæc sunt septennis, propter quæ psallimus Horis
 Matutina ligat Christum, Qui Crimina purgat,
 Prima replet sputis, Causam dat Tertia Mortis,
 Sexta Cruci neçtit, Latus eius Nona bipertit.
 Vespera deponit, Tumulo Completa reponit.

Horas Canonicas recitando, quæ Consideranda sunt?

Canonicas Horas, si devote legis, oras.
 Tunc orantur Horæ, si Corde leguntur & ore,
 Litera neglecta vel Syllaba marmure tecta,
 Colligit hæc Sathanas, si non cum Corde laboras.
 Fragmina verborum Tytinillus Colligit horum,

Quaerit



Quaę die mille vicibus se sarcinat ille.
 Qui facis extra Chorum qui debitor Officiorum,
 Es Divinorum? Cur induis Aęta vagorum?
 Desine stare foras, quia Christus ponderat Horas,
 Et nominando moras, distingvit qualiter oras.
 Qui Psalmos resecat, vel verba Davidica Curtat,
 Displicet ille Deo, dum placuisse putat.
 Cum Domino psalles, psallendo tu tria serves,
 Dirige Cor sursum, profer bene, respice sensum.
 Nunc lege, nunc ora, nunc cum fervore labora,
 Nunc Contemplare, nunc scripturas meditare.

*Ex Sanctis Patribus ad recitantes Horarum Canon-
 icarum Officium Cautelę proficue.*

Orare ante tempus	Prudentia
In tempore	obediencia S. Augustinus.
Post tempus	Negligentia.
Horas dicere ante tempus	Securitas.
In tempore	Justicia S. Gregorius.
Post tempus	Negligentia.
Qui orat ante tempus	Timet Deum S. Bernardus
Qui intempore	Laudat Deum.
Qui post tempus	Reddet rāzonem Deo

Sed

Si Cor non orat, invanum lingua laborat.
Horę Canonice in quem finem recitantur?

1mo
 Ad laudandum & honorandum Deum.
 Et est Actus Religionis.

2do.
 Ad satisfaciendum Divinę Justitię pro peccatis
 Et est Actus penitentię

3tio.

Ad



Ad quarendam in Cælis maiorem Gloriam Dei.
Et est Actus Ipei.

4to.

Ad promovendum omne opus bonum in proximo.
Et est actus Charitatis erga proximi.

5to.

Ad implendum S. Matris Ecclesiæ præceptum.
Et est Actus obedientiæ & pietatis.

Ideo sciamus omnes qui ad Horas Canonicas obligamur, teneri eas recitare iuxta præscriptum Romani Breviarii iussu Pii V. editi, idq; studiose & devote iuxta Conclusionem ex Cap: Dolentes &c. de Celebratione Missarum ubi hæc habentur: *Districte præcipientes in virtute Sæ obedientiæ: Ut Divinum Officium Nocturnum pariter & Diurnum, quantum eis Deus dederit, studiose celebrent, pariter & devote.* Qua de Causa ostenditur, attentionem in Horis Canonicis recitandis necessariam, tum & devotionem, videlicet promptam voluntatem faciendi, quod ad Dei servitium pertinet. Graviter igitur peccat, qui de præcepto orat, & voluntarie distrahitur per notabilem partem, quare severe etiam tales Christus Dominus reprehendit, adducens illud Prophetæ. *Populus hic labiis me honorat, Cor autem eorum longe est a me.* In Confirmationem huius veritatis, exempla quæ hic apposui videntur, partim quomodo multum Deo placeant Horæ Canonicae dum devote persolvuntur, quantum displiceant dum negligenter & distracte, videatur & pæna oscitanter & irreverenter psallentium.

1mo.

Quod multum placeat Deo, dum Horæ Canonicae devote persolvuntur, quoniam qui recitat aut psallit bene & attente, obit Angelorum Officium, quorum in Cælo perpetuum est exercitium Dei laudes Celebrare, qui etiam sapius iunctim cum Devotis Horis Canonicas recitabant, & psallebant.

S. Magdalena penitens triginta annis ab hominum seiuncta
Conser.



Consortio, quotidie septies elevabatur ab Angelis in Altum ad au-
diendas Caelestium spirituum Laudes, & cum illis persolvendos, Sur-
rius 6. Junii de S. Gundisalvo Archi Episcopo, hic S. qui marii
terminum posuit extra quem in posterum non amplius exundavit,
cum aliquando Horas Canonicas dicere voluit laudesq; Deo &
gratiarum Offerre Actiones, incipiens prout solent Ecclesiastici.
Deus in adiutorium meum intende. Angeli absentibus aliis Cle-
ricis, subinangebant. *Domine ad adiuvandum me festina,* & sic
choro Alterno totum expleverunt Officium.

Sed nontantum Angeli, sed etiam Angelorum Dominus cum S.
Theressa (quae tanto ardore & amore orabat Breviarium) reci-
tabat, hic pretiosissimus Redemptor Noster Christus sapius cum il-
la incubiculo obambulans cum ea recitavit, & ubi finitis ventum
fuit ad *Gloria Patri*, Sancta illa solebat dicere: *Gloria Patri,*
& Tibi, *& Spiritui Sancto.* De eadem S. Virgine quinq; Sa-
cratissimis vulneribus Christi Crucifixi insignita, refert Petrus Co-
urcier, quod B. Virgo & Mater Dei sapius cum illa Horas Cano-
nicas recitaverit.

Peroptime Devotissimus Thomas a Kempis quemlibet eorum
qui recitant, Horas Canonicas vel in Choro psallunt alloquitur.
*Chorus est Dei, & SS. Angelorum, locus sacratus, sicut Angeli
in Caelo, sic ministri ordinati sunt in choro, sic ergo sta in Cho-
ro, & Canta inter Fratres, quasi in medio Angelorum stans
ante Christum in dextera Patris residentem, vel ante Beatis-
simam Virginem Filium suum infantem in gremio gestantem.*

2do.

Quantum displiceat Deo voluntaria distractio & negligentia;
videatur de S. Bernardo in vita eius recenset Henriquez quod
aliquando viderit, in Choro psallentium iuxta singulos monachos
stantes Angelos, qui velut Notarii Divini, singula eorum verba
& Actiones diligentissime annotabant in libro. Scribebant autem
diverso modo, quidam scribebant auro, alii argento non nulli a-



tramento, alii aqua, quidam autem penitus nihil annotabant. En diversum orandi modum. O si & nobis tali modo aperirentur Oculi, quid videremus subinde in Choris Ecclesiasticorum & Religiosorum.

Nebridius Canonicus Regularis S. Augustini e Boverio narrat Anno 1547. Justinum quendam Religiosum primum in Extasim raptum pervenisse in Ecclesiam, cum Religiosi Matutinum Officium peragerent. Sperabat se Concentum Angelorum Auditurum, sed ecce nil percipere potuit, quam horrendos latratus Canum, grinitus porcorum, mugitus boum, & verba blasphemiae, mirabatur: & vox ad eum: illorum Religiosorum preces, qui eas negligenter persolvunt, qui Regulam negligunt, aliosq; recte viventes impediunt, nihil aliud esse quam voces belluarum.

Recentius est quod idem prodidit memoriae, qui ait: Gratiano Capucino pio Novitio, in templo Nocte intempesta Deum oranti, Calites in Cultu Splendidissimo Conspectos dixisse: dicas Gvardiano ut in Choro curet Horas Canonicas lentius recitari, quia nihil in Ecclesia post usum Sacramentorum, Deo est gratius recitatione Horarum Canonicarum.

S. Jacobus de Vitriaco dicit: sicut Deo nil gratius dum Hora Canonica devote peraguntur, ita daemone nihil iucundius si negligenter, Videatur sequenti in exemplo: Sancto cuiusdam visum daemone in humero onustum sacco pleno Syllabarum, in Horis Canonicis Celeritate praecipiti omittarum. S. Gregorius Papa refert Quibusdam irreverenter Divinum Officium recitantibus daemone apparuit, eosq; foetidissima aqua aspersit, dicens: Ad talem orationem, hanc merito infundo asperisionem.

370.

Videantur paene a Deo iniuncta pro non Competenti recitatione Horarum Canonicarum & irreverenti Psalmodia absq; ulla significatione reverentiae. S. Ludgardis (Surtius 16. Junii Divinitus intellexit pestem fuisse paenam culpae istius. Unde quam primum

Hora



Horæ Canonicae cum reverentia sunt recitatae, Cessavit statim pe-
titis De S. Severino Archiepiscopo Colonienſi refert S. Damianus
Epist: 15. quod post obitum a Christo Iudice ad ignes purgantes
fuerit adiudicatus, quia intempestive Horarum Officia solebat co-
cervare & tempore non debito persolvere, quamvis illa devote
absolvebat. Refert Gobat (scribens de sacro N. 284.) terrificum
Casum factum non fictum de monacho in Choro negligenter Horas
canente, ac tandem præ tepiditate indormiente, ubi Imago Cru-
cifixi enodatis de Cruce clavis, ad ipsum descendit, eiq; gravem
alagam infregit, ex quo triduo post in mortem obdormivit.

Terribilis hoc est, de Religioso qui nimis præpropere Horas
recitare solebat, quod post mortem visus sit in veru a dæmoni-
bus ad ignem torreri crudeliter, hoc recenset Leopoldus Mancim-
us de Pas: Chr: p. 848. Commemorat Vadingus, quod in domo
Oxonienſi acciderit, ut Fratres quidam Completorium, seu Ulti-
nam Breviarium Horam Coram Crucifixi Imagine in Choro reci-
tarent; interim nescitur quâ de Causa Fratres fuerunt ad incon-
ditum provocati risum: & ecce cum neglecta loci sanctitate dis-
solute riderent, Effigies Crucifixi terribilem ad Fratres Convertit
vultum, suam indicans indignationem, simulq; fragor ingens ad-
instar tonitruum est auditus, ex quo facto terrefacti illi Religiosi, ac
præcipue illi Religiosi, illi qui inculpa erant, post
paucos dies tabescentes, vitam Cum morte commutarunt. En
Deus non illuditur, neq; irridetur: Altissimus enim est patiens red-
ditor. Quam terribilem Tibi vultum aliquando in tuo mortis
agone ostendet, o Clerice! o Religiose! si hic negligens & tepidus
fueris, quia: *Maledictus ille qui facit opus Dei negligenter*, imo
talit ut non homo, sed ut psittacus, aut picca garrat. Econtra be-
nedictus ille qui facit opus Dei diligenter. Restat ergo ut omnes
Cogitemus, etiam Religiosi Divino Officio minus Competenter sa-
tisfacientes, quod panem sudore hominum Comparatum Come-
dant, pro quo strictam rationem Deo reddent. Curent ergo om-
nes obligati ad Horas Canonicas prædictam attentionem, quam



Ecclesia præcipit, neq; dicatur Ecclesiam non iudicare de internis, directe Concedendum est, indirecte tamen iudicat & præcipit in quantum interna Coniunguntur cum externis.

Hora Canonice idem sonant, quod Divinum Officium, de quo hic annotatum. Hora Canonice seu Divinum Officium quomodo absolvendum?

Matutinum non est segregandum a Laudibus sine Causa, quæ optima Suppetit Ecclesiæ feiugenti Matutinum a Laudibus Nocte Natalis Domini. Ex operibus Benedicti XIV. Jnl: Eccl. 24. § 2.

Peccat etiam venialiter, qui sine ulla Causa horam non servat, ut ex D. Thoma Jbid: § 9. Hora recitandi Matutini die præcedenti, incipit post exactas tres diei partes, ut in Calendario Romano est annotatum, § 10.

In Hymno *Te Deum laudamus*, quando in Officio Cantatur vel legitur, non sunt mutanda verba illa *Dignare Domine die isto*, in *nocte ista* etiamsi Matutinum anticipative scilicet post Completorium Festi præcedentis recitetur. Car: Ord: Rom:

Matutinum qui recitant in choro cum Laudibus diei sequentis, non debent recitare Litanias de omnibus sanctis pro sequenti Festo S. Marci, & sic dicendum est de triduo Rogationum Ita Gobat Tract: 5. Thomas Thambur: lib: 2. & alii cum P. Merato Rom: 1. Sect: 6. Cap: 16. n. 5.

✓ Hora Canonice dum recitantur in Choro, non sunt Celebranda Missæ privatae in Altari Majori S. R. C. 2. Maji 1620.

Horis Canonicis nihil est addendum.

In quibusvis Ecclesiasticis precibus, etiam in Oratoriis privatis recitandis, particularia Beatorum Suffragia non apponantur, vel recitentur. S. R. C. 27. 7bris 1659. Et posterius Decretum tale: non licet ex devotione, seu Authoritate privata, miscere, mutare,

☉)☉)☉)☉)☉)

aut apponere inter ea quæ integrant Officia cuiusvis diei S. R. C. 10. Junii 1690. Etiam Litaniis non possunt inseri alii Sancti præter ibi descriptos, neq; tempore Pestis; addendi sunt Titulares & Patroni Civitatis, sine speciali Concessione S. R. C. 22. Mart: 1631. (Contra hæc Decreta ageret si quis ex particulari devotione v.g. inter suffragia adderet orationem ad Sanctum aliquem (de quo alias dici non deberet) melius hanc devotionem est persolvere, finito totaliter Divino Officio.

Matutinum non habens Lectiones proprias.

Non habens Lectiones 2di & 3ti Nocturni proprias in Breviariis, & extra Breviarium, a sede Apostolica approbatas, debent sumi de Communi Sanctorum, vel de Octavario Romano, in hanc præcipue Causam edito. Nam in officio nihil est legendum quod ab eadem sede Apostolica non sit approbatum. NB. hinc nec Antiphona nec oratio in Missa sumi debent. Ita Merat: sect: 3. C. 12. n. 4. Tom: 2.

Matutinum habens unam Lectionem de Dominica vel de Feria.

Quando signatur una Lectio Dominica vel Ferie dicenda, debet dici una Homilia cum initio Evangelii, cui possunt ad arbitrium alia due lectiones adiungi, sicut & illa una lectio quæ debet Cedere Lectioni de Homilia, potest iungi cum Octava Lectione Festi.

Officium de Sancto cuius est in signis Reliquia in Ecclesia
Potest dici hoc Officium duplex minus in eius Festo (ut v.g. in Translatione S. Stanislai in Cathedrali) S. R. C. 29. 9bris 1662.

Officiis Divinis quibusdam Apponuntur verba, locus proprius quid significant?

Significari factam esse mutationem diei olim propriæ talis Officii



sicut in hanc diem, adeoque tale Officium iam esse Cadens in hanc diem, & gaudere omnibus Privilegiis Cadentium.

Officium Divinum in Consecratione Ecclesie, aquo dicendū.

In die Consecrationis Ecclesie dicendum est Officium de Dedicacione Ecclesie a Clero illius Ecclesie quæ Consecratur, Episcopus tamen Consecrans, sive Ordinarius Loci, sive alius, non tenetur omnino addicendum prædictum Officium de Dedicacione, potest tamen si velit, ex Congruentia S. R. C. 7. Maij 1746.

Officium Divinum tempore Paschali post Completorium quomodo Concluditur?

Antiphona Regina Cali cum *ψ.* & Oratione propria usq̄ ad *mas* Vesperas SSmæ Trinitatis exclusive, quæ stando semper dicitur. Nota: ad *Pater noster ave Maria & Credo* quæ dicuntur in fine Completorii, standum est in Dominicis, & toto tempore Paschali. Jte Gavantus Sect: 10. Cap: 1. num: 2.

Officium de Festo duplici minori in Commemoratione OO. Fidelium Defunctorum.

Potest dici, sed privatae Missæ sunt Celebrandæ de Requiem S. R. C. 5. 8bris 1686. in una urbis, & 27. 7bris 1698. in una Germani Montis Cassiani.

Officium Divinum Cantando in Choro Hebdomadarius non debet uti stola S. R. C. 4. Aug: 1663.

Officium Divinum de SSmo Sacramento extra tempus Paschale dicendo, quid observandum?

In Officio de SSmo Sacramento Concesso ex Indulto Apostolico extra tempus Paschale, non potest dici Alleluia, in *BR.* Matutini & Laudibus *BR.* brevibus Horarum, & Versiculis ad Magnificat, uti recitatur in Festo Corporis Christi S. R. C. 10, Xbris 1740.

Officium



*Officium Divinum si plures habeat Commemorationes,
Antiphonæ & versus unde sunt sumendæ.*

Quando Antiphonæ & Versus in vesperis Variandi sunt pro Commemoratione alicuius simplicis, vel Octavæ faciendæ Tunc ad Vesperas (supple post Orationem Officii) primo accipiendæ est Antiphona cum versu Laudum. Cum vero plures sunt Commemorationes simplicium (supple eiusdem qualitatis v.g. Confessorum vel Martyrum, vel Virginum) tunc 2da Commemoratio sumetur ex 2dis Vesperis cum versu 2di Nocturni, 3tia Vero Commemoratio fiet, desumendo Antiphonam unam ex 3tio Nocturno Cum Versu eiusdem Nocturni. Ad Laudes una Oratio Cum versu erit ex 1mis Vesperis, 2da Commemoratio sumetur ex Antiphona 3tii Nocturni & Versu assignatis iam in 1mis Vesperis. 3tia autem Commemoratio fiet desumendo Antiphonam & Versum dictos 2do loco in 1mis Vesperis nempe Antiphonam 2dam Vesperarum & versum 2di Nocturni. S. R. C. 5. Maij 1736. Hoc Decretum bonum esset annotari sibi in Breviariis pro Commoditate in occursum plurium Commemorationum.

*In Officio Divino Feriali quomodo Suffragia seu
Orationes & Preces dici debent.*

Orationes seu Suffragia dum dicuntur in Officio Feriali, semper debet dici Antiphona, cum sua oratione de Cruce, sive sit, Feria Maior, v.g. Quadragesimæ, 4. Temperum, Vigilia, sive sit Feria per Annum. Preces autem FERIALES dicuntur tantum in Ferialibus Maioribus, idq; ad omnes Horas flexis genibus, & in his precibus in Laudibus & Vesperis. *Pater noster totum debet dici alta voce.* In Dominicis autem & Ferialibus per annum, dicuntur Preces Dominicales, idq; ad Primam & Completorium tantum.



*In Officio Divino sunt Dominice quædam quæ vocantur
1^æ Classis, aliæ 2^{dæ} Classis, Cur?*

Ideo, quia in prioribus non potest Collocari Festum 1^æ Classis
vg Dedicacionis Ecclesiæ vel Tutelaræ. In posterioribus au-
tem non potest Celebrari Festum 2^{dæ} Classis, sed potest Festum
1^æ Classis. In omnibus diebus Dominicis, & Feriis Privilegia-
ris, ut sunt Feria Quadragesimæ, Quatuor Temporum Vigilia,
quando Missa dicitur de Festo duplici, vel semiduplici, semper E-
vangelium in Missa debet dici de Dominica, vel de Feria prædi-
cta. In Votivis Autem quibuscunq; semper dici debet Evangelium
S. Joannis.

*Ad Horas Canonicas spectat aliquomodo
Officium parvum B. V. MARIE.*

Officium recitandum in Choro Parvum B. V. M. Defunctorum,
Psalmos Graduales, ac septem Psalmos Penitentiales Cum Litanis,
quod non est obligationis sed Consilii tantum ad lucrandas Indul-
gentias, excepta laudabili Consuetudine in Cathedralibus & Col-
legiatis Ecclesiis ea recitandi in Choro, quam Consuetudinem de-
claravit teneri posse S. R. C. 2^{da} Augusti 1603. Hortatur Pius V.
in Bulla (Quæ incipit: *Quod a nobis*) data Romæ, septimo Idus
Julii, Anno 1568. ut recitentur eadem propositis Indulgentiis die-
rum Centum recitantibus Officium B. V. M. & Defunctorum quin-
quaginta: Psalmi Penitentiales, & Graduales quando Rubricæ ea
præscribant.

Officium parvum quamvis in choro recitatum fuerit, tamen Com-
memoratio B. V. M. in Suffragiis Sanctorum in Ecclesiis ei dica-
tis debet fieri S. R. C. 10. Januari 1604.

*Officium hic adiungitur Immaculæ Conceptionis B. V. M.
Summe Commendatū Cum aliquibus immutandis.*

*Ad quæsitum de Officio Immaculæ Conceptionis B. V. M.
R. P.*



R. P. Benedictus Plazza Soci: Jesu in accademia Panormitan.
ni studiorum Praefectus, sanctaeque Inquisitionis Siculae Cen-
sor & consultor, in Libro, cui Titulus. Christianorum in San-
ctos, SA VCTORUM QUAE REGINAM PROPENSA DEVOTIO.

470.

Ad illam Officii Immaculatae Conceptionis interdictionem, quae emanasse fertur ab Innocentio XI. abunde responsum est a nobis in Causa Immaculatae Concept: (act: V. Artic: II. ad Pontif: Fes-
tim: XX. pag: 455. & sequ:) sed quia non omnes illud opus prae-
manibus habent, quae ibi scripsimus hic repetere oportet.

576.

Prodiit Anno 1678. die 17. Febr: a R. P. Fr: Raymundo Ca-
pisucco Ord: Praed: Magistro Sacri Palatii, Edictum quoveta-
batur. *Officium Immaculatae Conceptionis, impressum Me-
diolani per Franciscum Vigonem.* Cum autem huius prohibi-
tionis rumor, plurimorum, in Hispania praesertim, & Germania Fi-
delium animos Conturbasset, piissimus Imperator Leopoldus I. ip-
sum Innocentium XI. per Literas suppliciter interpellavit Impe-
ratori respondit Pontifex sanctissimus per Breve Apostolicum, da-
tum die 18. Xbris eiusdem anni huius tenoris.

CHARISSIME IN CHRISTO FILL

670.

Superioribus mensibus prohibitum fuit Officium quoddam de
Immaculata Conceptione Bismae Virginis: quia Indulgentiam apo-
cripham Continebat, & falso asserabatur a sel: mem: Paulo V.
Praedecessore nostro approbatum fuisse, aliisq; de Causis, quibus
Consulere oportuit, ne Fideles Populi deciperentur. Sub ea au-
tem prohibitione non Comprehenditur illud Officium, quod ab
Antiquissimo tempore, huius S. Sedis permissum, in Ecclesia reci-
tatur. Neq; enim imminuere ullo pacto volumus Deiparae Cul-
tum, sed potius, quo ad eius fieri poterit, augere, & amplificare.

Hec

○
BIBLIOTEKI
SEMINARIUM
SANDOMIERSKIEGO



Hæc habuimus, quæ ad Tuas Literas eo super argumento responderemus: Omnia vero fusius agnosces a viva voce Ven: Fr: Archi Episcopi Thessalonicensis, Nuntii nostri, Egregio interim zelo quem eadem Literæ declarant, debitas laudes tribuimus, ac Majestati tuæ Apostolicam benedictionem impertimur.

7mo.

Post eas Literas, idem sacri Palatii Magister Immaculatae Conceptionis Officium denuo imprimendi licentiam dedit, expunctis apocryphis Indulgentiis, & subdititia Pauli V. approbatione. Paucula etiam verba in eo immutari iussit, ut nimirum pro: *Domina exaudi orationem meam:* ponerentur: *Domina protege orationem meam:* & pro: *Has Horas Canonicas:* substituerentur: *Hæc laudum præconia.* Sed ipsemet Innocentius voluit, ut in prima Oratione, ubi decebatur: *Tuam sanctam Conceptionem devoto affectu recolo:* diceretur: *Tuam sanctam, & Immaculatam Conceptionem:* sicut in posterioribus editionibus observare licet.

8vo.

Hæc omnia copiose narrantur ab Auctore Gallicano *Collectionis Historicæ Bullarum, Constitutionum Brevium &c.* Parte 2 pag: 450. quartæ edit: Montibus in Hannonia) Eadem summatim refert R. P. Fr: Dominicus Lossada, In discussione Theologica pro definibilitate &c. Dissert: 2. § 7. N. 126. pag: 116. quæ desumpsit ex volumine pro Immaculata B. V. Conceptione, quod asservatur in Regio Archivo Matritenti, additq; a Cardinali Everando Nidhardo S. J. transmissum ad Catholicum Regem Carolum II. eiusdem Officii exemplar impressum Lucae Anno 1679. sub hoc titulo: *Officium Immaculatae Conceptionis Beatissimæ Virginis Correctum & cum Approbatione Magistri S. Palatii*

9no.

Illustris Immaculatae Conceptionis Officio testimonium dedit laudatus Pontifex Innocentius XI. Constitutione 85. *Credite nobis,* edita die 7. Junii Anno 1680. (Exstat in Bullario Romano noviti:



noviss: editionis Rom: Anni 1734. pag: 133. Tom: 8.) in qua Clericorum sæcularium, in Comuni viventium, Institutiones, (in ipsa Bulla insertas,) omniaq; & singula in eis Contenta probat, atq; confirmat. Duodecima namq; ex iis Constitutionibus, *Pro iuventute ad vitam sacerdotalem educanda*, præscribit: *Qui Officium parvum B. V. M. necdum orant, Officium Immaculatæ Conceptionis, a Sancta Sede approbatum una cum Hymno S. Casimiri, pariter approbato, vel approbando, præcipue pro Conservanda Castitate, persolvant.*

10.

Ven: Frater Noster Rodriguez, (qui obiit Anno 1617.) iussu B. Virginis illud eius Immaculatæ Conceptionis officium scripsisse perhibetur; quod & quotidie recitare solebat, ut refert P. Philippus Aiegambes. (*In Bibliotheca Scriptorum Soc: Jesu pag: 22. edit: Antwerp: 1643.*) Ad exemplum huius tam insignis Dei & MARIÆ servi, idem Officium piis Fidelibus diversarum Nationum est in usu. Excusum itidem est in Sicilia, & hinc multa exemplaria Romam delata Anno 1714. Marianis Clientibus libere sunt distributa, & ab ipsis Romanæ Curia Præsulibus requisita. In reliqua etiam Italia, & in Gallia frequentari videtur, quippe insertum in libello Precum Christianorum (*a pag. 403. Venet: 1730.* quas Collegit, & Latine & Galice edidit P. Joannes Croiset Soc: Jesu, natione Gallus. Qui libellus, in Italicum idioma Conversus, Venetiis est recusus Anno 1730. De Germania & Hispania Constat ex dictis:

Officium Defunctorum.

Quæ in eo observanda annotantur.

Notatur 1^{mo}.

In Officio Defunctorum quodocunq; cantatur in Ecclesia, (*sive in alio loco, vel etiam privatim dicitur*) tam matutinum quam

Oa

Laudes



Laudes, & Vesperæ, in Invitatorio, in Psalmis, Responsoris, & Oracionibus, versu *Requiem eternam* semper dicitur in numero plurali. *Dona eis Domine*, non in numero singulari, sive Cantetur pro uno Defuncto, sive pro pluribus. Ita Rituale Romanum. Titulo *Officium Defunctorum ad Vesperas*, fol: 121. Baruffaldus, in *Comment: ad Rit: Rom: Tit: 37, n. 115.* & Fagiolus, hoc quoq; intelligitur dictum pro omni Casu, sive indie obitus, aut Anniversario, sive alio &c.

Excipe 1mo. Dum Corpus Defuncti ducitur e domo ad Ecclesiam (seu ut vulgo dicitur exportatio) Item *2do* In absolute Exequiarum, seu dum fit Conductus super Tumbam, tam in die obitus, quam in exequiis (in his enim Casibus tantum) si pro uno defuncto Cantetur, in fine Psalmi qui cantatur per viam *vg Miserere mei Deus* & in fine orationum, tunc temporis dici solitarum, Item in fine Responsoriorum *vg. subvenite sancti Dei. Libera me Domine*, & quoties in his Casibus contingit dici *Requiem eternam*, debet dici in numero singulari (seu si pro pluribus in his casibus Cantetur) Ita Rituale Romanum. Tit: de *Exequiis pertotum.*

In Missa de Requiem, sive hæc dicatur pro pluribus, vel pro uno. In Introitu, Graduali, Agnus Dei. *Requiem eternam dona eis Domine*, Et in fine Missæ: *Requiescant in pace* semper dicitur in numero plurali. Ita Missale Romanum. Merati parte 2. Tit: II. &c.

Notatur *2do.*

Officii huius ulterioriæ observationes bene Considerandæ & memoria retinendæ.

In officio Defunctorum dicitur Invitatorium, *Regem Cui omnia vivunt.* In die Commemorationis OO. Fidelium Defunctorum, Item in die obitus seu Depositionis Defuncti, *idest inseputura.* In die *3tia, 7ma. & 30,* & in Anniversario Defuncti, intellige *hest dies vere anniversaria Defuncti.* Item regulariter quandoq;

docunq; tres Nocturni, Ita Rubrica Breviarii tit: 19. de anniversario, seu de die annua obitus, & si dicatur Unus Nocturnus cum Laudibus, *dicitur Invitatorium*. Jam autem dum dicitur unus Nocturnus ut in *Cathedrali*; & *Collegiatis* in choro (iuxta præscriptum Rubricellæ) Item in aliis Ecclesiis extra dies supradictas *vg.* extra diem obitus, & anniversariam &c. non debet tunc dici Invitatorium, sed Absolute ab Antiphona inchoatur Nocturnus. Ita quod ad hoc punctum Merati, Corset, Durandus, Baruffaldi Halden; Antiphonæ autem in Officio Defunctorum duplicantur Indie Depositionis, *3tia*, *7ma*. & *30*, die ac Aniversario, hoc est in die vere annua post obitum. In aliis autem diebus, præter diem vere anniversarium, & si tres Nocturni dicantur, non duplicantur Antiphonæ. Ita Rubrica Breviarii, & *Rituale Romæ Baruffaldi*; & *Piersantes apud Meratum*. Tandem Preces: in Officio Defunctorum ut ad *Vesperas Lauda anima*, & ad *Laudes Deprofundis* semper dicuntur & flexis genibus (& si tres Nocturni dicantur ritu duplici) præterquam indie Commemorationis OO, *Fidelium Defunctorum*, & indie obitus seu Depositionis, Defuncti, Cæteris autem diebus (exceptis duntaxat Casibus prædictis) semper & omnino prædicti Psalmi dicantur. Ita S. R. C. 1737, die 3. Aug: Expediit ut hoc Notatum in Ecclesiis adnotetur, ad Calcem Ritualium, ut Rubricæ exactius serventur,

Notatur 3tio,

Matutinum Defunctorum pro generali eorum Commemoratione non debet Cantari pridie Vesperis in Festo OO, Sanctorum, sed recitandum est mane die *2da*, *9bris* post Laudes diei S. R. C. 23. Maii 1603. Episcopo præsentate Concedit S. R. C. posse recitari die *imo 9bris* ante horam Completorii in Cathedralibus Ecclesiis,

Notatur 4to,

An non obstante Decreto die 1. *7bris* 1602. aliquoneunq; possit quis in Festo OO, Sanctorum post *2das* Vesperas Vigiliæ Defunctorum una cum Matutino & Laudibus recitare, facereq; fructus



ctus suos, aut an obligetur sub peccato obedire predicto Præcepto, & 2da qbris dictum Matutinum Cum Laudibus recitare, facereq; fructus suos? *Et responsum fuit* Privata Officii Defunctorum recitatio pro illorum generali Commemoratione absolvi licite potest post Vespertinas Horas OO. Sanctorum in Choro autem iuxta Rubricas adimplenda est mane die 2. qbris, nisi ut Populi Commodius & frequentius illis interesse possint, contraria iam faceret Consuetudo S. R. C. 4. 7br: 1745.

DE EXEQUIIS SACERDOTUM.

Notatur 5to.

An in exequiis Defunctorum sacerdotum præsentem Corpore, subdiaconus se sistere debeat ad Caput Defuncti sacerdotis, vel ad pedes iuxta opinionem P. Merati? Responsum fuit, servetur Rituale Romanum, & in exequiis Defuncti sacerdotis præsentem Corpore locetur Crux ad Caput Defuncti inter, feretrum & Altare S. R. C. 3. 7bris 1746. Hoc Decretum spectat, ad Conductum Funeralem, qui videatur in alia parte hujus folii.

Notatur 6to.

In exequiis post Absolutionem, quæ fit super Cadaver indie obitus vel supra tumulum in die ann versario dicto *V. Requiescant in pace* subiungi debet. *Anima eius, & omnium Fidelium Defunctorum Requiescant in pace.* Sed super lecticam seu Castrum doloris, in Commemoratione Omnium Fidelium Defunctorum, nihil est super addendum S. R. C. 2. Xbris 1682.

Notatur 7mo.

In Absolutionibus indie Commemorationis OO. Fidelium Defunctorum, non est dicenda tota Conclusio in Oratione S. R. C. 5. Julii 1698.

Notatur 8vo.

Quando in Directorio præscribitur. *Die 1ma Mensis, vel feria 2da,* Officium Defunctorum, tantum intelligitur in Ecclesiis Cathedralibus & Collegiatis in Choro, Nullus autem privatus extra Chorum tenetur ad illud recitandum, sed potest, si vult lucrari Indulgentias Concessas in Bulla Pii V.

Nota-



Notatur 9no.

In exequiis parvulorum in feria V. & VI. & Sabbatho Magno potest omitti Gloria Patri in Psalmis qui dicuntur, pro Confortate temporis.

Notatur 10.

Animadversum in nonnullis locis, in sepultura parvulorum in Officio de duplici Cantari Missam de Sanctis Angelis, ac in fine Missæ cantari *Veni Creator* hoc fieri non debet, prius namq; est Contra Rubricas Missalis Romani, posterius Contra Rubricas Ritualis Romani.

Conductus Fnebralis Maior.

Finita Missa, si facienda est Absolutio, Celebrans retrahit se ad Cornu Epistolæ, ubi exiit Casulâ, & deposito manipulo, accipit nigrum Pluviale. Subdiaconus defert Crucem & sinit se ad pedes Tumult. seu lecticæ mortuorum, Celebrans vero ex altera parte in Capite loci, inter Altare & tumultum aliquantum versus Cornu Epistolæ, ita ut Crucem subdiaconi respiciat. Interim Cantatur *Re. Libera me Domine*, & Circa illius finem Celebrans ponit incensum in thuribulum benedicens illud more solito, & finito *Kirie eleison*, incipit intelgibili voce: *Pater noster* & secrete prosequitur, accipit aspersorium de manu Diaconi, & factâ Altari reverentiâ comitante eodem Diacono a dextris circumiens tumulum, aspergit illum aquâ benedictâ; ter a parte dextra, & ter a sinistra, cum transiit ante Crucem profunde inclinatur. Diaconus vero genuflectit, postea de manu eiusdem Diaconi accipit thuribulum, & eodem modo quo asperserat, incensat.

Ex Rubrica Missalis XIII,

Finitâ Missâ, sacerdos depositâ Casulâ Subdiaconus accipit Crucem, & sinit se ad Caput Defuncti cum Cruce, sacerdos cum Diacono sinit se Contra Crucem ad pedes Defuncti.

Ex



Ex Rubrica Ritualis Romani.

Et quo modo istæ Rubricæ sunt observandæ? R. Ab Urbe 21. Maij Anno 1766. Servanda est Rubrica Missalis, & Rubrica Ritualis Romani, istæ enim minime se opponunt, nam Rubrica Missalis loquitur tantum de absolutione, quæ fit post Missam circa Tumulum seu Castrum doloris *absente Cadavere* tunc subdiaconus semper se sistit ad pedes Tumuli contra Altare, sive Absolutio fiat pro Defuncto sacerdote, sive pro Laico at Missale de Absolutione *presente Cadavere* ne verbum quidem facit; ad supplementum igitur huius Rubricæ, typis editum est Rituale Romanum quod præcipit, ut in Absolutione Defuncti *presente Corpore* Subdiaconus se sistat ad Caput Defuncti, ita ut si Defunctus sit sacerdos; tunc Subdiaconus stare debet inter Altare & Caput Defuncti, & Celebrans ad pedes Defuncti Contra Crucem. En quomodo istæ Rubricæ ambæ Concordant, nec ullo pacto se opponunt, una itaq; loquitur de Absolutione Circa tumulum *absente Corpore*, altera de Absolutione Defuncti *presente Cadavere*.

In depositione Defunctorum in Verbis illis *Non intres in iudicium Cum servo tuo Domine*. In depositione mulieris non possunt *Servo Tuo* mutari verba in *Serva Tua* absq; Rubricellæ læsione, & servandum est Rituale S. R. C. 31. Aug: 1697

In hac absolutione pro mortuis, ut vocant in Conductu, Incensum debet solito more benedici illis Verbis: ab illo benedicaris &c.

Notatum 8vum.

Jeiumium.

Placuit mihi ex morali Theologia in hoc opere inferere aliqua, in hac materia in promptu habendi scitu necessaria.

Jeiumium



Jeunium non servatur in solemnitate Nativitatis Domini Nostri JESU Christi, & est Consuetudo edendi Carnes, si inezlerit hoc Festum in Feriam 6^{am} vel Sabbathum, de hoc Honorius Papa III. in suo Decretali ait: Cap: Explicari lib: 3. Tit: 46. de observatione ieiuniorum.

Explicari per sedem Apostolicam postulasti &c. Respondemus, quod illi qui nec voto, nec Regulari Observantia (ut sunt multi Religiosi) sunt adstricti in Feria 6. vel Sabbatho, si Festum Nativitatis Dominicæ ipso die venire Contigerit, carnis propter Festi excellentiam vesci possunt, secundum Consuetudinem Ecclesiæ Generalis, nec tantum reprehendendi sunt, qui ob devotionem voluerint abstinere. *Glossa addit: Imo magis laudandi sunt.* Hinc qui voto, vel alia particulari obligatione *vg.* ex Sacramentali penitentia ligati, debent ieiunare, alii vero Fideles ad libitum possunt edere in dicto Casu Carnes.

Jeunii Præceptum Ecclesiæ quam stricte & rigore obligat, quo ad unicam tantum Comestionem.

Patet ex Bulla fel: record: Clementis XIII. quæ incipit: *appetente* &c. sub die 20. Xbris 1759. qua Pontifex, cum abusum aliquorum noverit, sumendi extra prandium quasdam potiones lacte mixtas, illum Condemnavit, declaravitq; Prædecessorem Pontificem Benedictum XIV. Censuisse non licere dispensatis uti nec carnis, nec lacticiis nisi in una Comestione extra quam ipsos non aliter gerendos esse dixit, quam alii qui nulla dispensatione fruuntur. *Hæc sunt verba Bullæ:* Nova infringendis ieiunii legibus, vel opinionum Commenta, vel a vera ieiunii vi & natura abhorrentes Consuetudines humani pravitæ ingenii novissime sint inventæ, ea omnia quantum iuvante Domino fieri potest, radicitus Convellenda curetis, in quibus profecto abusum illum Censemus omnino numerandum, quem rumor quidam ad nos pertulit;

P

cum



cum non nulli, quibus ob iustas & legitimas Causas ab abstinentia Carnium dispensatum fuerit, licere sibi putant portiones lacte permixtas sumere, Contra quam prædicto Prædecessori Nostro visum fuerit, qui Censuit, tam dispensatos a Carnium abstinentia, quam quovis modo ieiunantes, unica excepta comestione, in omnibus æquiparandos iis esse, quibus cum nulla est dispensatio, ac propterea tantummodo ad Unicam Comestionem posse Carnem, vel quæ ex carne trahunt originem, adhibere. Et quæ sint ea quæ a Carne trahunt originem, habetur a Can: *Denique* dist: 4. ubi dicitur: Quæ trahunt originem Sementinam a Carnibus, ut sunt ova, lacticia. Itaq; concludendum dispensatis in collatiuncula nullum alium permitti eibum, nisi illum qui non dispensatis Conceditur. Filios seu Famulos non servare ieiunium Quadragesimale, quo ad abstinentiam a Carnibus, eo quod Paterfamilias dispensatur, nec potest sufficere, sumptibus duplicis mensæ, id non sine maxima abusione admitteretur Ex operibus Bened:ct: XIV. Inst: Eccl: 15. § 25.

In ieiunio dispensatio ad quid obligat.

Dispensatio impetrata in Quadragesima vescendi Carnibus, non Continuo deobligat ab unica Comestione, quare sic dispensati declarantur ad eam teneri, nec miscere posse epulas licitas, atq; interdicitas. Const: *Non abigimus* Bullarij Tom: 1. num: 19. Hac vero Admixtione vetita est Comestio Carnium cum piscibus. Ita declaravit Pontifex in Epist: ad Archi Episco: Compostellæ Jbid: Num: 89.

Id quod præscribitur de non miscendis Carnibus cum piscibus, æque Servandum est in Dominicis Quadragesimæ. Jbidem. Qui tamen ex dispensatione utuntur ovis, & lacticiis, a piscibus abstinere non tenentur Jbid.

In petendis a Pontifice dispensationibus generalibus a ieiunii disciplina pro Oppidis, & Diæcesibus, monentur Episcopi, ne faciles

☉)☉)☉)☉)☉)

ciles se præbeant, sed prius Consulendi medicinæ peritiores, exqu-
rendo ab illis num morbus sit Communis, ita ut nulla ætas libera in
columis esse queat, adeoq; ad præservationem a morbo multum
Conducere iudicent, si dispensatio a Carnibus Conceditur, tunc
vero illas petant. Bull: Tom: I. N. 136.

Potum cocholatis die ieiunii tolerat Pontifex Inst: Eccl: 15. § 10.
vix tamen admittit longe citatum, nec omnino tolerat sæpius eo-
dem die iterare Jbidem.

Ieiunium in Vigilia S. Mathiæ.

Occurrente Vigilia S. Mathiæ Apostoli in feria 3tia. post Do-
minicam Quinquagesimæ, observandum est ieiunium, quod non
potest Anticipari ratione Carnis privii. S. R. C. 23. Januar 1694.

*Ingressus ad Ecclesiam qualiter fieri debet Ex Sy-
nodo Provinciali Anno 1634. Celebrata.*

Quia ad Ecclesiam debet esse humilis & devotus ingressus, tum
ut securitati Ecclesiarum prospiciatur, & occasio tumultuum præci-
datur interdicit synodus omnibus Cuiuscunq; status & Conditionis
hominibus ne unquam in Ecclesias cum bombardis, Canibus Vena-
toris ingredi præsumant, sub pæna Excommunicationis, Cuius
Notam Parochi in Tabella foribus affigant his verbis: *Huc ingredi
nemini licet, cum bombardis, selopetis, canibus, & avibus ad ve-
nandum, sub pæna Excommunicationis.*

Institutio vitæ Spiritualis.

Quemadmodum Credis, vivis.

Quemadmodum vivis, morieris.

Ista.

Quemadmodum morieris, Judicaberis.

Quam admodum iudicaberis, permanebis.



In Cælo ad præmium.

In inferno ad Supplicium.

In utroq; loco in perpetuum.

Qua propter.

Non omnia Crede, § quæ audis,

Non omnia fac, § quæ vales.

Non omnia dic, § quæ scis,

Non omnia considera, § quæ vides,

Non omnibus utere, § quæ habes,

Non omnia ostende, § quæ nosti.

Non iudica alios sed teipsum.

Cura te, & tuos.

Tibi prospice & aliis.

Recte fac, & cave tibi.

Notatum gnum.

De Missæ Sacratissimo Sacrificio.

Antequam procedatur ad Decreta S. R. C. & Rubricas Missalis, secundum quæ Missæ debent Celebrari. Imprimis apponitur hic Praxis devote & reverenter Sacrificia Missæ celebrandi, una cum Considerationibus, ac Dignitate Sacerdotum, & quanta illorum Sanctitas debet esse, SS. Patres quid de illa sentiunt Considerandum & tremendum.

Dignitas sacerdotum, omnium Principum, Regum, & Cæsarum fulgorem, & potestatem superat S. Aug: in sol: 37.

O veneranda sacerdotum dignitas, in quorum manibus Dei Filius, velut in utero Virginis incarnatur. Alloquitur sacerdotes S. Chrysoft: O! felices sacerdotes si sacerdotaliter vixeritis O! Magnum Mysterium, quod per vos SSma Trinitas operatur: Cælum miratur: horrescit infernus: Contremiscit diabolus: reveretur quam plurima



plurima Angelica celsitudo. Ille enim qui Creavit me sine me (si fas est dicere) creatur mediante me. Et ille qui ex nihilo cuncta creavit sine me, dedit michi Creare se. O! Secerdotes attendite Maior est vobis dignitas Collata quam Angelis, qui adorant quod vos Conficitis. Considerate quo non oporteat esse puriores atq; ferventiores, tali & fruentes, & ministrantes sacrificio? quo solari radio non splendidiore manus Christi, Carnem dividentes? Cogitate quali sicis insigniti honore, quali mensa fruimini, quod Angeli horrescunt, neq; libere audeant intueri propter emicantem inde splendorem, hoc vos tractatis, hoc dividitis, hoc pascimini, & facti estis unum Corpus Christi & una Caro. Nullus itaq; Judas assistat. Item Idem S. Chrysoft: in alio loco: sacerdotem Christi ita necesse esse purum, ac si in Cælis ipsis Collocatus, inter caelestes illas virtutes medius staret: Illi enim qui non mundâ animâ Corpus Christi accipiunt: idem supplicium perferunt cum illis, qui eum Clavis Cruci affixerunt. Imo magis (exagerat S. August:) Gravivs peccant indigne offerentes Christum regnantem in cælis, quam qui eum Crucifixerunt in terris.

At vero inveniuntur Ministri seu sacerdotes Altissimi, qui contra Eminentissimam Angelici, Apostolici, imo summi atq; Divini status Dignitatem, in gravissimorum facinorum Cæno volutantur. Unde ut talibus ad emendationem, probis ad cautelam, Dei timorem incutit de off: past: S. Greg: M. *Nullum puto ab aliis maius præiudicium, quam a sacerdotibus tolerat Deus, quando eos, quos ad aliorum Correctionem posuit, dare dese exempla pravitatis Cernit.* Aliter in quocunq; modo peccantes quasi in rebus eius Dominum offendimus, indigne vero sacrificantes, velut in personam eius manus iniicere non timemus.

Nec immerito in sacerdotem indignum invenitur. S. Hiero: vx tibi sacerdos! qui eodem ore oscularis Filiam Veneris, quo paulo ante sumpisti Filium Virginis, O impie Juda! osculo Fdum Hominis tradis, tales multo dignius, multoq; rectius ad carcerem, vel



ad catastam pœnalem, quam ad sacerdotium protraxi fuissent.

In revelationibus S. Birgittæ, quæ magnæ sunt Authoritatis in Ecclesia Dei, sapissime Deus Conqueritur, exaggerans gravitatem peccatorum, quæ committunt sacerdotes: vocans eos peiores Judæis & Paganis & aliis omnibus delinquentibus, asserens maiora tormenta inferni illis reservata, & maiori supplicio puniendos, quam Judam. *Et in quodam Capite:* replet illos horrendis maledictionibus, & in fine maledicit Jesus, quidquid edunt, bibunt, tangunt, elementa quæ eos sustentant Refert S. Dioni: Carth: Angelum revelasse servo Dei, fore nullos in purgatorio sacerdotes inveniri, eo, qui sancte vivunt, illieo Cælum intrant, vel parum morantur in igne purgatorii, ceteri qui impure vivunt, demnantur, non permit- tens Deus ob gravem iniuriam Ordini sacerdotali, & Sacramentis ut vere pœniteant.

Qua propter o sacerdotes! o Religiosi! ad tantum dignitatis fastigium evecti, recogitate, qui templum Dei estis, ut dicit Divus Paulus: si quis autem templum Dei violaverit, disperget illum Dominus.

Et ideo Fratres Charissimi (monet S. August:) unusquisq; consideret Conscientiam suam, & quando se aliquo Crimine vulneratū esse cognoverit, prius Confessionis lavacro, orationibus, ieiuniis, & eleemosinis, studeat emundare Conscientiam suam, & sic Eucharistiam præsumat fuscipere S. Aug: term: 152. de temp:

Missam immediate Celebraturi hæc debent observare.

Adhibita congrua præparatione Sacerdos in statu gratiæ existens, caveat ne indutus sacris vestibus, vel dum se illis induit, discursibus inutilibus, vel ad rem Divinam impertinentibus occupetur. Qua in re Concilium Mediolanense sic adhortatur: *Sacerdotes antequam Celebrant, se colligant, & orantes in tanti mysterii Cogitatione defigant, ut sacris Vestibus induti cum nemine Colloquantur.* Sane revidendum (circa puram Conscientiam) Corporeale

☉)☉)☉)☉)☉)
 porale & Purificatorium sint munda. Nam: Sylva: Missi: i. quasi:
 lethalis Culpa & peccati illum arguit, qui cum immundis. Celebrat
 apparatus, Stupenda profecto aliquorum in sacris incuria, cu-
 rantium magis Collare, quam mundum Corporale

Hic Notatur.

Sacra apparatus non debent osculari, quibus induitur sacer-
 dos ad Missam, nisi quæ habere debent in se efformatum signum
 Crucis, ut sunt humerale, manipulus, & stola, hinc alba & Casula
 non debent osculari.

Hic etiam in memoriam revocatur Decretum impressum, pro-
 hibens, ne sacerdotes deferant strophium super Calicem nec illud
 ponant super Altare, quia hæc agendi ratio, barbariam incultam
 sapit. S. R. C. 1. 7bris 1703. sed appendere subter Casulam, ut
 docent Cærem: Missi:

igitur.

Accedat sacerdos ad Altaris.

Tribunal ut Christus.

Assistat ut Angelus.

Ministret ut Sanctus.

Populorum offerat vota ut Pontifex.

Interpellet pro Pace ut Mediator.

Pro se autem exoret ut Homo.

Hic expedit, ut Divinae laudis sit æmulator, Religiosus in se,
 humilis Corde, & erga proximum errata Compassione compun-
 ctus. S. Laur: Just: de corp: Christi.

*Missam Celebraturus, ex Sacrificia quomodo pro-
 cedere debet.*

Sacerdos Missam Cel braturus, calicem debet deferre ad Al-
 tare & post Missam Coopertum velo in anteriori parte, ut Calix
 non



non appareat, hoc est debet pendere velum Calicis non involvi super Bursam. *Rubrica Ritualis.* Similiter idem Calix ante versiculum qui dicitur *Communio*, in Missa Cooperiendus est velo in anteriore parte (ut Calix non appareat) sicut ante Missam. S. R. C. 1. Mart: 1698.

Sacerdos dum it ex Sacristia ad Missam Celebrandam, vel post Celebratam Capite Cooperto, quamvis in Ecclesia sit Expositum SSmum Sacramentum, & dum transit ante Altare, in quo est Expositum SSmum, genuflectit ante illud utroq; genu discooperto Capite, dum se erigit Caput cooperiat, & vadat absq; alia inclinatione Capitis, post illam genuflexionem, ut nonnulli impertinenter eam faciunt. Qua propter non sunt approbandi ii, qui ad Maiorem reverentiam, ut ipsi dicunt, capite aperto abeunt, quousq; sint extra Conspectum Altaris in quo est Expositum Augustissimū Sacramentum. Ait Merat: Parte 2. Tit: 2. N. 7.

Neminem autem Salutare debet discooperto Capite, sed si forte ante Prælatos, Magnates, Clerumq; in Choro (dum per Chorum transit) portans Calicem transeat, tantum Cooperto Capite plus minusve sese inclinet, prout eorum postulat dignitas: quia universaliter Celebrans dum Calicem portat, sive eat Cum dicenda Missa, sive post Missam nemini Caput debet aperire. Hæc dicit Citatus Merat: P. 2. N. 8. Castaldus, Hypolitus, & alii apud Merat: In Accessu per gradus ad Altare, ad illud osculandum in quo sunt SS. Reliquiæ reconditæ, debet a sacerdote osculari in eo loco ubi in Corporali est Crux impressa. Ita Merat:

Sacerdos Finito in Cornu Epistolæ Introitu, non debet imitari illos errantes, qui antequam ad medium Altaris pervenerit incipiunt ad Missale *inim* Kyrie eleison, & sic cundo ad medium Altaris Continuant, quod est Contra Rubrum, quo docemur, quod Celebrans post Introitum finitum reversus ad medium Altaris, facta cum elevatione oculorum, medi-
ocri



ocri Crucifixo reverentia, tunc dicere debet *Kyrie eleison*. Me-
rac: Supl: Num: 8. cum aliis sed de hoc etiam Rubrica Missalis
de servando Ritu Cap: 4. N. 1. ita obliquitur.

Missæ Congruo tempore debent Celebrari.

In Constitutionibus Provincialibus, & in Reformationibus Ge-
neralibus Diaz: Crac: Rndissimi Martini Szyszkowski Tit: de sa-
crificio Missæ.

De tempore Celebrandi Missam præscribitur, ut neq; ante Au-
roram, neq; post Meridiem. Erratur sæpe (verba sunt præfatarum
Reformationum) in tempore Celebrandi maxime in Adventu Do-
mini. Nam Missa *Rorate* nuncupata, quæ in Ecclesiis omnibus
Regni canitur, quod quidem fieri non debet, etiam vigore Pri-
vilegiorum a S. Sede Apostolica ante Concilium Trident: Con-
cessorum. Cantetur enim aut sequihora immediate ante solis Or-
tum (scilicet circa mediam horam post sextam) Contra facien-
tes, pæna suspensionis ab Officio puniantur. Pariter magnum in-
conveniens est in multis Ecclesiis, præsertim in Pagis, & oppidu-
lis, quod præsertim in solemnioribus Festis Missa cantetur post ho-
ram 12. in meridiem, & devotio protrahatur, cum stomacho & tæ-
dio sæcularium, horâ unâ & alterâ post meridiem. Totus ordo
devotionis debet finiri horâ 12. in meridiem.

Missam Celebrare non recitato Matutino, an liceat?

Ex operibus Benedicti XIV. Nulla urgente Causa leve peccatum
est Celebrare Missam privatam non recitatis Matutino cum Lau-
dibus. At si de Missa Conventuali agitur, mortalis Criminis reus
videri posset ille, qui ante Matutinum & Laudes eam Celebraret
(nempe eam ante partem Officii in Choro Celebratam) sicut &
peccato gravi se obstringeret, qui perpetuo, & quasi ani mo statu-
isset nunquam Matutino Cum Laudibus recitato, Missam Celebra-
re, Inst: Eccl: 105. § 119.



Missæ applicationis intentio.

Missæ applicationis intentio sufficit si habitualis fuerit, est enim velut quædam donatio, quæ semper valet, etiam si multo ante intercesserit, Idem Benedictus XIV. De Sac: Mis: Lib: 3. C. 16. § 10

Tempus applicationis num sit sufficiens post Consecrationem est ambiguum. Præstat ut sacerdos Missam applicet cum se ad eam parat Ibid:

*Missam celebraturus cuiuscunque dignitatis,
debet sine Annulo.*

Annulum indigito gerere dum Missa Celebratur, cuiuscunq; dignitatis nemo potest, vetante S. Rituum Congregatione. Idem Benedictus XIV. Inst: Eccl: 34. § 15.

Missæ non debet Celebrari cum Casaria ficta,

Missæ non debet Celebrari cum ficta Casaria S. R. C. C. 3. Anno 1652. Notat Benedictus XIV. In Missæ Celebratione nequis Episcopus concedat licentiam tegendi Caput Comâ fictitiâ, vetuit Innocentius XI, in sua Encyclica apud La Croix lib: 6. p. 2. N. 401.

Missæ in peccato Mortali an possit Celebrari.

Ex operibus Benedicti XIV. Vetat Tridentinum ses: 13. C. 7. de Euch: ne sacerdos peccati Mortalis reus, quantumvis Contritus nisi prius Sacramentali Confessione expiatus, ad Celebrandum accedat De sacri Mis: lib: 3. § 3. Permittit tamen Sacerdotibus Celebrationem prævio tantum Actu Contritionis, dummodo gravis necessitas urgeat, nec sit Cópia Confessarii, simul vero in eorum eventu, Mandat, ut qui ita Celebraverit, quam primum Confiteatur. Ibid § 4. Atq; ita explicat præceptum Divinum ab Apostolo traditum: *Probet aatem seipsum homo.* In Casu vero urgentis necessitatis, non satis est Attritio, sed omnino requiritur Contritio, vel saltem attritio, quam sacerdos sine Culpa Contritionem existimaverit



timaverit. Illud vero præceptum: *ut quam primum Confiteatur*, verum est præceptum, & non Consilium, nec ita intelligendum est, ut sacerdos non teneatur Crimen suum Confiteri, nisi quando rursus est Celebraturus. Hæc omnia ex variis damnatis propositionibus eruta latius explicantur *Ibidem* § 5. Urgens necessitas de qua hic, ea censetur, si sacerdos ea die non Celebrans, offensione esset & scandalo. Item si Parocho Celebrandum est ad ministrandum Viaticum. Sunt qui addant sufficere ad Celebrationem in eorum statu, si nuper decessit anima, probabiliter Sacrificio indigens; quod tamen ab aliis, & merito minus probatur, cum omnes animæ in purgatorio sacrificio indigeant. *Ibidem*: § 6. Sed quid, sacerdos Captâ Missâ recordetur peccati lethalis in Confessione non expositi, vel se obstringi aliquâ Censurâ, vel ieiunium non servasse? profecto si ante Consecrationem peccati, sive ieiunii non servari recordetur, Missam tenetur deserere, nisi aliud svadeat, iustus de gravi scandalo timor. Si vero post Consecrationem, perficiat & sumat Sacramentum præmissa Contritione, si incurrat grave peccatum non dum deletum penitentia, & (elicito proposito) satisfaciendi postmodum præcepto Confessionis, & absolutionis. Si vero nequeat confiteri, satius est scandalum potius permittere, quam Sacramentum perficere, & indigne recipere. Scandalum vero aucausaret recedendo ab Altari, ille, qui in loco privato Celebrans cum unico Ministro, peccati gravis inchoatâ Missâ recordetur, quæstio est anceps, sunt enim qui minimum scandalum esse censent, si adsit tantum modo Minister puer, vel Celebrantis servus, amicus *Ibidem*: § 9.

Si ea die, tempore Missæ præcedente, grave peccatum Commissum a sacerdote fuerit, de quo tamen doluit, & Confessus est, non decet sacerdotem eadem die ipsa Celebrare, quia tollitur quidem reatus Culpæ, sed non Continuo immundities Corporis adimitur. *Ibidem*: § 11. Item dicas de eo qui pollutionem Corporis proprii sensit, nec tamen Consensum apposuit. Quamvis in eo



nulla sit culpā, indecens est tamen ad sacrificium accedere, præsertim si menti tenacius inhereant prævæ Cogitationes. Jbid: § 12.

Missa in nocte Nativitatis Domini.

Missā decantatā Noctē Nativitatis Domini, est præceptum successive alias duas Missas non Celebrandas, nec Communio Eucharistiæ exhiberi fidelibus deposcentibus, & hoc Præceptum ligat omnes Regulares, tum Ordinum Mendicantium, tum Monachalium Congregationum, tunc omnes cuiuscunq; alterius Instituti, etiam si speciali mentione nominandos. Neq; possunt excipi Confessiones in Ecclesia maxime mulierum, durante tempore Nocturno, sed est expectandum ut illuceat aurora, tam pro Confessionibus mulierum excipiendis, quam pro Eucharistia Ministranda utriusq; sexus Fidelibus S. R. C. 23. Marc: 1686.

Missam Celebrans in Festo Natalis Domini, & in Festo Annuntiationis B. V. M. Solenniter, quæ observare debet.

Celebrans ad ista verba tempore Credo: *Et in Carnatus est* debet cum Ministris sacris genuflectere in Ultimo gradu ex ea parte in qua sedet, non in medio, hoc est intelligendum, si Celebrans cum Ministris sedeat, si enim ad Altare itaret, pro tunc deberet ut moris est descendere ad primum gradum superiorem e medio Altaris. Aliis autem Festis Celebrans in Missa solemniter procedere debet ad præparatam sedem aperto capite, & ita regredi ad Altare, quando sedere debet; cum cantatur Angelicus, hymnus & Symbolum scilicet Credo, sed ad illa verba quæ Cantantur in Choro, ad quæ fieri debet inclinatio, tenetur se inclinare nudo Capite, non obitante contraria consuetudine S. R. C. 21. Marc: 1676.

Missæ dum Celebratur Coram Sacramento in Altari exposito, debet de eodem fieri Commemoratio.

Missæ dum Celebratur coram SSimo Sacramento in Altari exposito



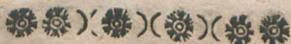
posito, debet fieri de eodem commemoratio, post omnes alias Commemorations de Præcepto. Et in Missis solemnibus tantum Factum *1^æ* & *2^{dæ}* Classis facienda est sub una Conclusionem, (nisi Festum tale inciderit in Dominicam tunc post Orationem Dominicam debet fieri Oratio de SSmo Sacramento) S. R. C. 23. Junij 1726. & 2. 7br: 1741. Etiam in Privatis Missis ad maius Altare: ac alia Altaria minora fiat SSmi Sacramenti Commemoratio durante Expositione S. R. C. Anno ut supra 1741. 2. 7bris. Fiat, eadem commemoratio SSmi Sacramenti etiam in Missis Privatis, & si Expositio sit tantum in pixide ex Publica causa in supplicatione & devotione 40. horarum. Clemens XI. 20. Jan: 1705. Innocenti XI. Benedictus XIII. & Clemens XII. S. R. C. 7. Maii 1746.

In Missa de Dominica, seu de Festo duplici, si in illa occurrat, debet fieri Commemoratio SSmi Sacramenti si sit in Altari Expositum, ad Formam Rubricarum Missalis, quando fit Particularis Processio cum SSmo Sacramento in aliquibus Dominicis seu aliis diebus cujuslibet mensis S. R. C. 6. Xbris 1653. scilicet post omnes Ordinarias Collectas, de Præcepto iis diebus occurrentes, non sub una Conclusionem.

*Missæ duæ Cantatæ immediate una post aliam
an Cantari possunt?*

Missæ duæ eiusdem sancti, immediate una post aliam non debent Cantari eodem die in Ecclesia, in qua Celebratur eius Festivitas. S. R. C. 3. Aug: 1652. apud Merat: in Indice Tom: 1. sub N. 307. In hoc Decreto non frustra additur: immediate una post aliam, Ut intelligatur posse Cantari Alteram Missam de eodem Sancto mediate, scilicet mediante aliqua hora, au Concione, sive ea sit Cantanda ex Consuetudine sive ex Fundatione sive ex alia rationabili Causa, & vocatur ab aliquibus Missa *Matutina*, ab aliis *Media*, ab aliis *Minor*, distincta a solemnibus Missis Teste Merato in observ: Prælim: p. 1. quæ nunc apud multos obtinuit nomen *Votive* improprie.

Missas



*Missas duas in Cathedralibus & Collegiatis, in Feriis
Quadragesimæ Cantandi gravis obligatio.*

Gavantus variis locis ut P. 1. tit. 5. Item P. 3. & Tit. II. N. 7. 8. II. Satis probat gravem esse obligationem in Cathedrali & Collegiatis Ecclesiis Cantandi duas Missas in Feriis Quadragesimæ 4. Temporum, Rogationum, & Vigiliarum, si occurrat Festum duplex vel semiduplex, vel octava, unam de Festo post Tertiam, alteram de Feria post Nonam. Item *1ma* die Mensis (prout Rubrica loquitur de Missis Defunct: Tit. 5. Num: 1^{mo} & 2^{do}) & Feria *2da* cuiusq; hebdomadæ in qua fit Officium de Feria, si his diebus resumenda sit Missa Dominicæ &c. debent Cantari duæ Missæ, legantur Rubricæ in Missali positæ, sub Tit. 5. N. 1. & 2. Hic tantum innuitur obligatio, quam adstruit Gavantus Concludendo: Heu! negligitur hæc Rubrica, quæ tamen habet verbum dicantur, quod est præceptum.

*Missæ duæ dum in iisdem Ecclesiis Cantantur,
Orationes quomodo sunt sumendæ?*

Ubi notantur duæ Missæ, & dicendæ sunt in illis orationes Ecclesie vel pro Papa. si in *1ma* Missa dicta est oratio Ecclesie in *2da* dicatur pro Papa. Ita Merat: P. 1. Tit: 9. N. 6.

Item in iisdem Ecclesiis quando dicantur duæ Missæ, una de Festo altera de Feria. In Missa Festi debent orationes dici Officiorum illa die occurrentium (si quæ occurrant) In Missa vero de Feria, dicantur illæ, quæ assignantur ad Complementum numerum ternarium *vg. a Cunctis & ad libitum, aut Concede & Ecclesie vel pro Papa, & in utraq; Missa semper Ultimum Evangelium erit S. Joannis. In principio.* In Missa Festi, adhibetur Color Festi, In Missa Feriæ, Color Feriæ Competens.

Missæ Conventualis in iisdem Ecclesiis, de Feria in Quadragesima & Adventu, nullo modo potest omitti, quando in eis etiam Cadat Festum aliquius Sancti, non obitante Contraria Consuetudine
S. R. C. 24. 9bris 1635.

Missæ



Missæ ex Fundatione Cantatæ quomodo Celebrandæ?

Pro Missis ex Fundatione, aut ex alia quacunq; Causa in Cantu celebrandis (sive privatim legendis) sive de Assumptione, sive de Conceptione &c. B. V. M. extra dies Eius Festos vel Octavas eandem Solemnitatum, assumi nequit propria Missa Festivitatís, sed substituenda est ei una, ex Votivis quinque B. V. M. quæ habentur in Missali Romano, iuxta Congruentiam temporis S. R. C. 22. Decembris 1753.

Missam Celebratus de Festo Semiduplici vel simplici, seu votivam, vel de die infra octavam, sive de Feria non Privilegiata, potest in penultimo loco assumere Coilectam pro particulari Defuncto, puta: *Inclina.* vel. *Deus qui nos patrem &c* & similia, sed ob id non est omittenda ulla ex Collectis pro tempore assignatis, puta. *A Cunctis* vel *Ecclesiæ* S. R. C. 2. Xbris 1684

Missam Celebrans in aliena Diœcesi.

Sacerdos, non potest nomen Episcopi sui, nomini Episcopi illius Diœcesis substituere. Ex Pouget, & Merato, De sacr: Mis: Lib: 2. Cap: 17. § 4.

Missæ private in cœna Domini.

Missæ feria 5. maioris Hebdomadæ non potest Celebrari in Oratoriis Confraternitatum, & Privatis S. R. C. 1653. 6. Xbris Et posterius Decretum tale: Missæ Privatæ Feria 5. in Cœna Domini & Sabbatho prohibentur, non Decretis tantum modo S. C. Rituum sed etiam Edicto Clementis XI. die 15. Maij 1712. Ex operibus Benedicti XIV. Inst: Eccl: 38. § 9. Sic apparet quod non tantum in oratoriis quibuscunq; sed etiam ubiq; in Ecclesiis omnibus prohibentur. In Oratoriis Privatis, in quibus pro infirmo Conceditur unicæ Missæ Celebratio Die Natalis Domini fas est tres Missas ab eodem sacerdote celebrari Ex Decr: S. C. De Sacr: Mis: lib: 3. C. 4. § 8. Ex Oper: Bened: XIV. *Missæ*



Missæ legi bebet ut ab astantibus audiatur.

Ex Synodo Provinciali Præsidente P. M. Węzyk Archi Episcopo Giesnensi 1579. Missæ lectæ a Sacerdotibus elevata voce & Sonora legantur, ut ab astantibus bene audiri possint, sub pæna suspensionis ab Officio.

Missæ nec breves, nec longæ sint,

Ex oper: Benedict XIV. Missæ nec ita breves esse debent, ut saltem horæ tertiam partem non attingant, neq; ita longæ, ut horæ dimidium excedant. De Sacr: Lib: 3. C. 24. § 2.

Missam Celebrans quando dicere non debet Credo.

1mo. In Missa Patroni minus Principalis, non debet dici *Credo* S. R. C. 2. Xbris 1684. & 1691. 15. 7bris In quo declaratum fuit particulam *Patroni* intelligendam esse de Patrono Principalis tantum.

2do. In Festo Translationis Patroni Principalis Cathedralis sub Ritu duplici maiori, non potest in Missa symbolum, nec in ipsa Ecclesia Cathedrali, neq; per totam Diæcesim dici S. R. C. 19. Junij 1700. In Missalibus in Festis patronorum Regni Poloniæ minus principalium expungantur *Credo*.

3tio. Multoties notari solet in Rubricella in quibusdam Festis *Credo non dic: nisi in propria Ecclesia*. Hoc autem intelligitur ita: si tale Festum sit Titulus Ecclesiæ alicuius, in illa Ecclesia sive sint beneficiati, sive accedentes ad illam Ecclesiam pro dicenda Missa, debent dicere *Credo*.

4to. Missam Celebrans extra propriam Ecclesiam (in qua habetur insignis Reliquia Sancti de quo recitavit, Officiam) in aliena Ecclesia debet omittere *Credo* S. R. C. 2. Xbris 1684.

Missæ tempore si incidat subito irruptio hostium.

Si dum Celebratur Missa subito incidat irruptio hostium **vel**
imminens



imminens alluvies, aut ruina templi, ante Consecrationem Misa est deserenda, post Consecrationem sumendum est statim Sacramentum, omisis aliis Cæremoniis. Si vero Casus isti incidant, Hostiâ quidem, sed non dum sanguine Consecrato, potest statim Sacerdos Hostiam sumere & abire, nisi forte in Casu, quo Christianæ Religionis hostes, in contemptum eiusdem Religionis sacerdoti Mortem minitentur, nisi sacrificium imperfectum relinquat Benedictus XIV. de sacr: Mis: Libro 3. § 13.

Misa an aliquando possit interrumpi.

Rite pariter interrumpitur Misa, etiam interruptione longa, vel ad baptisandum infantem moriturum, qui alioqui sine Baptismo moreretur, vel ad audiendam Confessionem infirmi, qui alioqui non Confessus obiret, vel etiam ad Extremam unctionem ad ministrandam. Curandum tamen tunc esset a sacerdote, ut sacramentum interim diligenter custodiatur, & cum redierit, resumenda est Misa ex eo loco, ubi fuerit intermissa Ibid: § 15.

Misam Celebrans pro Communicandis, particulas ad Consecrandum quando non debet suscipere.

Si particulae afferantur ad Altare post peractam Oblationem, non debet Sacerdos illas Consecrare sine Causa legitima, ut si Magna Multitudo parata ad recipiendam Eucharistiam, alias Careret sacramento, tunc deberet sacerdos prius illas ante Consecrationem mente offerre. Cepto iam Canone si offeratur particula non est Consecranda, neq; pro dando viatico infirmo, tunc enim sufficeret, si sacerdos ex sua Hostia parvam portionem separaret. Ex oper: Benedicti XIV. de sacr: Mis: Lib: 3. C. 17. § 7.

Misa finita si advertat sacerdos fragmenta Consecrata.

Si sacerdos sumpta Purificatione animadvertat remansisse in Corporali, vel Patenâ fragmentâ, sive illa magna fiat sive parva, illa



illa absumantur, sicut & absumenda sunt frangmenta si quæ remanserint post distributionem, Eucharistiæ in adstantes paracta
Missa De Sacr: Missi Lib: 3. C. 17. § 3.

Missa privata, & de Requiem in Vigilia Nativitatis Domini & in tota eius Octava (idem dicendum de Epiphania) prohibentur, excepta una solemnè pro re gravi, & Requiem cantata præfente Cadavere, vel in anniversario vero depositionis Defuncti in Ecclesia tumultante S. R. C. 15. 7bris 1714. & 16. 7bris 1730. & 10. Xbris 1778. Dies Anniversaria numerari debet a die obitus Defuncti & non a die sepulturæ, ut Colligitur ex Decreto 19. Junii 1700. Diei autem 3. 7. & 30. numerationem petendam esse non a die obitus, sed a die sepulturæ; quamvis non desint qui Censeant ab utroq; die numerationem peti posse Ferræ.

Missa de Requiem. Expositione SSmi Sacramenti durante non possunt regulariter Celebrari. Licet occurrat Officium huiusmodi Missas. admittere S. R. C. 2. Xbris 1684.

Missa in Commemoratione OO. Fidelium Defunctorum possunt a sacerdotibus Celebrantibus applicari ad libitum, vel pro Omnibus Fidelibus Defunctis, vel pro aliquibus tantum S. R. C. 4. Aug: 1663.

Missa hac die in funere quomodo Celebranda.

Quando aliquis hac die Commemorationis OO. Fidelium Defunctorum sit sepeliendus, ultra Missam de Comuni Defunctorum, Celebranda erit Missa ut in die Obitus præfente cadavere eius S. R. C. 14. Aug: 1646.

Missa quæ sit dicenda in die obitus seu depositione sacerdotis.

An prima quæ est pro Episcopis assignata in Commemoratione Omnium Fidelium Defunctorum cum Oratione. Deus qui inter Apostolicos Sacerdotes &c. an illa quæ est 2do loco posita,



sita, quæ est in die obitus, seu in die Depositionis in Communi cum Oratione. *Deus qui inter Apostolicos sacerdotes &c.* Et in super quæ non sit dicenda Missa in Exequiis solemmibus post sepulturam Cadaveris. R. Una, vel altera dici potest in sepultura Cadaveris, vel Anniversario pro Defuncto sacerdote, dummodo Oratio pro eo designata: *Deus qui inter Apostolicos &c.* omnino adhibeatur S. R. C. 29. Januar: 1752.

Cum primum accipitur Nuncius de obitu, in loco disito alicuius de gremio, potest statim Cantari *Missa de Requiem* ut in die obitus pro eius anima in Festo duplici Maiori vel Minori S. R. C. 4. Maij 1686.

Missa translato Anniversario a die obitus proprio, quæ fieri debet.

Translato Anniversario a proprio die Obitus Testatoris, ob occurrens impedimentum, si de Requiem Cantanda, sit Missa, quaeritur quæ nam cantari debeat, an ut in Aniversario, an etiam ut in Missis quotidianis? R. In Anniversariis Defunctorum ob aliquod impedimentum a proprio die translatis, quævis dicatur Missa, sive in anniversario, sive in quotidianis, sed verba in oratione: *Cuius Anniversarium Depositionis diem Commemoramus &c.* non sunt varianda. S. R. C. 22. Xbris 1753.

Missæ quotidiænæ pro Defunctis.

In Missis quotidianis, quæ pro Defunctis Celebrantur, possunt quidem dici plures orationes quam tres, sed Curandum ut sint numero, impares, & aliquando pro illa: *Deus venie largitor*, impune subrogatur alia, utq; pro Patre, Matre &c. dummodo dicatur Ultimo loco illa *Fidelium* S. R. C. 2. 7bris 1741. Hoc Decretum quo ad Orationum imparitatem, potius Consultivum, quàm præceptivum, quo vero ad dicendum ultimo loco Orationem *Fidelium* in Missis quotidianis, præcudubio est Præceptivum.

Missæ in Maiori Hebdomada de Requiem an possunt Celebrari presente Cadavere.

R2

Utrum



Utrum in Majori Hebdomada (excepto triduo ante Pascha & triduo post) & infra octavam Paschæ, & Pentecosten, ac etiam in Festis duplicibus *imæ* Classis non tamen Celebribus possit cantari una Missa solemnis de Requiem in sepultura Cadaveris, Responsum fuit affirmative S. R. C. 29. Januarii 1752. apud Cavalieri, inter alia Decreta Num: 13.

Missæ ad Altare Privilegiatum.

Missæ quæ celebrandæ forent de *Requiem* ad Altare Privilegiatum, possunt dici de Currenti Festo ad idem Altare & valet Privilegium, ac si dictæ essent de Requiem, ut indulsit Clemens IX. dies 25 Julii 1669.

Missam Celebrans circa Communionem distribuendam quæ debet observare.

Si qui Communicandi sunt in Missa. Celebrans post sumptionem Sanguinis Calicem Palla tegat ante infusionem Vini, quæ non debet fieri nisi peracta Communione adstantium. Deinde dicens: *Misereatur & Indulgentiam.* semper dicere debet *vestri vestris &c.* etiam si unus sit Communicaturus. Item semper proferre debet clara & integra voce: *Ecce Agnus Dei & ter Domine non sum dignus &c.* in genere masculino. Et nunquam omittere debet. *Domine non sum dignus* etiam si Clerus tantum sit Communicandus. Gavanti: p. 2. Tit: 10. N. 31. Item dicendo hæc Verba Polonice: *Domine non sum dignus*, eodem modo proferendum sive feminae sive Masculi Communicent: *Panie me iestem godzien* non vero *nieiestem godna*. Ita expresse Rubrica Ritualis de SSmo Eucharistiæ Sacramento Titulo: *Ordo Ministrandi S. Communionem.* Gavantius, & Baruffaldus Tit: 24. N. 53. neq; est addendum: *Deus propitius &c.* vel *Laudetur SSimum Sacramentum &c.* Hoc enim nulli Ulla Rubrica præscribit, ultra autem Præscriptum Rubricarum nihil est addendum.

Sacerdos distribuens Communionem non debet benedicere Populum Communicatum cum Pixide in qua Sanctissimum manet, sed



sed tantum manu dextra dicendo *Benedictio Dei omnipotentis &c.* Ideoq; ita servari & memoriae mandari necesse est, ne fiat Contra Rubricas.

Post Communionem S. Populo distributam, sacerdos Ablutionem digitorum tenetur facere in vino & aqua, non in vino tantum solo Ita Missale Rom: & Gavantus.

Extra Missam Sacerdos Communionem S. distribuens, melius quando cum stola Coloris albi semper, quam alterius Coloris *vg.* Rubri, Viridis, eam distribuit. Ita Merat: P. 2. Tit: 10. N. 31.

Communio in Missis Defunctorum.

Potest distribui Fidelibus Communicare volentibus Probat hoc fuse P. Merat: P. 2. de Missa Tit: 10. N. 28. Et summus Pontifex Benedictus XIV. in Comment: de sacrificio Missae Sect: 2. N. 165. Verba sunt eius: *Cum quo* (idest cum P. Merato) Concludendum est, posse in Missis Defunctorum Eucharistiam sive in eadem sive in alia Missa Consecratam (idest ex Pixide) distribui, dum modo non fiat ante vel post Missam, sed intra eandem Missam, post ipsius Communionem sacerdotis, & probat hunc usum variis momentis.

Communio S. dum in solemnibus Missa ministratur Clericis vel Laicis, reliqui de Clero debent stare S. R. C. 9. Maij 1711.

Communio quotidiana quibus permittenda

Pro quotidiana Communionem SSimum Sacramentum quibus Concedendum, quibus aliquando rarius nihil innovandum supra Decretum Innocentii XI. die 12. Febr: 1679. Omnia scilicet, referenda esse docti & prudentis Confessarii iudicio Inferri tamen ex hoc Decreto licet, frequentem accessum denegandum esse iis, qui in gravia peccata saepe labuntur, nec de emendatione sunt solliciti, sicut nec tam saepe iis, quorum cum voluntas sit a gravibus aversa, venialibus tamen tenacius inhaerent? Diaec: Synod: Lib: 7. C. 12. § 9. Novae Edit: ex Oper: Benedicti XIV.

Communio Paschalis.



Communione Paschalem seculares Famuli & Famulae in ser-
vientes Monasteriis Sæcularium utriusq; sexus, etiamsi inhabitent
in atris Monasteriorum muro circum vallatis, te sequit Communio-
nem Paschalem in Ecclesia Parochiali intra Cuius si es situm est
Monasterium recipere, ut ex Decreto S. Congregationis sæpius de-
cisum est; neque enim habitationes illæ sunt intra septa, ac domos
monasteriorum, quod requiritur a Tridentino ut famuli eximantur
a Paræcia. Inst: Eccl: 55. § 7. & 8.

Communio Sacerdotum in Cæna Domini.

Sacerdotes omnes Cuiuscunq; sint Collegiatae tenentur feria 3ta
in Cæna Domini Sacramentum SSmæ Eucharistiæ recipere e mani-
bus Celebrantis, ut edicunt Decreta plura S. Congregationis, apud
Bissum Communio l. 383. Inst: Eccl: 38. § 10. Ex op: Bened: XIV.

Non probatur illa Consuetudo dandi grandiores formas sacer-
dotibus Communicaturis, quia talem Consuetudinem S. Congr: E-
minent: Cardi: declaravit abusum Decreto quod incipit: Cum ad
aures &c. lato 12. Febr: 1679. approbante Innocentio XI. monetq;
nulli tradendas plures Eucharistiæ formas seu particulas, neq;
grandiores sed Consuetas.

Communio in Sabbatho Sancto.

Communicare in Sabbatho S. in Missa non expedit, quia est
Missa Noctis; si vero (præsertim ubi est Parochialis Ecclesia) ve-
lint aliqui pro Paschate Communione accipere, id fiat non in
Missa, sed post eandem, qua finita, sacerdos paratus superpelliceo &
stola, cum Acolythis faces deferentibus, reportat Pixidem Cum SSmo
sacramento ad tabernaculum solitum. Carem: Ord: Rom:

Missam Celebrans quamvis non teneatur dicere sub Missa voce
in fine Missæ solemnis *Ite Missa est* quod cantat Diaconus, di-
cere tamen debet. *Benedicamus Domino* vel *Requiescant in*
pæce quando occurrit. Nicolaus de Bralio a Merato Citatus P. 2,
tit: 12. Nom: 13.

Missâ finitâ post ultimum Evangelium impertinenter non nulli
dicunt



dicunt Sacerdotes. *Consummatum est*, quod est contra Rubricam, quæ dicere hoc non præscribit. Est de Fide quod perpetuum Altaris sacrificium idem est Cum sacrificio Crucis Aræ in representando, & inensendo, ut docet Conc: Trident: ses: 22. Can: 2. *In hoc Divino Sacrificio incruente immolatur, qui in ara Crucis semel se ipsum cruenta obtulit.* Optime S. Thomas Angelicus 3. p. q. 22. *Sacrificium quod quotidie in Ecclesia offertur, non est aliud, quàm quod ipse Christus obtulit.* Et S. Aug: Sol: Doctorum 1. sæculis dicit: *sacerdos ipse Christus offerens ipse & Oblatio: cuius rei Sacramentum quotidianum esse voluit Ecclesiæ sacrificium* S. Aug: Hoc sacrificium Missæ multa & infinita Continet Passionis Christi Mysteria, quæ mihi ea hic placuit inserere. Et quemadmodum hoc sacrificium in tres partes dividitur. *1ma* incipit in Principio ad Offertorium. *2da* ab Ofertorio ad Consecrationem. *3ta* a Consecratione usq; in finem, ideo omnes istæ Partes explanantur.

1ma Patris explicantur Mysteria.

1mo. Dum sacerdos vadit, ad Altare cum Ministris, significat Christum Dominum ire ad Montem Oliveti cum suis discipulis Joan: 18.

2do. Orat sacerdos ingradu Altaris Ultimo, & sæpe se inclinatur, ostendit Christum Dominum orantem in monte oliveti, & quod prosternebat orans facie sua in terram Matt: 26.

3to. Dum a sacerdote Altare osculatur, signatur Judæ osculum præbentis Domino, & eum tradentis Judæis. Marc 14.

4to. Dum sacerdos ad Cornu Altaris progreditur ubi solet legi Epistola, signat Christum Dominum ductum a Judæis ad Annam. Joan: 18.

5to. Dum incipit voce clara Introitum, Significat Christum Dominum suam doctrinam Coram Anna prædicantem. Joan: 18.

6to. Dum repetit *Kyrie eleyson* significat quod Christus Dominus ad interrogationes plurimas Pontificibus respondebat Matt: 26,



26. quod autem repetit nonies *Kyrie eleison*. 1^{mo}. in Laudem Trium Personarum SS^me Trinitatis tribus vicibus. 2^{do}. ut cum Choris Novem Angelorum Deus sit laudandus. 3^{tio} sæpe repetitur *Kyrie eleison* significantur plura desideria Sanctorum Patrum veteris Testamenti.

7^{mo}. Dum sacerdos legit Epistolam, significat Christum Dominum ductum ad Pilatum. Joan: 18.

8^{vo}. Dum sacerdos vadit ad Evangelium legendum, significat ductum Christum a Pilato ad Herodem Luc: 23.

9^{no}. Post lectum Evangelium recedit sacerdos ad medium Altaris, significat Christum Dominum ab Herode revertentem ad Pilatum. Joan: 18.

10. Obvelat sacerdos Calicem significat Christum Dominum vestimentis denudatum. Marc: 15.

2^{dæ} *Patris Mysteria*.

11. Dum sacerdos Panis & vini facit Offertorium, significat Christum Dominum propter nos offerentem se ad flagellandum Joan: 18.

13. Dum sacerdos infundit vinum & aquam in Calicem, significat quod è sacratissimo Corpore flagellato sanguis Christi effunditur.

13. Velat Palla Calicem, significat Christum spinis Coronatum.

14. Manus lavat, significat Pilatum manus lavantem, volentem se ostendi innocentem.

15. Dum sacerdos vertit se ab Altari dicendo *Orate Fratres* significat Pilatum Monstrantem Judæis Christum dicendo: *Ecce Homo*.

16. Dum sacerdos dicit secreta orans in silentio, significantur dolores Christi tam interni quam externi.

17. Per Præfationem, significatur Crucis baiulatio. Joan: 19.

18. Memento, significat dolores magnos Christi in monte Calvaria.

19. Dum sacerdos ter super Calicem facit Crucem, significat tribus Clavis Christum Dominum in Cruce Confixum. Joan 19.

3^{ta} Partis Myſteria.

20. Dum ſacerdos elevat SS^{ma}m Hoſtiam & Calicem, ſignificat Chriſtum Dominum in Cruce elevatum.
21. Plures Cruces ſuper Calicem & Hoſtiam, ſignificant magnos dolores Chriſti Domini. Thr: 1.
22. Orat ſacerdos pro Mortuis, Chriſtus Dominus orat pro peccatoribus & inimicis. Luc: 23.
23. Orat ſacerdos & percutit pectus ſuum dicendo: *Nobis quoque peccatoribus.* Chriſtus Dominus Latroni remittit. Luc: 23.
24. Dicit ſacerdos *Pater Noſter* Chriſtus Dominus ſeptem in Cruce dicit verba.
25. Frangit ſacerdos SS^{ma}m Hoſtiam Chriſtus Dominus moritur in Cruce. Luc: 23.
26. Immittit ſacerdos SS^{ma}e Hoſtiae particulam in Calicem, anima Chriſti Domini descendit in Lymbum, ad Eph: 4.
27. Agnus Dei, ſignificat Centurionem, & alios conſistentes Chriſtum Filium Dei. Matt: 27.
28. Percutit pectus dicendo: *Domine non ſum dignus* ſignificat plurimos in morte Chriſti percipientes pectora ſua. Luc: 23.
29. Communio ſignificat ſacerdotis deſiſtionem Corporis Chriſti in ſepulchro. Matt: 27.
30. Ablutio & purificatio Calicis ſignificat Ablutionem, & unctiōnem cum Aromatibus SS^{mi} Corporis Chriſti. Joan: 16.
31. Vadit ſacerdos ad Miſſale, ſignificat Chriſti Reſurrectionem a mortuis. Marc: 16.
32. Vertit ſe ſacerdos ad populum dicendo. *Dominus vobiscum* Chriſtus Dominus apparet Mariae Magdalena & diſcipulis Luc: 24.
33. Dicit ſacerdos Orationes, Chriſtus Dominus gratiam ſuam diſcipulis elargitur.
34. Ultimum *Dominus vobiscum* ſignificat quod Chriſtus Dominus recedit a ſuis diſcipulis.



35. Dicit sacerdos *Ite Missa est* significat quod Christus Dominus ante Ascensionem, in mundum Apostolos mittit pro prædicatione Evangelii.

36. Sacerdos Populum benedicit, Christus Dominus ascendit in Cælum, data benedictione Apostolis.

37. Legit Ultimum Evangelium S. Joannis, significat S. Spiritus Missionem. Hinc nullo fundamento innixi aliqui sacerdotes, quod finitâ Missâ, post Ultimum Evangelium dicere soleant: *Consummatum est* quoniam Nulla Rubrica (ut dictum superius hoc præscribit) & patet quod inconvenienter his utuntur Verbis Christi Domini in Cruce morientis, Considerando prædicta sacrificii Missæ Mysteria.

Hic adiungitur sciri & observari necessarium, quod in fine Missæ post Conclusionem Orationis omnino Completam Orationis ultimæ, si plures dicendæ sint, errant illi, qui prophanter librum claudunt; indecore ante finem Orationis, aut etiam ante finem Conclusionis, eamq; memoriter recitando absolvunt in via, quasi ex impatientia fixis, dum pergunt ad medium Altaris. Caveat ergo sacerdos, ne recedat a cornu Epistolæ antequàm finierit Conclusionem, & Minister responderit: Amen. Tunc debet progredi ad medium Altaris ad Continuenda quæ spectant ad Complementum Missæ sacrificii. Ex Rubrica edita Berdiczoviæ 1777. Anno sol: 225.

Quo ad Ultimum Evangelium S. Joannis, ad Verba: *Et Verbum Carasuctum est*, ita Rubrica Missalis de servando Ritu Cap: 12. N. 1. (Sacerdos) iunctis manibus legit Evangelium, *In principio, vel aliud ut Convenit, cum dicit: Et Verbum Carasuctum est, genu flectit versum Cornu Evangelii.* Si autem sit Expositum SSimum Sacramentum, in eodem loco debet flectere, nisi aliquantum versus Sacramentum unico tantum genu, absq; inclinatione Capitis, (quæ inclinatio nunquam debet fieri, quando- cunq; utroq; genu transeundo Altare in quo est Expositum SSimum Sacra-

Sacra-

☉)(☉)(☉)(☉)(☉)

139

Sacramentum post genuflexionem factam) Errant ii qui finito Ultimo Evangelio cum iis verbis: *Et verbum Caro factum est.* vadunt ad medium Altaris & Coram SSmo Sacramento genuflectentes ea pronuntiant, surripientes genuflexionem unam. Ideo melius est secundum Rubricam finito Evangelio in loco genuflectere aliquantulum versus Sacramentum, & post ad medium Altaris redeundo, hanc genuflexionem coram SSmo Sacramento iterare.

Missæ Completa redeundo ab Altari.

Ad Sacristiam, a sacerdotibus debet dici Antiphona *Trium puerorum* cum Cântico *Benedicite* (ut habetur in Missali de servando Ritu in Celebratione Missæ Cap: 12. N. 6. non vero *Te Deû laudamus*, nec post Missâ Defunctorum Psalmâ *Deprofundis*, ut aliqui faciunt aperte contra Rubrum Missalis, quod illud si diligenter perlegerent, omnia in eo Contenta facile observarent.

*Præmissis antè de S. Communionè adiunguntur
quædam de SSmo Viatico.*

Viaticum SSmum dum infirmis fertur, Pyxis in qua est depositum, debet esse non proprio tantum velo, sed etiam debet cooperiri extremitatibus Veli oblongi Humeralis. S.R.C. 12 Mart: 1699.

Quo ad Eucharistiam SS. pueris administrandam, non eandem desiderari ætatem in pueris in mortis articulo versantibus, quæ in iis, qui rectè valent. In mortuis Iudicio Parochi permittendum est, qui diligenti examine investiget, num tanta polleant perspicacia, ut Christum sub speciebus sacramentalibus, firmiter Credant, & adorent. De Synod Diæc: Cap: 12. § 3. Nov: Edit:

Rectè valentes potiri debent maiori iudicii firmitate, ut debita Religione & Reverentia ad sacramentum accedant: quæ plerumq; firmitas advenire solet annum decimum inter & decimum quartum ætatis Jbid: § 2.

Extreme ægrotantibus, eodem periculo mortis diutius perseve-
rante,



nante, potest, & debet semel, iterum, tertio Viaticum Conferri pe-
tente maxime aegroto; sed quoties, & quantum temporis interce-
dere necesse sit inter unam & Alteram Communionem, nihil de-
finiendum esse Censet Pontifex. De Synod: Diac: Lib: 7. C. 12.
§ 4. Nov: Edit:

Aegroto impotenti SSimum Viaticum sumere, non licet sacram
Particulam deferre ad eandem adorandam & deosculandam, quod
fieri vetuit S. Pius V. & S. C. Concilii. De Sacr: Miss: Lib: 3.
C. 19. § 4.

Morturo impotenti Eucharistiam SS. sub specie Panis deglu-
tite, non potest Sacramentum administrari sub specie Vini, neq;
sub specie Panis intincti in vino Consecrato, sed omnino relinquen-
dus est non refectus S. Communionem, cum Præceptum Viatici non
obliget, nisi cum ministrari potest Ritu ab Ecclesia non prohibito,
iste vero Ritus ab Ecclesia Latina omnino prohibetur. Ibid: § 6.
Vicissim autem licite administratur sub specie Panis vino vel aqua
non Consecratis madefacti, ut facilius deglutiatur. Ibid.

Consuetudo reis ad mortem damnatis negandi SS. Eucharisti-
am ubi invaluit, neq; probatur, neq; refellitur, sed ubi invaluit con-
traria, utiq; retinenda est, aliquid tamen temporis interponendum
est inter Communionem, & mortem quo species SS. Eucharistia
Consumantur. De Sacr: Mis: Lib: 3. C. 20. § 6.

Si quis sacerdos aegrotus Viaticum SS. Suscipere vellet suis ma-
nibus, atq; in suum os inferre non renuente sacerdote damnari
non meretur. De Synod: Diac: Lib: 13. C. 19. § 27.

Sacerdos in peccato mortali ministrans SS. Eucharistiam gra-
viter offendit in reverentiam tanti Sacramenti. Ex quo fit ut qui
recipit ab illo SS. Sacramentum scienter peccato eius Communicet,
quæ est animadversio S. Thomæ De Sacr: Mis: Lib: 3. C. 19. § 2.

Ex quo inferitur peccare illum graviter, qui Sacramentum SS.
Suscipit a sacerdote schismatico, vel Excommunicato, ex eo quod
eius peccato Communicat. Ibid: § 3. Hæc præmissa omnia de

Viatico

☼)(☼)(☼)(☼)(☼)

140

Viatico SS. & de hac administratione in mortali peccato SSmi Sacra-
desumpta sunt ex operibus Benedicti XIV.

*Quoniam hic specialiter agitur de Augustissimo Eucha-
ristiæ Sacramento, adduntur necessaria ad Eius Ho-
norem & debitam reverentiam observanda.*

1mo.

Exposito SSmo Sacramento intra apertum Tabernaculum in
Pixide tectum, sex Candelæ saltem ardere debent S. R. C. Inst: Eccl:
30. § 21. Verum si extra Tabernaculum id fiat in Velato Oten-
torio, tum saltem 12. Candelæ ardentes apponendæ. Ibid: § 23. ex
Op: Bened: XIV.

2do.

SSmum Eucharistiæ Sacramentum dum est patenter Expositum,
quamvis in Pixide tantum a transeuntibus genuflexio utroq; genu
facienda S. R. C. 7. Maii 1746.

3tio.

Renovatio SSmi Sacramenti debet fieri qualibet Dominica non
autem differri ad quindecim dies S. R. C. 5. Apr: 1753.

4to.

Lampas Continuo debet ardere coram SSmo Sacramento

Lampas ardens omnio retinenda est ante Altare SSmi Sacra-
menti S. R. C. 27. Aug: 1696. Hæc est non postrema Cura & o-
bligatio Parochorum, & Ecclesiarum Rectorum ut Lampas semper
Colluceat coram SSmo Sacramento quod Ecclesia demandavit.
Cap: sone de Celebr: Mis: & in Rom: Rituali de Sacra: Euchariz
in Rubr: 32. ibi: Parochus igitur summum studium in eo ponat,
ut tum ipse hoc Venerabile Sacramentum qua decet reverentia
debitoq; Cultu tractet, Custodiat, & administret, tum etiam Po-
pulus sibi Commissus religiose Colat. Et paulo infra § 6. Lam-
pades Coram Eo plures vel saltem una die noctuq; perpetuo Col-
luceat, curabitq; Parochus ut omnia ad ipsius sacramenti Cultum
ordinata, integra mundaq; sint & Conserventur. Porro cum Pa-
rochus



rochus negligat hanc Curam, & ex negligentia resultet gravis irreverentia erga Divinum Sacramentum, quod est Candor lucis æternæ, ipsumq; defrauetur debito Cultu, sequitur Parochum illum reum esse Culpæ mortalis, & puniendum arbitrio Episcopi Clerici: Tom: 1. de venerab: sacri: Decad: 33. N. 15. & alii plurimi Ibid: ab eo Citati, ubi adducit exempla punitionis Divinæ ob extinctam Lampadem. Hinc nonnulli imperite sunt persuasi, quod hæc obligatio solos stringit Parochos ut ardeat Lampas Continuo Coram Ssmo Sacramento, ex eorum fuili resolutione, sequeretur quod omnes alæ Ecclesiæ ab hac obligatione excluduntur, ut sunt Mansionariorum, Hospitalium, Religiosorum &c. sed attendatur bene Decretum S. R. C. expressum superius, quod absolute & præcipit, ut sit Lampas ardens coram Augustissimo Sacramento retinenda, subintelligitur ubi asservatur. Attendantur verba præmissa ibidem statim apposita: *Hæc est non postrema Cura et obligatio Parochorum, & Ecclesiarum Rectorum &c.* ideo omnes quocunq; titulo Ecclesiarum sunt Rectores non tantum Parochi, ad hanc obligationem sub onere Conscientiæ adstringuntur. Si olim in veteri Testamento, mandavit Deus ut Coram Arca Domini quæ figura tantum fuit Ssmi Sacramenti ut arderet ignis perpetuo, sic habet sacer textus: *Levit: 6. Ignis in Altari semper ardebit, ignis iste est perpetuus.* quanto magis nunc ad Altare in quo Ssmum Sacramentum reconditum, & nobiscum Deus in Tabernaculo ut in Arca Cohabitat, ardere Lampas debet, quæ significat Devotionem nostram, vivam fidem inextingvibilem, & Charitatem quam habemus Fideles erga hunc Divinissimum Sacramentum & hanc incessantem deinde significat permaximum in nos amorem Christi Domini in hoc Ss. Sacramento, ex quo amore est paratus semper gratiæ suæ radiis ut est Lumen mundi, & igne suæ charitatis nos inflammare. Ex his indubitanter rationibus, dicente S. Spiritu hanc obligationem Ecclesia imposuit & demandavit, ut lampas semper Colluceat & ardeat coram Ssmo Sacramento,

☉☉☉☉☉☉

mento, ex his præmissis quilibet potest agnoscere obligationem
hancce gravem esse. 143

Notatum 10.

Onomasticon seu Expositio Vocum Bre- viarij & Missalis.

ABSOLUTIO (pro ut ea voce in Breviario Romano ad matutinum utimur) dicta est; vel quia Nocturnum absolvatur, vel quia simul cum oratione Dominica immediate præcedente petimus absolvi: & mundari Corda, & Corpora nostra ad audiendum Verbum Dei in Lectionibus quæ sequuntur. *Gavantus putat*: Absolutiones denominare ab Ultima & nobiliore 3^{ti} Nocturni Lectione: *Avinculis peccatorum* nostrorum absolvat nos Omnipotens & Misericors Dominus.

ADONAI Hebraice: vox trium, non quatuor Syllabarum: Latine Dominus sonat: quia Deus solus per Excellentiam Dominus dicitur: quæ vox non sine mysterio SSæ Trinitatis trisyllaba est.

ADVENTUS DOMINI. Est principium Anni Ecclesiastici: Quod S. Petrus instituit tempus Adventus Christi.

AGIOS. Græcum Sanctus, in Hymno Antiquo Adventus: Te deprecamur Agie, idest Sancte. Ita in Officio parasceves: *Agios o Theos, Agios ischiros, Agios Athanatos: leison imas.* Quod est: Sanctus Deus, Sanctus Fortis, Sanctus & immortalis, Miserere nobis. Quod non dicitur sancte Deus &c. uti apud Latinos in vocativo, quia secundum Dialectum Atticam, quæ apud Græcos præcipua est, nominandi & vocandi Casus sunt similes.

ALBA Vestis Apoc: i. dicitur: *Vestitus Poderi* quasi Pedalis, sive talaris vestis, quia pedes tangit. Hac utuntur Subdiaconi, Diaconi, Presbyteri ad ministerium Altaris. Et in vesperis solennibus Coram publice Exposito SSmo Sacramento.



ALLELUIA vox *Hebraica* est, *Latine*: *Laudate Dominum* loco *Alleluia*, a septuagesima usq; ad Pascha, ex Decreto *S. Gregorii M. Papæ* dicitur *Latinum*: *Laus Tibi Domine Rex æternæ Gloriz*.

ALMUS. Epithetum Dei: quod omnes alati: sicq; salutatur *B. V. M. O Mater Alma Christi*: quod Christum aluerit.

ANTIPHONA *Latine* sonus oppositus, sive reciprocus, quia *Antiphonæ* in Choro nunc ab uno nunc ab altero reciproce & opposito decantantur finitis Psalmis quasi Psalmorum resonantia.

ANNIVERSARIUM *Officium Defunctorum* quod tantum fieri debet semel elapso primo anno *Ritu duplici*, reliquis annis non item, quamvis sit dies anniversaria, sed *Officium* sit simplex & *Missæ* ut in quotidianis. Quam *Rubrica Missalis* habet in *Anniversario*, non in anniversariis, & *Rubrica Breviarii* in anniversario die non diebus.

AZYMUS *Panis azynus sine fermento* Per translationem accipitur pro sincero & non elato. Unde *S. Apostolus Epule nunc non in fermento veteri, neque in fermento malitiæ & ne quitia, sed in azymis sinceritatis & veritatis.*

BASILICA *Latine Regia.* *Basilicæ* enim vocabantur Regum habitacula, nunc vero *Divia* *Templa*; ideo *Basilicæ* nominantur, quia ibi *Regi* omnium *Deo* *Cultus* & *sacrificium* offerunt. *Primaria* *Templa* nunc vocantur *Basilicæ*.

BAPTISMUS BAPTISMA *S. Gregorius* *Papa* agit: *Baptisma* *Græco* eloquio dicitur *Latine* unctio, lavacrum, quod ubi homo *Spiritu* *Gratiæ* in melius immutatur, & longe alius quam fuit efficitur. Secundum antiquas *Ecclesiæ* *Constitutiones*, ponuntur *Baptisteria* ad latus dextrum, prope *Navem* *Ecclesiæ*.

BENEDICTUS *Zachariæ* *Canticum* in *Officio* *Matutino* ad *Laudes* dicitur, quia ipse loquitur de *Filio* *suo* *Joanne*, qui erat *aurora* *solem* *Christum* *præcedens*.

BENEDICTIO *petitur & datur* post *absolutionem* ante *Lectiones*



ationes Nocturnorum. Estq; licentia, quam petit Lector, ut possit benedicere, sive pronuntiare Lectionem. Hisce verbis petit *Iube Domne Benedicere*, idest iube, sive velis benedicere, quod est benedictionem impendere; vel potius divisim: *Iube me per tuam deprecationem benedicere*, sive proferre Lectionem sequentem, per quam Announciatur Verbum Dei. *Quod quomodo predicabunt, nisi mittantur.* Ideoq; Benedictio petitur a Lectore. In fine Lectionis dicitur: *Tu autem Domine miserere nobis*, quasi Confitens Culpam suam in Lectione Commissam per distractionem. Chorus respondet: *Deo gratias*, pro pabulo spirituali, quod per Lectionem accepit, quia Prædicationis Verbum securius auditur, quam dicitur, ait S. Hieronimus Per *Iube Domne* intelliguntur ad Prædicationem euntes. Per *Tu autem Domine* inde revertentes.

BREVIARIUM *Græce Epitome, Latine Compendium*, summarium, seu Concisum opus: Breviarium Romanum est admirabile Mysteriorum Sacræ scripturæ Compendium. Continet autem Psalmos, in quibus per modum Laudis omnia Mytheria concluduntur, tum selectissima antiqui & novi Testamenti arcana, tum Patrum monumenta nobiliora, & præcipua sanctorum gesta, breves deniq; Orationes, seu Collectas, a Summis Pontificibus ut plurimum Compositas. Atq; indicat miro ordine, & varietate, quæ Preces quotidie dicendæ. Romanum dicitur, quia Continet Preces iuxta Ritum S. Romanæ Ecclesiæ.

CANON. Latine Regula Missæ, quæ & ideo dicitur Actio (*infra actionem*) quia in ea parte Missæ, quæ eadem semper est, Continetur legitimus ordo, fixa Regula, & quotidiana Actio ad Conficiendum Eucharistiæ SS. Sacramentum. Canon, quasi Centrum totius Missæ in medio Libri Missalis. In Canone Missæ dicitur: *Infra Actionem*, seu intra actionem, non quidem iuxta Regulas Grammaticæ, sed iuxta idiotismum quem adoptarunt Ecclesiasticorum quidam Librorum scriptores, dicunt enim *infra Octa-*



vam, quod fit intra Octavam, & in quibusdam Rubricis Antiquorum Missalium legitur: vinum infra Calicem infundendum, hoc est intra Calicem Ita Benedictus XIV. P.M. de sacri: Mis: Libr: 2. Cap: 12

CANTICUM Inter Psalmum, Hymnum, & Canticum, hæc est distinctio. *Psalmus* est Cantus triumphalis Operum Dei in generali. *Canticum* alicuius Divini Operis extra ordinarii encomium sicut Canticum Moyfis, Annæ, Ezechia, 3. Puerorum, B. V. M. Simeonis, Zacharia &c.

HYMNUS Est Canticum Laudis, Materia Hymni, est Laus Dei, vel sancti. Cantici, Gratiarum Actio, & gaudium Spirituale, ideo fractim & solemniter Cantica decantantur.

CEREUS seu Candela dicitur a Candore luminis, sive Cerae albedine. Candela de pura Cera ad sacrificium Missæ accendi debent S. Hieronimus ait: *Qui Cereos accendunt, secundum fidem suam habent mercedem.*

CEREUS PASCHALIS Cereus iste refert Christum in Passione a Judæis quodammodo extinctum & in Resurrectione resurgentem. Quinq; grana incensi cereo infixæ, referunt quinque Christi vulnera in Corpore Glorioso reservata. Accenditur Cereus Paschalis ex tribus Candelis in summitate arundinis distinctis, eo quod quamvis Trinitas tota Resurrectioni Christi allaboraverit, ea tamen una Personæ Christi proprie adscribitur.

CÆMETERIUM Græc. Latine Dormitorium Cæmeteria enim sunt Dormitoria mortuorum qui ab Ecclesia, ideo vocantur dormientes. quia excitandi, & resurrecturi non dubitantur.

CÆREMONIÆ Vox antiqua Romanis usitata. Dicuntur Cæremonia, sive ceremonia, quasi Leges, in omnem Cultum Divinum Ordinata.

COLLECTA *Adiectivum substantivum.* Est oratio Communitatis in unum Collectæ. Oratio sacerdotis in Missa, ideo Collecta vocatur. quod ipse qui legatione fungitur pro Populo ad Deum, tanquam Legatus omnium petitiones ea oratione Colligat, atq;

☉ ✕ ☉ ✕ ☉ ✕ ☉

157

in unum Concludat. Alii orationes, & Collectas distinguunt ita ubi plures Orationes in Missa dicuntur, quod primam vocent Orationem reliquas quæ sub uno, *Oremus* & unico *Amen* includantur, Collectas appellant. Collecta etiam ipsa Congregatio Populi dicitur. Alcuinus ait. *Illæ orationes speciatim Collectæ vocantur, quæ sub Collectam Populi sunt.*

COMMUNIO ideo ab antiquis dicta fuit, quia ab initio Ecclesia, omnes in Missa præsentés de Corpore Christi participabant, quod Communicare dicitur nec proprie Communio dici potest, nisi plures de eodem sacrificio Communicent vide infra sub titulo *Oratio*,

DECALOGUS Græce: Decem sermones significat, alias præcepta, quæ in scripturis sacris; *Verba fœderis decem* appellantur.

DIACON Græce, Latine Diaconus. Hac voce Græca utimur die Parasceve: *Oremus pro Diaconibus.*

DALMATICA est vestis Diaconi. *Tunicella* est vestis Subdiaconi, eiusdem formæ, sed paulo minor. Dalmaticæ sunt laxis & apertis manicis, quia Diaconi ad hoc primo instituti sunt, ut pauperum Curam haberent, & liberalitatis est symbolum larga manica. Innocentius III. ait: *Manicarum latitudo, largitatem Datoris demonstrat.*

DOMINICA dies sicut in mundi Creatione sexta die hominem plasmato die septimo Sabbatho dicto, ab omni opere, quod pararat Deus requievit, ita in hominis reformatione Dominus Noster Dei Filius a Passione sua quiescens, die hac propter hoc Dominica vocata, Victor triumphans surrexit a mortuis, de qua prophetaverat David, & Canit Ecclesia: *Hæc est dies quam fecit Dominus. exultemus & letemur in ea.* Ideoq; omnes Dominicæ sunt quasi Commemorationes Resurrectionis Domini, in quarum Officio, uti tempore Paschali, a *imis Versoeris* non fleantur genua.

DOMINUS VOBISCU M Salutationis huius Divinissimæ efficaciam est ab ipso Christo Domino, Qui dixit: *Matt. 28. Ecce ego vobiscum sum, usque ad Consummationem Seculi.* Cui subdi-



cur statim a Circumstantibus: *Et cum spiritu tuo*, quasi hi optent sacerdoti, quod ipse illis optavit. Non dicitur: *tecum*, sed *cum spiritu tuo*, quia spiritualiter Officia Ecclesiastica fieri debent. Nam Deus in spiritu & veritate adoratur. *Dominus vobiscum* prohibetur a feminis dici, quia vox Christi est, Qui est sacerdos sacerdotum, hinc tantum sacerdotibus, & Diaconis ad Evangelium duntaxat permittitur.

DOMINUS. Lector in Choro dicit: *Sube Domne benedicere* (non *Domine*) alloquens Officium facientem. Quia *Dominus* est titulus solius Dei praesertim in templo. *Domus* est titulus Viri Praedari, Ipse Pontifex Maximus (de hac re scriptum superius ubi de Benedictionibus) respectu Dei vocatur *Domus Apostolicus*. Solus autem Deus verus est *Dominus*. Hinc Episcopus &c. videatur de Benedictionibus superius.

DEO GRATIAS. Quinto S. Augustini Saeculo, solebant Religiosi cum hominibus occurrerent, eos ad gratias pro beneficiis a Deo acceptis agendas excitare, dicendo: *Deo gratias*, quod & nunc aliqui onifaciunt.

DIÆCESIS Graece. Latine Gubernatio, Jurisdictio, *Diocesis nostrae*, idest Jurisdictionis nostrae.

DIPTYCHA Erant *Tabulae duplicatae*: Una Continebat vivorum, altera mortuorum nomina. In sacram: Gregoriano habetur: *Memento etiam Domine Famulorum Tuorum, qui nos praecesserunt, & dormiunt in somno pacis.* Et in Liturgia S. Marci Diaconus legit: *Diptycha Defunctorum.* Permanit huius rei tam pro vivis quam pro mortuis orandi Consuetudo in Canone Missae ver duplex Memento.

DRAMA Graece, Latine *Actio*, & rei alicuius representatio: *Nobis hactenac Cantioa dramatis in officio B. V. M.*

ECCLESIA Graece, Latine, Convocatio, coetus. *Ecclesia* Nomen quod ad sui naturam, imporat Convencum Fidelium, prologo ipso quo videm Conveniunt accipi *Convencit. Ecclesiaster,* est

❀❀❀❀❀❀

119

est Concionator, qui ad Cæcum sermonem habet, etiam ponitur pro eo, qui sermonem audit.

ENCÆNIA Græce, Latine *Renovo*, Festivitas est Dedicatio-
nis Templi, quia singulis annis renovatur.

EMBOLIS sive *Embolismus*. Latine Intercalatio, sive Inser-
tio. *Februarius* mensis Embolismalis dicitur, quod huic Mense
singulis quadrienniis dies inseratur. Sic *Annus Embolismalis*
vocatur, quando Completis 30. *Epactarum* diebus mensis unus
post tres annos subtrahitur, & est spatium decimum tertium Lu-
nationum constans ex 364. diebus. *Embolismata* sunt diversipanni:
hinc inde Consueti, huic fere simile est, quod sequitur.

EPACTA dies aliunde adscitus, adventitius, intercalati dies
Epactæ vocantur. illi dies, qui singulis annis adiciuntur Anno
lunari, ut cum solari conveniat. Vide in Breviario de *Epactis* &
Noviluniis.

EPOCHÆ Græce, Latine *Æra*, Relatio Annorum, a quo anni
numerari incipiunt.

EPIPHANIA Dies apparitionis Christi In hac Festivitate Ca-
nit Ecclesia, in *adis* Vesperis ad Magnificat Tribus miraculis or-
natum diem Colimus &c.

EVANGELIUM (scribi debet per *U*ni vocalem *Euangelium*)
Latine Bonū Nuntiū sonat. Angelus idem quod Nuntius: *Euange-
liso vobis gaudium Magnum*, id est Annuncio.

EUCCHARISTIA Latine Bona gratiarum Actio ab Eccle-
siasticè vocatur, & offertur a sacerdotibus in sacrosancto Misse Partii
æterno, in gratiarum Actionem pro Filio suo ad nos misso: Qui
sacramentum istud Ideo Patri gratias Agens instituit. *In hoc
Divino Mystero plura Meditare*. Ut est unum sacrificium om-
nes differentias Hostiarum implens. Ut est Sacramentum promun-
di vita.

FERIA Festum Feriæ, Dies Festi Feriati, id est quod ab opere
vacare. Hinc in *Lectonibus* Breviarii de *S. Sylvestro* habetur.

Quod



Quod Sabba hi, & Dominici diei nomine retento, reliquos hebdomadae dies. Feriarum nomine distinctos appellari voluit, quod significaretur quotidie Clericos abiecta Caterarum rerum Curâ. uni Deo prorsus vacare debere.

FESTUM Festa, solemnitates, Celebrantes & Natalitia Sanctorum eadem fere sunt. In Maioribus Festivitatibus antiqui precabantur invicem, felicia Festa uti adhuc fit hodie. Et vocabantur Festiva preces, & ad absentes per Literas eius modi preces mitebant.

GLORIA PATRI & FILIO & SPIRITUI SANCTO. Hunc Intercalarem versiculum post singulos Psalmos, dicitur S. Damasus Anno Christi 367. ordinasse Ut si Phantasia nostra inter psallendū vagata fuerit, saltem in fine Psalmorum singulorum ad Deum Convertatur. Incipit omitti in Dominica Passionis *Gloria Patri* in Responsorius: quia Judæi adhuc tantum voluntate, & lingua Christum occiderunt, sed & tribus diebus ultimis *Hebdomadae Sanctae* illum ipso facto pati fecerant, & tunc omittitur in toto Officio.

GRADUALE Canticum ita dictum, quia Cantabatur in Choro, dum Diaconus ad recitandum Evangelium Ascenderet gradus Pulpiti.

HÆRESIS a verbo eligo, Sæctor, quod eligit pertinaciter tenet. Cicero, in ea est hæresis, id est mentis electione. *Secta* est Latine a sectando. *Schisma* a Verbo scindo.

HOMILIA Latine Colloquium, Collatio. In tertio Nocturno ad Evangelium dicitur *Homilia*, quia est Collatio alicuius Sancti Patris ad explicandum Evangelium sermo autem dicitur in 2do. Nocturno, quia ibi nihil ex Evangelio explicatur, sed sermo temporali conveniens profertur.

HOMOUSIOS (Martyrologium 15. Julii) Latine Consubstantialis, unus, Idem, unius Substantiae.

HORÆ. Sacri Officii dicuntur, quia terminatis, & distinctis intervallis, ex Instituto Ecclesie recitantur. *Canonicæ* id est Regulares.



lares, quia iuxta Regulas ab Ecclesia præscriptas cantari debent septem Horæ Canonicae, ab Ecclesia tam Græca quam Latina ad orandum quotidie observabantur Docet S. Hieron: Comment: in Job: *Hostis ille antiquus, septem spiritus assumit, nequiores se, adversus quos prevalere non possumus, nisi septiformis Gratiâ Spiritus S. adiuti.* Itaque ad impetrandam septiformem Gratiâ, septies Deo sacrificium Laudis offerri mandavit Ecclesia, iuxta illud Davidis, *septies indie laudem dixi tibi Psal: 118.*

HOSTIÆ Dicebantur apud veteres Sacrificia, quæ fiebant, dum Contra hostem pergerent. Ita nostræ Hostiæ sacrae Contra diabolum humani generis hostem nos armant. *Victimæ* erant, quæ post victoriam victis hostibus immolabantur. Hinc Hymnus Ecclesiæ de Christo post Resurrectionem Victor: *Victimæ Paschali laudes immolant Christiani.*

HYMNUS Sumitur pro Carmine, aliâq; metrica oratione, in honorem & laudem Dei Composita S. Aug: in Psal: 78. ait: ut sit Hymnus habeat hæc tria. *Et Laudem, & Dei Laudem, & Canticû.*

HYMNODIA est laudatio Dei, quæ sit Cantu. Distinctio inter Hymnum et Psalmum ea est: quod *Psalmi* vocentur, quos a David Compositos accepimus, & nullo metro Latino (ut nos Cantamus) constant. Hymni vero a diversis SS. Patribus Compositi, suis Metris includuntur. Quod autem Psalmi fuerint Metro Hebræo Compositi, omnium DD. est sententia unde S. Hieronimus ad Paulinum ait: *David noster simonides, Pindarus etc Christum Lira personat.* David simul & laudabat Cythara, & Canebat in voce Psalmi, imo & saltabat, prout fecit ante Arcam. Et adhuc Hispani faciunt Coram SSmo Sacramento.

JNDICTIO. est 15. annorum revolutio: Ceperunt autem Indictiones a tempore Constantini magni Anno Christi 333. cum victo Maxentio, Religio Christiana in Libertatatem vindicata fuit. Et Nicæni Concilii Authoritate institutum est, ut sublati Olympiadibus & Lustris Annorum ratio ab eo tempore per Indictiones inicietur.



INTROITUS Principium Missæ dicitur, quando sacerdos ad Altare Dei accedit, paulo ante enim dixerat: *Introibo ad Altare Dei.*

JUBILEUS Annus est remissionis, qui septennis Annorum Hebdomadibus, idest 49. annis texitur Et r. de annus ille Jubilæus dicebatur, erat enim maxima Jubilationis, & lætitiæ, multi præsertim miseri vehementi desiderio expectabant. Nam servi omnes omni libertate donabantur, eo Anno debiores ad solvendum Constringi non poterant. **JUBILÆUM CHRISTIANORUM** ante Annum 1300. nullum erat donec Bonifacius VIII. illud Centesimo quoq; Anno Celebrandum indixit, quod & insculpsit Tabulæ marmoreæ ad Fores Vaticanas. Tantum Xitus IV. Anno 1475. annorum 25. Spatio illud definivit, & Primus Celebravit, hicq; numerus Communi dein approbatione receptus, etiam num obtinet.

KALENDÆ Singulorum Mensium primi dies. Nomen dictæ sunt, quia novem diebus ab Idibus sequentibus distant. *Idus* dicuntur, ab Antiquo verbo *idare*, quod est dividere, quasi in duo dare, quia ipso die *Iduum* Mensis dividitur, & incipit Computatio a Kalendis Mensis sequentis.

KYRIE ELEISON Græce, Latine: *Domine miserere.* Post Apostolos Hebræos Hierosolimæ, ceperunt Græci Missam Celebrare Antiochiæ, deinde Latini Romæ. Tres autem Lingvas nos Latini in Missa adhibemus, ad honorandum Titulum Christi Crucis, Hebraice, Græce, & Latine scriptum. Hebraicæ voces sunt: *Alleluia Hosanna, Sabaoth, Amen.* Græce. *Kyrie eleison, Evangelium, Epistola, Canon.* Latina Lingva est postrema, sed quamvis Ultima, proxima tamen fuit Christo in Cruce pendenti.

LAUDES dicuntur quod aperte Laudem resonent Divinam. Nota: Quando Laudes dividuntur a Matutino, præmittendum eis esse: *Pater noster &c.* ut sit in aliis Horis. Et scito: Initium illud: *Deus in adjutorium ideo Laudibus datum est, ut ex iusta Causa Matutinum a Laudibus dividi posset.*

LATI.



LITANIÆ vox Græca, Latine: *Rogationes*, maiores dicuntur in Festo S. Marci, eo quod ex Instituto sunt S. Gregorii Papæ, Minores ante Ascensionem Domini, & quod ab Episcopo Viennensi sunt institutæ, & a tota Ecclesia acceptatæ. Videatur in Agenda Provinciali Poloniæ.

LATRIA Cultus qui debetur Deo, *Dulia*, Cultus Communis Sanctorum, *Hyperdulia*, Cultus qui exhibetur Deiparæ, quasi plusquam *Dulia* supra Communem Cultum.

MARTYR Græce, Latine Testis quod nomen & si posset sumi etiam pro illis Confessoribus, qui Christi Fidem sine sanguinis effusione sunt testati, Communiter tamen ab Ecclesia in Officio sumitur pro illis, qui id effuso sanguine præstiterunt, & pro Christi Nomine passi sunt.

MARTYRIUM idest Passio, cuius est triplex genus: *inimæ* voluntatis & effectus, quale fuit S. Stephani *ædum* Voluntatis quando effectus mortis non est secutus, quale fuit S. Joannis Evangelista, de quo S. Hieronimus lib: 1. contra Jovinianum ait: quod fuerat relegatus *ob Domini Martyrium*, & in ferventis olei dolium Missus. *Idem* ex Tertuliano *ædum* solum effectus & non voluntatis, quale fuit SS. Innocenium, qui voluntate caruerunt,

MARYROLOGIUM ac si sermo de Testibus, quia initio Ecclesiæ tantum pro Christo Passorum acta in Martyrologium referebantur, & Festum OO. Sanctorum erat primo Omnium Martyrum, ac Templum Panteon dictum vocatum fuit ad Martyres. Triduo Hebdomadæ sanctæ omittitur Lectio Martyrologii, quia Christi passionibus iam nimis intenti sumus, de Passione aliorum sanctorum nihil Cogitantes præmitti debent ante omnia alia.

MANIPULUS (qui ante dicebatur orarium, mappula, sudarium, cingulum, brachiale, mantile, linteum, Cineticulum) proprie est manualis herbarum fasciculus, quantumquis manu apprehendit & decerpit, nunc in Ritibus Ecclesiasticis pro insigni Subdiaconi accipitur, sicut Diaconi stola, & Casula sacerdotis. Usus



manipuli erat ad tergendum os, & oris pituitam, quo in Primitiva. Ecclesia utebantur sacerdotes ad siccandas lachrymas, quas tempore sacrificii ex devotione fundebant, quod quia e brachio prope manum sinistram pendeat, manipulus dicebatur, quasi manui applicatus. Antiquitus fiebat ex lino, nunc fit ex eodem panno, ex quo Casula.

MANUUM IMPOSITIO Meminerit sacerdos quod potestatem, quam habet acceperit ab Episcopi Manuum super Caput impositione quam in sacrificio Missæ adhibet, manus extendens super oblata, dicens extensis manibus: *Hanc igitur oblationem servitutis Nostræ &c* ut ostendat intendere se exercere suam Potestatem super Oblata, eam eodem gestu, quo accipit adhibens.

MATUTINUM (subaudi Officium) a *Matute* seu aurora dictum, quod proprie sunt illæ Laudes, quæ cedunt Nocturnum Officium, unde Hymni Nocturnales, Matutinales audiunt eo, quod in eis noctis, vel Auroræ aut lucis orientis fit mentio, ut *Consideranti pater.*

MEMORIA Ex Institutione S. Anacleti PP. idem sonat ac locus sepulturæ; pro Martyrio, Confessione passim sumitur. Orare ad Memoriam B. Petri vel Pauli, idest: ubi S. Petrus vel S. Paulus est sepultus.

MISSA idem quod Græce *Liturgia*, sacram actionem eamq; publicam denotans, ab Hebræo *Misach* (spontaneam oblationem sonans; aut potius vulgari voce a dimittendo deducta. Unde dicitur: fit: Missa Catechumenis idest: dimittuntur Catechumeni.

MISSA AUREA Est Missa Votiva de B. V. M. tempore Adventus Solemniter Cantata. Celebratur summo mane ante omnes alias Missas ob Excellentiam *immi* Mysteriorum nostræ Redemptionis, quod est Incarnatio Filii Dei, Cuius ad præsens in Breviario & Missali nulla est mentio. Meminit tamen eius Micrologus antiquus Author de observationibus Ecclesiasticis Cap: 48. Tum Chronicum S. Godch. post 408. *Missam singulis annis instituit de Beata*



Beata semper Virgine MARIA, quam ob suam Magnificentiam Auream vocamus.

MISSALE vox a Missa deducta, antea Liber Mysteriorum Sacramentorum, imo & sacramentale dicebatur, Estq; Codex formam, ordinem, Partes, Ritus & Cæremonias Missæ complectens præscribens, usus eius Antiquissimus; Nam iuxta Baronium ex *Proclo Constantinopolitano Episcopo* in annal: 102. Anno S. Clementis quem acceperat a S. Petro Ritus offerrendi sacrificium, Missam nempe ipsam Romanæ Ecclesiæ scriptis Consignasse, dicitur.

MONOTELITÆ Erant Hæretici a *Græco* sic dicti, quod unam voluntatem in Christo prædicarent, Contra quos fuit Concilium oecumenium Constantinopolitanum sub S. Agathone Papa 681. Anno,

NAZARÆUS, NAZARENUS ex Hebræo separatus, sanctificatus, floridus, Coronatus, imo & unctus Domini, unde sacerdotes Nazaræi dicti, quod essent uncti oleo, quia *Nazar* sonat oleum.

NEOPHYTUS Ex *Græco*. Novum germen, & novitius sonat. Unde S. August. in octava Paschatis ad Neophytos: *vos alloquor novella germina Sanctitatis.* Proinde inique & scandalose loquuntur illi, qui Conversum ex Judaismo Dicunt, *Przechrzta*, ac si ex uno Baptismo in alium transfret. Cum itaq; Baptismum novæ Legis nullus alius præcesserit ut sacramentum, ideo sic dicere est Judaisare quod absit a Fidelibus. Noverint itaq; Fideles, quod Neophytus ex suo etymo sonet, *Nowochrzczony*

NOCTURNUS subauditur Cantus, Nocturnum, subauditur Officium. Nocturni tres in festis dicuntur, ad Ritus trium primarum Noctis vigilarum, Laudes vero 4tæ Vigiliæ reservabantur. Quod & Antiqui Christiani fecerunt, dum ter singulis Noctibus ad canendum Deo surgebant Hodie non dividuntur Nocturni; imo & Laudes iis iunguntur Consuetudine vim Legis habente, & significatur una Ecclesia iustorum omnium ante Legem, sub Lege, &



post Legem. In Feriis autem est unum Nocturnum, quia Officium fit cum minori solemnitate.

NOVENA a novendio seu novem dierum spatio deducta Celebritas. In Ritibus Ecclesiasticis nullibi habet locum, præterquam in obitu summorum Pontificum, ubi *Novendalia* celebratur id est 9. diebus Exequiæ,

NUMERUS AUREUS propter Excellentem, & quasi auream utilitatem quam continet, sic dicitur, quem Romani a Chaldæis acceperunt, & propter eius utilitatem & facilitatem in elongationibus & Coniunctionibus lunæ cum sole Cognoscendis. In Kalendario suo aureis literis descripserunt.

OCTAVA dicitur, est Celebritas, quæ ab 8. dierum spatio de illa de qua Rudolphus prop: 19. ait *Magnitudo Festi a nobis exigit, ut & prius illud incipiamus, & tardius terminemus: prius autem dicimur incipere, quo vigiliæ Officio prævenimus: tardiusque terminamus, cum ad Octavam diem Festum protendimus.* Hic Ritus Ecclesiæ continet in se Mysticam significationem de vita præsentis & futura: Ita ut dies septem octavæ significant tempus huius vitæ, quod septem diebus constat, quæ reassumuntur singulis septimanis, estq; continua septem dierum vita, octava autem dies clarificabit nos in vita & beatitudine æterna, quæ etiam Clarificat Innocentes Sanctos quorum dies octava est lætitiæ, cum prima fuisset tristiæ. Unde *Te Deum laudamus*, Prima non Cantatur sed octava.

OFFICIUM quasi officium, quia Convenit suum efficere Officium. *Divinum* dicitur, quia Deo fit: & est proprius Actus eorum qui Deo sunt dicati, seu devoti. *Ambrosianum* a S. Ambrosio suo Actore, qui plura in Divino Officio constituit, secundum usum Græcorum, quæ a Romanis abrogata sunt, & solis Ambrosianis sive Mediolanensibus permilla. *Gregorianum* ab Ecclesia Romana est usitatum, & omnibus permillum, imo mandatum S. Gregorius M. ornavit Ecclesiam Sanctissimis Institutiis & Legibus, uti ait *Braviarum* 12. Martii.

ORATIO



ORATIO ab ore dicitur, quia exterius ore fit, quod apparet hominibus, interius autem fit Corde, quod soli Deo paret, unde eius divisio in vocalem & mentalem venit. Hæc in Quadragesima super Populum est specialis, & a Post Communione distincta, ut impleret Divinum Adiutorium, iis etiam qui præsentibus Missæ non Communicarunt. In Dominicis diebus non dicitur, quia genuflexio vitatur, quæ ad hanc orationem exigitur, dum proclamatur a Diacono: *Humiliate Capita vestra Deo.* Merologus Cap: 51. de obser: Eccl:

OREMUS Vocatur indictio orationis. S. Aug: Epist: 106. ad Vitalem: *Oremus dicitur ad publicam Orationem, ut invitentur omnes ad orandum.*

Hæc huiusq; per continuos tres annos in Rubricellis ad Annum 1771. sunt impressa, reliqua sub secuturis Literis Alphabeti edi appromissa, sed non effectuada ad hoc tempus.

Oratio Præcepta a summo Pontifice &c.

Oratio præcepta a summo Pontifice vel ab Episcopo quo loco poni debet? Quando tertia Oratio in Missis est a libitum, & ex iussu summi Pontificis, vel Episcopi debet apponi specialis aliqua oratio pro publica indigentia videlicet Contra Turcas, seu ad petendam serenitatem aut Pluviam &c. hæc oratio debet recitari ex Præcepto 4to. loco, non omitti 3tio. loco quæ est ad libitum, sed pro Devotione sacerdotis eligenda S. R. C. 17. Aug: 1709. in Festis autem 1^{re} Classis, omnes Collectæ assignatæ ab Episcopo vel a summo Pontifice non dicuntur S. R. C. 28. Aug: 1627. In aliis autem 2^{de} Classis communior usus Ecclesiarum Insignium Urbis, (idest Romæ) est, ut neq; dicatur in Privatis Missis, nedum in Missa solemnè, a qua sola excluditur Commemoratio de Festo simplici, quæ Consuetudo mihi placet ait Meræ P. 1. T. 9. N. 12.

Oratio ad libitum, quomodo intelligenda.

Circa orationem *ad libitum*, quæ notatur 3tio loco in Missali, observandum, quod non hoc sensu dicatur *ad libitum*, quæ
possit



posset dici vel non dici 3^{ta} oratio, sed quod una ex diversis Orationibus, post Votivas Missas positis, possit ad libitum Celebrantis dici, præter eam tamen, quæ forte est ex Præcepto dicenda Episcopi.

Oratio SS. Plurimorum.

Oratio quæ est & dicitur in Festo SS. Fabiani & Sebastiani non est alteranda, ita ut tantum de S. Sebastiano recitetur etiam in propria Ecclesia eidem dicata S. R. C. 6. 7^{br}: 1603.

ORATIO S. Josephi in Festo Desponsationis B. V. M.

In quibusdam Breviariis & Missalibus adiungitur & notatur Oratio de S. Josepho in Festo Desponsationis B. V. M. Contra Decretum S. R. C. emanatum 16. Febr: 1737. Ideoq; hoc deleatur ne in posterum erretur.

ORATIO A Cunctis habet Literam N. quid illa notat.

Litera N. in Oratione *A Cunctis* posita, exigit expressionem Nomininis Patroni seu Tutelaris Ecclesie ubi Missa Celebratur. Quodsi plures fuerint Titulares vel Patroni, Considerandum est utrum sunt iuncti simul per se, & per modum unius ut sunt *vg.* SS. Gervasius & Prothasius, SS. Joannes & Paulus, &c. vel utrum sunt uniti per accidens, ut sunt SS. Venceslaus & Stanislaus. Qui sunt iuncti perse ambo nominandi, sunt simul ut SS. Gervasius & Prothasius qui se habent per modum unius. Si sunt iuncti per accidens ut SS. Venceslaus & Stanislaus, is tantum nominandus est in Oratione *A Cunctis*, qui Principalis Consideratur, aut de Cuius nomine Ecclesia nuncupatur. Sive Ecclesia sit Dicata SS^{mæ} Trinitatis, vel S. Cruci, vel SS^{mo} Salvatori, vel alicui Sancto ex nominatis iam in Oratione *A Cunctis* in illa litera N. tunc potest exprimi nomen alterius Sancti cuius præcipua memoria vel insignis Reliquia habetur in dicta Ecclesia. Si vero non adsit aliquis eiusmodi, tunc nominari potest alius sanctus pro arbitrio & devotione sacerdotis Celebrantis. Merat: P. 1. Tit: 9. Num: 3. Ubi autem est Patronus Ecclesie S. Michael Archang: vel S. Joannes Baptista eius nomen præponi-

☉(☉)(☉)(☉)(☉)

159

tur Apostolis S. R. C. 1620. similiter ex Decreto Edicto a Benedi-
cto XIII. die 19. 9bris 1726. Nomen S. Josephi in Litanis Sancto-
rum Collocatum est, ante Nomina SS. Apostolorum, exinde infe-
rendum est, quod in oratione *A Cunctis*, si S. Josephus sit Patro-
nus, vel Tu claris Ecclesie. eius Nomen præponendum est dictis
Apostolis. Et Colligitur ex Decreto S. R. C. ii. Maij 1743.

ORATIO in Anniversario Consecrationis Loci Ordinarii.
Ex Præcepto Cæremonialis Episcoporum lib: 2. C. 15. Quilibet sa-
cerdos debet dicere in Missa Collectam ut in Missali post Votivas
in die Consecrationis, hoc extractum ex Rubricella Diæcesis Luce-
orientis anni 1770.

Orationes sive Collectæ quomodo Concludendæ.

Comperum est quod Nonnulli sacerdotes dum dicunt sive
Cantant Missam, non attendunt, quod impertinenter Concludunt
Orationes sive Collectas. Concludunt enim illas: *In unitate e-*
iusdem Spiritus Sancti quamvis est oratio de Deo Patre, vel Fi-
lio. In libro Missalis sat docetur bene & expresse quomodo sint
Concludendæ, tenore tali *De Orationibus* Cap: 9. Num: 17. In
Conclusione orationum hic servetur modus Si oratio dirigatur ad
Patrem Concluditur: Per Dominum nostrum Jesum &c. *in unita-*
te Spiritus Sancti. NB. non *in unitate eiusdem Spiritus San-*
cti quia in oratione nulla de Spiritu S. est mentio. Si Oratio ad
Filium, Concluditur: *Qui vivis & regnas cum Deo Patre in*
unitate Spiritus Sancti similiter non *in unitate eiusdem* &c.
quia hæc oratio nullam habet Spiritus Sancti mentionem. Si in
principio orationis fiat *Filii* mentio, Concluditur: Per eundem Do-
minum nostrum & qui tecum vivit & regnat *in unitate Spiri-*
tus Sancti &c. Si autem Spiritus Sancti facta est mentio in orati-
one, oratio debet Concludi: *In unitate eiusdem Spiritus S. &c.*

Orantium peccatorum tria sunt genera.

Alii scilicet in statu peccati mortalis degunt, & se Credunt
Contritos quamvis non sint, eorum Oratio tunc instituta, a Deo ex-
auditur



audetur. Alii quidem dolent de peccato, sed non ita ut ab eo se expediant; si vero ut eniti, at se liberare valeant, si ideo Deum deprecantur ea saltem impetrabunt, quæ ad æternam salutem suam pertinent. Sunt autem qui non dolent de peccato, nec enitentur, ut e statu illo exeant, imo nec volunt, si quid illi petierint a Deo vel spirituale vel temporale, raro exaudiuntur. Ita ex Suarez Ex oper: Benedict: XIV: Just: Eccl: 62, § 10.

Oratoria Privata.

Non obstante Decreto Clementis XI. fas est Episcopis Altaria erigere, ibiq; Celebrare, vel Celebrari facere extra suas domus in domibus Laicorum, quando ibi agunt permodum habitationis, velut si ibi sunt occasione Visitationis, vel itineris, vel hospitio ibidem recepti. Const: 48. Bull: Tom: 3. Pag: 377.

Indultarii Coram quibus potest Celebrari Missa in Oratoriis Privatis sunt illi qui nominantur in fronte, seu in Inscriptione Brevis, illis non præsentibus Missa Celebrari non potest. *Idem.*

Si tamen in Corpore Brevis Nominatur aliquis Coram quo Missa Celebrari possit, etiam ipse non veniat in fronte seu in Inscriptione Brevis, adhuc tamen præsentem eo Missa Celebrari potest.

Sacramentum Pœnitentiæ vetitum est ibi administrare, vel ab ipsis pariter Regularibus Ibid: § 20.

Communio sacra non potest ibi administrari, nisi accedat Episcopi licentia Ibid: § 23.

In præfatis Oratoriis Celebrare non licet ubi iam unica Missa quæ in Indulto Conceditur Celebrata fuerit, super quo Celebraturus tenetur diligenter inquirere, & de eo se optime informare: atq; illam etiam in casibus permissis celebrare nequit post meridem. S. R. C. 15. Xbris 1707. approbante Clemente XI. apud Meratum fufius videri potest, hoc Decretum in tmâ Parte N. 579.

In Privatis Oratoriis & Privilegiatis, non potest Celebrari Missa in Festis Solemrioribus, nempe, in Natali Domini Epiphaniæ, Feria 3ta in Cena Domini, Paschate, Pentecoste, Ascensione Domini

✽)✽)✽)✽)✽)

mi Nostri IESU Christi, Annunciatione, Assumptione B. V. M. in
Festo SS. Apostolorū Petri & Pauli, & OO. Sanctorum S. R. C.
19. Ibris 1607.

Oratoria Publica.

Nullum ius assistit Parocho, ne in oratorijs Publicis intra suam
Paroeciam Missa Celebratur ante absolutam Missam Parochialem
Ex Decr: S. Congr: Justi Eccl: 44. § 11. Potest tamen id vetare
ordinarius dummodo tamen Missa in Ecclesia Parochiali hora
opportuna Celebratur. Quae verba sunt, Decreti S. Congr:
Ibid: § 12.

Ordo in occurrentia Festorum.

In occurrentia Festorum eiusdem Ritus, & alias quomodocunq;
parium servetur talis Ordo: ut *num* locum habeat Officium Ec-
clesiae Particularis *adum* Ordinis seu Religionis, *3tium* Diocesis,
4tum Nationis, *5tum* vero Ecclesiae Universalis S. R. C. 22. Apr: 1740
Particulare Officium Diocesis vel Religionis, quod occurrit 25. Fe-
bruarij, est transferendum in anno Biflexili ad *1mam* diem non
impeditam, ut fiat Officium S. Matthaei Apostoli S. R. C. 7. Ibris
1750. Et si extra annum Biflexilem idem Festum incidat in Do-
minica Privilegiata, eodem Decreto resolutum a S. R. C. hocce Ao.

N o t a t u m I I .

Parochus.

Parochi stricte ad Residentiam obligantur.

Ad Residentiam tenentur Episcopi & Parochi ut ex Conc: Tri-
dent: Sess: 6. Cap: 1. de Refor: & Sess: 23. C. 1. adeo ut quo tem-
pore non resident, non faciunt fructus suos, ut ex Const: 91. Pii
V. Et quia etiam Constitutio constat, si quo tempore illi non re-
sident, obierint, de redditibus Ecclesiasticis disponere nequaquam
posse, etiam si facultatem testandi obtinuisse. Jant: Eccl: § 4. &
5. Experi Bened: XIV.

W

Paro.



Parochis quod ad tempus permittitur se absentandi.

Parochis mensibus duobus abesse permittuntur, sed de Licentia Episcopi, & relicto idoneo Vicario ab Ordinario Approbato, ut ex Trident: Scs: 23. Cap: 1. de Ref: Jbid: 7. pro absentia tamen modici temporis Sufficit licentia Foranei Vicarij. Ita ex Decreto S. Congr: Jbid: § 12.

Ad excusandam non Residentiam non sufficit aeris intemperies. Si tamen Parochus agrotaret; nec posset ibi, ex defectu Medicorum Curari, tunc ad quatuor menses obtinere potest ab Ordinario Licentiam secedendi ad Loca viciniora, Vicario idoneo interim substituto, ut ex Decr: S. Congr: Jbid: § 15.

Nec excusantur Parochi, si ex eo absint, quod Paræcia distat tantum tribus Milliaribus a Civitate. Nec etiam nocturno tempore ibi resideant, & Celebrata summo mane Missa, tunc reliquum tempus agant in Civitate, relicto tamen idoneo substituto, idq; præsent per maiore anni partem. Ita Decr: S. Congr: Concilii Jbid § 81.

Parochus an ad tres Missas in Natali Domini pro Parochianis absolvendas obligatur?

Nunquam decisum a S. R. C. reperitur, tenetur tamen ut obviet scandalo tres eadem die Missas Celebrare. De sacr Miss lib: 3. C. 9. N. 8. § 9. Præmissa omnia ex Operibus Benedicti XIV.

Q. *Parochorum quod est munus, & obligatio?*

R. Pascere oves Christi Doctrina, Exemplo bono, & Sacramentis.

Q. *Quo titulo obligantur Parochi administrare Sacramenta?*

R. Triplici imo: Titulo obedientiæ, ut pareant Præcepto Divino Ecclesiastico, & naturali, a quibus adstringuntur ad suam vocationem, seu Ministerium rite adimplendum 2do Titulo *Fu-
silitiæ*, ut serviant in spiritualibus sibi Concreditis ovibus, a quibus ideo Corporaliter aluntur. 3tio. Titulo *Charitatis*, ut Cooperentur proximorum saluti.

Q. *An sub gravi peccato obligatur animarum Curam habentes ad administranda Sacramenta.* R. 1. Citra omne dubiū cum obiectum huius obligationis de se grave sit, ipsaq; salus animarū sibi Concreditarum a tali administratione pendeat. R.



R. 2do Possev: &c. DD. docent innodari talem peccato mortali qui non negat quidem Sacramenta, sed reddit se difficilem, ob iurgando aspere, si petatur, ut per hoc amoveat a frequenti receptione Sacramentorum oves suas.

Q. An Parochus celebrans in Irregularitate incurrat novam Irregularitatem?

R. Negat: sed toties mortaliter peccat, quoties celebrat.

Q. Quæ est obligatio Parochi tempore Pestis?

R. Parochus ad residentiam materialem & formalem tempore pestis obstringitur, etiam cum periculo morbi Contrahendi ut ex Rescriptis S. Congr: a Gregorio XIII. approbatis: De Synod. Diac. Lib: 13. Cap: 19. Idq; verum est, licet sacerdotem idoneum provideat ut se absente eius vicibus fungatur. Ibid:

Alii DD. resolvunt: Quod potest se cum facultate Episcopi subducere, substituendo alium idoneum, æque profuturum in hoc loco, in quo possit regere Curam gregis sui.

Si autem substituere non possit idoneum? non potest tunc uti privilegio Trident: Conc: scilicet emanandi ad bimestre. Neq; tunc a Conscientiâ potest Beneficium resignare, est enim Conductus pro tali necessitate, sicut miles pro futuro prælio. Ita communiter Doctores. Obligatur ergo Parochus etiam cum periculo vitæ administrare in peste specialiter sacramenta *Necessaria necessitate medii*, idest *Baptismi*, si nullus alius esset; & *Pœnitentiæ*. Non videtur tam gravis obligatio se extendere ad administranda sacramenta *Eucharistiæ*, & *Extremæ Unctionis*, nisi ager aliis sacramentis iuvari nequeat. Lopez. &c.

Q. Teneturne sacerdos non Curatus, vel Religiosus Cuiuscunque Ordinis tempore Pestis administrare sacramenta, etiam cum periculo vitæ? R. 1mo. si desit proprius Parochus, vel laboret peste, vel moriatur, tunc quicumq; sacerdos ex lege charitatis, & legalis iustitiæ tenetur CC. DD.

R. 2do. Tenetur tunc, dum ad hoc munus protunc ab Episcopo deputetur.

deputetur, vel ab eodem cogatur, cui tunc vel maxime quisq; sacerdos etiam Regularis (qui tunc tenetur magis Episcopum quam suum Superiorem audire) debet obedire, ut promisit in sua ordinatione. CC. DD.

Q. *Quid agendum Curato dum peste (aut alio Contagioso morbo) infectorum Confessiones sunt excipiendae? R. imo. Ante omnia Curet prius, ut domus infirmi purgetur ab aere infecto, fenestrarum apertione, suffitu ex iuniperis, aliisq; similibus medicis. 2do Curet, ut si fieri possit, in loco libero, seu aere non infecto infirmus sit Constitutus. Quamobrem ipsi etiam infirmi obligati sunt e cubili aut domo ad Confitendum ut egrediantur, si id sine gravi eorum incommodo fieri possit, Laym: si infirmus egredi nequit in tali casu Communiter loquendo, accedere debet Curatus, poterit eum rogare, ut statim graviora confiteatur quaedam, aliis omissis. Lohn.*

Q. *Sacerdotes tempore Pestis exponentes se periculo vitae ad ministrando Sacramenta quam mercedem habent? R. Maximam: in hac vita promotionem, in Altera pro his actibus Heroicis magnum expectant premium, habentur enim ut Martyres. In Martyrologiis Rom: a Baronio edito legitur: Commemoratio SS. Presbyterorum, Diaconorum, & aliorum, qui tempore Valeriani Imperat: cum peste seivissima grassaretur, morbo laborantibus ministrantes, libentissime mortem oppetiere, quos velut Martyres religiosa priorum fides venerari Consuevit &c.*

Q. *Parochus ex Beneficio quomodo disponere Debeat Proventus? R. In honestam sustentationem sui, superflua vero cedere debent in Fabricam Ecclesiae, & in subsidium pauperum, Consanguineis suis potest quidem Beneficiatus quivis dare aliquid de redditibus Ecclesiae, sed tanquam pauperibus, ne solum indigeant. (mens S: Thomae 22 q. 185: non autem ut dicuntur.*

Q. *Parochus implene Officio suo, satisfecit, qui postquam moribundum munivit sacramentis, eum deserit nec ulterius visitat? R.*



¶ Minime, quia quo vicinior est mors, eo magis salutis periculum ingruit a damone infestante. & tanto maior est Corporis, & animi infirmitas, ergo tunc maxime tenetur ex Officio Parochus salutis suorum providere.

Parochorum Potestas.

Q. Parochus nondum sacerdos, quæ per se exercere in Ecclesia potest?

¶ Omnia, quæ spectant ad Parochum, exceptis iis, quæ illum ordinem (quem nondum habet) concernunt.

Q. Potestne Parochus suorum Parochianorum Confessiones audire in aliena Diœcesi, sine approbatione eiusdem Diœcesis?

¶ Affirmative. CC. DD. apud Antoi.

Q. Potestne Parochus quoscunque Religiosos Confessiones audire? ¶ Affirm. si peregre veniant, quia prudenter supponere potest, illos non peturos, si facultatem non haberent, a suis superioribus confitendi coram extraneis. Non potest tamen eos absolvere a reservatis in Religione, nisi expressam licentiam haberent a suo Provinciali.

Q. Potestne Catholicus Parochus assistere Matrimonii Hæreticorum, quos habet in sua Parochia? ¶ Potest, sed benedictio (maxime hæc quæ dari soleat tempore Missæ) non est danda.

Q. Quæ sunt Jura Parochialia? ¶ Illa, quæ ita Competunt Parocho, ut a nullo Altero, nisi deo eius, vel Episcopi licentia exerceri licite possint. Et talia sunt. 170. Benedictio Fontis Baptismalis, 260. Administratio SSimi Sacramenti Eucharistiæ Tempore Paschali, 370. Administratio infirmis Viatici & Extremæ unctionis, 470. Delatio stolæ in Processionibus & Funeralibus S. R. C. 25. Junii 1695, 570. Acceptio Decimarum, 670. Benedictio domorum in Sabbatho S. 770. Benedictio sponzorum, 800. Publicatio matrimonii, & Festorum, Vigiliarum.

Q. Quæ sunt ille res, quas, si Parochus benedicere vellet, facultatem



cultatem ab Episcopo habere deberet? R. Indumenta sacerdotalia ad Missam adhiberi solita, mappa, seu lintheamina Altaris, Corporalia, Vascula pro SSima Eucharistia Conservanda vel ad infirmum portanda, Cruces novæ, Imagines Christi Domini, B. V. M. & aliorum SS. Lapis Primarius pro ædificanda nova Ecclesia, novum Cameterium. Insuper nullam rem benedicere potest, ubi Unctio S. Olei intervenerit. Ric: Rom.

Q. Quid Parochus tenetur successori suo derelinquere?

R. Annum gratiæ, hoc est quando cedit Beneficio, vel moritur In Januario, Febr: Mart: debetur ipsi tantum 4ta pars omnium reddituum iuxta valorem sui beneficii, sed successori relinquet frumenta æstivalia ad seminandum. Si in Aprili, Maio, Junio, debetur ipsi medietas. Si in Julio, Augusto, Septembri, debentur ipsi tres partes, sed de frumentis hyemalibus Successori relinquet ad seminandum. Si vero residuis Mensibus? habet totum huius Anni proventum Cedens, seu mortuus. Conit: Synodales pag: 177.

Parochis sive aliis curam animarum gerentibus Casus nonnulli scitu necessarii apponuntur.

Q. Quid faciendum Curato cum Penitente Maleficiato?

R. 1mo. Signa Maleficiati sunt hæc: 1mo Si ægrotus magis horret cibos in occulto benedictos, quam alios. 2do si laboret siti, aut fame, & tamen neq; bibere neq; manducare potest, neq; illi ullæ medicinæ aliquid profunt, quæ in similibus prodesse solebant. 3tio. Si ex ore eiusdem exeant quasi infernales factores sulphuris, picis &c. 4to. Si ex ventre eius procedant insoliti clamores ranarum &c. 5to. Si per vomitum eiciantur ranæ, vermes, accicula, vitra, & alia similia.

Circa Coniugatos solent hæc esse signa Maleficii 1mo Si maritus uxorem absentem satis diligit, præsentem vero odio habet. 2do. Cum vir uxori, nec vicissim, appropinquare potest ad habendum



habendum actum *Maritalē*, tunc signum est quod *fagæ* aliquod Corpus intermedium existat. 3^{to}. Dum natura licet sit satis robusta, & tamen debilitatur, quando maritalis attentatur Copula. 4^{to}. Si uxor sit Capax, pro illo tamen tempore, dum tentatur Copula, subito ita Constringitur, ut penetrari nequeat. 5^{to}. Si maritus sit Capax ad coeundum Cum aliis, non vero cum uxore propria, etiam si eam diligat &c. &c. 2^{do}. Post peractam rite Confessionem cognito maleficio poterit Curatus facere Exorcismum, & illis remediis uti, quæ solent applicare communiter Exorcistæ, ex *Rituali*. Ante cubitum aspergendi sunt aqua benedicta, & aliis rebus Sanctis muniri debent.

Maleficio affectus potest uti balneo, seu lavacro ex variis herbis, Exorcismo præmissio, benedictis.

Q. *Quid faciendum Parocho, si aliqui accedant ad Confessionem quasi obsessi a demone?* R. (1^{mo}. Signa vere obsessi certa, & secuta hæc sunt: si noscatur ante rudis & illiteratus, postea discipulet subtiliter; si variis lingvis loquatur, quas nunquam scivit, si intelligat verba lingvæ ignotæ prolata: si vere occulta & remota intra brevissimū tempus annuntiet: si ante fuerat debilis, nunc supra modū robustus: si certo sciatur per aliquod dies minus manducasse, aut bibisse, & tamen fortis appareat: si insolitus & Contra naturalis tumor in Corpore appareat: si se cruentat, saxis collidat, in ignem mittat, nec ullum malum sequatur: si se aliquo instrumento lædat, & mox sine ullo remedio sanetur: si elevetur in aera: si ad sacra contremiscat, unde detur ipsi ad bibendum aqua benedicta, & non benedicta, vera aliqua Reliquia S. & frustum ligni in volucro, si sciat semper discernere? signum est veræ obsessionis.

Plurima alia sunt signa, in quibus, uti & in recensitis sic Curatus ex omni parte Cautus, ne in illis simulata malitia interveniat, præsertim in mulieribus, quibus non facile est Credendum. R. 2^{do} Si probabile signum adest? prohibet Ulterius Parochus tali *vg. modos* private adhibitis 2. vel 3. testibus (quod fieri potest sine scitu Episcopi



(scopi) disponat obsessum ad actum Fidei, una cum ipso oret: *Pater noster, Credo &c.* Invocato Spiritu S. ponet manum super obsessam personam, cum fiducia ad Deum dicendo secreto præceptum illud: *Ego N. Minister Christi, & Ecclesie in nomine Jesu Christi præcipio vobis immundi spiritus, si qui latetis in Corpore hominis a Deo creati, vel si quo eum modo vexatis, ut statim mihi præbeatis aliquod signum evidens, & Certum præsentie vestre absque nocuimento quocunque.*

Simile præceptum formetur si persona obsesa vult aliquod sacramentum suscipere, & diabolus eam torquet: *Ego N. Minister Christi & Ecclesie in Nomine Jesu Christi præcipio vobis immundi spiritus, ut hanc personam non vexetis, nec eam ad hoc Sacramentum N. accedere impediatis.*

R. 3tio. Habito autem evidentissimo signo veræ obsessionis, procedat Parochus ad expulsionem; si tamen velit exorcizare publice & solemniter, prius omnino licentiam ab Episcopo habeat, & quæ eruat tunc faciendâ, prolixam informationem iraperiet. *in Rituali Maiori.*

Si nullum signum certum appareat obsessionis? Persona talis discrete Cautigetur, & si est adversa, e finibus Parochiæ pellatur, ne Deum amplius offendant, Ecclesie illudat, homines præsertim infideles scandaliset.

Q. Quid faciendum Parocho cum penitente, si Confiteatur se esse subscriptum diabolo? *R.* imo. Cautissime cum talibus procedendum est, ne ipsum Confessarium & sacramentum turpis lucri gratiâ illudant sperantes a Confessario se aliquid accepturos, maxime si dicant id factum esse ob paupertatem, & maximam miseriam.

Deinde attendat sacerdos, si non sunt sage, seu Personæ vitæ suspectæ, quæ iussu dæmonis solent absq; ulla verecundia peccata luxuriæ Confiteri, ut exinde ipsum Confessarium tentationibus repleant.



Alia personæ simulabunt se sagas esse, seu se posse nocere in vita, vel in sanitate iis, qui eas eleemosinâ non dignantur. Alia accusabunt se de horrendis & inauditis peccatis eo fine, ut sacerdos ex Commiseratione succurrat: in his & aliis similibus opus est magnâ prudentiâ hæc omnia discernere. *1^o*. Quod si nulla signa deceptionis appareant hoc modo cum talibus, sicut cum obsessis procedat. *1^{mo}*. Disponat penitentem ad Confessionem perfectam. *2^{do}*. Detestetur pacta cum diabolo, illudq; per merita Christi annullet cum plena fiducia; nihil obstat & si dæmon non reddat Cyrographum, *3^{to}*. Dicat cum eo Professionem Fidei ex Conc: Trident: *4^{to}*, Muniatur SS. Reliquiis. *5^{to}*. Oret frequenter cum dolore summo, ac sæpius muniat se signo S. Crucis cum aspersione aquæ benedictæ. *6^{to}*. Resistat fortiter tentationibus, neq; timeat terribiles aspectus diaboli. *7^{mo}*. Firmam fiduciam habeat in Deo & meritis ac Passione Christi, non de speret de salute. *8^{vo}*. Dum imminet tempus determinatum subscriptionis, huic sacerdos assistat personaliter, suadendo ante hoc tempus Confessionem denuo faciendam esse, & SS. Communionem. Utatur sacerdos Exorcismis huius Actui Convenientibus.

Q. Quid faciet Parochus, si quæ Persona Confiteretur se esse veram Magam, seu sagam. *R.* Talis examinanda est de Apostasia a Fide: de Idololatria; Diabolum enim loco Deum adorant: de blasphemia in Deum & Sanctos, de sacrilegio, seu abusu rerum SS, & Eucharistiæ SSmæ; de Commixtione luxuriosa cum dæmone, de damnis hominibus illatis, iisq; resarciendis; libri si quos habet, Comburantur; si ostendat Cyrographum, sacerdos dilaceret, & in igne comburat benedicto.

Finita Confessione repetat sacerdos cum tali dolorosam detestationem suorum peccatorum cum firmo proposito emendationis, ac renunciationem diabolo, & affectui eiusdem: dicat cum illo Professionem Fidei.

Moneat talem, quod per hanc renuntiationem, & Confessionem
X
seriam



feriam; omnia iam pacta diaboli solvantur, & subscriptio ei datā penitus cessat, etiamsi Cyrographum datum amplius non reddet. Tandem datur absolutio (habita facultate) ab omnibus Censuris & peccatis. Et quia tamen solet dæmon infestare, muniatur rebus sanctis.

Q. Si intra Confessionem prædicta Persona fateatur aliquos infantes in nomine diaboli, alio quovis modo invalido baptisasse?

R. Obligabit illam sacerdos, ut sibi id extra Confessionem manifestet, ut talibus in remedio salutis summe necessario subveniri possit.

Q. Si dicat se SS. Hostiam in terra servasse? *R. Si non pridem hoc factum sit? Curet sacerdos proposse invenire, Si vero longo iam tempore commendabit hanc rem Deo, quia in loco humido supponitur species Panis iam Corruptas esse.*

Q. An Parochus debet tolerare Consuetudinem probandi sagas per aquam? *R. In Polonia statutum est in Constitut: Anno 1543. Causam incantationis & Magiæ ad iudicia spiritualia pertinere; Probatio autem per aquam omnino illicita est.*

Q. Quid faciendum Parocho, si vocetur ut spectra diabolica, vel magica expellat a domibus, quæ infestantur. *R. Debet præ primis attendere, & examinare, omnes circumstantias loci, temporis, personarum &c. an sint vera spectra, vel potius vanus timor, aut aliqua fraus humana.*

Si cognoverit quod sint spectra diabolica? præmissis orationibus, ieiuniis, sacrificio Missæ, ante omnia Deo Confusus sacerdos puram habens Conscientiam, Patrem familias, ac Congregatos domesticos, ad firmam fidem, & fiduciam in Deum, ac Christi Domini merita, ad Contritionem de peccatis adhortetur. Postea indutus superpelliceo, stola, Cruce, aquâ benedictâ accepta, & Candelis benedictis accensis, simul cum habitantibus Processionaliter accedat ad portam domus, ibiq; Litanias de omnibus SS. inchoabit, quas circumcundo Continuabit, & in loco principaliter infestato coram Crucifixo finiet.

His peractis tanquam Iudex a Deo destinatus voce gravi.
Præcep-



Præceptum probati curâ Contra dæmonem pronuntiet dicendo:
*In virtute SSmæ Trinitatis, & in Nomine D.N. J. Christi, præci-
 pio vobis dæmones, ut si habeatis aliquam potestatem in hanc
 domum, detis mihi sine ulla læsione signum evidens præsentia
 vestrae, causando aliquem tumultum, ac rumorem, quem prius
 me absente Causare consueveratis.*

Quod si nullus tumultus aut aliud signum præsentia habeatur?
 recte inferitur, aut ibi nullum fuisse spectrum, aut iam evanuisse,
 aut esse animam damnatam, vel in purgatorio existentem.

Ultimo genuflexis Cæteris, & firma fide ac fiducia in Deum, o-
 rantibus, ipse sacerdos sedens pro Tribunali, ad expulsionem pro-
 cedet faciendo Exorcismum ex aliquo Rituali approbato conveni-
 entem huic Actui.

Q. *Quid faciendum, si adhibitis omnibus modis adhuc dubite-
 tur an sit spiritus bonus, vel malus?* 1o. Potest practicari modus P.
 Joan: Godi. Vid. *Armarum* p. 2. Cap: Ult: Ille enim vocatus ad si-
 milem Actum recitavit Officium Defuncti: postea strepitu audito ad-
 juravit spectrum in virtute SSmæ Trinitatis, & Nominis JESU, ut
 non recederet de loco, priusquam ad ea, de quibus interrogaverit,
 veraciter respondeat, Quæsit autem 1mo. An esset Spiritus bo-
 nus, vel malus? *Poterit (si se dicat spiritum bonum) peti, ut
 secum Nomen JESU honoret, & devote invocet.* 2do. Instabat
 quis esset? quid velit? quibus Cognitis illam animam dimisit, &
 pro illa, quæ petebat, facienda Curavit.

Signa malum spiritum apparere, sunt: si ad verba: *Omnis Spiritus
 laudat Dominum*, fugiat, vel contrarie se exhibeat, 2do. Si res
 benedictas horreat, 3tio. Si prætendat suæ apparitionis Causam pra-
 vam, aut falsam, 4to. Si proferat quid contra Fidem, vel bonos
 mores, 5to. Si appareat in forma deformi, & horrida cum tumulu-
 tu, vel in specie sordidi animalis &c. 6to. Si postquam præsti-
 tum est, quod petiit subsidium, rursus quæsitis aliis Causis redeat.

Q. *Quæ remedia domum ab omni infectione diabolica præ-*



Servandi? R. 1mo. Vera fides, & roborata fiducia, quod Deus hanc domum, omnēsq; habitatores Certo sit ab omni vexatione diabolica protecturus. R. 2do. Paterfamilias qualibet vespera domum aqua benedicta aspergat, simulq; præceptum formet Daemonem excludens, imo quilibet incola in suo loco privato, dicendo *vg. In Nomine Domini Nostri Jesu Christi præcipio vobis demonibus, ne ullus vestrum per se, nec per ulla instrumenta vestra me, aut meos molestare præsumat, In Nomine + Patris &c.*

Q. *Quid faciendum, Parocho cum illis, qui proponunt in Confessione varias sibi revelationes factas, aut in extases se raptas,*

R. Nec talibus facile Credendum, neq; statim applaudit sacerdos tali Penitenti laudando illum, aut miretur quasi sanctum; quinimo moderate increpet, tentando illum, num aliqua in illo simulatio sit, aut superbia.

Bene advertat sacerdos 1mo. An materia revelata nihil contineat Contra Fidem. 2do. An talis penitens sit vitæ verè devotæ, humilis, & abnegans se ipsum. 3tio. An supra suum statum pusillanimitatis revelat difficillia. 4to. An non sit nimis Melancholicus. 5to. An revelata tendant ad Maiorem Dei gloriam. *Plura scienda suppeditabunt libri Mystici. Sciendum autem est,* quod plures morbi sunt, qui habent quandam similitudinem cum extasi naturali, ut sunt: *Catalepsis*, quæ homo destituitur omni sensu. *Cares*, qui est somnus profundissimus. *Suffocatio Uteri*, est morbus feminis familiaris, qui si magnus? mulieres tanquam mortuæ apparent, transacto autem, proxime audita referunt.

Q. *Quid observandum Parocho cum Captivis ad Mortem?*

R. 1mo. Impnimis sacerdos ingressus carcerem debet sibi Conciliare amorem & Confidentiam Rei, 2do. Excitet Reum ad virtutem Penitentiae, Patientiae & Resignationis in voluntatem Dei. 3tio. Ordinarie non inducatur Reus ad Confessionem Sacramentalem faciendam, donec prius iudicialiter Crimina sua sit Confessus; nisi sit graviter infirmus, vel aliud immineat periculum.

Q.

Q. Si Confessarius resciverit ex sacramentali Confessione Reum esse innocentem, sed vi tormentorum, vel falsis testibus esse Convictum? R. Non propterea adeundus est Judex sed hanc rem Deo Commendet. Quia Judex ex una parte, nil ad persuasionem faceret, cum ipse iudicaverit secundum allegata & probata; ex altera parte daretur occasio aliis etiam nocentibus sua crimina in Confessione reticendi. 4^{to}. Non exprobet Reo Crimina, nisi quando ad Forum Conscientiæ necesse fuerit. Adhortandus est ad Confessionem generalem. In die fatali rursus Confiteatur. 5^{to}. In via sacerdos post reum ibit, cavebit, ne reum iubeat citius ire. Non detur reo nimium vini bibere, post mortem anima Circumstantibus recommendetur, & fiat exhortatio (si eo loci fieri solebat in Casibus similibus) ut a vitiis alii abstineant, Monendi Parentes de bona educatione liberorum &c. &c.

Q. Quæ Cautela circa Confessionem damnatorum ad mortem adhiberi debent a Confessario? R. 1^{mo}. ut si penitens Confiteatur, se aliquot Crimina, etiam semiplena probata, negasse, non importune urgeat ad illa adhuc coram Iudice confitenda. Les: Fili: &c. 2^{do}. Ut neq; fugam svadeat, nec ad eandem ullo modo per oblationem instrumentorum, aut pecuniæ cooperetur; quia & si per se omnes, qui non sunt Ministri Iustitiæ, cooperari posse ad talem fugam, armaq; ad effringendos Carceres offerre Vasques, Less: doceant, ut tamen Confessarius id faciat, non expedit, quia posset sibi, totiq; Clero grandem aversionem Iudicum Creare, efficereq; ut deinceps tam libere non permitterentur sacerdotes agere cum reis. Eleemosinam posset dare pro necessitatibus rei. 3^{to}. Ut, si forte reus in externo Foro iam convictus, ideoq; ad mortem etiam damnatus, constanter adhuc crimen neget, atq; etiam in ipsa sacramentali Confessione innocentem se esse dicat, eidem absolutionem quidem impertiat, (cum in Foro interno magis reo quam omnibus aliis sit Credendum.) interea tamen moneatur de obligatione illud fatendi, si illud revera Comissauerit, & salutis suæ prospectum velit. 4^{to}. Indictio im-



immediate Casu, & aliis, non recipiat intē Patrocinium supplicii remittendi, quia sic Reum non posset tam commode disponere ad officium suum faciendum, utpote qui semper spem haberet vitæ a Confessario obtinendæ, & si spe cadat, animum ab eo penitus abalienaturus esset. 5to. Ut nullo modo ipsemet Confessarius sententiam mortis Reo indicet, sed dicat suum officium esse, ad mortem pie, fortiterq; obeundam Reum disponere.

Q. Si Reus ad mortem damnatus (vel alius quispiam v.g. infirmus morti proximus) ex pertinacia, aut desperatione confiteri nolit? R. Imo. Confessarius se ad preces Conferat, & maxime ad SS. Missæ sacrificium, ubi dum SS. Hostiam in manu habebit, illis Esteris Verbis salvatorem suum & Rei alloqui poterit: *Si inveni, o Domine gratiam in oculis Tuis, & si placet Tibi, dona mihi hanc animam, pro qua rogo, &c.* Eundem in finem etiam aliorum piorum hominum preces implorare poterit. 2do. Maximam, quam potest charitatem, tum per blanda Colloquia, tum per opera misericordiæ v.g. cibi, aut potus exhibeat. 3to. Offerat aliqua Sacrificia pro Animabus Purgatorii, constat enim hoc medium sæpius non parum efficax fuisse ad felicem negotii huius successum impetrandum. 4to. Narret interdum adstantibus historias quasdam, vel de magnitudine gaudiorum Cælestium, vel tormentorum infernalium. Interdum proderit etiam historiam aliquam trahicam impænitentis hominis, & turpiter a diabolo Contra promissionem derelicti narrare; aut etiam alterius Cuiusdam in ipso mortis articulo resipiscentis, & cum magno spectatorum gaudio & Commendatione morientis. 5to. Si tempus fatalis diei advenerit, suaviter interroget, an non meliora Consilia Conceperit? adesse iam paulatim momentum, a quo pendeat, felix aut infelix aternitas. Roget per vulnera, & sanguinem Christi, ne salutem suam negligat. Imo interdum expediret etiam in genua provolvi, atq; ad idem faciendum adstantes hortari. 6to. Si lictores veniant ad illum abducendum, indreet nunc eum vere

☼)(☼)(☼)(☼)(☼)

iter æternitatis ingredi. Alloquatur Coram Reo Christum Crucifixum, quem in manibus habet, rogetq; ne permittat perire hanc animam suo sanguine redemptam; aliaq; plura in hunc finem apta proferat. 7mo. In egressu, si nolit orare Reus, non urgeat eum, sed potius cum Sociis lingvâ vernaculâ preces fundat pro eo ad Deum, & non nunquam svaviter quærat: an non refocillatione aliqua indigeat. 8vo. Ubi ad locum supplicii deventum fuerit, iubeat omnes adstantes genuflectere, & pro Reo preces fundere. Quod si nihil his omnibus effecerit? aliqui putant ad terrorem & exemplum adstantium ei, dum ictum fatalem excepturus est, minaci vultu dicendum: *Ergo abi maledicte in ignem æternum, qui paratus est tibi &c.* Ego tamen potius ingeminanda adhuc pia suspiria Contritionis iudicarem, ut vel in Ultimo articulo non desertus forte respiscat. *His mediis t̄ aliis similibus uti potest Curatus in Convertendis obstinatis Hæreticis.*

Processiones.

† In Dominica Palmarum.

Processio dum fit in Dominica Palmarum, hæc tradenda memoriæ & observanda, cum Cantores intraverint ad Ecclesiam, Subdiaconus vel quisquis alius deferens Imaginem Crucifixi vertit eam ad Celebrantem. dum Cantatur *Gloria Laus*, sed postea dum percutitur Porta, Conversa non amplius ad Celebrantem teneatur sed ad Portam. Percutit autem Portam semel in ima Parte, 'cum ima parte hastilis, ita modeste, ut illam tantum tangat sine strepitu, quæ Porta statim aperiri debet. *Cærem: Ord: Rom:* Processio hæc si non potest fieri extra Ecclesiam, fiat intra eandem, & quod ante portam præstandum erat, fiat in vestibulo, ante ingressum Capellæ Maioris. *Ibidem.*

Hodie in solempni Missa & aliis diebus in hac S. Hebdomada, Celebrans legendo Passionem & Ministri sacri tenent manu sinistra
Palmas,



Palmas, Lecta vero Passione conversi ad Cantores tenent eas dextrâ, Chorus etiam (exceptis Cantoribus, qui Passionem Cantat) tenent eas ad Evangelium tantum. In Missis privatis in Dominica Palmarum, & aliis sequentibus dum legitur Passio in Missa, non debet sacerdos tenere Palmam, seu arundinem in manu, quia Ihuus, nullum habetur fundamentum in Rubricis Missalis & Ritualis. NB. Genuflexio seu pausa (per unum Circiter Peter Noster) a Celebrante facienda in Passione ad illa verba: *Emisit Spiritum*, debet fieri in eodem loco ad librum in quo legitur Passio.

Feria 5. in Cæna Domini.

Processio cum SSmo Sacramento.

Celebrans Completâ Missâ, deponit Casulam & manipulum, quem etiam deponunt Ministri) & albo Pluviali induitur, & incensato (ut est moris) SSmo Sacramento, illum ante oculos elevatum tenens, ad Populum se Convertit, & inchoato Hymno: *Pange lingua gloriosi* &c. per gradus descendit, non tamen fiat Processio extra Ecclesiam, neq; in sequenti Feria ita S. R. C. decrevit. 6. Aug: 1591. Anno.

Ubi SSimum Sacramentum reconditum & Clausum, Clavis nullo Laico sæculari quantum vis Nobili debet dari, ex Decreto S. R. C. 30. Januarii 1670. Sed ei potius, qui Celebraturus sit sequenti die, aut Caremoniario.

Feria 6. in Parasceve.

Adoratio & osculum Crucifixi.

Tam celebrans quam Ministri sacri ac reliquus Clerus, de positâ Calceamentis, Capite in clinato interram super manus iunctas, accedendo ad osculum Crucis, imprimis Celebrans solus, postea Ministri Diaconus in stola, Subdiaconus in albis, uterq; sine manipulo:

✿✿✿✿✿

177

pulo: deinde Prælati, inter m. seniores de Clero, bini & bini, adorationem peragere debent, ter utroq; genuflexendo semel remotius a Cruce, altera vice propinquius, tertia vice prope ipsam Crucem, inter quamlibet genuflexionem secreto dicendo: *Adoramus Te Christe & benedicimus Tibi, quia per Sanctam Crucem Tuam redemisti mundum,* quibus prolatis tertia vice genuflexi, non os, vel latus, vel aliud membrum (& ob reverentiam omnino ab oris osculo abstinendum est) sed tantum pedes, humilitatis & reverentia Causa, cum omni devotione osculari debent. Quæ omnia & reliqua populus servabit præterquam quod Calceamenta non deponet.

Processio cum SSmo Sacramento.

Processio hæc cum SSmo Sacramento dum fit post Adorationem SSmi Crucifixi, velum pro humeris Celebrantis, & illud aliud quo operitur Calix sive Pyxis cum SSmo Sacramento, album esse debet non nigrum, & hæc Processio debet esse cum albo Baldachino, in Pleneta nigra, quæ nisi hic assumitur ad hanc Processionem, quia reliquæ omnes Processiones in Pluviali debent esse. Finito hoc Officio ac Cæremoniis, relicta super Altari Pyxide velo albo tecta, Cum SSmo Sacramento ad sepulchrum paratum deportando, recedenteq; Celebrante cum ministris ad scamnum, & deponente planetam & manipulum, dicuntur Vesperæ in Choro stando sine Cantu, quibus finitis, in nigro Pluviali, adhibito albo velo Baldachino, autem saltem Umbella ferita cum incenso, ac Luminibus, de more ordinatur Processio SSmi Sacramenti, Celebrante incipiente; Respons: *Recessit Pastor noster &c.* Deposito SSmo Sacramento in sepulchro & incensato, Celebrans cum Ministris aliquantulum orat, & postea in silentio recedit ad sacristiam. Cærem: Ord: Rom:

1^{mo}. Hic notatur quod in hoc Officio sive Cæremoniis præmissis ante Vesperas, dum in illis thurificantur oblata, post thurificationem eorum, non est iterum thurificandum SSmum Sacramentum, ob Cu-



ius tamen presentiam non est omittenda. Crucis thurificatio, sed Crux & altare thurificanda sunt, eo prorsus modo, quo fit in aliis Missis, debitis genuflexionibus transeundo ante SSmum Sacramentum S. R. C. 5. Jul: 1698.

2do. SSmum Sacramentum dum deferretur in Processione, non tantum tunc deportari super illud Baldachinū, sed etiā dum transfertur in ostensorio, sive in Pyxide ab altari uno ad aliud, adhiberi debet, vel umbella serica albi Coloris, ne SSmum Sacramentum, absq; honoris tegmine & per breve quidē spatium deferatur. Ita Merati.

Non licet in Ecclesiis in quibus non asservatur SSmum Sacramentum Celebratio Missæ in Feria V. Cænæ Domini nec eiusdem SS. Sacramenti asservatio in sepulchro S. R. C. 14. Junii 1656.

Processio in Festo S. Marci fit Convenientius, quomodo?

In Festo S. Marci vel respective in Feriis Rogationum, si fiat de Officio duplici, vel semiduplici, in locis ubi tantum una Missa cantatur, Convenientius est Processionem facere post Nonam, inde cantare Missam Rogationum S. R. C. 5. Maij 1736

Processio in Festo Marci si incidat in ipsam Paschæ Resurrectionis diem, transferenda est ad 3tiam diem Paschæ. Ex Decreto S. Congr: 25. 7bris 1734. Ex opor: Bened: XIV. Inst: Eccl: 28. § 3.

Processiones prius fieri debent dein Missa solemniter Cantanda. Ex Rubr: Miss: Rom: Inst: Eccl: 68. § 12. nisi tamen aliter ob gravem Causam Episcopo vel Clero videatur. Ibid:

Ad Processiones solennes cogi non possunt Clerici nullum Beneficium vel Officium obtinentes, sicut nec simplices Presbyteri, Beneficium vero etiam non Residentiale obtinentes utiq; possunt. Ita Censuit S. Congr: cuius Decreti occasione ponderatur, nihil decerni de Clericis non beneficiatis, sed alicuius Ecclesiæ servitio addictis, Inst: Eccl: 31. § 2.

Processiones nequeunt instituere Regulares, nisi intra, vel circum Ecclesias suas, nec Confraternitates, nisi intra Oratorium suum. Si
vero



vero velint per urbem Accedere, utiq; debent Parochis repetitive eorum locorum aliquod Officii exhibere Inst: Eccl: 105. § 51. sufficit tamen Episcopi Licentia, etiam Parocho reclamante, ut a S. R. C. decisum est Ibid: § 52. Ex ops Bened: XIV.

Processiones dum fiunt cum SSmo Sacramento in Dominicis per annum in quibus præscriptæ sunt stationes, pro tunc statio Dominicalis omitti debet.

Processio cum SSmo Sacramento, sive absq; eo semper debet esse in Pluviali, & non in Casula, & ante Missam solemnem, vel post Missam, non vero intra Missam post Concionem.

Concio autem dum est Expositum publice SSimum Sacramentum, capite non tecto fieri debet, non obstante quacunq; Contraria consuetudine, & abusus omnino est tollendus. S. R. C. 16. Febr: 1630. quod intelligendum est, si non sit SSimum tunc obvelatum.

Dum fit: Expositio SSmi Sacramenti ratione solemnitatis ad Populum in Dominicis Privilegiatis, vel aliis Festis in Altari Maiori, ubi est Expositum publice SSimum, si Celebratur Missa diei, debet Celebrari cum paramentis Festo seu officio convenientibus, scilicet non est adhibendus Color albus ut competens solennitati ratione Expositionis, sed violaceus. S.R.C. 19. Januarii 1752.

Quando Missa finitâ coram Exposito SSmo Sacramento facienda est Processio cum Eodem SSmo. tunc adhibendum est pluviale Coloris Missæ correspondentis. Velum tamen Humerale semper debet esse Coloris albi, sicut etiam Baldachinum, & Pallium Altaris seu antependium, ubi fit Expositio. Ita Merati Par: 2. Tit: 14. N. 3. Idem servandum est si fiat Processio ante Missam.

De Processionibus cum SSmo Sacramento statuit Synodus Provincialis 1634. 13. Xbris Varsaviæ Celebrata.

Inhibet Synodus ne in Ecclesiis quibuscunq; circa Processiones cum venerabili Sacramento, aut alias adhibeantur tympana, aut tubarum Clangores, qui magis Castris quam Ecclesiæ devotioni ac-

comodati videntur. Item explorationes tormentorum bellicorum in
Festis circa Octavas Festorum, nullo fructu sed emulationis Causa
fieri solitas, excepto tamen Festo Resurrectionis Domini iuxta lau-
dabilem Locorum Consuetudinem.

Processio in Festo SSmi Corporis Christi.

Processio dum fit, debet deferri SSimum Sacramentum in illa ab-
eo qui Missam Celebravit, & idem in Processione est servandum quae
fit in die Dominica infra octavam SSmi Corporis Christi, non ve-
ro deferendum est, a Primo de Capitulo qui non Celebravit. S.R.C.
23, Mart: 1799.

Prosa: Ecce Panis Angelorum.

Intra Octavam SSmi Corporis Christi sequentia seu Prosa: *Ecce
Panis Angelorum* tantum tunc Canitur in Missa, quando est de
Festo SSmi Corporis Christi. Hinc in Dominica & Festis Dupli-
cibus tunc occurrentibus non debet Cani.

Etiā & alia Prosa de SSmo Nōmine Jesu in Missa Eiusdem Fe-
sti quae reperitur in Missalis vetustioribus est prohibita a S.R.C.
1736. & tantum PP. Minoribus S. Francisci dici est concessa.

Anni sunt elapsi circiter 40. quando fuit annotatum in Diace-
siana Rubricella, quod semper quādo cūq; solemnes vespere &
Processiones cum SSmo Sacramento sacerdos obit, ob maiorem de-
centiam & Reverentiam, ac ut expressius Christum Dominum tem-
pore Passionis indutum veste Alba representet, nequit assumere
superpellicium vel Rochetam, sed albam & super illam Pluviale, ut
a multis a prae monitione illius Annotati hucusq; in vivis existentibus
sedulo observatur, & ut videri potest quod sit Cum maiori reve-
rentia Divinissimi sacramenti, has solemnes vespere & Processionem
peragere, ideoq; ab hinc ab omnibus observandum, non tantum a
solis Celebrantibus vespere solemnes, in quibuscunq; Festivitatibus
sed.



sed etiam ab Assistentibus Processioni in Festo SSmi Corporis Christi. Nam quis non attendat quod Non mediocris indecentia Casulam vel Dalmaticam super Rochetam non super Albam imponere, ac in Curto Apparatu Publicis Divinis Officiis ministrare? ideoq; si alicubi huic antiquæ Ordinationi Contrarius abusus in praxi fuerit, omnino est tollendus, tanquam indecens & impolitus. Est pro exemplo p. m. Venceslaus Hieronymus Comes de Boguslawice SIERA-KOWSKI Archi Episcopus Metropolitanus Leopoliensis, Vir Apostolicus, Zelozissimus, qui sub tempus Processionis Solemnissimæ in Festo SSmi Corporis Christi, non tantum ad hanc Processionem adigit solos Canonicos, ut sumant Casulam super Albam non super Rochetas, sed etiam Episcopos Suffraganeos qui tunc aderant Commovit, quod ornati apparamentis Episcopalis Dignitatis super Albam, huic Processioni assisterunt. Vid: superius in notatu 10. quomodo explicatur Alba folio 143.

Processio transiens penes Altare in quo fit Missa.

In Processionibus Candelarum, Palmarum, & similium, quæ fiunt per Ecclesias sine SSmo Sacramento, non pulsanda Campanula ad Elevationem SSmæ Hostiæ in Privata Missa: quod si pulsatur & advertatur Elevatio, tunc flectendum est utroq; genua transeuntibus Altare ubi Missa Celebratur, & deposito SSmo Sacramento in elevatione Calicis continetur Processio. S. R. C. 1. Martij 1684.

Notatum 122.

Regulares.

Regulares non possunt uti Diacesano Calendario, Tenentur tamen ad recitationem Officii Patroni Principalis Loci ac Tutelaris Ecclesiæ Cathedralis, sed ad eorundem octavas Celebrandas non tenentur. S. R. C. 29. Marti 1683, apud Merat. in Judice Tom. N. 135.

Regu



Regulares etiam exempti nequeunt exponere SS. Sacramentum Eucharistiæ sine velamine in suis Ecclesiis, nisi ex Causa publica, ac ab Ordinario approbata. Fas est tamen illis ex causa etiam privata Sacramentum velatum exponere in aperto Tabernaculo, dummodo tamen ab illo non extrahatur, ita decrevit S. R. C. Ex operi Bened: XIV. De syn: Diæc: Lib: 7. C. 41. § 4. Lib: 9. C. 15. § 4. Nov: Edit:

Generatim vero ius est Episcopis cogere Regulares parere sibi circa ea, quæ ad maiorem Cultum huius ineffabilis Mysterii & Celebrationis Missæ præcipienda Consueverint. Quod ex Decreto Con: Trident: Ses: 22. de observandis, & evitandis in Celebratione Missæ eruitur. Ibid: § 5.

Regulares debent parere Episcopo, præcipue ne in eorum Ecclesia exponatur Imago insolita, aut nova Reliquia ab ipso non approbata, & inobedientes possunt etiam Censuris Cogi: S. R. C. 5. Julii 1700. De Synod: Diæc: Lib: 7. C. 41. § 5.

Regulares ab Episcopo approbati possunt acciri ad domos sæcularium ægotantium eorum Confessiones audituri, non petita a Parochis, ægotantium licentia, sed de audita illorum ægotantium Confessione, debent relinquere Syngrapham, quæ Parochus cercioretur. De Syn: Diæc: Lib: 7. C. 42. § 8.

Regularibus Prælati non licet Monasteria Monialium sibi subiectarum ingredi, nisi semel in Anno Causa Visitationis, si autem urgeat necessitas ut sæpius ingrediantur, non possunt nisi in præsentia Episcopi Diæcesani, aut alterius Ecclesiastici ab ipso Deputati. Ita in Const: Felici 156. Alexandri VII. De Syn: Diæc: Lib: 7. C. 41. § 6. Lib: 9. C. 15. § 6. Nov: Edit:

Regularibus vetitum est moniales alloqui etiam sibi subiectas sine licentia expressa non solum superioris Regularis, sed Episcopi, ne vel semel quidem per spatium quadrantis horæ cum dimidio, ne vel pariter occasione Concionis ad moniales illas habitæ, ne vel tandem ex Causa quantocunq; honesta & pia Ibid: § 7.

Regulares



Regulares non possunt non Consulto, & non approbante Episcopo audire Confessiones Monialium sui Ordinis etiam exemptarum, ex vi Bullæ XVIII. Benedicti XIV.

Regulares agrorum ungentes, minime a Parocho petita venia, præter gravis Culpæ reatum in Excommunicationem incidunt, Apostolicæ Sedi reservatam. In Clementina I. de Privilegiis, & Benedictus XIV.

Regulares requisiti ab agrorum Dominis an possint absq; licentia Parochi benedicere Agros? Et an in huiusmodi functionibus peragendis uti possint stolâ absq; licentia Parochi? R. S. Congr. Card: ad utrumq; negative. Anno 1688. 28. Aug: Jta Morac: p. 2. Form: Tit: 13.

Reliquiæ SS.

In eo Altari in quo est expositum SSmum Sacramentum non debent Collocari Reliquiæ Sanctorum S. R. C. 2. 7bris 1741.

Reliquiæ Sanctorum dum exponuntur ultra Lampadem, Continuo ardeant duo saltem lumina, alias non exponantur. S. R. C. 22. Januar: 1701.

Notatum 13..

Sacerdoti Memoriale.

Verbum ad te sacerdos Altissimi, Verbum ad Te; qui adcrectas Divinissimum illud *Verbum*, & de Pane *Verbo* Carnem Christi efficis. Verbum ad te! & quod Verbum? quæ vox?

Audi.

Loquitur in te Dominus: *Ego elegi te, ut eas, & fructum asferas, & fructus tuus maneat.* Joan: 15. *Sanctus sis quoniam ego Sanctus sum:* Levit 12. *Intellige.*

Clericum (quo nomine sacerdotem vocari) in sortem Dei & hereditatem Dei vocatum, esse personam a Curis & negotiis secularibus



bus abstractam, & Divino servitio Auctoritate Ecclesiastica specia-
liter deputatam. Itaq, qui Ecclesiastico Ordini adscripti, & ad
sanctioris vitæ genus electi, aliis, in vita salutis Actuum suorum
claritate debent præluere.

Animadvertite.

*Nemo mittens manum suam ad aratrum & respiciens retro,
aptus est Regno Dei, Lucæ 9. Unde. 11 v. 07.*

Cogita.

*Multi Sacerdotum Domini abierunt retro, & cum Domino non am-
bulant Joan: 6. Tufirmus.*

Esto.

*In via Domini, & veritate sensus tui, & Scientia, & prosequa-
tur te Verbum pacis, & iustitiæ. Nete mere quid loquaris. Eccl: 5.*

Scias.

*Ambulans in via immaculata, hic Domino ministrat. Psal: 100.
sacerdotes sine macula, voluntatem habentes in lege Domini
1. Machab: 4. Tu.*

Considera.

*Quam arduum munus suscepisti regere animas, & multorum
servire moribus S. Bernard: Ministeriū tuum imple, sobrius esto 2.
ad Timot: 4.*

Præpara.

*Anse orationem animam tuam, & noli esse quasi homo, qui
tentat Deum. Ecc: 18. Non est speciosa laus in ore peccatoris.
Eccl: 15.*

Evellus.

*Prudenter pravæ opinioniones de se Conceptas: Si te ipsum non do-
ceas, alium docere non potes S. Iud: sed Cur illa tempora, quibus
ab Ecclesia vacas, lectioni non impendas? S. Ambr:*

Am.a.

*Scientiam Divinarum scripturarum, & vitia Carnis non ama-
bis. S. Hieron: Non Confundant sermonem tuum opera tua, ne
cum in Ecclesia verba vitæ æternæ loqueris, tacitus quilibet
respondeat: cur ergo hæc quæ dicis, ipse non facis? S. Hieron:*

Mirare.

Non



Non progredi, est regredi scito: non movetur anima pedibus, sed affectibus. Czyniemy (mowi Augustyn S.) tak wiele Krokow dla zbliżenia się do Boga, iak wiele wzbudzamy w sobie ku niebu afektow, tak dusza Kochająca Boga, z pilnością nieustannie podnosi się ku Bogu, że ieden Akt miłości Boskiej, pomaga icy do czynienia drugiego Aktu następującego, zwiększą czystością i doskonałością?

Contemplare.

Quantum est donum Castitatis, 1

Quod Confert Deus pietatis,

Divina res est Castitas

Divina sunt premia,

Quae Continenti dat Deus.

Libr: Colloqu: PP. 28. 9bris.

Figitur.

Omni Custodia serva Cor tuum, quia ex ipso vita procedit
 Prov: 4. *Est vita secura ubi Conscientia pura* S. Bern: Kto pokus niechce mieć, ten w niebie niechce bydź, bo tam niebędzie Koronowany tylko ten, który się mężnie z pokusami potykaiąc zwycięży. O Święta Czystości iaka zacna jesteś! ale cię głupi nieznają. B. Egidius S. Francisci Socius.

Attende.

Redi diligunt te. Cant: i.

Prostota y pokora, Serca Czystość, Intencyi oraz y akcyi nieszu-ka, y nie kocha tylko samego Boga, y dla Boga samego. Serce Boskie bydź niemoże twoim, ieżeli serce twoie nie będzie Boskim: *Quam bonus est Deus his qui recto sunt Corde* Psal: 72. Idosyć iest natym do obowiazania Cię, abyś Kochał Boga z temi, ktorzy są prostego serca: *Qui charitatem non habet, omnibus deficit.* S. Dion: Carthus:

Procede.

Ne retrocede. Currebas bene, quis te impedivit, & quare tu quotidie enarras, quia mandatorum Dei viam Cucurristi, nisi forte quia
 Z
 velociter



velociter Curris. Sic curre ut Comprehandas, sic Curre non quasi in incertū, sic pugna pugna, non quasi aerem verberans, *Sed castiga Corpus tuum, & in servitutem redigas, ne forte cum aliis predicaveris, ipse reprobus efficiaris.* 1. ad Cor: 9. *In omnibus te ipsum præbe exemplum bonorum operum* 1. ad Timot: 3. *Ipse intuitus sacerdotis, convertat populum ad Deum.* S. Franciscus Sales: *Scribe.*

Hæc in tabulis Cordis Carneis, & pone ante oculos tuos magna ista nomina: *Naygłębsza pokora, doskonała miłość.*

Anielska Czystość, Gorąca modlitwa
Gdy cię myśli nieczyste, y pyszne nagabać poczną, mow do kuficiela: idzmy do strofuiącego, obroć tedy oczy na te imiona *Czytaj: naygłębsza Pokoro, ia głębokiey nie mam, wiem że żadney łaski u Pana otrzymać niemogę bez pokory, aia ieszcze wna pierwszym stopniu iey, niestanołem. Doskonała Miłości* Miłość mam mam wprawdzie, ale iak niedoskonała! imie tylko Miłości. *Anielska Czystości!* bynaymniey, bo łzpetne Często myśli miewam, y owszem wzruszenia nieporządne Czuię.

Modlitwo gorąca! Nie! bo Często na niey zteknością zoltaię, y w ten Czas oczym inszym myślę! a iakąż Cząstkę będzie we mnie miał stworca moy? *Job: 30.*

Hæc meditare.

In his esto, ut profectus tuus manifestus sit omnibus. Atende tibi, & doctrine, insta in his. Hæc enim faciens, & te ipsum salvum facies, & eos, qui te audiunt 1. ad Timot: 4. *Modestia tua nota sit omnibus, Dominus enim prope est.* ad Philip: 4.

Gusta & vide.

Quam magna est multitudo dulcedinis Domini, quam abscondit timentibus se. Psal: 30. *Gdy chcesz isć do Boga; zaraz przychodzi Bog do Ciebie, gdy o Bogu myslisz: iest ci przytomnym, gdy go pragniesz napelnia cię, gdy się modlisz: mowi w tobie, y iak ci czuć wonność Boitwa swego, Gdy Boga kachasz: ofiagasz*
go,

187

☉)☉)☉)☉)☉)

go, tak wszystko stałci się wszystkim. *O quam magna est multitudi-
do dulcedinis Domini.*

E r g o.

*In sanctitate & iustitia coram Deo in omnibus diebus tuis
Quæ verba quotidie pronuntias, putasne intelligis, quæ legis?
Quod itaq; Verbo dicis, opere impleas.*

Sequere.

*Qui hanc regulam secuti fuerint, pax super illos, Gratia Do-
mini Nostri JESU Christi, cum Spiritu Vestro, Fratres Amen.*

*Sacerdotes Ecclesiæ suæ alloquitur Summus
Sacerdos Christus Dominus,*

Piscatores hominum sacerdotes mei,
Præcones veridici, lucernæ diei.
Charitatis radio fulgentes, & spei
Auribus percipite verba oris mei.
Qui in sanctuario mihi deservitis,
Cavete ne steriles & inanes sitis.
Sed fructum afferatis, si me diligitis,
Et mecum perpetuo vivere velitis
Vos estis Catholicæ Legis Protectores.
Sal terræ, lux hominum, ovium Pastores,
Muri domus Israel, morum Correctores,
Vigiles Ecclesiæ, Gentium Doctores.
Si legis Protectio cadat, lex labetur,
Si sal evanuerit, in quo salietur?
Nisi lux appareat vita nescietur,
Et ni Pastor vigilet, ovile frangetur,
Vos capistis vineam meam procurare.
Hanc doctrinæ rivulis debetis rigare.
Spinās atq; tribulos prorsus extirpare,



Ut radices Fidei possint germinare.

Vos estis in area boves trituranter,
Prudenter a paleis, grana separantes.
Vos habent, pro speculo legem ignorantes.
Populi qui fragiles sunt, & inconstantes.

Quidquid vident Laici vobis displicere,
Dicent procul dubio sibi non licere,
Et quidquid vos opere vident adimplere,
Credunt esse licitum, & Culpâ carere.

Cum Pastores ovium sitis Constituti,
Non estote desides sicut canes muti,
Vobis non deficiant latratus acuti,
Lupus rapax invidet ovium salutem.

Gratia spiritali nolite privare,
Oves sibi Commissas, neq; defraudare,
Sed omnibus diebus pro illis litare,
Pro salute Populi Deum exorare.

Grex Fidelis triplici Cibo sustinetur,
Meo sacro Corpore, quo quidem augetur,
Sermonis Compendio quod diserte detur,
Ciboq; Corporeo, ne periclitetur.

Ovibus tenemini vestris prædicare,
Sed quid? qualiter? ubi? quando? atq; quare?
Debetis sollicite præconsiderare,
Ne quis in Officio dicat vos errare?

Spectat ad Officium Vestrae dignitatis,
Omnibus petentibus mea dare gratis.
Nec Cuiusquam hominum munera pendatis,
Ne cum Giezi pariter lepram incurratis.

Gratis Eucharistiam plebi ministrare,
Gratis & absolvite, gratis baptisate,
Vobis data Cælitus, cuncta gratis date,

Oviumq;



Affiduus in oratione, humilis in Congregatione,
Purus in Conscientia.

Patiens in adversitate, Constans in Prosperitate,
Virilis in Contritione.

Dives in virtutibus, Expeditus in Actibus
Sapiens in sermone, Verax in Prædicatione.

De Contemptu mundi

S. Bernardi Versus.

Si mihi sint vires & prædia magna	-	-	-	Quid inde?
Auri sint species, argenti Massa,	-	-	-	Quid inde?
Simihi sint nati de Regis stirpe	-	-	-	Quid inde?
Longus fervorum mihi serviat ordo	-	-	-	Quid inde?
Si doceam locios in qualibet arte	-	-	-	Quid inde?
Et rota fortunæ me extollat ad astra	-	-	-	Quid inde?
Si felix annis regnavero mille	-	-	-	Quid inde?

Jamcito prætereunt hæc omnia quod nihil inde

Serviat ergo Deo omnis homo, quia fit satis inde.

Sacerdos sacerdoti celebranti assistendo, non debet assumere sacerdotalem habitum qualis est stola, nisi in Prima Missa scilicet in Primitiis. Merat: P. 4. tit: 12. Pag: 31.

Sacerdotes exteri confluentes ad Ecclesias etiam Regularium & Celebrantes de sanctis etiam Ordinis, quando Festum Celebratur cum solemnitate & Concursu Populi, debent se in Missis Conformare cum sacerdotibus illius Ecclesie etiam Regularibus quo ad Credo, & numerum Orationum more duplicium (idest non possunt dicere orationes plures in Missa quam quot in illis Ecclesiis dicuntur.) S. R. C. II. Jun: 1701.

Sacerdos secularis vel Regularis habens Officium duplex, quin & si duplex 1^æ Classis v 2^{dæ} Classis Celebrans ex devotione in Ecclesia, ubi Celebratur Festum solenne, debet Missam Celebrando Conformare se illi Ecclesie ubi Celebrat, etiam quo ad solemnitatem & Colorem apparamentorum S. R. C. 29. Junij 1752.

Sacerdotes

☼)☼)☼)☼)☼)

Sacerdotes sæculares in Ecclesiis Regularium illorum Missam legere vetantur, sed utendum est illis Romano Missali, ita tamen ut possint de sancto, de quo Regulares illi agunt Officium Missam recitare, eam desumendo ex Communi Missali Romani, ut pro Capellanis, & Confessariis monialium decrevit S. R. C. Clemente XI. Decretum approbante. De Sacr: Mis: Lib: 3. Cap: 23. § 1, Et Inst: Eccl: 34. § 20.

Sacerdotes sæculares vel alterius Ordinis, licet recitent officium semiduplex, vel de Feria, non possunt in Ecclesia Regularium vel Monialium, in quo fit Officium de Præcepto, vel sancto Ordinis Celebrare Missam de Requiem, & tenentur se Conformare in Colore, si color sit albus de Confessore, non potest fieri in Rubro de Martyre, & si ibi in Festo Ordinis duplici de præcepto nulla sit solemnitas S. R. C. 11. Febr: 1702. & 7. Maij 1746.

Sacerdos sæcularis vel Regularis habens Officium duplex, etiam duplex 1^{me} Classis vel 2^{de} Classis, celebrans in Ecclesia aliena ex obligatione, in sepultura solemnè alicuius Cadaveris, vel Exequiis solemnibus, debet se Conformare illi Ecclesie Celebrando Missam de Requiem S. R. C. 29. Junij 1752. Quæ Decreta cum posteriora sint, derogant quibuscunq; aliis anterioribus in hacce Materia Ita Caval: Anno 1757. apud: Fer: Tom: 8.

Sacerdotibus Latini Ritus in Russia Polona degentibus, tam presentibus quam futuris conceditur, ut deficientibus Tabulis lapideis Consecratis, Missam Celebrant super anticimensis Ruthenorum Unitorum, Ritu tamen Latino sacrum agere illis iniunctum est. sunt Antimensia linteï quidam Episcopali benedictione Consecrata, in quorum Angulis Sanctorum Reliquiæ reconditæ sunt. Imposito nobis. Bull: Tom: III. Const: 46.

Sacerdoti seculari Celebranti Missam, ministrare Regulares vetantur, & Contra.

Ex Synodo Provinciali Gnesnensi Varsaviæ Ao 1643. Celebrata.

Juter



Inter singularia & Propria tam Sæcularium quam Regularium Ecclesiarum decora, & ornamenta, etiam hoc numerari potest & debet, ut suis quisq; ministris Circa Officia Divina utatur, quare quemadmodum in Ecclesiis sæcularium sacrificanti solemniter sacerdoti sæculari Ministri non assistunt Regulares, ita in Ecclesia Regularium Cantanti Missam Regulari Ministri non audeant Clerici sæculares absq; Licentia Loci ordinarii vel Officialis, idq; sub pœna suspensionis ab exercitio Ordinum ipso facto incurrenda.


Sacerdos Missam Celebraturus, transiens Altare ubi sit Communio Populi, non debet permanere genuflexus, donec & quousq; terminetur Communio S. R. C. 15. 7bris. 1736.

Sacerdos Celebrans coram SSmo Sacramento Exposito (*hoc superius ubi notatur de Celebratione Missarum apponi debebatur, sed quoniam Casualiter est omissum, uti ad observandum necessarium hoc in loco annectitur*) ante Benedictionem Populi, prius osculato Altari, genuflexit Coram SSmo, Sacramento & surgens a Latere Evangelii dicit: *Benedicat vos &c.* & non perficit Circulum, nec accedit ad medium Altaris ut genuflectat, sed per eandem viam, qua Conversus est ad Populum revertitur ad Cornu Evangelii, ubi dicit *Dominus vobiscum &c.* signat Librum, aut Tabellam Evangelii, nullomodo Altare, Ita Gav: Lohner in Carem: & alii Rubricistæ.

Sepultura.

Q. *Ubi fideles sepeliri debent?* R. In Ecclesiis sibi circa Ecclesiam suam Parochialem, nisi alibi elegerint sepulturam.

Q. *Qui in loco S, prohibentur ab Ecclesia sepeliri?* R. Omnes, qui sine Baptismo fluminis & flaminis: Hæretici non tolerati & eorum fautores, Apostatae a fide, schismatici, publice excommunicati, aut nominatim interdicti, se ipsos ob desperationem vel iracundiam occidentes; nisi ante mortem, dederint signa Pœnitentiæ.


 tia. Item ignotus non sepeliatur, priusquam probabilia indicia non habeantur, quod fuerit Catholicus, et ut talis obierit. Deinde si quis occisus inveniatur, terræ prius non mandet Parochus, quam Magistratus de cæde facta fuerit certior factus. Item omnes qui in peccato mortali absq; pænitentia mortui Certo sciuntur. Et qui in loco Duelli obierunt.

Prædicti omnes solum tunc privantur sepultura Ecclesiastica, quando ante mortem pænitentiam non egerunt Can: 6. de Consec: ubi vero de Prædictis Casibus dubium occurrerit, Episcopus Consulatur.

Q. *Quam cito post mortem sepelienda sunt corpora?* R. Saltem post spatium 24. horarum.

Q. *Quo tempore?* R. Omnibus diebus etiam Dominicis, Festis, si id ratio exigat. Feria 6ta Magna, si sepeliantur, abstinendum est a pulsu Campanæ, qui tunc est prohibitus.

Q. *An Parochus potest differre sepulturam, vel retardare propter ius sepulture nondum solutum.* R. Nullo modo, cum nulla ratio patiatur, ac Christianæ pietatis repugnans videatur, ob pecuniarum interesse Cadavera insepulta remanere. S. Congr. Ep: & Reg: 17. 7bris 1717.

Q. *Corpora defunctorum quomodo ponenda sunt in feretro, dum in Ecclesiam deportantur?* R. Laicum, pedibus versus Altare maius: Presbyteri vero habent Caput versus Altare.

Q. *Quid est 4ta pars Funeralium?* R. Est quædam portio a Canonibus inducta, & approbata, Parocho pro sustentatione debita, ex iis quæ Regularibus obveniunt, ex quo in ipsorum Ecclesiis eligat quis sepulturam, & apud eos sepeliatur.

Quantum tamen ad solutionem huius portionis Canonica, non Concordant DD. in assignanda qvota. In quibusdam enim partibus debetur Parocho medietas, in aliis 3tia. & 4ta. secundum varia iura, & antiquas Consuetudines.

Q. *Quæ sunt observanda Circa sepulturas quando fiunt a-*
pu



pub Regulares? R. 1mo. non omnino Corpora in Ecclesia Regularium sepelienda deferri debent prius ad Parochialem Ecclesiam. S. R. C. 14. Mart: 1722.

2do. Parochi associantes funus ad Ecclesiam Regularium arceri non possunt ab ingressu Ecclesie illius cum Cruce & stola Benedictus XIII. Bull: *Pretiosus*.

3tio. Pro Cadaveribus apud Regulares sepeliendis non licet plus Parochis exigere, quam si in eorum Ecclesiis sepelirentur. S. C. Ep: & Reg: 18. Jan: 1672.

Q. *Quando Cadavera sepulta licite exhumari possunt?*

R. 1mo. Quando perpetue sepulturae non sunt adhuc tradita, sed tantum deposita in aliqua Ecclesia, vel Capella. 2do. Dum exigit Capellae renovatio. 3tio. Quando sepulta sunt contra voluntatem Testatoris Ex Decr: S. C. E. 31. 8bris 1640.

In aliis Casibus licite exhumari non possunt absq; Episcopi facultate, etiamsi Judex secularis pro recognitione Corporis petat illius exhumationem, eo quod magna suspitio existat de morte violenta defuncti S. R. Ep: 11. 7bris 1643. adduntur non nulla ex operibus Benedicti XIV. non esse levandum Cadaver e domo absq; praesentia, ac facultate Parochi Loci, ubi domus sita est, ex Lucana funerum Censuit S. R. Concili. Inst: Eccl: 105. § 25.

Regulares non possunt Cogi, ut associant pompam funebralem, cum Cadaver in eorum Ecclesia sepeliendum est, sed possunt ad ianuam Ecclesiae suae expectare. Ita ex decisione S. C. Ibid: § 38.

Cum e Rure transferendum est Cadaver in Civitatem, deforendum est in Catalecto, praecedente Cruce a Clero delata, & associantibus geminis sacerdotibus, altero Ecclesiae tumulantis, altero se tenente ex Parte Parochi illius loci ubi mors accidit. Ibid: § 46.

Pro transitu Processionis Funebris ex una Parochia in aliam, nulla est petenda licentia a Parocho illius Loci per quem transitus fieri debet, ut ex Bulla Leonis X. 22. & Decretis S. R. C. firmatur. Ibid § 49.



Pro Exequiis & sepultura cadaveris exigi nihil potest. ut ex sacris Canonibus firmum est. Inst: Eccl: 105. § 58. Verum si Consuetudo obtinuit, ut aliquid detur, quanquam circa hoc nulla sit actio Judiciaria, attamen recurri potest ad Officium Ordinarii, ut est in textu Cap: ad Audientiam. 24. de simonia. Jbid: § 58.

Cadavera non sunt sepelienda privatim sine lumine, Cruce Parocho, etiamsi id ordinasset defunctus, cum talis dispositio tanquam irrationabilis una cum Consuetudine, quæ alicubi innixa esse possit, sit reicienda Rot: Rom: 15. Julii 1699. & Bened: XIV. Tomi 2.

Stipendia Missarum.

Stipendia Missarum si quæ sunt accepta pro Curanda earum Celebratione, retineri non possunt, parte tantum eorumdem tradita sacerdoti, etiamsi parvula contineat Consuetam eleemosinam. Secus qui fecerit, si Laicus fuerit, incidit ipso facto in Excommunicationem Pontifici reservatam, si Clericus, vel sacerdos in suspensionem itidem reservatam Const: Quanta Cura. Bull: Tom: 1. Num: 22. & Inst: Eccl: 56. § 4.

Vetitum est accipere novas Missarum Eleemosinas iis, qui veteres habent satisfaciendas, dummodo ut legitur in Decreto Urbani VIII. *infra modicum tempus non possit omnibus satisfieri.* Modicum tempus definivit S. C. Concili esse unum Mensem. De Sacr Mis: Lib: 3. Cap: 24. § 14.

Notatum 14.

Tabacus.

Tabacum per nares trahere, vel eius fumum in os inducere, ante Missæ celebrationem, vel Communionis perceptionem, nequaquam interdicendum censet Pontifex, neq; prohibendum iudicat, cum

☀️☀️☀️☀️☀️☀️

ob receptam, ac pervulgatam eiusmodi Consuetudinem, omnis in ea re modo ablit inhonestas & indecentia. De Syn: Diac: Lib: 7. C. 63. lib: 11. C. 13. § 3.

Thurificatio Altarium.

Thurificatio Altarium more Romanæ Ecclesiæ in *imis* Vesperis Festorum solennium, & etiam quando fit a Capitulo de futuro Festo solenni pro maiori eiusdem solennitate fieri debet, quæ Altaria non thurificentur, nisi Candelæ in eis accensæ, & mensæ eorundem Altarium, decenter sint ornata. Quod si Venerabile Sacramentum in Altari sit Expositum, abstinendum est a thurificatione aliorum Altarium, nec illud Altare thurificetur in quo est reconditum SSimum Sacramentum in Ciborio. Hoc tamen proviso, ut ad finem Cantici *Magnificat*, tempestive ad proprium locum Officians redeat, ubi stans ab assistente seniore sacerdote thurificari debet, deinde Clerum thurificabit. Si adest vicarius seu ipse Hebdomadarius iuxta Locorum Consuetudinem. Advertat tamen is qui incensat, ut ab incensatione tunc desistat, cum Officians incipit velle Cantare: *Dominus vobiscum* ante orationem, hoc est Cantu *Magnificat* finito. Ita Rituale Romanum.

Et in Decretis S. R. Congregationis sic habetur: Exposito SSimo Sacramento in Altari Majori, dum sub tempore *Magnificat* in vespere incensatur Maius Altare, non sunt incensanda alia Altaria, licet alibi SSimum Sacramentum asservetur. S. R. C. 7. Maij. 1746. Licet idem sonat hoc Decretum quod ut superius Rituale Romanum, ideo placuit mihi illud apponere, quod breviter pro omnibus ubiq; Locorum Ecclesiis monstrat, quid circa Altaris thurificationem Observandum.

Dum incensatur Altare in quo est Expositum publicæ adorationi SSimum Sacramentum, non debet post incensum illud, Crux quoq; incensari. S. R. C. 29. 1733.

Incen-

✿)(✿)(✿)(✿)(✿)

Incensanda non est a Celebrante Reliquia Sanctæ Crucis genufle-
xu. S.R.C. 15. 7bris. 1735.

Quando vesperæ a Capitulo sunt de tali Officio, quod habet Co-
lorem diversum a Colore Officii præcedentis, pro tunc in Eccle-
siis in quibus Cantatur Officium, debet adhiberi Color Officii se-
quentis. *vg.* si ad Capitulum est de Confessore, a Capitulo autem
de Martyre, in Vesperis debet adhiberi Color Ruber.

In Completorio ad Canticum *Nunc dimittis* nulla fit incensa-
tio. Ita Cærem: Episc: lib: 2. Cap: 4. Gavant: Sect: 10.

Notatum 13.

Verbum Dei, sive Concio, sive Doctrina Christiana.

Parochi Singuli tenentur Concionem habere in suis Ecclesiis,
nec excusantur ex Consuetudine etiam immemorabili, sive quod
in aliis Ecclesiis Conciones habeantur, sive ex infrequenti audito-
rum Numero. Ita Innocentius XIII. in sua Constit: pro reforman-
da disciplina Regum Hispaniæ, quam Benedictus XIII. Confirma-
vit, ut esset Norma Cæteris Ordinariis. Inst: Eccl: 1. § 3. sufficit
tamen pro Concione allocutio pia singulis Festis, ut respondit S.
Congreg: 8. Aug: 1732. Parochum omittentem uno mense dicere
Verbum Dei, docent Bonac: & alii Doctores peccare mortaliter.

Concionem proprii Parochi quam in Parochiali Ecclesia diebus
Festis habet, auscultare Parochiani non tenentur, præcipiente licet
Tridentino, Cuius sanctionem Contraria Consuetudo modo abro-
gavit. De Syn: Diæc: Lib: 7. C. 64. § 13. lib: 11. C. 14. § 13. Nov:
Edic:

Verbum Dei Concionatores si per scurrilitatem veluti in scenam
adducunt, non levam Culpam admittunt, sed grande piaculum. Ita
ex Verbis Encyclicæ S. Congr: Concili sub Innocentio XI. datæ 6.
Julij. 1680. Inst: Eccl: 27. § 15.

72
✽✽✽✽✽
In Ecclesijs Ruralibus longe diffinis a Parochiali decernant Episcopi, ut sacerdotes, ibi sacris operantes, Populum Doctrinam Christianam doceant. Encyclica *Et si minime* Bull: Tom: 1. N. 42. Caveat tamen Parochus ne nimium tribuat alienæ operæ, sed cum pueri ad Sacramentum SSmæ Eucharistiæ, & Confirmationis admittendi sunt, tum sponsi Coniugio iungendi, per se illos tentet quid didicerint. Jbid: § 14.

Non est tolerandus mos in nonnullis Diæcesibus obtinens, ut pueri unius Paræciæ, in alia Paræcia doceantur Doctrinam Christianam: quemadmodum rescripsit Congregatio Concilii ad Cardinalem Lambertinum die 9. Aug: 1732. Inst: Eccl: 9. § 10. sed singuli Parochi suos debent erudire, vel curare saltem ut in Paræcia erudiantur. Non tamen reprehendi sunt illi, qui in suis Ecclesijs, licet non sint Parochis subiectæ, Fideles ac Confluentes docent, dummodo exhibeant Parochis nomina eorum, qui eo frequentant. Jbid: § 13.

Ludi magistri, tam Conducti a Communitate, quam non Conducti, tam Clerici, quam Laici hortandi sunt prius ut doceant suos Doctrinam Christianam, tum etiam Cogendi. Ex Degr: Congr: Conc: ad Archi Episc: Spalatrensem die 17. Julij. 1668. Jbid: § 14.

Doctrinam Christianam non omnes scire æqualiter Necessessest plura enim scitu sunt necessaria Ecclesiasticis quam Laicis, plura adultis quam pueris & puellis: plura valentibus ingenio quam hebetibus. Inst: Eccl: 72. § 19.

Si quis non Credat explicite ea, quæ scitu necessaria sunt necessitate medii, multo probalius est, illum nec valide absolutionem potitum fuisse. Illicita est quidem certe in eo Casu absolutio, nec Confessarius potest turo uti opposita huic sententia & absolutionem illis, qui hæc explicite ignoraverint impertiri, ut ex propositione damnata ab Innocentio XI. Constat. Jbid: § 19.

Si quis autem ignoret ea, quæ necessaria sunt Præcepti, dummodo nunc doleat, & proponat emendationem, absolvi utiq; potest ut ex Theologis. Jbid:

✿X✿X✿X✿X✿

199

Cum puellis quæ Virgines non sunt, petuntq; subsidia dotalia relicta virginibus, dispensat in Occultis, & in Foro Conscientiæ tantum, Maior Pœnitentiarius, tam pro obtentis quam pro obtinendis, quatenus tantum illæ in posterum honeste vivant. Bulla *Pastor bonus* &c. Bull: Tom: 1. N. 95. 27.

Votivæ Missæ

Ordo

Votivas Missas privatas Celebrandi, iuxta Rubricas generules & particulares Missalis.

Ad rite Ordinandas singulas Votivas privatas, præmittuntur aliqua, per quæ tolluntur dubia, ac difficultates quæ occurrere possunt pro ut infra

imo.

Tempus celebrandi Missas privatas Votivas est sacerdotis arbitrium quocunq; die non impedito Officio Duplici, aut Dominicali in die Dominica, similiter prohibentur Missæ Votivæ privatæ infra Octavas Nativitatis Domini, Epiphaniæ, Paschatis, Pentecostes, ac Corporis Christi. Item in Feria quarta Cinerum, in Maiori Hebdomada, invigilis eiusdem Nativitatis Domini, Epiphaniæ & Pentecostes. Arbitrium autem Celebrandi Votivas Missas Privatas diebus non prohibitis ut supra limitatis, debet esse prudens, ne passim id fiat, sed quod fieri potest Missa Conveniat cum Officio. *Ex Rubrica Gener: sub tit: 14. de Missis Votivis in fine.* Cuiq; autem diei propria Missa potest assignari, idest Feria 2da. Missa de SSma Trinitate. Feria 3tia. de Angelis. Feria 4ta. de Apostolis, Feria 5ta. de Spiritu Sancto. Feria 6ta. de Cruce vel de Passione. Sabbatho de S. MARIA Ex Rubr: par: Mis:

2do.

Introitus Missæ Votivæ Sanctorum vel Sanctarum sub illis verbis *Gaudeamus omnes* &c. vel similibus non debet dici extra Octavam



Octavam huiusmodi Feltorum, sed sumatur de Communi Item si exigatur Votiva Missa de Assumptione, de Navitate, vel de Conceptione B. V. M. extra eiusmodi Octavas, dicatur Missa ut inter Votivas. *Ex Gavanto.* de votivis Missis par: 4. Tit: 17. N. 7 ad 13. Tempore Paschali in fine Introitus Missæ dicuntur duo Alleluia. Ex Rubro ante Missas votivas de SSma Trinit:

3^{to}.

Gloria in excelsis &c. non dicitur in Missa Votiva Privata, excepta Votiva de SSma MARIA quotiescunq; dicatur in die Sabbathi, nec non in Missa Angelorum, in quibus quotidie dicitur. *Ex Rubro Gener: Tit: 18. N. 4.* & excepta Missa de sancto qui titulus est Altaris in die Festo illius, licet non sit recitatum Officium, & appellatur Mixta & Votivo & Festivo. *Gavant: par: 1. Tit: N. 16. §. in Mis: &c.*

4^{to}.

Oratio in Missa Votiva si Contineat verba: *Natalitia solemnitate, diem Festum* vel similia dicuntur, mutari debent præfata verba & dici: *Memoriam, Commemorationem* *Gavant: de Mis: Voti: par: 4. Tit: 17. Num: 7. & seq.*

5^{to}.

Graduale, duo Alleluia, versus, & post versum Alleluia, dicuntur in Missis votivis, ab Octava Pentecostes usq; ad septuagesimam, a septuagesima vero usq; ad sabbatum sanctum dicitur Graduale sed omittuntur duo Alleluia & eorum loco dicitur *Tractus*. Toto tempore Paschali non dicitur nec Graduale, nec Tractus, sed dicuntur duo Alleluia cum Versibus sequentibus, ad usum Præf: Temp: Pasch:

6^{to}.

Credo nunquam dicitur in Votivis Missis privatis. *Ex Rubr: Mis: ante Miss: Vot: SSmæ Trinit:*

7^{mo}.

In fine Offertorii tempore Paschali in Missis Votivis dicitur unum Alleluia. *Ex Rubr: Miss: ut supra. 8vo.*

Præfatio in Missis Votivis dicitur propria si adfit, videlicet in
Missæ



Missæ de SSma Trinitate, de SS. Apostolis, de Spiritu S, de Cruce
vel de Passione, & de S. Maria, sin minus dicatur Præfatio de
tempore, vel de Octava, intra quam Contigerit, huiusmodi Missas
Votivas Celebrari, alioquin sumatur de Communi *Ex Rubr: Missal:*
tit: 12. Num: 4.

9no.

Communicantes &c. in Missis Votivis licet habentibus propriam
Præfationem, si Celebrantur intra Octavam Ascensionis, dicitur
de eadem Octava Ascensionis. *Ex Decr: S. R. C. 28. Aug:*
1627. Extra hanc Octavam semper dicitur de Communi.

10.

In Fine Communionis, in Missis Votivis Tempore Paschali ad-
ditur unum Alleluia ubi non habetur. *Ex Rubr: Miss: ante Miss:*
Votis: de SSma Trinit:

11.

Initium Evangelii S. Joannis *In principio erat Verbum &c*
in fine cuiuslibet Missæ Votivæ semper est legendum licet alias di-
cendum esset Evangelium de Feria, vel de Vigilia *Ex Rubr: Ge-*
ner: sub tit: 13. de Comm: &c. in fine.

His præmissis Ordo Missarum Votivarum Pri-
vatarum ut infra Observandus
De SSma Trinitate.

Missæ propria inter Votivas: *Benedicta sit Sancta &c. C. Alb*
sine *Gloria Oratio Propria 2da de Officio Currenti 3tia. quæ*
alias 2. loco dicenda erat, sine *Credo Præfatio Propria, Qui*
Cum Unigenito &c.

Pro Gratiarum Actione.

Missæ Votiva de SSma Trinitate, vel de Spiritu S, vel de B. V.
MARIA, in Missa de SSma Trinitate C. Albus, De Spiritu S. Co-
lor Ruber. 1ma Oratio Propria 2da de Officio Currenti. 3tia vel
ultimo loco pro Gratiarum Actione, *Deus, cuius misericordie*
Bb *&c.*



Ec. quæ habetur immediate post Votivam de SS^{ma} Trinitate, sine Gloria & Credo, Præfatio propria. In Missa de B. V. MARIA propria ex Votivis sine Gloria, quæ quidem dicitur tantum in qualibet die Sabbathi, C. Albus. *1^{ma}* Oratio propria, *2^{da}* quæ occurrit, *3^{tia}* pro Gratiarum Actione, nisi occurrat Festum simplex Cuius oratio in qualibet Missa, erit ante Orationem Gratiarum Actionis, ut supra sine Gloria. Præfatio propria inter Votivas. Ex Gavant: par: 1. Tit: 7. Num: 9. & Tit: 9. N. 14.

De Angelis.

Missa propria inter Votivas. *Benedicite Dominum Ec.* C. Albus cum Gloria. Oratio propria, *2^{da}* de Officio Currenti, *3^{tia}*. quæ alias *2^{do}* loco dicenda erat sine Credo.

De S. Michaelis Archangelo.

Missa ut in die Dedicacionis eiusdem 29. *7bris Benedicite Dominum Ec.* C. Albus cum Gloria. Oratio *1^{ma}* Propria, *2^{da}* de Officio currenti. *3^{tia}* quæ alias *2^{do}*. loco dicenda erat sine Credo.

De SS. Apostolis Petro & Paulo.

Missa propria inter Votivas. *Mihi autem Ec.* C. Ruber: sine Gloria, Oratio Propria, *2^{da}*. de Officio Currenti. *3^{tia}*. quæ alias *2^{do}* loco dicenda erat, quæ si esset *Acunctis Ec.* eius loco dicitur Oratio: *Concede nos Ec.* sine Credo. Præfatio de Apostolis. *Te Domine suppliciter Ec.* inter votivas. Si vero dicatur tempore Paschali Missa erit ut in Festo S. Marci 15. aprilis, præter Orationem, Epistolam quæ dicuntur ut supra. De aliis vero Apostolis ut in die Festo, & proprio loco.

De spiritu Sancto.

Missa Propria inter Votivas. *Spiritus Domini Ec.* C. R. sine Gloria.



ria. Oratio Propria. 2da Officii Currentis. 3tia quæ alias 2do loco dicenda erat, sine Credo. Præfatio propria. *Qui ascendens super omnes Cælos &c.* sed omittenda sunt illa verba hodierna die, cum hæc non Congruunt extra Octavam Pentecostes.

Ad postulandam Gratiam Spiritus Sancti.

Missæ ut supra, mutatis tantum orationibus quæ habentur in fine eiusdem.

De SSmo Eucharistiæ Sacramento.

Missæ Propria inter votivas *Cibavit me &c.* C. A. sine Gloria Oratio Propria, 2da. de Officio, 3tia quæ alias 2do loco dicenda erat, sine Credo. Præfatio de Nativitate *Quia per incarnati verbi &c.*

De Cruce.

Missæ propria inter Votivas. *Nos autem &c.* C. R. sine Gloria, Oratio Propria, quæ mutatur tempore Paschali prout in fine eiusdem Missæ. 2da de Officio Currenti, 3tia quæ alias 2do loco dicenda erat, sine Credo. Præfatio propria. *Qui salutem humani generis &c.*

De Passione.

Missæ propria inter Votivas: *Humiliavit &c.* C. Violac: Sine Gloria, Oratio Propria. 2da de Officio Currenti. 3tia quæ alias 2do loco dicenda erat. Sine Credo. Præfatio Propria ut supra.

De Sancta MARIA.

Missæ Propria inter Votivas iuxta temporum varietatem C. Albus cum Gloria, si dicatur die Sabbathi, Oratio Propria 2. de Officio Currenti 3. de Spiritu Sancto, nisi facienda sit Commemoratio alicuius Sancti simplicis, sine Credo, Præfatio Propria de B. V. M. *Et Te in veneratione &c.* Si contigerit Missam Votivam de B. V. M.



Celebrare eo die quo fit de aliquo Festo semiduplici infra octavam eiusdem B. V. M. dicenda erit Missa de eadem Octava, sed more Votivo sine Gloria & sine Credo, si vero dicitur in sabbatho Cum Gloria sine Credo, cum orationibus ut supra. Ex Decretis S. R. C. 2. Xbris 1684.

De SS. Martyribus, Confessoribus, Virginibus, & Martyribus, & nec Virginibus nec Martyribus.

Missa ut in proprio loco si adsit, aliter ut in Communi pro Martyribus, Color Ruber, pro cæteris Albus. Sine Gloria, Oratio Propria, vel ut in eodem Communi, 2da de Officio Currenti, 3tia quæ alias 2. loco dicenda erat sine, Credo.

Ad tollendum Schisma; pro quacunque necessitate: pro remissione peccatorum: Contra Paganos: Tempore Belli: Pro Pace: Pro vitanda Mortalitate: pro infirmis: Ad postulandam gratiam bene moriendi: Pro iter agentibus.

Missa propria inter votivas C: Viol: sine Gloria, Oratio Propria 2da de Officio Currenti, 3tia quæ alias 2. loco ponenda erat sine Credo.

In Votiva Missa de Passione Domini observandū.

Quando hæc Votiva Missa dicitur de Passione Domini, sive dicitur tempore Passionis, sive alio tempore nihil omittitur, sed dicitur ut aliæ Votivæ, cum Psalmo *Judica me &c.* & Gloria Patri &c.

Votiva Missa dum Cantatur præter Missam Conventualem vel Parochialem, In hac Votiva non debet fieri Festi Commemoratio, de quo Missa Conventualis vel Parochialis est Cantata. S. R. C. 23. Junii 1736. sed Orationes seu Collectæ dux assumi debent



bent ad Complemētum Numerum ternarum, prout fit in Missa semiduplici (dum nulla alia oratio occurrit) iuxta diversitatem temporum *vg* 2. Oratio A Cunctis 3. ad libitum, vel 2. Oratio de B. V. M. 3. Ecclesiæ vel pro Papa.

Votiva Missa Solemnis in receptione ad Habitum Religiosum, an Cantari possit? *Votiva Missa* solennis etiam de Spiritu S. in receptione ad Habitum, & ad Professionem Religiosam nullo modo ex Consuetudine in Dominicis vel duplicibus cantari potest, & hic abusus omnino est tollendus S. R. C. 24. Julii 1683. Et posterius Decretum tale. *Votiva Missa* non potest de Sancto Spiritu Celebrari etiam ab Episcopo pro eligenda Abbatisa in Festo duplici vel in Dominica R. R. C. 28. Apr: 1708.

Votiva Missa dum Cantatur pro re gravi de aliquo sancto, semper dici debet cum *Gloria & Credo*: & cum Colore quo utitur Ecclesia in Festo, cuius Missa Cantatur S. R. C. 13. Aug: 1667.

Missa Votiva non habens Præfationem Propriam, si Dicatur hoc die, quo fit Officium apud Privilegiatos (ut in Nostra Polonia) de Immaculata Conceptione in Sabbatho, vel de SSmo Sacramento feria 5. Præfatio in *Votiva* illa debet esse Communis, vel de tempore, si tunc specialis dicatur *vg* tempore Paschali, non vero ea quæ est Conformis Officio, & servetur Rubrica generalis S. R. C. 16. Junii 1708. Id est, si tali die, quo recitatum Officium de Immaculata Conceptione B. V. M. vel de SSmo Sacramento velit quis dicere *Votivam* de Aliquo Sancto, non debet dicere Præfationem correspondentem Officio recitato sed communem temporis Currentis.

Votiva Missa non habens Præfationem Propriam quoties dicitur infra Octavam Festi habentis propriam, debet illa dici Præfatio ex *Missa Festi illius, cuius est Octava* Excepto infra Octavam Natiuitatis Domini. Ubi in quacumq; *Votiva* debet dici Præfatio de Natiuitate, ob specialem Rubricam.

Votiva Missa de SSmo Sacramento, pro Expositione initio 40. Horarum dicatur ex *Votivis non ex Festo Corporis Christi*



Christi cum Gloria & Credo. Oratio tantum una sine Commemoratione; idq; tunc si non est Cantanda alia Missa de Officio seu Festo Currente, debet in illa Votiva dici Commemoratio de dicto Officio occurrente; si vero sit Cantanda Missa de sancto vel Officio occurrente; non debet in illa Votiva Missa fieri illius Commemoratio. Ita Gavantus, Merati, & Bissus.

Votiva Missa de Summo Sacramento, vel de B.V. M. in Cantu fundata, dici non possunt in duplicibus aliisq; diebus duplicia excludentibus, sed Cantari debent Missæ de Currenti Festo, cum applicatione Sacrificii, iuxta Decretum editum 1614. Sicq; satisfieri, & Benefactorum mentem impleri, non obstante quacunq; Consuetudine in Contrarium, declaravit. S. R. C. 24. Julii 1683.

Votiva Missa de B.V. M. dum solet quotidie Celebrari, in Festis eiusdem B.V. M. & in fra Octavas dici debet Missa ipsius Festi cum Gloria, Credo &c. neq; enim tunc est Votiva, sed vere dici propria. Quod non tantum asseritur pro Festis ipsis ac diebus infra Octavas, in quibus fit de Octava ipsa, sed etiam pro aliis diebus in quibus fit Officium de Festo, vel Dominica occurrente, puta ut in die S. Hiacinti infra Octavam Assumptionis B.V. M. & in die S. Nicolai de Tolentino infra Octavam Nativitatis. Nam licet tunc, Missa de Octava non Conveniat Cum Officio diei, Convenit tamen cum Commemoratione ipsius Octavæ de qua utiq; fieret Officium, si tale Festum, vel talis Dominica abesset, adeoq; non est ad huc proprie Censenda Votiva. Ganæus lib: 4. Cap: 21. & Gavantus Par: 1. Tit: 4. lit: P.

Votiva Missa de B.V. M. cum Gloria & Credo, potest Celebrari in die Dominico ratione Concurfus Populi S. R. C. 20. 9bris 1662.

Hæc eadem Votiva Missa potest Celebrari cum Gloria & Credo in die Dominica, Causâ voti, seu aliâ Causâ. S. R. C. 16. Junii 1663.

Votivam Missam de B.V. M. cantandi, ubi est immemorabilis



rabilis Censuetudo, potest Exceptis solennioribus Festivitatibus Domini Nostri JESU Christi tolerari, pro ut tolerat S.R.C. 19. 9bris 1633. Festa prædicta, in quibus non toleratur hæc Votiva Missa, sunt, Dominica 1^{ma} Adventus, FERIA 4^{ta} Cinerum, Dominica 1^{ma} Quadragesimæ, Dominica Palmarum cum tota maiori Hebdomada, Dominica Resurrectionis, & Pentecostes cum duobus diebus sequentibus, dies Nativitatis Domini, Epiphaniæ, Ascensionis, SSmi Corporis Christi, & omnes dies in quibus celebrari debet peculiare Festum in honorem B. V. M. iuxta præscriptum in Calendario: ac dummodo diebus, in quibus Celebratur dicta Missa Votiva, præter eandem, celebretur etiam Missa Conventualis, seu die Festi Currentis. *Merati sub eodem Decreto.* Sed quantum ad Dominicam 1^{am} Adventus attinet, in qua apud nos solet Cantari Missa Votiva *Rorate.* tollitur scrupulus per Confirmationem Constitutionum Synodaliū huius Provinciæ. Ideo sequitur.

*Votiva Missa: Rorate ex antiqua in Regno
Poloniæ per Adventum totum devotione.*

Hanc devotionem imprimis a Premislao pio Duce Posnaniensi (qui obiit Anno 1257.) Posnaniæ Captam, deinde a Boleslao Pudico imitatione propagatam Circa Annum 1270. refert ex Bzovio & Nakielscio P. Bielicki Soc: Jesu Concione pro Dominica 1^{ma} Adven. ūs. Unde septem Candelæ ardentes, quas olim ex unoquoq; statu, singulares viri testantes se nomine omnium paratos esse viva fide ad Adventum Domini, ante inchoationem Missæ Votivæ *Rorate* Dominica 1^{ma} Adventus in altari Collocabant, Reipublicæ designant septem status. Missa vero Votiva *Rorate* huic tempori Conveniens, in honorem Deiparæ instituta fuisse, & cum Concursu populi celebrari Consuevisse, Colligitur ex illa pervetusta, pia, & svavisona, ac etiamnum in Ecclesiis tempore Missæ usitata
Cantione



Cantione: *Zdromas bądź MARJA*, & Præsertim ex verbis illis in fine: *Amen wszyscy rzeczny wierni Chrzescianie, coscie się tu zeszedli ku chwale tey Pannie &c.*

Hæc Votiva Missa *Rorate* per Synodum Provinciale[m] prius confirmata, & a Paulo V. summo Pontifice approbata perhibetur. Posterius vero in Constitutionibus Synodi Provincialis Patricovix Anno 1621. Celebratæ a S. Congregatione Concilii recognitis & approbatis, & ab Urbano VIII. confirmatis, invenitur expressa tit: *de sacr: Missæ*, his verbis: *sed & Missa Rorate quam vocant, decantari solita in hac Provincia per totum Adventum, nunquam ante Auroram cantetur, legaturve.*

Missæ istius est varius Ritus, in quibusdam enim Ecclesiis Cantatur Ritu Missæ Votivæ solemnæ cum *Gloria & Credo*, ac unica Oratione; in Aliis Ritu Missæ Votivæ Privatæ sine *Gloria* (nisi in Sabbatho) *iuxta Rubr: Miss:* In aliis autem permodum Missæ Votivæ nec solemnæ nec Privatæ, cum Cantetur cum *Gloria*, sed sine *Credo*, aut Cum *Gloria & Credo* sed cum Commemoratione Dominicæ, vel Feriæ. Alibi vero in Dominicis tantum cum *Credo*, aliis autem diebus sine *Credo*, sed directè *Contra Rubricas Missalis*. Ideo propter observandam uniformitatem Ritus, optatur, ut laudabilis consuetudo semel introducta & recepta in Ecclesia Cantandi Missam Votivam *Rorate*, singulis diebus per Adventum totum in omnibus Ecclesiis, *equali Ritu*, scilicet per modum Missæ Votivæ nec Solemnis nec Privatæ cum Cantetur cum *Gloria* sine *Credo* a vetustissimis temporibus, (& ita in usu ab immemorabili tempore dignoscitur in Polonia) continuanda servetur cum Commemorationibus devotioni antiquæ Competentibus. *iuxta Rubr: Miss:* uti in Ecclesia Cathedrali practicatur. Circa Commemorationes in hac Missa votiva faciendas, hæc Regula est observanda *vg* in Dominica Adventûs post *Gloria*, 2. Oratio erit Dominicæ 3. de Spiritu S. 4. Ecclesiæ vel pro Papa. Aliis diebus, si occurrat Festum sive duplex, sive semiduplex 2. Oratio

☼☼☼☼☼☼

cio erit Festi (a) 3. feriaz, si autem facienda est commemoratio simplicis de eo 4. erit, 5. de Spiritu S. 6. Ecclesie vel pro Papa. Præfatio B. V. M. cum *ψ. Et Te in veneratione &c.* N. B. (a) 2. Oratio Festi In Ecclesiis enim ubi Cantatur Missa Conventualis. (sive Parochialis) de Festo ibi non debet sumi in Votivis in Cantu fundatis, *Oratio Festi* (secus in Privatis) iuxta sequens Decretum *Dum præter Missam Conventualem* vide superius fol: 204. Quidam asserunt in Festis B.V.M. Immaculatae Conceptionis, Domus Lauretanæ. Expectationis Partus Missam Festivam Conceptionis, & aliorum Festorum B.V.M. esse substituendam cum *Gloria & Credo*, loco Missæ Votivæ *Rorate*, sed sublato quolibet alio assero difformi quarumlibet Ecclesiarum usu, sive Consuetudine introducta, servetur solitum. Eadem Missa Votiva *Rorate*, summo mane decantari debet tantum in illis Festis B.V.M. *ψ.* Præfationis mutatur, & dicitur in Festo Conceptionis & per eius Octavam: *Et Te in Conceptione &c.* & in aliis Festis B. V. M. ut notatur in Directorio.

In Ecclesiis minoribus, ubi unus tantum est sacerdos tunc in Dominicis & Festis Celebribus debet cantari Missa de Dominica, aut de Festo statutâ horâ, & *Rorate* Missa debet omitti S. R. C. 9. Xbris 1634.

Missa *Rorate* summo mane Celebratur, ubi non est Aurora physice pro licita Missarum Celebratione, attendatur ea moraliter & politice, quando scilicet terminari solet hominum quies, & inchoari labor, iuxta probatam Regionum Consuetudinem S. R. C. 18. 7bris & 2. 9bris 1634.

Esti cum Concursu Populi Cantetur ab immemorabili tempore in Adventu Domini, singulis diebus Votiva, B.V.M. quæ vocatur *Rorate* instituta a Provinciali Concilio, ut est in Regno Poloniæ, a Paulo V. approbata, non est tamen recensenda inter Missas Votivas pro re gravi, vel pro Publica Causa sed haberi duntaxat poterit, ut mera populi devotio. S.R.C. 29. Januar: 1752.



Chorus.

Valde congruum est, ut in Choro singulis diebus Adventus, etiam per Octavam Immaculatae Conceptionis (si ubi loco *Rorate* Missa Cantetur de Conceptione) omnia cantentur tono Consecrato, prout Missa *Rorate*, puta *Kyrie*, *Gloria*, & loco Gradualis, Oda illa Rhythmica. *Mittit ad Virginem* antiqua Consuetudine approbata (ubi tamen est expressum. *Et zyma scorie*, Corrigendum esse: *Et Zyma Scorie* monet (enapius) Item *Credo Sanctus*, *Agnus Dei* &c. ne Consuetudo devotionis antiquae videatur penitus interrumpi.

Hinc quisquis è Clero tam saeculari quam Regulari recordetur Moniti Divi Pauli: *Attende tibi & Doctrinae: instu in illis 1. ad Timot: 4.* Attendat, observet, & perlegat quilibet nostrum saepe Decreta, monita & Doctrinam quae nobis in his Annotatiombus sunt descripta, quia ut dicit idem Divus Paulus, & praemonet simul: *1. ad Corinth: 14. & ultimo. Si quis ignorat ignorabitur: Omnia autem honeste, & secundum Ordinem fiant in vobis.* Ne detur occasio vituperandi ministerium sacerdotii: ut Congruè Omnipotentem Deum Laudemus, Cui Laus sit & Gloria & Gratiarum Actio ab omni Creatura in saecula saeculorum. Amen.

Z. BIBLIOTEKI
SEMINARIUM
SANDOMIERSKIEGO



MENDA CRASSIORA EMENDANTUR.

fol: 8. N. 27. sum Corripiat	L. eum Corripiat.
fol: 11. N. 11. faciunt it.	L. faciunt ii.
fol: 12. N. 17. idceireo nequeunt.	L. idcireo.
fol: 13. N. 21. edine dirigitur adpenuē	L. optime dirigitur ad Panem.
fol: 14. N. 5. Domus vero.	L. Domnus vero.
fol: 15. N. 2. Episopus alio Capallano	L. a suo Capellano.
fol: 16. N. 17. & polo.	L. & populo.
fol: 18. N. 9. Animatvertendū est Veneratione	L. quanta Veneratione.
Jbid: N. 20. demini hac die.	L. demum hac die.
Jbid: N. 21. S. Aug: Pap: Ep: L. S. Aug: Ser: 251. detemp: & S. Leo Papā	L. Apostoli baptisati.
fol: 20. N. 27. Apostolis baptizatis	L. coram Notario.
fol: 25. N. 31. eorum Notario	L. rostrasa sig.
fol: 55. N. 26. rostrza sig y obala	L. prohibentibus.
fol: 65. N. 16. peohibentibus	L. Certas.
fol: 67. N. 6. Cortas	L. in Academia.
fol: 105. N. 1. in Accademia	L. tumuli.
fol: 111. N. 15. pedes tumult	L. tumulum.
Jbid: N. 16. & tumultum	L. invehitur.
fol: 117. N. 29. invenitur	L. illucescat.
fol: 124. N. 11. illuceciat	L. vel imminens.
fol: 128. N. ultimo veimminens	L. per U vocalem.
fol: 149. N. 21. per Uni vocalem	L. iniretur.
fol: 151. N. Ultimo nietur	L. ante Altare.
fol: 187. N. 21. Altare	

Conmittuntur ob brevitatem alii plures errores, tangentes Gram-
ma cam, & accentus, Lit^{ra}æ per vetustum Typum non excusa,
pollens maturo Judicio Prudens Lector parceret commissis in Typo
Graphia defectibus.

Sequens Decretum scitu perutile, folio 48. imprimi debuerat
sed oblivione Authoris factum, quod sit prætermisum, ideo
hic ponitur: *Translato Festo in cujus die conceditur In-
dulgentia, non transfertur etiam Indulgentia S. R. C. 30.
Decembris 1639. & 16. Junij 1690.*

Quod quidem Decretum habet locum, quando transfertur
Festum, quo ad Officium tantum, nam si transferatur quo ad offi-
cium & quo ad Feriationem, ut transfertur Festum Annunciatio-
nis B. V. M. incidens feria 6. in Parasceve, vel Sabbatho S.
non desunt, qui credunt, transferri etiam Indulgentiam, ut ex
Decreto Indulgentiarum S. C. sub die 2. Julij 1674. in quo
declaratur, patet:

*Quod si transferatur Festum quo ad Feriationem, & Offici-
um, transfertur etiam Indulgentia.*

Monitum necessarium.

13
1703
Quotiescunque Festum Conceptionis Beatae V. M.
inciderit in Diem Dominicam Adventus, celebran-
dum illud est Die Dominico Adventus ad Populum
cum Solemnitate. Preces vero sacerdotales recitandae
sunt Feria secunda.

Jam vero Festum Annuntiationis Beatae V. M.
quotiescunque incidit in Diem Dominicam Quadra-
gesimae etiam Dominicam Passionis, transferendum
est illud etiam cum Precibus sacerdotalibus et cum
Solemnitate ad Populum pro Feria secunda ejusdem
Quadragesimae. Si istud Festum incidit in Domi-
nicam in Palmis aut in Hebdomada Sancta, tunc
transferendum illud est in Feriam secundam post
Dominicam in Albis etiam cum Precibus sacerdo-
talis et cum Solemnitate ad Populum.

Etiam in Octava Pascha, si illud praefatum Festum
Annuntiationis B. V. M. incidit in aliquem diem,
transferendum est in Feriam secundam post
Dominicam in Albis.

Et in hoc casu etiam si Calendarii aliter notent, non sunt attendendi.

In Directorio pro Anno 1827. incidit Festum
B. V. Mariae Annuntiationis in Dominicam
quartam Quadragesimae, quod transferri
semper debet in feriam secundam cum Preci-
bus et Solemnitate ad Populum, Sed per erro-
rem non fuit crux posita designans Festum so-
lemne.

C & m eterum.

folio
21.

Cruce parata super Tabernaculum in quo est S. Sacramentum 16
non duffe ut. sed major punita debet esse

Institutio Vitae Spirituales ----- 115.

Accedat Recordos ad Altero Tribunal ut
Christus ----- 119.

Judaeus Usoratus suscipiens Baptismum, dixerit non. 51.

De Contemptu Mundi ----- 190

Sancti Bernardi Versus - folio eodem 190.

13 S. L. J. W. J. W. Drosper Burzyński Biskup
Sandomierski, jakoś naroki przed Inwizycją
swoją, która nastąpiła w roku 1830. Dnia
9. Września. Wydat był do Dycezyi sando-
mierskiej. Dzielno, aby Jarmarki i Targi
we Święta nie były.

Cruz parva folio 16.
Ara. Marcie 74. Posty przed tem oc Swiętych, przenie-
sione z na ~~prze~~ Strydy, i Pielki Adwentowe.

folio 128. -- 200 -- In Missalibus in Festis patronorum
Regni Polonia minus principalium expungantur. (v. 200)

folio 132. -- Neque est addendum: Deus propitius es: vel Lau-
detur Unum Sacramentum &c.

folio 133. Communio potest dari intra missam de Requiem, post
Communione[m] Sacerdotis, non autem ante vel post Missam Requi-
alem. †

folio 134. Hostias majores Sacerdotibus in Cena Dni dare
abusus est. His verbis: No probatur illa consuetudo &c.

73 Swięta w Polsce, na Łękanie N. Króla
Stanisława Potulowskiego, 29. Rozwolenie
Kolej Prymskiej Sacerza Prusa VI. Linnig
Stone. Wrigili czyli Posty do Swiętych Księ-
żanymy przenie- ~~nie~~ w Adwentowe Na Pro-
c. Pielki. ~~...~~
Czyli Biskupi Ogłoszili Karanie 73
Natu tunc temporis annos ultra 23.

Wskaz
174. 174. 174.

